Tractatus de Instructione Confessariorum.

poſſint ſibi reſeruare certos caſus .ij. q. iij.
Nouo teſtamẽto . qui tñ ↄpetũt inferiorib⁹
de iure ut dictũ ẽ . tñ hãc ptãtẽ nõ hñt gña
liter ſeu ſimplr̃ Epĩ ſup eos ſm̃ guilh̃ . du-
rañ . niſi in duob⁹ caſib⁹ . Vno mõ directe ut
cũ aliqui fuerint legitie dep̄hẽſi q̄ merito
ſint tali ptãte p̃uãdi . Alio mõ p aliquã cõ
ueniẽtiã . ut cũ talis caſus euenerit in quo
ad utilitatẽ ↄuem expediat q̄ talẽ caſũ ſi-
bi retineat ⁊ aliter nõ . Probat h̃ . xxv . q . i .
. c . de eccĩaſticis ſacr̃is vel p̃uilegiĩſ . ubi di
cit gre . Sic̃ nr̃a defẽndimus ita et ſingulis
quibuſq; eccĩaſticis ſua iura ſuamus . Nec
cuilib; gr̃a fauẽte ultra q̄ mereatur impti-
or . Nec ulli h̃ qđ ſui iuris ẽ ãbitu ſtimulan
te denegabo . xi . q . i . puenit . ⁊c . Et ſic ex p̄-
dc̃is pt; q̃d tenẽdũ ſit de caſib⁹ q̃i infinitis
reſuatis p q̃dã ↄſilia puĩcialia ⁊ ſinodalia
poſt pmulgacõnẽ iſtius ↄſtõnis q̃ fere e-
uacuãt totã ptãtẽ ipoꝝ fratrũ ⁊ prochiali-
um cũ ſit tñ utriſq; plenarie attributa a iu-
re . nec expediũt utilitati ſubditorum imo
ponunt eis laqueum in via ſalutis . ¶ Sed
quid ſi aliqui vellẽt defendẽ q̄ huiuſmodi
caſus eſſent rationabiliter reſeruati quãtũ
ad ipos ſacerdotes parrochialẽs cũ de fo
ro prelatoꝝ ſint et eorum ordinationibus
ſint ſubiecti nunq̃d frẽs p̄dc̃i ſũt obligati

ad hmōi caſus reſeruatos· dicēdū q̄ non·
nam exēpti ſūt nec ſūt ordinacōibꝫ p̄lato-
rū ſb̄ diti ut ex̄ de excel· p̄la· nimis praua· et
iſta ↄſtitucō remouet ⁊ caſſat oēs ↄſuetudi-
nes et ſtatuta facta et ordinata ↄtra p̄miſ-
ſam ↄſtōnē vel alicuius p̄miſſoꝝ .ꝭ. e· nos
eteni. ¶ Cū igitur cōcedatur hic quātū ad
forū pniale fratribꝫ ipis illa aūctas quam
hn̄t ſacerdotes prochiales a iure qui ē ab
om̄i crimie exceptis tn̄ caſibꝫ epis reſerua-
tis in iure ut dictū ē· manifeſtū ē q̄ frēs p̄-
dicti non tenētur ad hmōi caſus p ſtatuta
ꝓuīcialia et ſinodalia reſeruatos· cum nō
ſint eoꝝ ordinacōibꝫ ſubditi ut dictū eſt·
imo negādo ne ipi fratres abſoluāt in ca-
ſibꝫ reſeruatis epis in iure de om̄ibꝫ alijs
cōceſſiſſe videtur quia vnum negando al-
terum concedendo cōceſſit· xxv· di· qua-
lis· nec poſſunt p̄lati hāc cōceſſionē reuo-
care nec etiā defalſare nō directe negando
eam dū ab eis petitur q2 negādo ipam fir-
mius per iſtū canonē3 obtinetur ut patet
.ꝭ. e· ſi vero· nec ꝓhibendo indirecte per a-
liquam ſententiam vel preceptū· ne par-
rochiani eoꝝ cōfiteātur eis ut ex̄ de p̄uilē·
quāto· nec p retencōnē multoꝝ caſuū ſic di-
ctū eſt q2 hoc fieret in fraudē iſtius legis
qd̄ fieri nō deb3 ut ex̄ de cōceſ· p̄ben· conſti·

¶ Sileat ergo hic Jo·mo·qui dicit ꝙ ſi e-
piſcopus poteſt artare poteſtatem ordi-
nariam curatorum poteſt multo magis ar
tare extra ordinariam ipſoꝝ fratrū· Quod
per ſupiorē cōceditur ꝑ inferiorem artari
ſeu reuocari non pͭ utꝫ·xxi·di·inferior·Et
in Cle·de electi·romani· ¶ Ad reſtrictionē
aūt cle·de ꝓuil·rel·ubi dic̄ ꝙ religioſi in ca-
ſibꝫ ſedi aplice aut locoꝝ ordinariis reſer
uatis queq̄ꝙ abſoluē nō ꝑſumāt ſꝫ intendū
ē ꝙ intelligitur hꝰ de reſeruatis in iure ſicut
intēdit iſta ɔſtō·nō autē de reſeruatis per
cōſuetudines vel ſtatuta alioꝝ ꝑlatoꝝ qꝛ
iſta remouet ꝓpa in ɔſtōne ꝑfata·Et ꝑ con
ſequēs ut videtur quicquid dicatur ꝑ anti
quos vel modernos doc·de talibꝫ caſibꝫ ꝑ
epos reſeruatis totū reuocatur ꝑ ɔſtōnem
iſtā ſpēaliter quātū ad dictos fratres· ¶ Si
eni ɔſtitutio poſterior lꝫ nō faciat mentio
nē de priori ipam reuocare noſcatur de con
ſti·licet·li·vi·multo magꝰ reuocare debꝫ di-
cta doctorū ſi i ɔtrariū ꝓmulgetur·hoc Jo·
de lig·Nota tn̄ ꝙ ꝑſuppoſita iſta declarati-
one Jo·tanq̄ꝙ vera·non tn̄ poſſent ꝑ hꝰ fra-
tres ꝑdc̄i abſoluē a caſibꝫ reſuatis ꝑ ſino-
dales ɔſtōes ubi eſtꝫ ānexa ſnīa excōis qꝛ
de iure ɔūi abſolutio ab excōicacōe ꝑtinet
ad epm· ¶ Item·remanet adhuc res ſatis

dubia. qui vicȝ ſunt caſus qui in iure reſer-
uātur epīs directe vel ꝑ aliquā ↄuementiā
a quibꝫ aliȷ̄ vel ipī frēs nō pn̄t abſoluē̄ ſm
eūdē. lo. et qꝺ̄ vnus dicit reſeruatū. alter di
cit nō reſeruatū. et ideo tutioꝛ via eſt ſi fieri
p̄t ut reſeruetur ut dictū eſt in pn̄cipio ca-
pituli. Itē ex tali licētia diſpenſatio vel cō-
mutatio votoꝝ vel iuramētoꝝ ſm om̄es ꝑ
tinet ad dyoceſanos quedā tn̄ ex hiȷ̄s ꝓ̄pe
reſeruāt̄. ¶ Diſpēſacō aūt in certoꝝ quō vl̄
qn̄ ad epm̄ ꝑtineat. vide. ȷ̄. in. ȷ. ꝑte. in. c. de
reſti. ¶ Nota qꝺ̄ dic̄ Io. an. ex̄ de of. vica. ſu
per. c. licet. in glo. ꝙ ſi epīs dedit vicarium
generalem. et in mandato exp̄ſſit aliqꝺ̄ de
iſtis. ꝙ requiritur ſpecialis ſecuta genera-
li clauſula et om̄ia alia que per nos poſſu
mus etiā ſi mandatū exigant ſpeciale ſm
hoſti. ſatis videtur ꝙ ſpecialia poſſit ad in
ſtar ꝓcuratoris ut. ȷ̄. de ꝓcur̄. quid agēdū.
ſecus ſi aliquod de ſpēalibꝫ nō fuiſſꝫ exp̄ſ-
ſum. hec ibi. Quod videtur intelligēdum
quātū eſt de virtute v̄boꝝ et in foro ↄtenti-
oſo. Nam ſi conſtaret de intentione conce-
dentis autoꝛitatē. etiam ſi aliquod ſpecia-
le nō exp̄meret in generali cōceſſione vide
tur ſpālia ↄceſſiſſe. xxȷ̄. q. v. hūane. Et idē
p̄t intelligi de licētia ſeu autoꝛitate data ab
epō vel p̄lato confeſſoꝛibꝫ.

Qantū ad .ij. debet cōfeſſor habere ſcientiā que ſufficiat ad hoc opus debite exequendum ut ſciat diſcernere inter lep͂rā et lep͂rā. quod multipliciter poteſt intelligi. Et primo ſcias diſcernere inter pcc̄m cui ānexa eſt aliq̄ ſnīa excōīcacōīs vel interdc̄i quo ad oēs. vel etiā ſuſpenſionis vel irregularitatis quo ad pſonas eccīaſticas. Et pcc̄m cui nō ē ānexū aliq̄d tale et in p̄mo caſu ſi ē excōīcacō a iure ſiue ↄuī ſiue pticulari ſinodaliū. remittas eū ad ſuū dioceſanū niſi eſſꝫ caſus ſe. ap. reſeruatus. ¶ Si autē excōīcatio ſit data ab hoīe tūc nō valꝫ dioceſanus eū abſoluē niſi eā tuliſſꝫ ſꝫ remittas eū ad illū q̄ tulit ſentētiā. de hijs tn̄ vide plenius .ī. in tractatu de excōīcacōībꝫ. ¶ Scd̄o ſcias diſcernē int̄ lep͂rā pcc̄i mo͛tlis. et lep͂rā pcc̄i venialis ſaltē quo ad ↄnīa. Nā venialia q̄dā nō ſūt de nccītate ↄfeſſionis. Et ideo nō ē neceſſariū ita inſiſtē inquiſicōni de numero et circūſtātijs eoꝝ ſic̄ de alijs. Et dico de illis venialibus de quibꝫ clarū ē ipſa eſſe venialia. Nā ubi dubiū eſſꝫ an ſcꝫ eſſꝫ mo͛tle aut veniale ſiue ex ip̄o actu iſe. ſiue ꝙ ↄfitēs neſcit ita declare. ꝙ poſſit inde ↄcluſio elici. tūc diligētius ē intrrogādū. ¶ De lep͂ra vero pcc̄i

moꝛtalis ſcias tercio diſcernē inter lepͣʒ
et leprā id ē inter vnā ſpeciē et aliā. Nō eni̅
ſufficit ꝯfiteri pcc̄m moꝛtale in gn̄e. ꝫ opoꝛ-
tet ꝙ cōfiteatur in vltima ſpē ſm̄ om̄es do-
ctoꝛes. ꝫ quia circūſtantie pecc̄i aliqn̄ variāt
ſpēm ideo opoꝛtꝫ etiā te ſcire et interroga-
re de circūſtātijs pcc̄oꝝ et maxīe q̄ trahūt
pcc̄m in aliā ſpēm quia illa ſūt de neceſſitate
ꝯfitende. ¶ Circūſtātie aūt ꝯtinētur in hoc vſu
Quis. quid. vbi. ꝑ quos. quibus. cur. quō
qn̄. ¶ Jo. in ſū. ꝯfeſſoꝝ ſic exponit iſtū vſ-
ſū. ¶ Quis vtrū ſit maſculus vel femina. iu-
uenis aut ſenex. nobilis aut ignobilis. li-
ber vel ſeruus. in dignitate vel officio cō-
ſtitutus vel nō. ſane mētis vel inſanus. ſci-
ens vel ignoꝛās. clicus vel laicus vel clau-
ſtralis. ꝯſanguineus vel extraneus et filia.
¶ Quid vtrū hāc ſpēm vel illā ſcꝫ foꝛnica-
tionē vel adulteriū vtrū etiā ſit illud enoꝛ-
me mediocre vel parū. vtrū manifeſtū vel
occultū. vtrū fetēs ex ꝯſuetudine vel recēs.
¶ Vbi vtrū ſcꝫ in loco ſacro vel nō ſacro. in
domo dn̄oꝝ vel alibi. ¶ Per quos. ſ. media-
toꝛes vel nūcios quia om̄es tales ſūt ꝑtici-
pes criminis et ip̄e eſt obligatus ꝓ pec-
catis eoꝝ. ¶ Quibꝰ id ē cū quibꝰ ꝓ quibꝰ et
ꝯtra quos peccauit. ¶ Cur. id eſt quali in-
tencōe hoc fecit et quali tēptacōe inductꝰ

ēt utrū p̄uenit ip̄e temptacōnem vel fuerit
p̄uentus ab ea· utrū ſpōte vel coactus vel
quali coactōne· utrū animo ludēdi vel no
cendi. ❡ Quō· de mō agēdi vel patiēdi di=
cat ip̄e peccator. ❡ Qn̄· dieb⁹ feſtiuis ieiu=
nioꝝ vel alias· utrū an̄ pniam acceptā vl'
poſt frangēdo eam· qꝛ maior ingratitudo
eſt. ❡ Sꝫ et circūſtātias notabiliter aggra=
uātes peccm etiā ſi nō mutēt ſpēm· tutius ē
dicē· p̄cipue aūt interrogandū eſt de circū=
ſtātia ❡ Cur· id eſt quo motu vel fine fecit
quia illud aliqñ variat ſpēm· cum moralia
trahāt ſpēm a fine· vnde qui mechatur cū
mulierē ut auferat ei ſua· mag⁹ cenſendus ē
fur q̃ mechus· quāuis etiā mechia ibi ſit· ſꝫ
etiā qñ nō mutatur ſpēs multū hꝫ aggra=
uare vel alleuiare talis circūſtātia p̄ ceteris
ſcꝫ Cur· nā ſm Tho· in· iiij· di· xvi· Quāuis
circūſtantie que nō mutāt ſpeciem pecca=
ti nō ſint de neceſſitate cōfitēde· tutius tñ
eſt eas ꝯfiteri ut dictū eſt ut verbi gratia·
Si furtum faciendo multum vel parum ab
ſtulit· Si rixando leuiter vel acriter vel a=
trociter percuſſerit· et huiuſmodi· ſicut di=
cit petrus in· iiij· di· xvij· non tamen neceſ=
ſe eſt ad qōlibꝫ peccm etiā mortale de omi=
bus dc̄is circūſtantijs interrogare· ſꝫ plus
et minus ſm peccata et ip̄as circūſtātias.

Alleuiantes etiam circūſtātias aliquando
ūt dicit pe· m· iiij· bonum eſt dicere· preci=
pue quando poſſ3 oriri ſcandalum in men
te auditoris ex taciturnitate eius· Dicit au
tem Tho· in quadā epiſtola q circūſtātie
que trahunt peccatum ad aliud genus· de
necc̄itate ſūt ꝯfitēde· et dn̄r ille q̄ hn̄t ſpeci=
alem repugnātiā ad aliqͦd p̄ceptoꝝ dͦ me
legiſ· Sic furtū ſimpl'r repugnat huic p̄ce
pto· nō furtū facies· Si vero fiat furtū in lo
co ſacro ex circūſtantia illius loci h3 repu=
gnantiā ad illud p̄ceptū qͦd eſt de venera=
cōne ſacroꝝ· et ſic additur noua ſpēs pec=
cati et ſic de alijſ· Et in fine dicit q illud qͦd
dͦr circūſtātias nō trahētes pecc̄m in aliud
genus pecc̄i· nō eſſe de neceſſitate cōfitēdas
nō ē referēdū ad numerū quē aliquis ꝯfite
tur ſi p̄t q nō ē vnū ſ3 multa· ¶ Scias etiā
quarto diſcernē inter leprā et leprā id eſt
inter vnū peccatū ⁊ aliud quo ad numerū
ne facias de centū vel mille peccatis vnā
lepram videlicet non interrogando de nu=
mero ſeu quot vicibꝰ ꝯmiſit aliquod mor
tale de quo ꝯfitetur. Et ſi dicit ꝓpter multi=
tudinē iteracōnis ſe nō recordari nō eſt ſb=
ito dimittēdū· ſed inſiſtendū quāto tempe
ſtetit in illo vicio· et q̄ frequenter iterabat
infra illud tp̄s utputa quotiēs in mēſe vel

in ebdomada ut sic poſſit haberi numerus il-
lius pcci. et sic nõ pũctualiter saltẽ ſcdm a-
liquã ↄpacõnẽ. et tñ declarãdũ eſt sibi ne di
cat plus q̃ habeat in ↄſcia ſua ſub occaſi-
one. ut inde ſit magis ſecurus dicẽdo plus
q̃ minus ut multi faciũt et nõ bñ. ¶ Sciat
ultimo diſcernẽ inter leprã et leprã. i. inter
leprã peccati cui eſt ãnexa aliqua obliga-
tio ſatiſfactionis vel reſtõnis et leprã ubi
nõ eſt aliqd tale. Nã in pmo caſu ultra pec
catũ de quo debet dolere. opoꝛtʒ inſiſtẽ et in
terrogare si ẽ paratus ſatiſfacẽ. nã ubi nõ
hʒ p̃paratũ animũ ad ſatiſfaciendũ si poſſz
nõ eſſz ↄtritus et p ↄſequẽs nõ debʒ abſol-
ui. ¶ De iſta vẽo materia. ſ. ſatiſfaciẽdi ⁊ re-
ſtituẽdi q̃ valde difficilis ẽ et intricata ha
betur in ſi. ſcdẽ ptis ubi aliquid dici pote-
rit. ¶ Itẽ si ↄfeſſoꝛ circa hmõi et alia diffici-
lia non eſt ita pitus q̃ p ſe ſciat nodos diſ
ſoluẽ. ſaltẽ ſciat dubitare de hmõi. et sic cõ
ſiliũ quere a pitioꝛibꝫ nulla fcã expſſione p
ſone cuiꝰ ↄfeſſionẽ hʒ p̃ manibꝫ nec q̃cũqꝫ
ſigno vel v̾bo ipm ꝓdat niſi penitẽs ſu-
per hoc expſſam ſibi daret licẽtiã. nã quõ-
cũqꝫ directe vel indirecte ſcienter vel inad
ũertẽter manifeſtaret tale pccm non habi
ta licẽtia grauiter delinquẽt nõ tñ pena q̃
taxatur ex̃ de pe. ⁊ re. õis. puniretur niſi in

iudicio de hoc ↄuīceretur. ȝ arbitraria eſſet
hmōi pnīa iniūgēda. ¶ Et notādū ꝙ circa
ſciam ↄfeſſori neceſſariā ſic dicūt doc. tho.
in. iiij. di. xvij. in expoſicōe lr̃e. hec ſcīa ꝛ ſi
nō ſit maior. tñ tāta dꝫ eſſe ut ſciat diſcer-
nē inter pcc̄m ꝛ nō pcc̄m. et pcc̄m mōrle et
veniale. Et ſi in aliquo eſſꝫ dūbitacō poſſꝫ
recurrē ad diſcretiores. Al. in. iiij. di. xvij.
dic̄. ꝙ ſacͤdos nō tenetur ſcire niſi in ↄūi. q̄
ſint capitalia ꝛ q̄ ſint mōrlia cōia. et q̄ veni
alia ex gn̄e. ȝ hec neſciēs ſic idē dicit puto
peccat mōrliter in audiēdo et eū inſtituēs
plus peccat q̄ ipe. et eū pmittēs inſtitutū
miniſtrare ſi ſua intereſt talē ꝓhibere. Itē
dicit ꝙ in pplexis q̄ſtionib; ſacͤdos pro-
chialis ecc̄ie debꝫ ita diſcretus eſſe ut talia
difficilia ſciat nec ꝓcedēdū in eis ſine ſupi
oris ↄſilio vel aūcte. ¶ henricus de ordine
p̄dicatorū in quodā qͦlibeto querēs. utrū
cōfeſſor teneatur ſcire de omnib; que dicū
tur ſibi in cōfeſſione ſiue mortalia ſiue ve-
nialia. ſic dic̄ diſtinguēdo. Peccata ſunt in
duplici genere. Quedam ſunt peccata ꝙ
ꝓhibita q̄ ſi nō eſſent ꝓhibita non eſſent
pcc̄a ut ſūt om̄ia q̄ ſūt mere de iure poſitio
ut audiē miſſam ī die dn̄ico. Cōfiteri ſemel
in āno et cōionē recipe ꝛ hmōi. Et t̄lia tene
tur quilibꝫ ↄfeſſor ſcire ñ hēat cāꝫ rōnabilē

que eum excuſet ut ſi forte tpe ꝓhibicōis erat in carcē vel in terra longinqua. ¶ Alia ſūt peccata nō qꝛ ꝓhibita. ſꝫ qꝛ ſūt de natura ſua mala etiā ſi nō ꝓhiberētur. et hoꝝ pccōꝝ quedam ſūt capitalia. et tenetur ea quilibet ꝯfeſſor ſcire ad minus in gn̄ali ſcꝫ que ſūt ſeptem peccata capitalia ſcilicet ſuperbia auaricia. ⁊c̄. hec eni ſūt quaſi elemēta et pn̄cipia q̄ de neceſſitate ſcire oportet. Quedā aūt ſūt ſpēs capitaliū ut illa q̄ recipiūt hoꝝ p̄dicacōnē ut fornicatio ebrietas. et hmōi. Fornicatio eni quedā luxuria ē. ebrietas vēo quedā gula. et hoꝝ peccatoꝝ q̄ ſūt ſpēs q̄dā ſūt q̄ importāt malū de ſba ſui actus eo ꝙ ſtatī nominata hn̄t ānexū malū ut fornicatio. Et de talibꝫ ꝯfeſſor ſcire tenetur utrū ſint mortalia vel non Quedā aūt de ſba ſui actus non hn̄t deformitatē. ſꝫ ex libidine facientis. ſic cognoſcē uxorem ꝓpriam quod nō eſt in ſe peccatū. poſſet tn̄ eam cognoſcere maritus cū tanta libidine ꝙ eſſet mortale ut ſi eā cognoſceret etiā ſi nō eſſet ſua. et de talibus nō oportet ꝙ cōfeſſor ſciat utrū ſint mōrlia vel nō. qꝛ nec cōfitēs frequēter ſcit. ¶ Alia ſūt pccā que ſunt filie pccōꝝ capitaliū ut illa peccata quoꝝ fines terminātur et reducuntur ad fines capitaliū ſic dolus et acquiſicō

pecunie aut alterius rei iniuſte. Et de tali-
bus peccatis frequenter opiniones cōtra-
rie ſunt inter doctores. Et de talib9 nō tene-
tur ſimplex curatus nō ordinarius ſcire u-
trum ſint mortalia an nō. Curatus autē or-
dinarius ſicut eſt epiſcopus vel archiepꝰs
et ceteri alij ſuperiores prelati ordiarij te-
nētur ſcire qꝛ ipi ſūt purgatores et tenētur
alios purgare pficē ⁊ illūiare. et ideo tenē-
tur nouū et vetus teſtamētū ſcire. hec ille.
¶ Durādus ordis mīorū in ſua Sū. ꝯfeſſo-
rū. li. i. p te. i. di. i. dic̄. Si defic̄ ſacēdoti ſcīa. qꝛ
ſcꝫ neſcit diſcernē inter mōrle ⁊ veniale. vl
qꝛ ꝯfitēs intricatos caſus hꝫ et ꝯfeſſor ſim-
plex ſic eſt iterāda ꝯfeſſio niſi forte cōfitēs
iuris ſit peritus et ꝯfeſſorē ſup h̄ inſtruat.
Idē dic̄ qꝛ quotiēs ꝯfeſſor ſe ingerit ad cō
feſſiōes audiēdas totiēs ſe offert ad rn̄dē
dū de quolibꝫ et interdū de caſib9 inopina-
tis et alias inauditis et de q̄ſtionib9 valde
pplexis. Et ideo debꝫ ꝯfeſſor diſcernē inter
pccā et dr̄as pccōꝝ. vn̄ ſcire debꝫ utrū ea q̄
penitēs ſibi exp̄mit ſint pccā vel nō. ut de
bellis pn̄cipū. et de tallijs ⁊ exactōib9 eoꝝ
et ꝯtractib9 mercatorū. utrū ſint liciti vel il
liciti. Et per hoc ſciat utrum ꝓhibere de-
beat confitentem vel ſuſpendere a com-
munione. aut licentiare. utrū teneatur ad

reſtitucõnem an nõ. Nam cũ p̄ceptũ ſit ſe-
mel in ãno ↄfiteri et ↄicare ſi cõfeſſor ꝓhi-
beat illũ a ↄiõne qui nõ h ab; mortale. q̄r
forte iudicat illicitũ qd̄ eſt licitũ vel ſi licẽ-
tiat nõ licentiãdũ quia forte iudicat licitũ
qd̄ eſt illicitũ tam ↄfeſſor q̄ȝ confitens am-
bo in foueã cadũt. niſi forte ꝓbabilis igno
rantia eum excuſet. puta ſi hab; aliquẽ do-
ctorẽ in iure autenticũ ⁊ famoſũ cuius opi-
nioni innititur. vnde ſi cõfeſſor nõ eſt exp-
tus in caſib⁹ ita ut per ſe nec ſciat iudicare
nec dubitare nouit. cũ piculo anime ſue au
dit cõfeſſiones. ſ; et illi qui ſciũt imperitiã
eius periũt niſi iterato cõfiteãtur homĩ ſci-
enti. de pe. di. i. quẽ penitet. ¶ De interro-
gacõnib⁹ fiendis a cõfeſſore. .v.

Quantũ ad terciũ debes ſm aug. inter-
rogare diligẽter de pccis. q̄rit Ray.
in ſũ. ſua. an interrogacões ſint fiende a
ↄfeſſore. et rñdendũ eſt q̄ ſic dũmõ diſcre
te fiant. de pe. di. vi. qui vult. extra de pe. et
re. omis. et ut diligẽtius poſſis circa hmõi
ꝓcedẽ debes p̄mo cõſiderare tria q̄ ponit
tho. in. iiij. ¶ Primũ eſt ut interrogẽtur ipſi
penitẽtes. nõ omes de omib⁹ pccis. hoc eni
inutile eſt et aliqñ damnoſũ. ſ; p̄cipue de-
bes interrogare de illis pccis que conſue-
uerũt reperiri in homib⁹ illius condicõnis

ſtatus etatis patrie et hmōi· que ut meli-
us valeas facere· ideo a pñcipio intͥroga-
re debes de condicōne et pͥria et de exercicō
et huiuſmodi an etiā ſit ꝯiugatus vel non·
De alijs autē peccatis plus vel minus po-
teſt interrogari ſꝫm qualitatem vite quam
audis ex ip̄o penitēte· ¶ Secōm ē ut intro-
gētur ipī penitētes a remotis de ip̄is pccīſ
et nō ſbito ſpecificetur mod⁹ pccī· ne ſi ne-
ſciebat addiſcat ⁊ inducat᷑ in tēptacōꝫ· Sꝫ
in gn̄e introgetur de ſpē· ut v̇bi grā· ſi int-
rogatus fatetur ſe ꝯmiſiſſe vnū pccm̄ lux
urie introgetur ulteri⁹ cū quibꝫ ⁊ ſic ꝓcedē
do ulteri⁹ ¶ Terciū ē ꝗ p̄cipue ĉca vicia car
nalia nō deſcēdatur nimis ad pticulaés cir
cūſtātias q̄ nō ſūt de neccitate ꝯfeſſiōis ꝗ
ſꝫ ē ſibi occaſionē tēptacōis daē· et ip̄m pe
nitentē qui aliqn̄ introgat talia ad inuēti-
onē pccōꝝ docē ac eē talia cū referāt ſocijs
et in plateis ⁊ vicis inde ſeq̄tur deriſio ſacri
et ꝯfeſſoriſ ⁊ ſcādalū ⁊ mala ſuſpicio ut v̇bi
grā· Si fateatur vir ꝯgnouiſſe uxorē ſuā vł
aliā mulierē vel mulierē ꝯgnitā eſſe a viro
ex̄ vas debitū cū ex ſꝫ hēatur ſpēs pccī ſuf-
ficiēter· ꝗ viciū ſodomiticū ē· etiā in qua-
cūqꝫ pte corpis exerceatur nec ex hoc mu-
tatur talis ſpecies· Ideo videtur ſufficere·
nec ulterius ad pticularia eſſe deſcendēdū

videlicet interrogando in q̄ pte corpis vel quō. Silr̄ si dicat p ſeipm ſe cōmiſiſſe viciū luxurie quātū ad actū exteriorē non videtur vlterius eſſe interrogādū de mō. cū nō varietur ſpēs p hoc ⁊ hmōi. ❡ De alijs vero peccatis ſcȝ nō carnalib⁹ nō eſt ita piculoſū vel ſcādaloſū ad pticulares circūſtātias deſcendere.

❡ De caſibus in quibus oportet iterare confeſſionem. ❡ Capitulū. vi.

SEcūdo cōſideret ꝯfeſſor q̄ ꝯfitens ſibi de hijs q̄ alias rite cōfeſſus eſt et abſolutus et fecit pniaȝ iniūctā nō tenetur iterū cōfiteri. Et ideo ſup hoc nō eſt grauādus vltra q̄ ſua ſpōte velit. ❡ In quatuor aūt caſib⁹ tenetur q̄ alias ꝯfeſſus eſt iterare ꝯfeſſionē. ſm Tho in. iiij. et oēs alios. Duo pmi ſūt ex pte ipius penitentiſ Et eſt pmus qn̄ nō ē omia pcca mortalia vel q̄ dubitat eſſe mortalia dubitacōe pbabili ꝯfeſſus vni ſacerdoti. ſȝ aliqd̄ dimiſit vel ex verecūdia vl̄ alia iniuſta cauſa. Secꝰ aūt ſi aliqd̄ dimiſiſſȝ ex obliuiōe. qꝛ tūc ſufficit illd̄ tm̄ cōfiteri qd̄ dimiſit etiā ſi alteri ꝯfiteatur q̄ priori. nec oportet ex hoc cōfeſſionē iterare. ❡ Scd̄s. quando pn̄iam iniunctā contēpſit facere ⁊ oblitus eſt eius. nā ſi adhuc recordaretur vellet pficē non

teneretur iterare ꝯfeſſionē niſi forte ꝯfeſſor
ſtatuiſſʒ ſibi tp̄s determinatū infra qd̄ debe
ret ip̄am pn̄iam facē intendens ip̄m obli-
gare ad tp̄us determinatū qd̄ tn̄ ſi nō con-
ſtat ſcd̄o confeſſori credo q̄ pie poſſit in-
terp̄tari ſcd̄us confeſſor qd̄ intenderit pri
mus dare ſibi licentiā remittendi ieiunia
vel oracōnes vel alia in alijs dieb⁹ que ſcʒ
in hijs nō fecit in quib⁹ iniūxit quia ſic cō
ſueuerūt facē periti cōfeſſores. alij duo ca-
ſus ſūt ex p̄te confeſſoris ¶ Primus eſt ſi
nō habuit aūctē abſoluēdi. nec i hʒ oportʒ
te eſſe curioſū. ſʒ ſufficit q̄ nō ꝯſtet tibi cō-
trariū ſcʒ q̄ prior cōfeſſor nō habuit auto-
ritatē ¶ Secūdus eſt qn̄ ip̄e confeſſor nō
habuit ſciētiā ſufficientē. et iſte ē ſatis dif-
ficilis et intricatus ſcʒ ad cognoſcendū et iu
dicādū de quātitate ignorātie que reddat
ſacerdotē inabilē ad abſoluendū. et ſi tibi
non eſt nota perſona confeſſoris. noli ex
vno defectu confeſſoris quem dep̄hende-
ris ex priori confeſſione p̄acta cōdemna-
re vel irritare ip̄am. q̄r qn̄q̄ etiā p̄itiſſimi
ꝯfeſſores ex obliuione vel alia cā aliq̄d di
mittūt et ip̄i peitētes aliqn̄ etc̄ nō plene re-
cordātur de geſtis circa eos ſʒ i p̄ceſſu ꝯfeſ-
ſionis rep̄to defcū in trogacōis examiacō-
nis eoꝝ q̄ ſūt magni pōderis ⁊ de necc̄itate

ſalutis poteris ħ indicare ſcꝫ de ignorãtia
cõfeſſoris impeditiua eiꝰ abſolucõis ⁊ ſic
ↄſulere penitẽti nō ſibi declarare neccariã
fore iteracõꝫ talis ↄfeſſiõis. ut verbi grã. ſi
talis ↄfeſſor nõ feciſſꝫ ſibi cõſciẽtiã de ſim-
plici fornicacõe vel de cõfeſſione et ↄmũione
ãnuali. ⁊ alijs hmõi ad q̃ tenẽtur generali-
ter fideles. Eſt etiã quintus caſus in quo
oportꝫ reiterare ↄfeſſiõꝫ ſcd̃m plures doc.
ut bõ ven. in iiij. di. xvij. et durãdũ ordinis
minoꝝ i ſua. ſũ. ⁊ rav. ⁊ hoſt. rob. oleth. ⁊ vi
cẽ hiſt. Sꝫ nõ ſm Tho. ⁊ Rich. de ordĩe mi-
noꝝ i. iiij. di. xvij. ⁊ pe. ⁊ q̊ddã aliud ſcp̃tũ
ſup iiij. di. eadẽ. ⁊ gra. de pe. di. i. io. ⁊. ber.
et alios quoſdam videlicꝫ ꝙ qñ quis cõfi-
tẽtur integre ſua peccata. ſed ab omnibus
vel ſaltem ab aliquo mortalium diſponit
non abſtinere. et ſic incontritus remanet
et hoc ipſe penitens declarat. Cum igitur
talis confeſſio tũc nõ valeat ſibi ad ſalutẽ
tutiꝰ eſt illũ facẽ eã reiterare. tñ ſi nollet eã
reiterare nõ eſſꝫ vere cogendus cũ ſolẽnes
doctores ſint illius opinionis. n̄ forte firmitᷓ
adherẽs opinioni ↄtrarie que etiã tutior eſt
Videtur etiã eſſe ſextus caſus qñ. ſ. q̃s ẽ
abſolutus a pccĩs bñ ↄfeſſus alias et cõ-
tritus exñs ligatus ſ excõicacõe maiori quã
ignorabat ip̃e ↄfeſſor vel nõ ꝑpẽdit ⁊ per

ꝯſequēs nō eſt abſolutus ab ea· nā ſm pe·
de paludē· in· iiij· talis tenetur iterare· p onit
tñ opiōnē quorūdā iuriſtaꝝ eſſe ꝙ valeat
talis abſolutio· et ſi ſic eſt nō tenetur qñ a⸗
lias fcā ē ꝯfeſſio cū debitis circūſtātijs pri
ma tñ opio tutioꝛ ē et ideo ipā tenea ſ· ſ; in
alijs q̈tuoꝛ caſibꝫ ſupdcis opoꝛtet omnino
ꝙ iteretur q̈ſi ſm oēs· ¶ Et nō ꝙ in hoc ca⸗
ſu· ſ· qñ dicit ſe penitē ſ vel nō poſſe vel nol
le de oībꝫ moꝛlibꝫ omiſſis dolere et in fu⸗
turū abſtinere· nō ē tñ abiciēdus ſ; recipiē
da ē eius ꝯfeſſio ut dicit decre· de pe· et re· c·
ꝙ quidē· qui quidē tñ nullo mō ē abſoluē⸗
dus ſm tho· in qđlibeto ſ; eſt ei iniūgēduȝ
aliq̄d boni opis ut ſic ex hmōi bonis opi
bus et alijs bonis illuſtretur ad pniam· de
clarādo tñ ſibi plene ꝙ non eſt abſolutus
coꝛā deo nec alias illa penitētia eſt ſibi ad
meritū fructuoſa· ſ; faciat illud qđ ſibi dici
tur et alia bona quātū plus pt ut dꝛ de pe·
di· v· falſas· ¶ Tercio nota ꝙ cū cogitatio
cum deliberacōne rationis in actum pecca
ti moꝛtalis ſcilicet deſiderandi illum actum
agere· etiam abſq; opere ſit peccatū moꝛta
le ideo ad ſingulas ſpēs pccoꝝ poſt pec⸗
cata operis interroga et de peccatis cogi⸗
tacōnis tm̄ illius ſpēi et de pccis oꝛis· et cū
opus alicuius peccati et deliberatio mētis

ad illud agēdū abſq; ope ſint eiuſdē ſpe-
ciei ſpecialiſſime ſed differūt ſm maius et
minus vel ſm pfectum et impfectū q: ſc;
maius peccatum in opere eſt ꝙ in ſola co-
gitatione. de hijs ergo et circumſtantijs
hmōi cogitationum quere. ut vbi gratia
Si dicit ſe aſſenſiſſe deliberate cogitacōibꝰ
luxurioſ q: hꝰ pt eē multiplr et in diuerſis
ſpēbꝰ jdo queratur ab eo de q̄litate cogita
tionū ipſarū. id eſt. ſi deliberaſſet tale pec-
catū ɔmittē cū ſoluta. q: tūc fornicatio eſt
ſi ipē etiam ſolutus ſit. Si cū ɔiugata. quia
tunc adulteriū ē. Aut cū ɔſanguinea q: tūc
inceſtus eſt. et ſic de alijs ſpēbꝰ luxurie. vel
alioꝝ vicōꝝ. ¶ Pro aliq̄li declaratione p-
dcōrū nota q dicit Tho. m. i. ſcde. q. lxxij
q ſc; pcēm diuiditur p h tria ſc; cordis oꝛiſ
et opis. non ſic p diuerſas ſpēs cōpletas
ſic differūt ſpē bos et leo et capra. S; ſic p di
uerſos gradꝰ pcti ſicut domꝰ in fundamē-
tū parietes et tectū diuiditur ſic i ſpēs ɔple
tas Cōſūmatio igitur pcti eſt in ope. vnde
pcēm opis hʒ cōpletā ſpēm. ſʒ prioꝛ i cho
atio eius eſt q̄ſi fundacō i corde. Secūdus
gradus eius eſt in oꝛe ſm q homo prūpit
de facili ad māifeſtādū cordis ɔceptū Ter
cius gradꝰ eius eſt in cōſūmacōe opis pa
tet tn̄ q hec tria ptinēt ad vnam pfectam

ſpẽm cũ ab eodẽ motiuo ꝓcedãt. Jracũd9
eni ex hoc ꝙ appetit vindictã. Primo tur-
batur in corde. Scḋo in v̄ba ↄtumelioſa ꝓ
rũpit. Tercio ꝓcedit ad facta iniurioſa ut
pcuſſionẽ et huiõi. et ſic de luxurioſo et q̄li
bet alio hec tho. ¶ Nec tñ ſic intelligẽdũ ẽ
pccã cordis eſſe ſpẽs incõpletas q̄ nõ ſint
mo̅rlia imo qñ in eis ẽ deliberatus ↄſenſus
ad actus qui de ſe ſũt mortales tales cogi
tacões ſũt mo̅rlia quãuis nõ ita ḡuia ut
pccã opis ſicut dictũ eſt. et qñ ſũt ſimul co-
gitacõ cũ locucõne et ope eſt vnũ pccm ũt
de luxuria et aliis pccis. Si vero tpe quo
dã deliberat fornicari et alio tẽpore diuer-
ſo et diſtãti fornicatur ope tũc ſũt duo mor
talia. ¶ De delcãcõne vero moroſa dicetur
inferius. ¶ Quarto nota ꝙ cũ penitẽs fa-
tetur aliqḋ pccm a ſe vel ad tui interrogati
onẽ qḋ manifeſte vides mortale hoc ei de-
clara in ſingulis ipſius ſpẽbꝫ H enĩ vidꝫ ſatiſ
neceſſariũ tum ut habeat cãm magis dolẽ-
di tum ut ipm ↄgnoſcẽs habeat materiã
ab illo i futurũ cauẽdi. et H dico niſi ipe pe-
nitens veriſimiliter crederetur talia ſcire
ſcilicet commiſſa eſſe mortalia vel venia-
lia quia tunc non expediret. ¶ Item ſi fecit
aliquem actum qui de ſe venialis erat vel
nullum peccatum ipſum tamen credebat

firmiter eſſe mo̅rleʒ vel dubitat· De h̄ pri-
mo non magis declines ad vnam partem
q̄ ad alteram· q ſcilic; eſſet mortale vel nō
eſſet· hoc enim eſſet ꝓprie dubitare tam in
primo q̄ in ſecundo caſu declarandum eſt
ei q peccauit mortaliter· Sicut verbi gr̄a·
Si tp̄e ieiunioꝝ vel feſtiuitatū cognouit
uxorē putans hoc eſſe ɔtra p̄ceptum eccl̄ie
vn̄ i hm̄oi rectificāda eſt ɔſciētia ei⁹ cū ſit
erronea. Sed ſi fatet᷑ aliq̄d pcc̄m qd̄ clare
nō videas eſſe mo̅rle· vel de q̄ ſint opiōnes
inter doctores varie utrū mo̅rle vl' veniale
ſit· noli tu p̄cipitāc ſentētiā ꝛ mortale exp̄-
mere vel ꝓpter hoc abſolucōeʒ denegare
ſi ab eo abſtinē nō vellet· S; bn̄ ei efficacit'
ſuadeas ut tutiorem eligat viā ab eo ſcili-
cet abſtinēdo. Quīto ɔſidera diligenter
condicōnē· ſtatū· etatē· ꝛ pitiā ac groſſiciē
pſonarū· Et ſm qualitatem eoꝝ ſic diuer-
ſimode debēas ad ipas in mō loquendi·
Nā nobilib⁹ aut pitis aut ciuib⁹ ɔuīt' ur-
bane loq oportʒ etiā q̄ndo viciū ꝓph ēſiōe
eget ne duri⁹ icrepati idignēt' vl' ſcanda-
liſent'. Ruſticis vero vel pſonis idoctis et
vilis cōdicōis acri⁹ ɔuīter expedit loqui
ad oñſiōʒ malicie eoꝝ· ne ꝑ illo pecc̄a eoꝝ
reputēt· Itē nimis ɔtriſtatos ex lapſu vl'
q̄ſi deſpatos ex multitudīe vl' mag̃tudine

cõmiſſoꝝ opoꝛtꝫ dulciter exhoꝛtari· oſten
dendo immenſitatẽ dĩne clemẽtie ꝓponẽdo
eis exẽpla dĩne miſc̄die ut latronis pauli
et hmõi· pſũptuoſos vero vel induratos ꝛ
pccã q̃ſi ꝓ nichilo hñtes deꝫ terrẽ declarã-
do eis ſeueritatẽ futuri iudicij acerbiſſiãs
penas inferni et hmõi ꝓponẽdo exẽpla ad
ꝓpoſitũ ſilr ut de puinicõe p̃moꝝ parẽtũ et
hmõi· ¶ Sexto ſcias ꝙ ſi pſona nõ ẽ mul-
tũ perita cautã reddas eã ut faciat diligẽ-
ter ꝯfeſſionẽ vicꝫ de pccis oĩbꝫ dolẽdo quã-
tũ p̃t ꝓponẽdo firmit' abſtinẽ ab omi moꝛ
tali in futurũ hꝫ eni eſt neceſſariũ ad cõtricõ
nẽ ſine qua nõ remittitur pccm· et ꝙ nullũ
ꝯmiſſuꝫ taceat ſciẽter in ꝯfeſſione vel ex ve
recũdia vel alia de cã nec et̃ ꝙ reputet veni
ale qđ ẽ moꝛtale qꝛ qñqꝫ hõ in hmõi falli-
tur· et eſt moꝛtale qđ putauit veniale nec
ꝓpterea excuſat eũ ignoꝛantia· et p̃cipue
de hoc eum ammoneas interrogãdo de vi-
cijs capitalibꝫ qꝛ frequẽter in talibꝫ pſo-
na multa retinet turpia neceſſaria cõfiteri
ꝓpter verecũdiã· et magis adhuc mulieres
in hmõi taciturnitate offendũt· vñ et diu-
ſis cautelis extrahẽdũ eſt viciũ de oꝛe taliũ
Declarãdũ eſt eis tamen ꝙ ſi aliqđ pecca-
tum quod ſciunt eſſe in ſe nõ confiteantur
etiam non interrogati ſuper hoc a confeſ-

ſoꝛe q̊d nō ꝓdeſt eis, cōfeſſio. vnde ſi cō-
feſſoꝛ p̄us interrogauerat in gn̄ali de tali
materia. et tūc ꝯfitēs noluit exprimē cū tn̄
bene recoꝛdaretur vicij ſui. Sꝫ cum poſtea
interrogatur in ꝑticulari exp̄mit. quia min⁹
videtur ſibi erubeſcabile ꝙ̄ ſi p ſe exp̄ſſiſſꝫ
oſtēdendū eſt ei quō ficte cōfitetur. Et quia
non valet ſibi talis confeſſio ſꝫm Guil. niſi
mutet ꝓpoſitum ſcꝫ ꝙ ſi haberet adhuc de
illo cōfiteri p ſe exp̄meret in ꝑticulari q̄ntū
ad illud q̊d eſt neceſſarium et doleat de illa
fictione ꝯmiſſa. ¶ De cōtricōne quā debet

¶ hr̄e penitēs. .vij.

Et quia dictū ē
quō debeat penitēs auiſari de con
tricōne. ideo de ꝯtricōne aliquid di
cendū eſt. Nota ꝙ differētia eſt inter attri
cōnem et cōtricōnē ut dicit Tho. in iiij. di.
xvij. Nam attricō importat quādam diſ-
plicētiā de pecc̄is. ſꝫ impfectā. vnde attritū
in aliquo mō tritū. ſꝫ cōtritio importat ꝑ-
fectā diſplicentiam de peccatis. vnde con-
tritū. i. ſil' tritū et in puluerem redactū. Eſt
aūt cōtricō ſꝫm pe. in. iiij. di. xvij. doloꝛ vo-
lūtarie aſſumptus ꝓ pecc̄is cū ꝓpoſito ꝯfitē
di ⁊ ſatiſfaciēdi. Et ſꝫm eūdē. e. di. oꝫ ꝙ ꝯtri-
tio hēat' de oi pcc̄o mo̾rli rō ē quia i oi pcc̄o
mo̾rli ē actual' auſio volūtatiſ a deo. ⁊ quia ꝯ̄-
ria ꝯ̄rijs curant' ideo oꝫ ꝙ i oi r̄miſſiōe pccoꝝ

fit actualis auerſio a peccatis et ꝯuerſio
ad deū et hoc dr̄ ꝯtritio. ¶ De pccīs aūt ob
litis ſufficit ꝯtritio gn̄alis cū conatu ad re
cordādū et dolēdū. ⁊ dolē de obliuione pec-
catorū que ex negligētia ꝯtigit. Si aūt q̄-
ratur ſi ſpālis ꝯtricō de quolibꝫ pccō req̄-
rat. vel ſufficiat vna gn̄alis ꝓ oībꝫ ſic rn̄-
det tho. i. iiij. di. xvij. ꝙ quātū ad pn̄cipiū
ꝯtricōis ſcꝫ cū quis de pccīs ſuis cogitās
dolet. et ſi nō dolore ꝯtricōis ſaltē dolore at-
tricōis optꝫ ꝙ ſit ſpālis dolor de pccīs q̄ q̄ſ
hꝫ in memoria. ſꝫ quātū ad t'minū qui ē do-
lor iā gr̄a informatus. ſuffic̄ ꝙ ſit vna ꝯuīs
ꝯtricō de oībꝫ. tūc eni ille motus agit in v̇-
tute oīm diſpoſicōnū ꝑcedētiū. hec Tho.
¶ Et ꝙ nemo ſcit utrū hēat grām q̄ requi
ritur ad ꝯtricōnē ideo nemo pt̄ eſſe certus
de ſua ꝯtricōe nec ꝑ ꝯn̄s de ſua remiſſione.
Et dic̄ richar. ordis minorū in. iiij. di. xvij.
ꝙ ſi ꝯfitēs in pccō mor̄li ē attritus de pccō
ſuo ut ꝓbabiliter poſſit p̄ſumē ſe eſſe diſ-
poſitū nō peccat abſolucōnē recipiendo.
imo freqn̄ter v̇tute clauiū ꝑ ſuſcepcōꝫ ab-
ſolucōis formatur ſua attricō et fit ꝯtritio
¶ Itē nota ꝙ eſt duplex contricōnis dolor
ſm Tho. et. petrū in quarto. di. xvij. ſcilicꝫ
intellectualis qui eſt quedā perfecta dete-
ſtatio pccī ſm rōnē. et dolor ſenſibilis qui

eſt dolor excitatus in pte ſenſitia ad altera-
tionē et afflictōnē corpis. ¶ Primus dolor
de neceſſitate requiritur ad remiſſionē pec
cati et ille etiā ſolus eſt ſufficiēs qꝛ ſic pec-
catū mo̅rle ſufficiēter ꝯmittitur p ſolū actū
volūtatis et ꝯplacentiā deliberatam rōnis
ita et ſufficiēter deſeri p̄t p deteſtacōnē vo-
lūtatis et diſplicētiā rōis et h̄ ec ē in ptāte
nr̄a p̄ſuppoſita ſcʒ grā ¶ Scd̄s dolor ſcʒ ſen-
ſibilis etiā valet ad remiſſionē pcc̄i ſʒ nō ē
neceſſarius ſʒ de pfectōe ꝯtricōnis nec eſt
in ptāte nr̄a etiā p̄ſuppoſita grā. ¶ Itē dolor
intellectualis nō p̄t eſſe nimius ſicut nec cari
tas vn̄ ꝓcedit p̄t eſſe nimia ſʒ ſenſiblis p̄t
eſſe nimius ſic ex ieiunijs et alijs afflictis
corpis. ideo oportet ꝙ ſumatur ꝓ mēſura
debita ꝯſeruacō ſubiecti. ¶ Itē nō ſm tho.
in. iiij. di. xvij. ꝙ vera ꝯtricō in habitu ſem
per dʒ manere id ē hō ſp debet hr̄e iſtā diſ-
poſicōnē ꝙ qn̄ recordatur de pcc̄is ꝯmiſſis
habeat diſplicētiam ſaltē ſm rōnē. ¶ Itē
ſm pe. in. iiij. di. xvij. maior debet eſſe dolor
intellcūalis de maiori pcc̄o hitualit' nō actu
aliter ſi ꝯſiderātur in ꝯmi inq̄ꝫtū ſūt offenſa
dei ſʒ et in ſpāli debʒ eſſe maior dolor de ma-
iori pcc̄o qꝛ maior ē rōnē doloris hʒ maius
pcc̄m. dolor et ſenſiblis ꝯueniēs ē ut ſit ma
ior de maiori quāuis non neccrius. ¶ Itē ſm

Clxv. in q̄olibe. et Inno. qꝛ contritus magiſ
debet diligere deum q̄ ſeipſum. culpa aūt
eſt contra deum ⁊ pena contra ſeipſum id͛o
debet contritus potius eligere omnē pe-
nam q̄ deum velle offendere. Deſcendere
aūt ad hāc penā vel illā nō tenetur. imo
fatue facēt deſcendēdo ad iſta ꝑticularia
vl' aliū ſup h̄ ſollicitādo. ¶ Septio penitētē
āmoneaſ ut nō ex q̄dā ꝯſuetudie qꝛ ſic ali-
q̄ faciūt. vel eē ex timoē. i. p̄ncipal'r ꝓpter
imtādas penas eternas vel ꝓpter euaſiōꝫ
infirmitatis ſi eſſꝫ infirm⁹ vl' alic⁹ alteriuſ
vel tribulacōis tpal' faciat ꝯfeſſiōeꝫ qꝛ ſic
modicū ſibi ꝓdeſſꝫ. Sꝫ p̄ncipalr̄ eā faciat
ad placādū deū et ſibi recōciliādū ad ſatiſ-
faciēdū d͛ine offenſe. ⁊ eccie obediēdū. q̄
h̄ r̄mediū ordiauit ad ꝯſequēdā remiſſiōꝫ
¶ Itē in ꝓceſſu ꝯfeſſiōis ſi aliq̄ diceret ad
ſui excuſacōꝫ vel allegacōnē pcc̄i ptinētia
ut puta q̄ diabolus fecit eū facē tale malū
vl' planete vl' vicini vl' cōſagnei vl' h̄mōi.
cū rep̄hēdas. oſtēdēdo ei falſitatē ſuā qꝛ
.ſ. null⁹ trahit' ad pcc̄m n̄ ꝓp a malicia ſua
vl' volūtate. ⁊ ideo nō ſe excuſet h̄ accuſet
.iij. q. i. inde ē. ¶ Itē ſi recitat pcc̄a alioꝝ ſine
nec̄citate. cū. ſ. ſine h̄ ſufficiēter poſſit expri
mē ſuū eū r̄p̄hēdas ⁊ āmoneaſ ut n̄l dicat
de factiſ alioꝝ. Vnde poſſꝫ pcc̄m alterius

detegi. niſi hoc faceret ex aliqua cauſa non ſolū neceſſaria ſ; etiā alias valde rōnabili. ¶ Itē ſi dicit longas fabulas āmoneas eū ut dimittat ſupflua et ſolū quātū eſt neceſſariū ad declaracōnē pcc̄i dicat. nec immiſceat narracōnē ſuaꝝ tribulacōnū cū pcc̄is ut faciūt mulieres. ¶ Itē āmoneas ut nō utatur verbis palliatiſ ſeu ſophiſticis ad dādū intelligē vnū ꝓ alio nec etiā utatur v̓bis nimis turpib; ubi poſſit p v̓ba honeſtiora pc̄cm declarare. De hijs tñ in hoc ultimo ſc; dcīs plus vel minus penitēs āmoneas ꝓut videbis eos indigere in ꝓſecucōne ſue ↄfeſſionis.

¶ De condicōnib; confeſſionis. .viij.

Ponit aūt tho. in .iiij. di. xvij. q cōfeſſio deb; hr̄e .xvi. ↄdicōes. q quidem ↄtinētur in hijs v̓ſib;. Sit ſimplex hūilis cōfeſſio pura fidelis. Vera frequēs nuda diſcreta libēs vēcūda. Integra ſecreta lac̄mabilis accelerata. Fortiſ ꝛ accuſans ꝛ ſit parē pata. ¶ Prio ſit ſimplex ut nō recitet in ↄfeſſione n̄ qđ ptinet ad declaracōnē ſui pcc̄i ꝛ q̄titatē ei9 et nō alie hiſtorie miſceāt̄. ¶ Hūilis ut. ſ. ſe miſerū ↄ gſcat ↄfitēs. ¶ Pura. i. recta intēcōe nō ut reputetur bon9 vel ut laudet̄ ab oīb;. ¶ Fidelis. i. vera et ſine ulla falſitate ut ſcilic; nō dicat

que non fecit vel etiam ut habeat fidem
de remiſſione peccatorum ſi vere penitet
¶ Frequens. ſcilicet ut ſepe confiteatur.
iſtud tn̄ eſt de bn̄ eſſe confeſſiōis. ¶ Nuda
.ſ. ut nō inuoluat obſcuritate v̄boꝝ. ſ; dicat
v̄ba ut itelligatur p ccm cū ccūſtātijs ſaltē
neccarijs ¶ Diſcreta .ſ. ut maiora cū maiori
pōdē dicat vl' nō pl'a ſil' ſ; diſticte loquēdo
ꝛ dicēdo nūm ſi p̄t ſciē. vel etiā ut diſcreto
nl' ſufficiēti ꝯfeſſori ꝯfiteat'. ¶ Libēſ. i. volū-
taria nō coacta timoē v̄boꝝ ut puēi ul' ti-
moē peāꝝ tpalium ul' etnaliū pn̄cipal'r. ¶ Ve
recūda ut .ſ. peitēs erubeſcat ꝛ nō ſe iactet
ul' mēte glief' ꝓpt' ſecli vanitatē aliq̄ ꝛ pci
pue ꝯfundat' i rōe reſpcū diuine maieſtatis
offenſe. Integ̃ ut .ſ. peitēs n̄l retieat de hijs
q̄ ꝯmiſit p̄cipue mortalibꝫ ¶ Secreta ut .ſ. nō
pl'ice ſ; occulte ſacdoti dicat pecā q̄ poſſit
abſoluē. Lacrimabil'. ut .ſ. doleat de ꝯmiſſis
et ipa deteſtet' ſaltē rōe ¶ Acceleāta ut q̄ ci
tius p̄t ꝯmiſſo pcēo ꝯfiteat' ſ; tn̄ eſt de bn̄ eē
¶ Fortis ut .ſ. n̄l dimittat p̄ v̄ecūdia ¶ Ac
cuſans .ſ. ſe nō alios. nec ſe excuſet ꝛ alios ac
cuſet ſeu iculp; ¶ Et ſit parē pata .i. adim-
plere pniaꝫ ſibi iniūctā. et facē q̄ necc'io hꝫ
facē. ut reſtituē ſi habꝫ aliena et huiuſmōi
¶ Octauo iſtd obſues ut .ſ. poſtq̄ ex in-
trogacōibꝫ factis ꝑpēderis eū debē audiri

dicas ei ut p̄mo ip̄e dicat pccā ſua q̄ omi-
ſit poſt ultimā ꝯfeſſionē rite factā que ha
bet in memoria et ſic dimittas eū dicē q̄c-
quid voluerit de pccis ſuis et quo ordine
voluerit retinēdo bn̄ in mēte ea q̄ dicit ut
ubi ſufficiēter exp̄ſſerit pccm̄ ſuū non eum
moleſtes vel ḡues de illo intr̄ogando. ubi
aūt nō ſufficiēter exp̄ſſerit intr̄oga de reſi
duo uſqꝫ ad ſufficiētiā. et poſtea etiā intr̄o
ga de alijs de quibꝫ ip̄e n̄l dixerit ut potes
ſuſpicari in eo eſſe hoc ſp̄ ſeruato ut de eod̄
pcco de quo interrogaſti iterū nō intr̄o gel
ne ſic eū attedies niſi ex aliqua cā rōnabili
hoc facēs puta eſtimādo ꝙ dicat ſcd̄a vi-
ce qd̄ prima nō dixit vel ex verecūdia vel
ex ignorātia vel hmōi. ¶ Et ſi mulier ē fa-
cias eā ex trāſuerſo ſtare ne eā in faciē vi-
deas qꝛ facies eaꝝ vētus urēs ē ait ſcp̄tu-
ra. ſi vir eſt p̄t genuflexus et diſcapuciatus
ſtare et h̄ bn̄ quidē ſi p̄t. ſi m aūt faciat ut p̄t
nec tn̄ eū multū freqn̄ter vel fixe in faciem
aſpicias p̄cip ue iuuenē nobilē vel pitū ne
nimis eū erubeſcē facias et ſic eū ḡues de
eo qd̄ nō optet. ¶ Obſeruādū eē ꝯfeſſoribꝫ
ē ut dicit mgr̄ hūb. in li. de officio ordis
p̄dicatorū ꝙ ſp̄ libētius et p̄us audiāt con
feſſiones eoꝝ q ui magis indigere putan-
tur vel raro venire ſolēt vel ſūt extranei ve l

4

qui ſunt in maiori ſtatu vel de quorum cō-
feſſionibus maior vtilitas ſecutura ſpera-
tur. ¶ Item audiendo mulieres caueat. ne
niſi in publico eas audiat et niſi ab ali-
quo vel aliquibus videatur nec multum
ibi moretur niſi in quantū nccītas confeſſi-
onis requirit. ⁊ eis q̄ nimis freq̄nter volūt
confiteri aſſignet certū tpus ex q̄ð ipſas
nō audiat. nec i alijs colloq̄ijs ſe eis expo
nat. ⁊ ſp duris ⁊ rigidis verbis potꝰ vta-
tur circa illas q̄ꝫ mollibus. ¶ Nono etiā ſci
as ab epō. Si hꝫ aliquas ɔſtōnes ſynoda-
les vel ꝓuīciales vbi ſint ſnie excōīs et
hmōi. ⁊ de illis nō te intromittas vel īpe-
dias vltra q̄ꝫ velit. ¶ Et nō q̄ ſi aliquē abſol
ueris innodatū aliq̄ ſentētia excōicacōīs
quē eſſe ligatū nō aduertis vel neſcis ⁊ ido
abſoluis a pccīs. non aūt a ſentētia q̄ꝫ uis
pecces abſoluēdo eū quē nō debes. q̄ꝛ ab
ſolutio ab excōīcacōe debꝫ p̄cedē abſolu-
cōnē a peccatis. tñ ſētētiā excōis nō incur
ris. ſm hen. ⁊ frā. de ſen. et Guil. debes aūt
poſtea qñ ꝓcēdis de erroē illū auiſa ē ut ꝓ-
curet abſolucōꝫ ab excōicacōe. ¶ Et q̄ꝛ ut
dixit. ray. ī ſū. ſua. interrogacōes de pccīs ca
pitalibꝫ fiēde ſūt. ſ. ſupbia q̄ ē mr̄ oīm ſm
gre. ī moralibꝫ a q̄ ꝓcedūt capitalia ſeptē
. ſ. inanis glia. inuidia. ira. accidia. auaricia

Gula et luxuria. Et iſta hn̄t diuerſas ſpēs
de quibꝰ etiā neceſſarie ſūt interrogacōēs
ſiēde cū circūſtātijs neceſſarijs hꝫ etiā quo-
libet hoꝝ multas filias de quibꝰ dicit ray.
et hoſti. in ſūma ſua eſſe interrogādū ſm tn̄
qualitatē pſonaꝝ. ideo de hijs ponētur in-
terrogationes. Poſtremo de quibuſdam
vicijs lingue et extraordinarijs ut ſortile
gijs et infidelitatibꝰ ꝛ huiuſmodi. Et quia
dictum eſt abſolucō ab excōmunicacōne
debet pcedere abſolucōnem a peccatis id-
circo pmo de excōicacōe eſt interrogādū.
Secūtur excōicacōes late a iure diui po-
ſite p ordinē ſic inueniūtur i decͤtalibꝰ. .ix.

Qui ſe ingerit ꝓ ppa nō elcūs a dua
bus ptibꝰ cardinaliū excōicatus eſt
cū omibꝰ ſuis oſentiētibꝰ. ex̄ de elc.
licet. Qui mittit lr̄as cardinalibꝰ incluſiſ
ad electionē ppe vel nūciū ut loquatur ali-
cui in ſecreto ex̄ de elc. ubi pꝰiculū. Cnulli ec.
li. vi. Quicūqꝫ officialis nō fecerit obſer
uari dc̄m dec̄. de elc. c. ppa. Qui dicit rōnā
ecc̄iaꝫ nō eſſe caput neqꝫ ei tanqͣ capiti eſſe
obediēdū. di. xix. nulli. Singuli q regalia
vel cuſtodiā ſeu guardiā aduōcōis ſeu de
fenſioms titulū i eccījs mōſterijs vel alijs
pijs locis de nouo uſurpaē conātꝰ et ꝓpter
h bona ipaꝝ ecc̄iaꝝ vacātiū accipiūt ex̄ de

electōe·gn̄ali·li·vi·¶ Itē clerici eccliaꝝ mo-
nachi monaſterioꝝ et cetere pſone locoꝝ
eorūdē qui hec fieri ꝓcurāt ħ ubi·s̄·¶ Qui
pſequitur pſonas eligētes expoliādo eas
bonis aut aliter pſequēdo eas vel ecclias
aut mōſteria aut cetera loca grauando ꝓpt᷑
ħ ꝙ nō elegerūt illā pſonā quā rogauerūt
eligi ex̄ de elec·ſciāt·li·vi·¶ Item excōicati
ſūt et a ꝑpa tm̄ abſoluēdi oēs qui dāt auxi
liū ꝯſiliū vel fauorē· publice vel occulte di
recte vel indirecte alicui dn̄o vel pſone cui-
libꝫ ad hn̄dū dn̄iū romane urbis vel rōm
impꝭ ultra ānuale ſpaciū vel q̄ eligēt vel
electōm ꝯſentiret abſqꝫ ſpāli licētia eiuſdē
ſedis ex̄ de elec·fundamēta·li·vi·¶ Itē qui
cūqꝫ vocātur a monialibꝰ in electōe diſcor
dātibꝰ ſi aliquid facerent vel dicerēt vnde
poſſit in electōne oriri diſcordia vel acce-
pta nutriri·ex̄ de elec· indēnitatibꝰ·¶·po-
ſtremo·li·vi·hoc etiā vid᷑ velle de illis qui
viuūt religioſe de bonis ꝓprijs ut ſūt bizo
tbe·et ħ ubi·s·¶ Itē quicūqꝫ ꝓcurat ut cō
ſeruatores qui pſonis vel locis aliquibꝰ ut
a manifeſtis iniurijs vel violentijs tueant᷑
eoſdē plerūqꝫ a ſede ap̄lica ꝯcedūtur ſe in
tromittant de alijs q̄ꝫ de manifeſtis iniu-
rijs aut violentijs·extra de offi·et po·iudi·
delegati·capitulo ultimo·¶·pars·libro·vi·

¶ Item qñ vna ciuitas vel dyoceſis diuer
ſas nacões hꝫ diuſarꝫ linguarꝫ diuerſos
ritus et mores tūc epūs ꝑt illis nacõibus
epm ꝓficē qui ſit eis ꝯformis et ei ꝑ oia ſb-
iectus. ſi quis aūt ad hoc ſe ingerit excom-
municatus eſt de of. or. qm. ¶ Itē qui abſo-
lucõnē et reuocationē ſnie excõicacõis aut
ſuſpenſionis vel interdicti ꝑ vim vel metū
extorquēt q̄ tñ reuocacõ et abſolucõ irrite
ſunt ipo iure. ex de hꝭs q̄ vi me. cau. fiūt. c.
. v. §. ne. li. vi. ¶ Itē iudex qui caſū fingit ne
ceſſariū fraudulēter ut ad mulieres ꝑſona
liter vadat ꝓ teſtimonio aliq̄ exigēdo ab
eis cū alʼs debēt mittē tabellionē vel aliā ꝑ
ſonā idoneā ad teſtimoniū requirēdū ab
eis ex de iud. mulieres. li. vi. ¶ Itē excõica-
tus ē qui impedit ſeqſtracõnē fructuū vel
ſeqſtracões occupauerit alicuiꝰ bñficij de
quo ē q̄ſtio ad quē ſpectet a q̄ nõ ꝑt abſol
ui niſi impedimēto ꝑus amoto et occupa-
tis ꝑ eū fructibꝰ reſtitutis illi cui de iur debē
tur ex de ſeqſ. poſ. et fruc. ad ꝯpeſcēdas. §.
ſi q̄s aūt. in cle. ¶ Itē q̄ hactenꝰ ꝑ vi vel me
tū ꝑſonas ecc̄iaſticas cogerit ad ſuppone
dū vel ſubmittēdū ecc̄ias vel bõ ecc̄iaſtica
immobilia laicis ñ poſt monicõnē ſbmiſſi
one remiſſa quā ꝑ vi vel metū exegerit ꝑſo-
nas ecc̄iaſticas vel bõ ecc̄iaſtica eis ſbmiſſa

totaliter in ſua libertate dimittāt ex̄ de re.
ec. nō al. ꝭ ꝯſultiſſimo. li. vi. ¶ Itē qui de ce
tero pſonas ecc̄iaſticaſ ad talia faciēda cō
pellerēt et ꝭ ubi. s. ¶ Itē qui ex cōtractib⁹
hmōi iā dudū initis vel poſterius iniēdis
illicite ultra id qđ natura ꝯtractus eis pmit
titur uſurpauerit. ſi moniti ab hmōi uſur-
pacōe nō deſtiterit. et ꝭ ſilr ubi. s. ¶ Itē ma
giſtri bonon̄. et ſcolares cōducētes hoſpi-
tiū in p̄iudiciū inhabitātiū an̄ tps lō cōis
elapſū ex̄cati ſūt ñ ipi inquilini ſup ꝭ p̄be-
ant ꝯſenſū ex̄ de lō. et cō. ex ꝑpto. ¶ Itē ex
cōicati ſunt q̄ ſciēter in cimiterijs corpa de-
functoꝝ int̄dc̄i tpe in caſib⁹ nō ꝯceſſis a iu
re ſepelire p̄ſumūt ex̄ de ſepul. eos q̄. i cle.
¶ Itē q̄ excōicatos pb̄lice aut noīatim in-
t̄dcōs ⁊ ec̄ qui uſurarios manifeſtos ſepe-
liūt a q̄ excōicacōe nō abſoluūtur niſi p̄us
ad arbitriū dioceſani epi ſatiſfaciant qui-
bus p̄miſſa fuerit iniuria irrogata ⁊ ꝭ ubi
ſup̄. ¶ Quicūq; p̄ſumit diripere res mortui
epi q̄ debēt ſucceſſori ꝯſeruari ēt qui moriē
tiū p̄ſbroꝝ vel clericoꝝ bona rapuerit ſūt
excōicati. xij. q. ij. epoꝝ. et. c. illud. ¶ Reli-
gioſi ecc̄ias nō hn̄tes ſub p̄textu clericatuſ
vel religionis vel rōne rerū ecc̄iaſticaꝝ de-
cimas iniuſte impediētes excōis ſniam
incurrūt a q̄ nō abſoluūtur an̄ ſatiſfactōe

condignā ex̄ de dec. religioſi. in cle. ¶ Mo-
nachi aut reglares canonici āministracōꝫ
aliq̄ nō hn̄tes q̄ ſe ad curias p̄ncipū abſ-
qꝫ ſpāli p̄latoꝝ ſuoꝝ lnia cōferre p̄ſumūt
qui ſiue ſuis p̄latis ſiue mōſterijs dānū a-
liqͦ inferūt ſūt excōicati ex̄ de ſta. mo. c. ne
in agro. ¶. qꝛ nōnulli. in cle. ¶ Itē mōchi q̄
intra ſepta monaſterij ſine lnia abbatū ſu
orū arma tenēt. ¶ Itē excōicati ſūt qui viſi-
tores monialiū impediūt ne ſuū officiū ex
equātur in illis q̄ iniūgūtur in illo. c. attēdē
tes. ex̄ de ſta. mo. in cle. ¶. ſi quiſ. niſi moniti
reſipiſcāt. ¶ Itē religioſi religionū mēdicā-
tiū abolitaꝝ deinde aliquē ad ſuū ordineꝫ
recipiētes vel locū ſiue domū acquirētes de
nouo vl' loca acquiſita abſqꝫ licētia p̄pe ali
enantes ex̄ de religi. do. c. religionū diuerſi-
tatē. li. vi ¶ Mulierib9 q̄ begine vulgarit'
nūcupantur q̄ nulli obediētiā ꝑmittūt nec
ꝓprijs renūciāt nec ꝓfitētur aliquā regulā
approbatā ſub pena excōicacōis quā in
cōtrariū faciētes ipo facto incurrāt. iniun-
ctū eſt ne ſtatū hmōi dudū ab ipis aſſum-
ptū quoquomō ſectentur ulterius vel ipm
a nouo aſſumāt ex̄ de relig. do. c. cum de qui
buſdam. in cle. ¶ Itē excōicati ſūt religioſi
qui mulieib9 hmōi beginagij ſtatū dudū
aſſūptū aut ipm de nouo aſſumētib9 p̄bēt

aliquo mō ꝯſiliū vel fauorē·e·ti·et· c·p̄dcō·
¶ Qui accipiūt pedagia vel guidagia ab
eccīaſticis pſoīs vel de rebꝫ earūdē q̄s nō
cā negociādi deferūt vel pſonas q̄s ipi mit
tūt vel ꝓ ſe vl' ꝓ rebꝫ ſuis p ſe vl' p aliū ſuo
noīe vel alieno ſi pſone ſūt ſingulares ex=
cōīcate ſūt· ¶ Si ꝯuētus vel collegiū ciuita=
tis vel caſtri vel alterius loci ſūt int'dcī lo=
cus vel caſtrū vel ciuitas hmōi abſolui nō
pn̄t a p̄dcō ñ exacta reſtituāt et ſatiſfaciāt
de iniuria ex̄ de cen·et ꝓ· et exac· quāq̄ꝫ pe=
dagioꝝ· ꝗ·q̄ nullo·li·vi· ¶ Itē excōīcati ſūt
ꝯſules ciuitatū rectores et alij qui ꝑtātem
hr̄e vidētur ſi faciūt collectas ⁊ exactōes
indebitas in clericos ⁊ eccīas et āmoniti ſi
nolūt deſiſtē· nec abſolui debēt donec ſatiſ=
fecerint ꝯpetēter ex̄ de inmu·ec·nō min⁹·
et·c·aduſuſ· ¶ Itē qui iuriſdictōnē p̄latoꝝ
et ꝑtātē quā hn̄t in ſuis homibꝫ ita euacu=
ant q̄ꝫ nl ꝑtātis remāſiſſe vid'r ſi ammoniti
deſiſtē noluerit·e·ti·q̄·s·c·nō minus·ec̄ all'·
¶ Itē ſucceſſores eoꝝ qui fuerūt excōīcati
ꝓpter iniuriā fcāꝫ eccīe ñ infra mēſem erro
rē ſuū ſeu exceſſum p̄deceſſorū emēdauerit
·e·t·q̄·s·c·aduſus·alle·ſecus ē de ſucceſſori
bus alioꝝ excōīcatoꝝ· ¶ Itē q̄ ſbditis ſuis
int'dicūt ne clicis vel pſoīs eccīaſticis q̄cq̄ꝫ
vēdāt aut emāt ab eis vel ne bladū molāt

vel panē coquāt aut alia obſequia faciāt
ex̄ de immu. ec. c. eos qui. li. vi. ¶ Itē quicun
qꝫ impediūt illos q̄ ad ecclīaſticos iudices
recurrūt ꝓ hꝫs qui ad eos ꝑtinēt vel de h̄
hn̄t lr̄as a ſede apoſtolica ne iuſticiā vale
ant obtinere vel qui dederit ꝯſiliū auxilium
vel fauorē ad hoc ex̄. e. ti. quo. s. c. qm̄ nec
intelleximus. li. vi. nec abſoluantur niſi ſa
tiſfaciāt iudici et ꝑti ¶ Itē excōicatus ē reli
gioſus tacite vel exp̄ſſe ꝓfeſſus qui in ſco=
lis vel alibi habitum ſue religionis abicit
vel accedit ad aliqd̄ ſtudiū abſqꝫ p̄lati ſui
licētia obtenta cū ꝯſilio ſui ꝯuentus vel ſal
tē maioris ꝑtis eiuſdē. ex̄ ne cle. vel mo. c.
ut ꝑiculoſa. li. vi. ¶ Itē religioſi qui exeūt
clauſtrū ad audiēdū phiſicā aut leges niſi
ad clauſuras ſuas infra duos mēſes redi=
erit excōicati ſūt. et cū talibꝰ ſolus pp̄ diſpē
ſat ut ad honores ꝓmoueātur. e. ti. q̄. s. c.
nō magno ¶ Idē ē de archyaconis dyaconiſ
plebanis et alijs ꝑſonatis hoībꝰ ecclīaſti
cis et p̄ſbris. e. ti. q̄. s. c. ſup ſpe. et. c. ſta. li.
. vi. ¶ Itē ſacdos hn̄s officiū vicecomitis
vel ꝑpoſiti ſecl'aris ſi āmonitus nō reſipue
rit ē excōicatus. e. ti. q̄. s. c. clericus. ꝗ. ſi qs.
¶ Itē excōicati ſūt oēs q̄ in g̃du ꝯſang̃nita
tis vel affinitatis ꝯſtōne canonica interdi
ctis vel q̄ cū monialibꝰ ſciēter mr̄imoniū

¶ Itē collegiū vniuerſitatis vel ſingularis
pſona cuiuſcūq₃ ſit digͣtatis aut ſtatus ſi a=
lienigenas et alios oriūdos de terris ipo=
rū exercere publice uſuras volētes de cete=
ro admiſerit ad hoc domos in terris ſuis cō
ducē aut ɔductas hr̄e. aut al's inhabitare
pmittētes ex̄ de uſu. uſuraꝝ. li. vi. ¶ Itē illis
ad fenus exercēdū domos locātes vel alio
ſb quocūq₃ titulo ɔcedētes. Si pſone fuerit
eccl̄iaſtice epi vel ſupiores ſuſpēſionis mi=
nores pſone ſingulares excōis. Si aūt col=
legiū vel vniūſitas interdc̄i ſn̄iam ipſo fcō
incurrunt. ſi vero laici fuerint p ſuos ordi
narios cenſuris eccl̄iaſticis quibꝫ cōuenit
ɔpeſcātur. ex̄ de uſu. uſura. li. vi. ¶ Itē excōi=
cati ſūt ptātes capitanei rcōres ɔſules iu=
dices aut alij quis officiales ɔuitatū. q ſta
tuta faciūt ut uſure ſoluant'. vel q ſtatuta
faciūt ne uſure nō ſoluātur vel reſtōes ea
rū fiāt. ꝓhibēt de cetero facē ſcribē vl' dicta
re vl' ut uſuē ſolute cū repetūt' plene ⁊ libē
nō reſtituātur ſciēter iudicare pſūpſerit ex̄
de uſu. c. ex graui. in cle. ¶ Itē ſūt excōicati
pdc̄i nī hmōi ſtatuta hacten⁹ edita de libꝫ
ɔuitatū ipaꝝ ſi ſup hoc ptātē habuerit infra
tres mēſes deleuerit aut ſi ipa ſtatuta ſiue
ɔſuetudies aut cōdicōes quo obſeruare
pſūpſerit ex̄ de uſu. c. ex graui ad noſ. in cle.

¶ Itē falſarij lr̄aꝝ dn̄i pape cū fautoꝛibus
et defenſoꝛibꝫ ſuis ex̄ de falſa·c·dn̄aꝫ· ¶ Itē
ſciēter lr̄is p̄fatis utētes·e·ti·q̊·s·c·ad fal=
ſarioꝝ· ¶ Itē recipiētes in romana curia li=
teras ab alio q̄ꝫ a pp̄a vel vicecācellario de
cri·fal·e·ti·q̊·s·c·dura· ¶ Excōicati ſūt reli=
gioſi qui clericis aut laicis ſacr̄m vnctōis
extreme vel eucariſtie miniſtrāt vel q̄ mr̄i=
monia ſolēniſant ſine lr̄ia ſpāli p̄ſbri pro
chialis ex̄ de p̄uil·et exceſ·p̄la·c·religioſi·i
cle· ¶ Itē qui abſoluūt excōicatos a cano=
ne p̄terq̄ꝫ a caſibꝫ in iure exp̄ſſis vel p p̄ui=
legia ſedis apoſtolice [illegible]ſſis eiſdē·vel q̄
abſoluūt a ſn̄is excōicacōnis p ſtatuta ꝓ=
uincialia aut ſinodalia ꝓmulgatis ſeu qui
a pena ⁊ culpa abſoluē p̄ſūpſerint quen=
q̄ꝫ et hoc ubi ſup̄·et hij abſoluēdi ſūt a pp̄
tantū· ¶ Itē qui ꝯcedūt rep̄ſalias cōtra p=
ſonas eccl̄iaſticas vel bona eoꝝ vel gn̄ali=
ter conceſſa extendūt ad has pſonas niſi
infra menſem cōceſſiones p̄miſſas reuoca
uerint·ſi pſone ſingulares ſint excōicacō=
nis·vniūſitates vero interdicti ſentētiā in=
currūt quacūq̄ꝫ etiā ꝯſuetudine nō obſtāte
ex̄ de iniurijs et dāno·c·et ſi pignoracōes·
li·vi· ¶ Itē quicūq̄ꝫ ſcē romane eccl̄ie cardi=
nales hoſtilit̄ fuerit inſecutus vel pcuſſerit
aut cepit aut ſocius fuerit ħ facientis aut

fieri hoc ꝓcurauit vel mandauit aut factũ
ratũ habuerit· vel dederit auxiliũ ꝯſiliũ vel
fauorẽ ad hoc· vel qui hmõi facientẽ rece
ptauerit ſiue defenderit ſciẽter. Iſti omẽs
excõicati ſũt et a papa tm̃ abſoluẽdi ex̃ de
pe· c· felic· ꝗ· pñti· li· vi. ¶ Pñceps autẽ vel
dñs qui ꝯtra p̃dcõs ſacrilegos ꝯſtõnẽ edi
tam ſeruari nõ fecerit infra mẽſem et etiaꝫ
eius officiales poſtq̃ ad eoꝝ noticiã pue-
nerit excõicacõꝫ incurrũt· e· t· ꝛ· c· q̊· s· ¶ Re
ligioſi mendicãtes ipſo facto ſũt excõicati
ſi ſine ſpẽali licentia ſedis apoſtolice do-
mos vel loca quecũqꝫ receperint ſeu hacte-
nus recepta mutauerit vel ea vẽdicõis p-
mũcõis donacõis aut cuiuſuis alienacõis
titulo quocũqꝫ modo in alios transferre p̃-
ſumpſerint extra de pe· c· cupientes· in cle·
¶ Item religioſi qui in ſuis ſermonibꝫ vel
alibi ꝓferre p̃ſũpſerint aliqua ut audien
tes a decimaꝝ eccñis debitaꝝ ſolucõe retra-
hant excõicati ſũt ip̃o facto· e· ti· et· c· quo
ſupra. ¶ Itẽ illi religioſi qui ꝓpter ſciẽtem
obmiſſionẽ faciendi ꝯſcientiã ſibi ꝯfitenti-
bus de ſoluẽdis decimis ſuſpẽſionẽ incur-
rũt donec confitentibꝫ ꝯſcientiã fecerint ſi
poſſunt. Sꝫ ſi ſic ſuſpenſi p̃dicauerit excõ-
municati ſũt ꝛ hoc ubi ſup̃. ¶ Itẽ violatores
ꝯſtõis illius q̃ ꝓhibet religioſis ꝛ clericis

ſecularib⁹ ñe aliquos ad vouēdū vel iurā
dū vel fide intˀposita ſeu aliter ꝓmittēdū
inducant ut ſepulturā apud eoꝝ eccias eli
gāt vel iā electā ulterius nō mutēt excōica
cōnē incurrūt nec abſolui pñt niſi a pp.e.t.
et.c.q.s.ꝗ.ſane. ¶ Itē qui quēuis pōtificē
iniurioſe vel temere pcuſſerit aut cepit ſeu
bānierit vel hꝫ fieri mandauerit aut fcā ab
aliquo rata habuerit vel ſoci⁹ hmōi ppe
trātis fuerit aut ꝯſiliū auxiliū vel fauorē in
hijs dederit ſeu ſciēter defenſauerit eandē
excōicacōnē incurrit de quib⁹ in pdcis caſi
bus hētur et p canones editos ſcꝫ. xvij.q.
.iiij.ſi ꝗs ſuadēte. de ſen.ex.nup.et.c.quicūꝗ
ꝗ.in ele.et ex̄ de pe.ſi ꝗs ſuadēte.et a ſolo
pp abſoluēdus ē hmōi. ¶ Itē ptātes balini
ſcabini.aduōti.rectores.ꝯſules ⁊ officiales
ciuitatis quocūꝗ nōie cenſeātur ſi ī pmiſ
ſis ſūt culpabiles eodē mō ſūt excōicati ex̄
de pe.c.ſi ꝗs ſuadēte. ¶ Excōicati etiā ſūt ꝗ
manus iniciūt violētas in clericū vel ī quā
cūꝗ pſonā religioſam ꝓfeſſā vel nouiciā
vel ꝯūſam cuiuſcūꝗ religionis ex̄. de ſen.
ex.nō dubiū.et.c.religioſi.li.vi. ¶ Itē qui
talē etiā ſine leſione detinet in cuſtodia pu
blica vel priuata vel detrudit in vincula.e.
ti.quo ſupra.c.nuper. ¶ Itē qui in huiuſ
modi pſonas manus iniciūt temerarias ſeu

iniurioſas ſꝫ nõ violẽtas ſcʒ cũ clericus ſe voluntarie ſubmittit aliquibꝰ pcuſſionibꝰ fuſtiũ ꝓ pace hñda cũ illo quẽ leſerat. e. ti. q̊. s. ꝯtingit. ¶ Itẽ qui ratũ hꝫ ꝙ aliq̃s ſuo nomĩe in tales manꝰ iniecerit violẽtas q̃uis ſcõm fuerit ipo neſciẽte nec eẽ tũc volẽte. e. ti. q̊. s. c. cũ quis. li. vi. ¶ Itẽ qui p̄t eos defendere et tenetur ex officio et nõ defendit. e. t. quo. s. c. q̃nto. ¶ Itẽ q̃ p alios nõ p ſe ipos violẽtas manus iniciũt in tales. e. t. q̊. s. c. mulieres. ¶ Itẽ qui ſpuit in faciẽ clerici vel ſup eũ fundit aquã vel oleũ in deſpectũ ⁊ deriſionẽ eius vel qui ſecũ trahit equũ cui inſidet p habenas vel minis ⁊ terroribꝰ facit eũ ſtaȓe in vno loco vel ire ſecũ q̃i captũ. excõicatus eſt. hec hoſti. in ſũ. ¶. q̃liter ꝓ ſe. de ſen. ex. ¶ Itẽ q̃ veſtes hmõi clericis iniectas ſcindit violẽter vel aliã rẽ ſibi coherentẽ. hec ray. et hoſti. ꝙ aũt iſti debeãt a ſolo pp̃ abſolui p̄tꝫ ex̃ de ſen. ex. c. ea noſcitur. et. c. puenit. c. nõ dubiũ. c. ꝙ h ij. c. mulieres. i fi. c. quãuis. et. c. tua nos. et. xvij. q. iiij. ſi q̃s ſuadẽte. ¶ Sũt aũt. xvij. caſus in quibꝰ nõ oportꝫ ut ꝓ abſolucõe iniectõis manuũ violenter in clericũ recurratur ad papã. et alij. xiiij. caſus ſũt in quibꝰ eẽ ṽberãs clericũ nõ incidit i canonẽ. de iſtis inueies. ĩ. i. ij. c. ſeqñ. ¶ Itẽ excõicati ſũt q̃ de cetẽo fecerit

obſeruari ſtatuta et ꝯſuetudīes īnducta s
ꝯtra libertatē ecclie ex̄ de ſēn. ex. nouerint.
¶ Itē q̄ ſtatuta talia infra duos mēſes de
libris ſuis nō deleuerint. e. t. et. c. q̊. s. ¶ Itē
excōīcati ſūt ſilr̄ et ſtatutarij ꝛ ſcp̄tores ſta
tutoꝝ p̄fatoꝝ et ꝑtātes et rectores locoꝝ
ubi de cetero hec ſtatuta fuerint edita vel
ſeruata. et ſilr̄ illi qui ſm̄ ea p̄ ſūpſcrīt iudi
care vel in formā publicā ſcribē iudicata. e.
. t. et. c. quo. s. ¶ Itē qui ſtatuit ꝙ clerici de=
beāt ꝯueniri corā iudice ciuili vel debeant
cuſtodire caſtra et hmōi. e. ti. q̊. s. c. grauē.
¶ Quicūqꝫ ꝓ eo ꝙ ſnīa excōīcacōīs ſuſpē=
ſionis vel interdcī fuerit ꝯtra aliquē ꝓmul
gata licētiā dederit alicui occidendi vel ca
piēdi vel aliter grauādi in pſonis ſeu bo=
nis ſuis vel ſuoꝝ eos qui talē ſnīam ꝓtule
rūt ſiue quoꝝ occaſione ſunt ꝓlate vel eaſ=
dē ſnīas obſeruātes ſeu taliter excōīcatos
cōīcare volētes excōīcatus ē n̄ ſnīam ipam
reuocauerit ꝛ bō ablata ex dcā cā infra octo
dies ſint reſtituta aut ſatiſfactō fcā. e. t. q̊. s̄
. c. q̊cūqꝫ ꝓ eo. li. vi. ¶ Silr̄ oēs q̊ utūtur hac
ſnīa vel aliq̊ p̄miſſoꝝ aut eē alioꝝ ſiliū ad
q̄ ꝯmittēda ſnīam dari ē ꝓhibitū vel etiaꝫ
q̄ ꝑpetrat hmōi malefacta p̄fata ſuo mo=
tu ꝓꝓo e : catus ē. et ſi ꝑmāſerit in iſta ſnīa
ultra duos menſes nō p̄t niſi ꝑ ſolū papā

abſolui·extra·e·ti·li·et·c·quo ſup̃ p̃x· ¶ Itē incendiarij eccliaꝝ vel religioſoꝝ locoꝝ vel cimiterij p̃uilegiati in circuitu ecclie ex cōicati ſūt ꝛ poſt denūciacōnē a ſolo pp̃ ab ſoluēdi·e·t·quo·s·c·tua noſ·xvij·q·iiij·Si q̇s ſuadēte· ¶ Siliť ꝛ effractores ecciaꝝ q̇ ec p⁹ denūciacōnē factā a ſolo pp̃ ſūt abſoluē di·e·t·q̊·s·c·ꝯq̃ſti· ¶ Siliť ꝛ illi q̇ faciūt aliq̄ enormia i eccia·ſ·frāgēdo crucē vľ altaē vľ ſilia·e·t·ꝛ·c·q̊·s;p̃x· ¶ Itē p̃ticipātes in cri mie excōicato nec abſolui p̄nt n̄ ab excōica toē vľ ei⁹ ſup̃iore·e·t·q̊·s·c·ſig̃ficauit·nup̃· et·c·cōcubiū·ꝫ ſi difficile ſit ex aliq̄ iuſta cā accedē ad excōicatorē ꝯcedit a iuē q̄ abſol uatur a ſuo ep̄o vel p̄p̃o ſacerdote p̄ſtito iura mēto q̄ď excatori ſe exhibebit·e·t·q̊·s·c·nu per·i ſi· ¶ Clicus ꝯicās excatis a pp̃ noīati ꝛ̄cipiēdo eos ad dīna incidit i excōem ab= ſoluēd⁹ a pp̃·e·t·q̊·s·c·ſig̃ficauit· ¶ Itē ſi ex= cōicati tp̄e imminētis mortis vel alteri⁹ neccꝭ= tatis articlo ab aliq̊ abſoluūtur ꝛ p⁹ h̄ ceſ= ſante ip̄edimento ſe illi a quo hoc ceſſante abſolui debeant q̄̃ cito poterūt rep̄ſentare et abſolui petere neglexerint in eandē ſen= tentiam qua p̄us ligati fuerāt relabuntur· ·e·ti·quo·s·c·eos qui·li·vi· ¶ Idē iudiciū ē de illis q̇ a ſede apoſtolica vel ei⁹ legatis abſoluūtur ab excōicatione et eis iniūgitur

ut ſuis ordīariȷ̄s vel alȷ̄s penitētiā ab eis
ſuſcepturi ſe repn̄tēt ꝛ paſſis iniuriā ſatiſfa
ciāt ſi h̄ cū p̄mo ꝯmode potuerit implere
nō curauerit. e. t. et. c. ¶ idē ſtatuimus. ¶ Itē
excōicati ſūt frēs miores ſi frēs vel ſorores
de t'cio ordi e tpe interdc̄i in ſuis eccl̄ȷ̄s ad-
miſerit ad dīna ꝛ abſoluēdi tm̄ a ꝑ vel ſa-
tiſfactōne p̄miſſa ab epis locoꝝ ex̄ de ſen.
ex. cū ex eo. in cle. ¶ Excōicati ſūt religioſi
cuiuſcūqꝫ ordinis vel ꝯdicōis exiſtāt ſi nō
ſeruauerit interdictū abſqꝫ dolo et fraude
nō pforādo ſuaꝝ eccl̄iaꝝ ianuas aut fene-
ſtras i eis faciēdo ſeu alios modos exquiſi-
tos inueniēdo i ſcādalū plimoꝝ cū cathe-
dralē eccl̄iā vel mr̄icē eccl̄iaꝫ loci viderit aut
ſciuerit obſuare ipm int'dcm nō obſtātibꝫ
quibuſcūqꝫ appellacōibꝫ ec antea ad eādē
ſedē vel aliū interiectis et alȷ̄s obiectōni-
bus quibuſcūqꝫ ex̄ de ſen. ex. ex freqn̄tibꝫ.
in cle. ¶ Excōicati ſunt et a ſolo papa ab-
ſoluēdi illi dn̄i vel nobiles q̄ in locis inter
dicto ſuppoſitis cogūt aliquos celebrare
dīna aliquo mō p̄dcō et ad officia p̄dicta
audiēda excōicatos et interdcōs euocant
ſiue cogūt aut q̄ publice excōicatos ſeu in
terdcōs ꝛ monitos exire dū dīna celebran
tur cogūt ſtare. e. ti. quo. s. c. g̃uius. in cle.
¶ Eodē modo ſūt excōicati et a ſolo papa

abſoluēdi illi q̄ ſūt p̄blice excōicati ⁊ inter
dci. ſi noīati noīati ut exeāt a celebrātibꝫ in
hiis ecc̄iis remanē pſūpſerit. e. t. et. c. q̄. s.
¶ Itē excōicati ſūt nec ab altero q̄ᵃ a pp̄ ab
ſoluēdi q̄cūqꝫ ex c̄ta ſcia depuarēt vel ſcri-
berēt vel p̄dicarēt ō decre. de declacōne re-
gule frm̄ mīorū nullo p̄uilegio ſuffragāte
eiſdē ex̄ de. v̄. ſig̃. exiit q̄ ſemiat. in fi. li. vi.
¶ Qui romipētas et pegrīnos et ad aplo-
rū lmīa et ad alioꝶ ſcōꝶ oratoria pegrīnā
tes cape vel rebꝫ q̄s ferūt ſpoliare tēpta-
uerint excōicacōi ſb̄dātur ex̄ de ra. ex eo. et
. iiij. q. iij. ſi q̄s romipetas. ¶ Itē noua the-
olonea et pedagia pegrinis ⁊ mercatoribꝫ
imponētes ⁊ ſ̄ ubi. s. ¶ De duobꝫ tn̄ p̄xis
ſup̄dc̄is caſibꝫ dubitatur q̄ nō vidētur ex
¶ Excōicacōes q̄ ſecūtur ¶ cōicati ipo fcō.
ſūt extracte de quibuſdā ↄſtōibꝫ extuagā
tibꝫ a bonifac̄. viij. pꝰ ↄpilacōꝫ li. vi. .x.
Excōicati ſunt oēs qui veniētes ad
ſedē aplicā vel redeuntes ab eadē
capiūt ſpoliāt vel detinere p̄ſumūt
aut aliq̄ꝺ impedimētū exhibēt quo minus
ad eandē libē cū pſonis et rebꝫ aliis veni-
ant et redeant ab eadē. et q̄ī apperiūt lr̄as
taliū aut auferunt ex̄ de ſen. ex. et interdic. c.
excamus ⁊ anathematiſamꝰ. bonifa. viij.
¶ Itē ſniam excōīs incurrūt illi cuiuſcūqꝫ

fuerint eminẽtie dignitatis ordinis cõdi-
cõnis aut ſtatus q̄ talib⁹ vel alicui eoꝝ ſa-
cramẽta vel ſacroꝝ aliqđ ꝑ ſup ſerit mini-
ſtrare niſi in mortis articulo ꝯſtitutis ꝫ nec
tũc niſi de ſtãdo mãdatis ecc̃ie ſatiſfactõne
vel ſufficiẽti cautõne ꝑmiſſa ⁊ ꝭ ubi ſupra.
¶ Itẽ excõicati ſunt omes illi qui in terris
ſuis noua pedagia imponũt et ꝭ ubi ſup̄.
¶ Itẽ excõicati ſũt oẽs pirate et latrunculi
marini qui gazarei et cuppellici vocãtur. et
ſilr omes fautores receptores ⁊ defenſores
eoꝝ ex̄ de ſen. ex. excõicamus. bonifa. viij.
¶ Itẽ ſi quis deinceps fuerit exhumãs mor
tuũ vel mẽbratim ꝯcidẽs et coquẽs ut tan
dẽ oſſa tegumẽto carnis excuſſo ad remo-
tas ptes mittat vel deferat tumulãda. Ex-
cõicatus eſt ille et a ſolo pp̄a abſoluendus
ex̄ de ſepul. c. deteſtãte. ¶ Itẽ nõ glo. in. c. cũ
non ab hoīe. de ſen. ex. q ꝗcito aliquẽ ſcio
excõicatũ ſtatim debeo ipm vitare quãuis
nõ ſit adhuc denunciatus niſi ſolus ꝭ ſcirẽ
quo tñ caſu etiã puatim ipm euitabo quã-
diu ab eccĩa toleratᷣ. vi. q. ij. ſi tm̄. et. c. pla-
cuit. qui eni ſcit certiorari nõ debuit. .xi.

¶ Sequũtur excõicacões minores q̄ ſepant

Participãs cũ excõicato ¶ a ſacris.
nõ tñ i ẽmie. ¶ Notorius fornicator
¶ Sinnomacus ec occultus i ordie

recipiēs ecc̄iam de manu laici ēt ſine ↄſen=
ſu epi. ¶ baliſtarij ⁊ ſagittarij ¶ Pauperū
oppſſores. ¶ Manifeſti raptores. ¶ Pblici
uſurarij ¶ Meretrices publice. ¶ Decedēs
in torneamētis. ¶ Decedēs in notorio cri=
mine. ¶ In cañ. aūt illo. ſi q̄s ſuadēte. x vij.
.q. iiij. due regule ↄtinētur. Prima ē q̄ qui=
cūq; in clericū temē manus iniecerit violē=
tas incidit in excōicationē. Scda. quicūq;
ꝓpter violētā manuū iniectōnē inciderit in
excōicacōnē mittēdus eſt ad papā ꝓ ab=
ſolucōe. Prima regula fallit in q̄tuordeci
caſibꝫ ¶ Prim⁹ in apoſtata pcuſſo qꝛ igno
ratur clericus eſſe a pcuſſore ex̄. e. ſi vero.
¶ Scd̄s in clericis q̄ nō ferūt hitū neq; tō=
ſurā nec aliq̄d de clicatu oñdūt. et ſūt apo=
ſtate. Si tercio moniti ſe nō retraxerit ex̄. e.
ↄtigit. ¶ Terci⁹ in clico q̄ ↄtēpto hitu fer=
ret arma et t'cio āmonitus ſe nō retraxerit
ex̄. e. in audiētiā. et etiā ſi nō ſit monitus et
ſe tirānidi immiſcet. ex̄. e. cū nō ab homie.
¶ Quartus in clico exercēte negocia ſecula
ria ſi āmonitus nō deſiſtat ut ex̄ de vi. et ho.
cle. c. ſi. ¶ Quītus i clico ↄcubinario ↄiuga
to ſi nō fert hitū ⁊ tōſurā ex̄ de cle. cō. li. vi.
¶ Sextus in clicis buffonibꝫ et ēc macella
rijs ſi h̄ ꝑ annū exercuerint et etiā ſi minori
tpē nec āmoniti deſteterint extra. e. ti. et. c.

quo ꝑx·s· ¶ Septimꝰ in illis qui nō ex ira ſʒ
ioco ſe ꝑcutiūt·e·t·q̄·s·c·i· ¶ Octauus in ma
giſtro cū h̄ fecerit leuiter ⁊ cā diſciplie ex̄·e·
cū volūtate· ꝯ·fi· ¶ Nonus in eo q̄ incōtinēti
vi vi repellit tꝑate tñ ex̄·e·ſi vēo· ¶ Decimꝰ
cū q̄s inueīt clīcū turpit̄ agētē cū uxoē mr̄e
ſorore vel filia ꝓpa uti i dcō·c·ſi vero ¶ Vn-
decimꝰ ſi fiat a p̄lato vel de mādato ip̄iꝰ cā
correctōis ut i p̄al·c·cū volūtate·et·c·ex te
nore· et ſi nō fiat ex cā correpcōnis tā v̄be
rās q̄ ꝑcipiēs incurrūt excōem ex̄·e·v niu
ſitatiſ·ſi tñ cā ſbeſt ꝑt clericū cape ⁊ incarce
rare ⁊ ec̄ ꝑ laicū ex̄·c· ſi clicos ·Sʒ ꝑcuſſio nō
dʒ fieri ꝑ laicū qꝛ tūc iterū ambo incurrerēt
excōem·ſ·p̄latꝰ et laicꝰ ꝑcutiēs·ut i d·c·uni
ūſitatiſ·nec ſi clicus eſſʒ adeo incorrigibiliſ
q̄ alr̄ capi ⁊ corrigi nō poſſʒ·ex̄·e·ut fame·
¶ Duodeciꝰ i turbāte officia dīna quē p̄ſbr
vl̄ aliꝰ ad quē ꝑtinʒ p̄t eicē d̄ eccl̄ia ex̄·e·ve
niēſ·et·c·cū volūtate·ꝯ·ſi vēo·Si vēo ſil̄ cū
rōne officij qđ i eccl̄ia obtinet ꝑcutit clicū ⁊
ec̄ cū ſenior cā deuocōis fac̄ h̄· aut dn̄s aut
parēs ſeu ꝓpiquiuſ q̄ familiā corrigit h̄ oia
in h̄·xij·d cō intellige cū ſint i miorib; ordi-
nib;·ut i·c·cū volūtate·allegato· ꝯ·fi· ¶ Tre
deciꝰ ſi clicus ſit depoſitꝰ vel deg̃datꝰ ex̄ de
iud̄·cū nō ab hoie ⁊ de pe· deg̃datū·i fi·li·vi·
¶ Decimuſquartꝰ qñ clicꝰ trāſfert ſe ad actū

prorſus clericatui ɔtrariū utputa etat ī mi=
noribꝫ ⁊ ſcūs ē bigam⁹ vel miles vl̓ hmōi.
.lxxxiiij. di. q̄ſq̄ſ. S; q̄d ſi q̄s nō ob ſui ſȝ ob
pr̄is mr̄is uxoris filij filie familie vel eē ex
neoꝝ tuicōnē clicū ledat ꝛc. ſm innoč. talis
nō incidit in canonē. ar. ff. q me. cā. l. iſti q̄=
dē. ⁊. ſi. nā ſocij iniuria ꝓpulſanda ē. xxiij. q.
.iij. fortitudo. et. c. nō inferēda. q̄dā tn̄ dicūt
q h̄ verū ē de defenſione illaꝝ pſonaꝝ ſolū=
mō p q̄s intellr̄ nob̄ iniuriā fieri ut inſti. de
iniur̄. ⁊. patuit ¶ Scd̄a r̄gl̄a fallit i. xvij. ca.
¶ Prim⁹ ē in ar. mortis. xvij. q. iiij. ſi q̄s ſua
dēte. ē tn̄ iniungēdū ei q ſi euaſerit ſe repn̄=
tet ſedi apl̄ice vl̓ ei q̄ poſſit eū abſoluē mā
datū ei⁹ ſup h̄ r̄cepturꝰ ex̄ de ſen. ex. a nob̄.
et idē ē in caſibꝫ ſeqn̄tibꝫ r̄moto. ſ. impedi=
mēto p̄terq̄ ī puero ex̄ de ſen. ex. de cetero. ī
ſi. et. c. ea noſcit̄. in ſi. et ſi ceſſante impedi=
mēto nō ſe repn̄tāt ut p̄ſcribꝫ reicidūt i eā=
dē ſniam ex̄ de ſen. ex. eos q̄. li. vi. ¶ Scd̄s ē
qn̄ q̄s hꝫ inimicicias capitales vl̓ als iuſtas
excuſacōes ꝓpter q̄s nō p̄t ſe ſedi ap. pn̄ta
re ex̄ de ſen. ex. de cet̄o. de iſta excuſacōe ſta=
bit̄ arbit̄o boni viri. ff. de v̓. ob. l. ɔtinu⁹. ⁊.
cū ita. et ex̄ de vo. q ſup hijs. ¶ Terci⁹ in ho
ſtiario q̄ p̄textu officij clicū nō ḡuiter leſit
ex̄ de ſen. ex. ſi vēo Quart⁹ ī officiali q̄ ar
cēdo turbā nō ex ꝓpoſito. ſȝ nō ſine culpa

clericũ ꝑcuſſerit ut in d co͞. c. ſi vero. ¶ Quĩ-
tus ſi ſit mulier nec diſtigui dꝫ utrũ ſit for-
tis vł debił. ¶ Sextꝰ ſi ſit ſenex ꝛ valitudia
rijs deſtitutꝰ ita. ſ. ꝙ ad ſedē aplicā accedē
nō poſſit. ¶ Iſte caſus cũ duobꝫ ꝓxis ſuꝑ
d c̄is hn̄tur de ſen. ex. muliēſ. et. c. ea noſcit.
et. c. q̄uis ¶ Octauꝰ de infirmo q̄ ꝑpetuũ hꝫ
infirmitatis impedimētũ vł etiā tꝑale ſi ti
mētur ꝙ ſeq̄ret mors ex̄ de ſen. ex. ꝙ de hijſ
¶ Nonꝰ ĩ paupe quē opꝫ mēdicaē ut ĩ d co͞
. c. ꝙ de hijſ. ¶ Deciꝰ ſi reglaris v̉berat regu
larē ex̄ de ſen. ex. mōchi. et. c. cũ illoꝝ et eē ſi
ꝑcuſſiſſꝫ ſecularē ut ex̄ de ſen. ex. religioſo-
li. vi. ¶ Vndecimꝰ in hijs q̄ nō ſũt ſui iuriſ
. ſ. famuliſ ꝛ ſuiſ ex̄ de ſen. ex. muliēs ¶ Duo
decimꝰ in hijs q̄ nobiles et magne potētie
ſũt ꝛ ſic delicati ꝙ laborē eũdi nō ſuſtinerēt
tn̄ ſuꝑ h̄ eſſꝫ ꝓus rōnus pōtifex ꝯſulēdꝰ ut
nō. ĩ d. c. muliēs. ¶ Tredecimꝰ in impubē ex̄
de ſen. ex. c. ſi. et h̄ eē ſi pꝰ pubtatē poſtulat
ſe abſolui ꝛ h̄. v̉. ꝓx. s. ¶ Quatuordecimꝰ de
clericis q̄ ꝯuiter viuũt et ſb̄ vno tecto dor-
miũt et in eadē domo veſcuntur ex̄ de vi. et
ho. cle. qm̄. qd̄ cōiter exponitur qn̄ ſimul vi
uũt in aliq̄ collegio. ¶ Vndecimꝰ in moni-
alibꝫ ex̄ de ſen. ex. de monialibꝫ ¶ Decimuſ
ſextus in hoſpitalarijs ſancti iohānis ihe
roſolomitan̄. extra de ſen. ex. ex canonica.

¶ Decimusſeptimus. in hijs q̄ clericis non enormē ſʒ modicā et leuē iniuriā irrogauerūt ex̄ de ſen. ex. puenit. que quidē decretalis nō ꝯtinet diſpenſacōnē ut quidā dixerūt ſʒ potius ius ꝯūe. qđ hodie ſatis inuenitur ex̄ de ſen. ex. ex religioſo. li. vi. ¶ Nūc quedā ꝑ declaracōne dictoꝝ caſuū dicem⁹ Vnde nota circa p̄mū caſū ſcʒ de piculo mortis ꝙ intelligitur illud piculū nō ſolū ꝓpter infirmitatē ſʒ etiā ſi ſit in quocūqʒ periculo vicino morti puta ſi timeat hoſtē vel predonē vel crudelitatē ptātiſ. vel ſi nauigaturus ſit. vel ꝑ loca inſidioſa trāſiturus. ff. de do. cā. mor. l. iij. et. iiij. Idē ponit hoſt. et addit qđ idem eſt ac ſi obſeſſus ſit vel obſideat ubi iaciūt machine vel baliſte. ¶ Circa terciū et quartū caſuʒ nota ſcʒ de hoſtiario et officiali ꝙ ſi talis nō caſu fortuito ſed ex deliberacōne ꝑcuſſerit clericū grauiter. abſolutio eſt a papa impetrāda extra de ſen. excō. ſi vero.

¶ Sequitur interrogacō ꝯfeſſoris. .xij.

POſtꝙ cōfitens dixit ex ſe ea q̄ voluit de pccīs. ſi non dixit ſufficiēter qđ quaſi ut frequēter accidit. interroga de hijs que plene nō dixit ꝓut videbitur expedire. Si aūt modicū vel minus dixit potes interrogare ſcđm ordinē hic

poſitū inferius ſcꝫ pmo de pceptis poſtea de vicijs capitalib͛ nō tñ omnes de omibus ſꝫ de hijs ſolum que in talib͛ repiri ſolēt. et non ſolū de iſtis pccis interrogandū eſt ſꝫ etiā de circūſtantijs eoꝝ que ſupra poſui in hoc verſu. Quis quid ubi ⁊c̄. non tñ etiā eſt neceſſe de quolibꝫ pcco mortali oēs circūſtantias querē ſꝫ ſolū illas q̄ trahunt pccm̄ in aliā ſpēm que ſcꝫ hn̄t ſpālē deformitatem oppoſitā alicui pceptoꝝ. De numero tñ pccoꝝ nō obmittas interrogare ſcꝫ quotiēs hoc vel illud pccm̄ mortale cōmiſit.

¶ Interrogatio pma ſcꝫ de decē pceptis. et pmo circa pmū pceptū ſcꝫ nō habeas deos alienos. .xiij.

Primo interroga ſi falſam de fide opinionē inuenit aut ab aliquo inuētā ſecutus ē. ¶ Si male ſenſit de ſeptē ſacramētis ecclie vel circa ſcpture veritatem. ¶ Itē ſi credit ꝙ nō ſit infernūſ vel ꝙ nō ſit alia vita poſt iſtā. vel aīam nō eſſe iudicādā cū corpe. ¶ Si nō credit ꝙ deus creauit oīa tā viſibilia q̄ȝ inuiſibilia. ¶ Si nō credit ꝙ in xp̄o fuerūt due nature dīna ſcꝫ et hūana. ¶ Si nō credit ꝙ ꝓ nob̄ paſſus ē p crucis mortē et ꝙ reſurrexit. ¶ Si nō credit reſurrectōnē mortuoꝝ et ultimū iudiciū. ¶ Si nō credit ꝙ ecclie paſtoēs ſint veri paſtoēſ

¶ Si ↄiũcauit cũ hereticis ꝙ tũc eſt excõi-
catus ¶ Si ſciẽter eccīaſticā ſepulturā hẽti-
cis tradidit ꝙ tunc etiā excõicatus eſt nec
abſolui poſt niſi ꝑ̄us manibꝫ ꝓprijs pub
lice dcm̄ corpuſ vel corp a hẽticoꝝ extumu
let et dānatis ꝓiciat. locus etiā ille ꝑpetuo
carebit xp̄iana ſepultura. ¶ Si inuocauit de
mones vel inuocari fecit ꝑ maleficia ad fa
ciendū mala. aut fieri faciẽdo qđ eſt pc̄cm
magnū et dignū corꝑali morte. ¶ Si ado-
rauit aliquā creaturā faciẽdo reuerẽtiā vel
oīonẽ ad eā ut ad lunā nouā vel ſolem vel
ſtellā aut ad ſonū cāpane qđ pc̄cm ē mōrle
¶ Si ex ↄſtellacōibꝫ vel planetis ſub qui-
bus natus eſt aliquid iudicauit determia-
te de vita et ↄūſacõe ipiꝰ. ¶ Idẽ ſi credidit
ex phiſonomia aut ex fato vel ↄſtellacõe
aut ↄplexione hoiez cogi ad bonū vel ad
malū qđ etiā hẽſis eſt. ¶ Sequitur de ꝑ̄no-
ſticacõne. Primo quo ad aues.

Si eſtimauit aliquod malū futurū ꝓpter
garritū auiū puta ꝙ cātauit gallus de ſe-
ro vel quia cātauit gallina. vel coruus vel
noctua vel quecūqꝫ alia auis aut etiā cucu
lus et hmōi que oīa fatua ſūt et vana.

Si habuit malā opionẽ ¶ Quo ad ignẽ.
de igne ſibilāte credẽs eſſe ſignū ꝙ morie-
tur aliquis vel ſimile qđ fatuū et vanū eſt.

¶ Si negauit dare ignē ex domū in kalēdis
menſiū timens et credens ꝓpter hoc malū
euenturū in domo. ¶ Si truncū ignis factū
in natiuitate dn̄i ſeruauit et poſuit in vineā
ꝯtra grādines vel cū illo ſignauit angulos
et hoſtia domus et hm̄ōi. ¶ Quo ad aquā
Si fecit vel fieri fecit vel fiēi ꝓcurauit aut
docuit aliq̄ incātationē cū ſacrīs vel ſacra-
mētalibꝫ eccl̄ie ut oleo ſcō vel aqua bap-
tiſmali ⁊ hm̄ōi ob ſanitatē vel aliā cauſam
quod grauiſſimū eſt pecc̄m. ¶ Si incātauit
cū aqua triū eccl̄iaꝝ vel triū fontiū. ¶ Si ꝓ
re aliqua reſpexit ampullā plenam aqua
vel vas vini qd̄ dr̄ ſci iohis. ¶ Si ex effuſi-
one olei vel vini credit aliquē euentū eue-
nire. ¶ Si prenoſticauit ex rumore aquaꝝ
currentiū qd̄ fatuū et vanū ē. ¶ Si incāta-
uit cū ſpeculo vel pelui plena aqua. ¶ Si
aliquid fecit cū ſanguine menſtruato qd̄ eſt
mor̄le. ¶ Si lauit filios cum aqua bn̄dicta
qd̄ ſilr̄ mortale eſt. ¶ Si incantauit grādi-
nē qd̄ etiā mor̄le eſt. ¶ Quo ad terrā.
Si fecit vel fieri fecit aliquā diuinacōnē ad
inueniēdū aliq̄ furta vel ad ſciēdū aliqd̄ oc
cultū vel futurū qd̄ ſibi vel alteri ꝯtingē de-
beat qd̄ mor̄le eſt. ¶ Si uſus ē ſortibꝫ diuina
torijs ut pſalmo vel libro cū filis et hm̄ōi
ꝑ ſe vel ꝑ alio ſeu etiā q̊quō qd̄ mor̄le eſt

qđ tñ ſi ex leuitate fecit veniale eſt. ¶ Si di
xit pr̃ nr̃. ad feneſtram auribꝫ obturatis ut
poſtmodũ p ꝑma ṽba q̃ audierit ab ex̃ in
terp̄tetur id qđ ſcire deſiderat qđ mo̍rle ē.
¶ Si didicit artē notoriā vel uſus eſt ea ad
ſciēdũ aliq̃. vel ſi uſus ē arte nigromātica
qđ mortale ē. et ſi hm̄oi artis libros hꝫ in-
ducēdus eſt ꝙ illos cōburat qđ ſi facere re
nueret nō eēꝫ abſoluēduſ. ¶ Si fecit ſibi ma
nus inſpicē aut alterius inſpexit ꝑnoſti-
cādo de fortuna. ¶ Si credidit ꝙ aliq̃s hr̃et
malos oculos ſup pueros vel ad aliqđ ma
lũ obuiamētũ. ¶ Si i ortu liberoꝝ rcſpexit
libros fatidicos. ¶ Si credidit aliq̃d ſibi
euenire debē vel ſigĩficari ex ſibilacōe auriũ
vel ꝓpter tremorē oculi vel ꝓpter ſternuta
cōnē in exeũdo domũ. ¶ Si cātauit cũ cipho
ligneo vel cātare fecit pueros ⁊ puellas ut
audiret q̃d ꝓnũciarēt. ¶ Si frondes oliue
bñdcē vel granũ frumēti acceptũ de p̄ſepio
poſuit ſup ignē ad ꝑnoſticādũ de vita vel
de morte alicuiꝰ. ¶ Si obſuauit ſomnia fa
ciēs aliq̃s oōes ad ſcāꝫ ānā vel ad ſcāꝫ he
lenā vel ad tres reges vel aliũ quēcũqꝫ ſcm̄
a ſcōſ volēs ꝓpter h̄ ex hijſ q̃ ſomniat de fu
turiſ vl̕ occultis diuinare qđ mo̍rle ē. al̕s aũt
ſine tali oōe vel obſuacōe adiũcta nimis
fidē ſomnijs adhibē et ſi nō mo̍rle ē pccm̄

ꝑiculoſū tñ ē hmōi īſiſtē· qꝛ ſic diabolus
multos decipit· ¶ Si eſtimauit mlieres cō
uerſas in cattos vel ſimeas vel alia aīalia
et de nocte ambulare ac ſugē ſanguīē pu
eroꝝ· et exire et intrare domū oſtijs clauſis
et volare ꝑ longa terraꝝ ſpacia et hmōi q̄
impoſſibilia ſūt talibꝫ et ideo falſa· ¶ Si
annotauit vel annotare fecit aliquā beſtiā
ꝑditā· ¶ Si obſeruauit vnā diē plus q̄ͣ a-
liā nō incipiēdo aliqͩ opus vel nō lauādo
caput vel ſi obſ̄uauit dies egipciacos vel
diē in qua occurrit feſtū decollacōis btī
iohis baptiſte vel diē veneris in nō inci-
dendo pānos qͩ veniale vidꝛ ꝑcipue qñ
ex ſimplicitate hoc credit qꝛ non audiuit
ꝯtrariū· Sꝫ ſi aīo obſtīato hoc defendē vel-
let mōꝛle eſtꝫ· ¶ Si in kalendis menſiū no-
luit aliq̄d dare aut ꝯcedē ex domū putans
q̄ ex hoc fieret diminucō rerū· ¶ Si in ka-
lēdis ianuarij ꝯmedit in lecto ficus cū mel-
le vel fecit ſibi portare piſcē vinū· ¶ Si eo
die dedit pueris pecuniā vel ſi ipē ab aliq̊
recepit qͩ dꝛ vulgariter lamātia vel offer
ta vel laſtrma· ¶ Si eo die miſit vel porta-
uit in domo tꝑalia aliq̄ qꝛ eſtꝫ ꝑma dies an
ni ⁊ hꝫ ut ſic toto āno intrēt multa bona et
ſic noluit intrarē ſine aliq̄ re tꝑali. Si eo die
fuerit ſuſpcūs de ꝑo que viderit· ¶ Si in klis

pſonaſ vel nō curare de actib⁹ hoīm aut eoſ
non videre vel eſſe ꝑtialē vel ſine demerito
punire et flagellare eū vel aliquē vel poſſꝫ
melius iſtud vel illud feciſſe vel ſilr arguē
deū de aliquo qđ totū ē mōrle maxīe cū ad-
uertit et intelligit qđ loquit᷑. ¶ Si murmu-
rauit ↄ̄ deū utputa de frigore. calore. pluuie
vēto aut niue ¶ Si murmurauit ↄtra deum
de infirmitate. pauptate. aut filioꝝ morte.
aut quia nō gn̄at filioſ. ¶ Si murmurauit
ↄtra deū de ꝓſperitate maloꝝ aut de adūſi-
tate bonoꝝ. ¶ De periurio.

¶ Si iurauit in aliqua curia alicuius iudi-
cis mēdacioſe qđ mortale ē quocūqꝫ etiaꝫ
ꝓueniat. et ſilr peccat q̄ aliquē inducit ad
hꝫ adūtenter ut aduocatus ꝓcurator et fiſes.
¶ Si iurauit ex̄ iudiciū in ↄ̄ui ſermone qua-
cunqꝫ ex cauſa vel utilitate vel leuitate vel
iocoſitate vel qualicūqꝫ mō nō ſolū p ſan-
cta dei euāgelia vel p corpus xp̄i ſꝫ etiā p fi-
dem p deū. aut dicēdo. ſic me deus adiuuet.
vel etiā p v̄ginē mariā. p crucē. p aīaꝫ me-
am aut hmōi qđ ſp eſt mortale qn̄ aduer-
tit ſe iurare et falſū dicē. et hoc totiēs quo-
tiēs. ¶ Si iurauit aliqđ certū affirmādo. de
quo tamen dubitat an ſit verū mortaliter
peccauit. et precipue ſi hoc fecit in iudicio.
¶ Si iurauit facere aliquod malum puta.

aliquā vindictā aut talionē reddē. non di-
mittē ꝯcubinā. ſeruare iniuſta ſtatuta. te-
nere ſecretā ꝯiuracōnē iniuſtā qđ ſp̄ morta
le ē. ¶ Si manifeſtauit aut ꝓdidit aliqđ ſe-
cretū in cōſilio aliquo tractatū. qđ iurauit
nō manifeſtaē quāuis etiā nulli noceat tñ
mōɫe ē. et ip̄e aut ec̄ ille qui aliquē ad ſiľe
manifeſtādum cōpellit mortaliter peccat.
¶ Si iurauit obſeruare ſtatuta alicuius ciui
tatis aut vniūſitatis q̄ tñ iuſta ⁊ rōnabilia
ſūt et aliq̄ ex eis ſciēter trāſgreditur qđ ec̄
mōɫe eſt. Si tñ aliqđ ſtatutū iam eſſꝫ abro
gatū p ꝯtrariā ꝯſuetudinē qꝛ vicꝫ quotidie
ſeruaretur ꝯtrariū. ſi ex ħ h mōi ſtatutū trāſ
grederetur nō videretur piurus eſſe qꝛ hu
iuſmodi ſtatutū nō vidētur āplius habere
vim ſtatuti. di. iiij. c̄. leges. ¶ Si iurauit p a-
liqđ mēbrū dei vel ſcōꝝ mō ribaldoꝝ qđ
mōɫe ē etiā ſi res vera eſſꝫ quā affirmaē in
tendēt. et ħ ꝓpter blaſphemiā q̄ ex ħ cōſi-
deratur ut. xxij. q. i. ſi quis p capilloſ. ſi vero
res iurata aut falſa aut illicita eſt duplici-
ter mortaliter peccauit ſcꝫ p blaſphemiā
et per piuriū. ¶ Si iurauit facē aliqđ licitū
in honorē dei aut ſcōꝝ eius ⁊ illud facē ne-
glexit qđ mōɫe ē. ¶ Si ec̄ iurauit aliqđ ſiľe
facturū ħ tñ nō intēdebat illđ adimplere
ſiľr mōɫe eſt. Si vero ec̄ intēdebat ſuare ħ

veniente termino quo implere ꝓmiſerat
ſeu iurauerat nō ſeruat ꝓmiſſum cū tn̄ poſ
ſet lꝫ cū incomoditate ſua adhuc mortaliter
peccauit niſi tn̄ ꝑus eps̄ vel ꝑ̄ relaxaret et
ↄmutaret ſibi hmōi ꝓmiſſuꝫ. ſi tn̄ ꝓmiſſio
fcā ē homī ꝑ̄t ille ſibi hmōi relaxare. ſꝫ ſi nō
ꝑ̄t adimplē excuſat a pctō. ſi tn̄ q̄ cito po
terit adimpleuerit. ¶ Si q̄s ꝓmittit cū iu-
ramēto ſe aliq̄d facturū qđ nō ē alicui⁹ im-
portātie boni vel mali. ut vicꝫ ſi mr̄ ꝓmit-
tit cū iuramēto pcuté filiū vel filiē vel hō ꝓ-
mittit mediāte iuramēto nō bibē vel ↄme-
deré illud vel h̄ vel hmōi qđ vidr̄ veniale ni
ſi tn̄ fieret in ↄtēptū. q2 iuratio ⁊ piuratio ē
in hoc ¶ Si iurare ↄſueuit etiā ꝓ quibuſcū-
q3 minimis dicēdo tn̄ veritatē q̄ veniale eſt
niſi fieret in cōtēptū. et inducēdi ſūt tales
ut abſtineāt ꝓpter piculum piurij. ¶ Si in-
duxit aliquē ad iurandū quē omnino crede-
bat falſū iuraturū qđ mortale ē. n̄ talis indu-
cēs foret iudex h̄ faciēs ex officio ſm̄ ordi-
nē iuris ¶ Si vir iuramētū ſue uxoris irrita
uit qđ nō debꝫ niſi ſit tale qđ uxor nō poſſꝫ
adimplē ſine ſcād alo viri. ¶ De adiuracōe.
Adiuratio eſt inductio alicuius ad facien
dū aliqđ ob inuocacōnē alicuius rei ſacre.
et ſit p modū coactōnis intēdendo aliquē
obligari p modū iuramēti ad aliqđ faciēdū

Que ſi fit ad ſupiores ẽt alios in quib⁹ ad
iurãs nõ hꝫ ptãtẽ pccm̃ mortale ẽ· Si vero
fit ad inferiores et ſibi ſb̃ditos quib⁹ adiu
rãs p̄cipe hꝫ eo caſu licita ẽ et alſ nõ· et tũc
adiuratus tenetur facẽ vel dicẽ illud ꝓpter
qð adiuratus eſt alſ mortaliter peccaret quẽ
admodũ trãſgreſſor p̄cepti· ¶ Si adiurauit
p̄latos vel ſupiores vel ſocios aut inferio
res p modũ dep̄cacõis nõ coactõis inten
dẽs inducẽ ad aliqð faciẽdũ nõ eſt malum
vel veniale· ſi leuiter et ſine cã adiurauit et
adiuratus nõ fecerit nõ peccat· ſꝫ tho· ¶ Si
adiurauit demones p modũ p̄cis ad aliqð
ſciendũ ab eis vel ad aliquid auxilij obti-
nẽdũ ab eis mortale ẽ niſi q̃s facẽt ſꝫ ex fa
miliari cõſilio ſpũs ſcĩ· vel ex quadã ſim-
plicitate querẽs ab obſeſſis a diabolo· licꝫ
tñ illũ adiurare p modũ coactõis ne noce-
at· ¶ Si adiurauit creaturas irrõnales ne
diabolus eis utatur in nr̃i nocumẽtũ tũc li
citũ ẽ· ſi aũt ut diabolus in eis opetur tunc
mortale ẽ ut p incãtacões ſerpẽtũ· ſi in cãti
lenis ſeu fabulis mũdanis ⁊ in narracõib⁹
turpib⁹ vel amatorijs miſcuit deũ aut ſcõs
qð mortale ẽ ſi fecerit in ɔtẽptũ alſ vero ve-
¶ Si trãſgreſſus ẽ ſeu ob ¶ niale ¶ De votiſ.
miſit adimplẽ votũ illicitũ deliberate fcm̃ et
ſi aduẽtit ſciẽter ſp ẽ mortale et totiẽs quotiẽs

frangit· ſecus ſi ex obliuione vel q̄r nō po-
terat ex aliquo accidēti ſupueniēte· ¶ Si vo
uit aliqđ malū ſe facturū ut puta vindictā
de aliquo vel alicuius ꝓfectus impedimē
tū ut puta nō ingredi religionē vł ſiłe mor
liter peccauit· et p̄t illđ votū frangē abſq̧
aliq̄ diſpenſacōe· ¶ Si nimis tardauit im
plere votū licitū ſic q̄ ex hmōi mora a me-
moria excidit omnino vel q̄ ipē vouēs iam
venit ad ſtatū nō valēdi amplius imple-
re qđ p̄us potuiſſʒ qđ vidr̄ mortale· ¶ Idē
qn̄ dimiſit ꝓpoſitū implēdi cū tamē potu-
iſſet· alſ mora implendi votū qn̄ ſibi nō p̄
fixit tpꝰ nō vidr̄ mōrle niſi forte eſſʒ valde
nimia et n̄ cū ex h̄ imminēt ei piculū nō va
lēdi implē ut de voto ingrediēdi religionē
cū tn̄ nō hr̄et cām cogētē dilacōnē· ¶ Si fec
votū de re licita ut de elemoſina de ieiunijs
et hmōi· ſʒ ob malū finē putaut poſſʒ fa-
cere vindictā adulteriū vel ſiłe mortale eſt
nec tenetur adimplere· ¶ Si fecit votū ab
ſtinentie et hmōi et dubitabat utrū poſſet
implere vel nō et ſine cōmutatione vel diſ
penſacōne ſuperioris cum poſſit de facili
habere recurſū ad eum vel confeſſorē ꝓ cō
ſilio deſuper ſumendo frangit votū quod
videtur mortale· Nota tamen q̄ viri poſ-
ſūt irritaē vota abſtinētie pegrinacōis et

elimoſine uxorũ ſi nõ hẽat niſi dotem abſq3
aliq̃ alia diſpenſacõne. et ſi fiat talis irrita
tio voti eẽ abſq3 cã rõnabili a viro nõ tene
tur uxor implẽ talia vota. ¶ De irritacõne
votoꝝ impuberũ et filioꝝfamilias et reli
gioſoꝝ vide in ſũ. i ſcd̃a pte. ti. ul. ¶ Si vo=
tũ fecit ſtultũ ⁊ irrõnabile ut ieiunare i dñi-
ca nõ lauare vel pectinare caput in ſabbo
et hmõi ſi h̃ fregerit nõ peccat immo ꝓhibẽ
dũ eſt illis hmõi vota implere q2 ſic tho.
et alij dicũt ſũt potius deridẽda q̃ obſuã=
da eẽ ſi ꝑ honore ſcõꝝ fierẽt. ¶ Si filius mo
riẽti prĩ ꝓmiſit aliqd̃ votũ implẽ tenetur.
ut ex̃ de vo. licz ¶ Si fuit ſibi aliqd̃ votũ in=
iũctũ a prẽ puta ſatiſfactio pecunie vel ſi=
mile tenetur implẽ ex̃ de uſu. tua. et de ſol.
c. i. ¶ Si fuit heres alicuius vouẽtis ſbue=
nire terre ſcẽ tenetur votũ illius implẽ. Et
ſm innoc. cõpelli pt ¶ Si filius puẽtus ad ã
nos pubtatis vouit aliqd̃ votũ qd̃ ptinet
ad ſuã pſonã et h̃ ſi fuerit licitũ tenetur ſm
tho. i ſcd̃a ſe. q. lxxxviij ¶ Seruus aũt nõ
pt vouẽ votũ pegrinacõis aut religionis
abſq3 dñi cõſenſu q2 in ptãte ſua eſt ut dicit
tho. e. loco q̃. 8. ¶ Si religioſus vouit ali=
qd̃ votũ abſq3 p̃lati ſui licẽtia illud nõ debz
exequi abſq3 eiuſdẽ licentia. Secus eſt tñ de
voto oꝛõnis vel ſili qd̃ pt exequi abſq3 ſua

licẽtiã. ¶ Si ſacerdos vouit votũ peregꝛi-
na cõmis ſine licẽtia ſui p̄lati nõ debꝫ adim-
plere abſqꝫ licẽtia eiuſdẽ. ¶ Si hñs votum
caſtitatis vel religiõis cõtraxit qꝛ q̃uis
mr̄imoniũ teneat tñ ꝯ hẽdo moꝛ̃liter pec-
cat ⁊ ꝯſũmaꝛ̃ non p̄t mr̄imoniũ ſine moꝛ̃li
pc̃co. qꝛ adhuc añ ꝯſũmacõꝫ mr̄imonij .i.
añ copulã carnalẽ. q̃ mediante mr̄imoniũ
ꝯſũmatur. p̄t adhuc ⁊ debꝫ implẽ votũ ſuũ
p̄us factũ. Poſt ꝯſũmacõnẽ vero tenetur
reddẽ debitũ etiã interp̄tatie petẽnti ſꝫ exi-
gere nõ p̄t abſqꝫ moꝛ̃li pc̃co Vnde conſu-
lẽdũ tali eſtꝫ q̄ petẽt diſpẽſationẽ a pp̄ ſup
voto ſuo. Scðm tñ. Guil. poſſꝫ etiã ep̄us
diſpẽſaꝛ̃ in hꝫ caſu. ¶ Si mulier ſine ꝯſenſu
viri ſui vel ecõtra vouit ⁊ ſi ip̄e vir vel mu
lier ꝯſentit implere tenetꝛ. ¶ Si alter cõiu-
gũ ſine ꝯſenſu alteꝛ̃ius vouit votũ de nõ red-
dẽdo debitũ. implẽ nõ tenetꝛ. Nõ tñ q̄ alter
ꝯiugũ p̄t ſine ꝯſenſu alteꝛ̃ius vouẽ de nõ pe-
tẽdo debitũ ſm̄ q̄ſdã. ¶ Si vnanimitꝛ ꝯcoꝛ-
des ãbo vouerit caſtitatẽ. qꝛ tũc nõ p̄t altꝛ
reuocaꝛ̃ votũ ſine pc̃co moꝛ̃li. et ſi vir reuo-
cat vxoꝛ debꝫ inſtãtꝛ pſeueraꝛ̃ ⁊ ecõtra ¶ Si
vir vouit abſqꝫ vxoꝛis lnĩa votũ peꝛ̃gnacõ
mis nõ tenetꝛ qꝛ nõ p̄t. ¶ Si vir vouit votũ
iheroſolomitanũ. tenetur implẽ illud etĩ in-
uita vxoꝛe q̄ tñ ut ꝯſentiat ãmonenda ẽ. et

ſi nō vult remanere p̄t virū ſequi. ¶ Si vir vouit votū abſtinētie ↄtradicēte uxore p̄t illud implere etiā ea inuita. ſecus ſi p̄ dcām abſtinenciam impediretur reddicō debiti. ¶ Si vir an̄ carnalē copulā ad hēmū trāſiuit redire tenetur ad uxorē niſi intraſſʒ aliquā religionē approbatam. ¶ Et nota q̄ de trāſgreſſione votoꝝ poteſt de iure ↄmūi et ↄſuetudine ſimplex cōfeſſor abſoluē q̄ nō eſt de reſeruatis caſibꝫ. ſʒ de diſpenſacōne et ↄmutacōne votoꝝ nō p̄t ſe intromittere ſine ſpāli ↄmiſſione dioceſani vel alterius qui poſſit dare. Epi aūt in oībꝫ pn̄t dare ↄmiſſionē et ↄmutare vel diſpenſare niſi in voto caſtitatis et religionis et tribꝫ votis pegrinacōnis ſcʒ iheroſolomitan̄. ad ſcm̄ iacobū et limīa apl'oꝝ. pe. pau. in quibꝫ p̄p̄a ſolus vel ſūmus pn̄iarius diſpēſat vel ↄmutat. ¶ De tercio p̄cepto ſcʒ memento ut diē ſabbati ſanctifices. .xv.

E St p̄mo introgādū. ſi recogitauit tria bn̄ficia. ſ. creacōis hoīs ꝛ totꝰ mūdi ꝓpter hoīem. redēpcōis hūane et glificacōis ut p̄ talē mēoriā caueat a vetitis ꝛ ſcīficet diē ī exēcicijs ſpūalibꝫ. Si diebꝫ feſtiuis ſe ↄpoſuit ꝛ ornauit p̄cioſ veſtibꝫ ꝛ alijs ōrnētis ad pōpā ꝛ vanā gliaʒ ſiue ad placēdū alioꝝ aſpectibꝫ ut deſidēr

¶ Si dieb9 feſtiuis acceſſit vel ad eccłiã vel ad alia ſpectacula cōpta ⁊ ornata ad capiēdas aīas ut inuicē ſe oculis ɔcupiſcāt ſicͤ freqñter mulieres faciūt qḋ ē mortale. Si vero in eccłijs vel alijs locis ſacris hmōi fiāt duplex cauſatur ſacrilegiū .ſ. loci et tpis ſcꝫ ultra pͥncipale pccm. ¶ Si hijs dieb9 corizauit vane cātauit manus vel alia mēbra cū alio libidinoſe tāgēdo et vana inhoneſta et ad malū incitatiua ỽba loquēdo ut vicꝫ ꝓuocetur ɔcupiſcētia in corde vñ qñqꝫ ecͣ opus ſequitur qḋ totū ē mortale ¶ Si hijs dieb9 luxurie vacauit qꝛ ſi ex mr̄imoniū fuit duplex pccm ɔmiſit. in talib9 enī dieb9 ecͣ mr̄imonialiter ɔiūcti ab illo ope ſe abſtinere decet. ¶ Si ſtās in mortali die dñico nō fuit ɔtritus de illo aliud incurrit mortale. ¶ Si ſonator muſicoꝝ inſtr̄oꝝ hijs dieb9 cā fuit vanitatis ſonando vicꝫ corā vanis pſonis ut ſic fierēt vaniores qꝛ mortaliter peccauit et grauius quia cauſa fuit pccī mortalis alioꝝ. ¶ Si mulier ornata in feneſtra ſe poſuit ut a trāſeūtib9 inſpiceretur mortaliter peccauit et grauius hijs diebus ꝙ alijs.

¶ Si oculos ſuos vanis aſpectib9 impleuit. et ſi hac de cauſa hincinde circuiuit qꝛ mortale ē. ¶ Si ebrietatib9 et ɔmeſſacōib9 vacauit vel in tabnis ⁊ ludis blaſphemijs

ſe occupauit vel alioꝝ ut talia et ſimilia face
rēt cā fuit qđ mortale eſt. ¶ Si tardauit uſqꝫ
ad ſero an̄ feſtū vl' uſqꝫ ad mane feſti ad ſe
radē faciendū ut magis politus ꝯpareat a=
ſpectibꝫ mulierū. ¶ Si hijs diebꝫ ocioſe vi=
xit vagādo vicꝫ p plateas et vicos ſiue lu=
dēdo aut murmuracōnibꝫ vacādo ꝛ ocioſis
v̓bis et hmōi. ¶ Si hijs diebus laborauit
aut exercuit aliqđ opꝰ manuale ex̄ cāa ne=
ceſſitatis qꝛ mortaliter peccauit maxīe ſi ali
quo nōbili ſpacio hmōi laboribꝫ inſtitit.
ſi vero momētanee vel p aliq̄ tp̄is puncta
id fiēt nō intm̄ peccaret. Si aūt fiat ex nccī=
tate. qꝛ ſcꝫ aliter nō poſſꝫ hr̄e victū ꝛ neceſ
ſaria p ſuſtētacōe vite ſue ꝛ alioꝝ ſuoꝝ vl'
ſi timētur hoſtes vl' veniūt inundacōes aq̄=
rū aut alia ſimilia picula qꝛ tūc lꝫ remouē ſup
pellectilia ꝛ cetera bō ne pdātur ſine pccō
¶ Et nō qꝛ debēt feſta ſeruari et feſtiuari a
veſpa uſqꝫ ad veſpā dī. iij. pnūciādū. hic
etiā reqritur magna diſcretio in ꝯſulēdo ſi in
dcīs diebꝫ fecit aliqđ mercatū qꝛ gn̄aliter
loquēdo nullo mō lꝫ hijs diebꝫ mercatū fa
cere quāuis ſpēaliter alique pſone excu=
ſentur ꝓpter aliq̄ nccītatē magnā ¶ Si vē
didit vel emit hijs diebꝫ aliq̄ pter ea tātū
q̄ ſūt ꝯmeſtibilia q̄ eē ſi vēderētur vel eme
rētur an̄ diē feſtū illū ꝓpter corrēpcōez quā

incurrerent ſuari nō poſſent ut ſūt carnēs
cocte dapes et olera lac et fructꝰ aliqui ⁊c̄.
hmōi qꝛ mōꝛliter peccauit. In eſtate tn̄ qn̄-
qꝫ ꝓpter plura feſta ɔtigua carnes crude et
ſilia ad eſū neceſſaria vendi et emi pn̄t abſ-
qꝫ pccō ¶ Si hmōi aliqđ mādauit filijs ſu-
is diſcipulis ſeruis vel laborātibꝫ facē ſi-
ne neceſſitate. peccauit mōꝛliter ip̄e man-
dās ſilr et exequēs. ſi tn̄ mandās vel mgr̄
vel pꝛōnus nō hꝫ neceſſitatē. ſꝫ ip̄e ſeruus
diſcipulus vel laborās hꝫ neceſſitatē quia
aliter viuē nō poſſꝫ et ſic nō obedit mādā-
ti ſibi nec hmōi opus faciat hijs diebꝫ. ſꝫ la-
borat ꝓ aliquo tpe in exercicio artis illiuſ
et aliud exerciciū facē neſcit vi'r excuſari.
Nā ſi in obſequiū pauperū pſonaꝝ eccīaꝝ
pauperculaꝝ aliquid laborare licet diebꝫ
feſtiuis ſm qꝙ doctores dicūt quare nō ma-
gis talis rōne ſue ſuſtentacōnis in neceſſi-
tate aliq̄d laborare poſſꝫ. Tutius tn̄ eſſꝫ a-
liā artē eligē qua ſe melius queſtuare poſ-
ſet. ¶ Si in hijs diebꝫ ꝑ ſe vel ꝑ alio placi-
tauit niſi forte in cauſa miſerabiliū pſonaꝝ
¶ Si in dictis diebꝫ iuramentum preſtitit
vel exegit niſi ꝓ pace vel fide vel obediē-
tia vel fama quia alias nō liceret. ¶ Si ta-
libus diebꝫ aliquē ad mortē vel ad penā
iudicauit quod nō licet. ¶ Si macellarius

in die feſto carnes̃ crudas vendidit q̄ nec
vendẽ nec emẽ licet niſi qñ in eſtate plura
feſta ↄtinua occurrũt tũc eñi licet ſi al's ob
ſeruari nõ poſſʒ ut ſup̃· Licet etiã macella=
rios vel alios carnes in die feſto coquẽ ⁊ p̃
parare ut illas tũc vendat ſi p̃us nõ pote=
rat ꝑparare aut ꝑparatas ſeruare· ¶ Si tab̃
narius hijs dieb⁹ tab̃nam añ horã terciaꝫ
apuit vl' ſi ibi tenuit hijs dieb⁹ inſtr̃a ludẽ
di vel inde nõ repulit ebrios luſores blaſ=
phemos et hmõi· ¶ Si mercator hijs die=
bus ſuas merciũculas vendidit ꝓpe ecc̃iã
ubi feſtũ occurrit· vel forte qđ peius eſt in
ecc̃ia ꝓphanãdo locũ ſacrũ· ¶ Si hijs die
bus attulit vel afferri fecit aut mandauit
cũ beſtijs vel alijs pſalmas bladoꝝ vel a=
liaꝝ rerũ q̄ tam p̃cipiẽs q̃ exequẽs eſt in
culpa mor̃li niſi i magna neceſſitate hoc fi=
eret· ¶ Si hijs dieb⁹ cõpulſus ab officiali
vel dño laborauit q̄ tam p̃cipiẽs q̃ exe=
quẽs mor̃liter peccat ñ ex nc̃citate guerre
et hmõi h' fieret q̄ tũc ãbo excuſant'· ¶ Si
vero ſine iuſta nc̃citate i p̃cipiẽte ⁊ nõ ſine
iuſto metu i obediẽte tũc obediẽs excuſat'·
ſʒ nõ p̃cipiẽs· Si vectigal portauit hijs di=
eb⁹ merces á pſoãs á alimẽta vl' loca lõga
vl' remõ q̄ q̃eſcẽ dʒ in feſto ñ ex mag̃ nc̃ci=
tate cogat'· ¶ Si viator vl' curſor tlib⁹ dieb⁹

itinerauit · qꝛ nõ debꝫ niſi ꝓpter magnã ne-
ceſſitatẽ. ¶ Si aromatarius ſeu apotecari9
hijs diebꝫ tenuit apotecã aptã vel vendi-
dit aliq̇d de apoteca niſi urgẽte neceſſitate
infirmoꝝ quibꝫ aliter ſubueniri nõ p̄t · ſꝫ non
ꝓpter hꝫ nõ debꝫ aptas apotecas tenẽ. ¶ Si
barbitonſor de nocte feſti vel de die artem
ſuã exercuit et ſic cãm p̄ſtitit laſciuie alicu
ius q̇ ut politior appareat · radi vult in ma
ne feſti qñqꝫ qd̄ mortale vid̄r. ¶ Si ferratores
aīaliū talibꝫ diebꝫ laborauerũt · qꝛ nõ licet
niſi urgẽte magna nccītate eoꝝ quibꝫ ſerui
unt. ¶ Si ſartor vel ſutor veſtimẽtoꝝ qꝛ ꝓ-
miſit qd̄ implẽ nõ p̄t ſine feſti violacõe ut
ꝓmiſſa ſeruaret laborauit in nocte vl' die
feſti vel alios fecit laborare quia peccauit
ꝓmittẽdo tali intencõne et plus peccauit
ſeruãdo taliter ꝓmiſſa. ¶ Itẽ ſi in mane fe-
ſti totaliter ſe occupauit in induendo no-
uas veſtes dimittẽdo miſſam vel p̄dicacõ
nem ꝓpter hoc. ¶ Si molendinarius molu
erit · quia nõ debet. ¶ Si lanifex lauit lanã
prope feſtuꝫ ex cupiditate ꝓuidens ut in
die feſto illã extendat ad ſolem quia nõ li-
cet. ¶ Si extendit pannos in die feſto in ti
ratorijs quia non licet. ¶ Si tinctores lane
et pannoꝝ diebus feſtiuis maxime in tin-
ctura grauati laborauerunt quia non licet

niſi timerēt piculū magni dāni in tali tictu-
ra· ¶ Itē ſi tūc ſtuduit in quātū potuit audi
re miſſaȝ et dei v̄bū ut debȝ· ¶ Itē ſi tūc quā
tū potuit p̄uidit ut feſtū celebraret ⁊ ſcifica
ret bonis opib⁹ ut debȝ· ¶ Si mercator vel
alius artifex in die vel in nocte feſti cū ſu-
is ꝯſocijs aut laboratorib⁹ aut agricolis
fecit rōnē q̄ nō licȝ· ¶ Si illis dieb⁹ nume-
rauit aīalia ab aīalib⁹ et ſcp̄ſit in quīterno
mercantie· ¶ Si notarius illis dieb⁹ fecit
inſtr̄a aliquoꝝ ꝯtractuū q̄ nō lȝ niſi ex ma
ḡna neceſſitate vel ſuadēte pietate ⁊ pace
et hmōi· ¶ Si ſcp̄tor in feſto ſcripſit ꝓ p̄cio
q̄ nō lȝ niſi ſcolarib⁹ tpāte ſuos ſermones
aut lectōnes ānotare et ſilia pua dūmō tñ
ſine p̄cio fiat· Nō etiā licȝ hījs dieb⁹ nimis
inſiſtē ꝓprie ſcp̄ture ¶ Si ſcolaris in feſto
neglecta miſſa et alijs diuīnis actib⁹ diſputa
cōes ſuas ordinauit aut exercuit in mane
ſolēnis diei q̄ nō licet· ¶ Si cōſiliarius ſe
aggregat cōſilio in mane diei feſti omiſſa
miſſa q̄ nō licȝ niſi fieret ex magna neceſſi
tate aut pietate· ¶ Si in die feſto cōduxit
oparios faciēdo pactū cū eis q̄ nō licȝ vel
ſi detulit ſoluē ſallariū vel mercedē oparijs
q̄ nō debȝ ſuare ſolucōnē uſq; ad diē feſtū
ſȝ añ vel poſt cū indiguerit p̄ſtaē· cū leuiti
ci· xix· ſcp̄tū ē nō morabit̄ op⁹ mercēnarij

tui apud te uſqꝫ mane. ¶ Si in die feſto ſu-
os debitores reqſiuit vel debita exegit. ꝙ
nō licet ſi ſcienter ſibi pauit occaſionē labo
rādi in die feſto ꝙ nō lꝫ. ¶ Si in die feſto fe
cit ſerta. coronas aut ſiles vanitates ꝙ nō
lꝫ. ¶ Si vacauit piſcacōni venacōi aucupa
cōni aut alijs ſilibꝫ. ¶ Si in eccīa loquēdo
vel aliū ſtrepitū faciēdo intrupit ſiue im-
pediuit diuū officiū ſiue dei v̄bū. ¶ Si muli
er in eccīa velatū caput nō habuit ꝙ tene-
tur. ¶ Si nō orauit mēte attēta ꝙ ad h̄ co-
nari dꝫ ut ī feſtis ad minus mēs a terrenis
ſepata orōnis tpe libere deū oret. ¶ Si diui
no officio dū potuit nō interfuit et ſi diuū
officiū deuote et attēte non audiuit cū reue
rētia et honore. ¶ Si ſtādo ad officiū magis
delectatus ē voce cātantiū vel organoꝝ ſo
no q̄ v̄bis et meditacōnibꝫ ſacris. ¶ Si di-
ebꝫ feſtiuis v̄bum dei vel diua officia cū te-
dio audiuit et nō libenter interfuit ꝙ mo-
dicum ſibi pfuit. Tenetur enī quilibet xp̄i
anus miſſam integrā audire attento et de-
uoto corde et cum euangelium legitur pe-
deſter ſtare et aduertere et cū ih̄u nomē no
minatur genuflectere ſeu inclinre. ¶ Si vi-
dua tanquam deſperata ex morte ſui viri p
annum vel menſem ſine miſſa in domo re-
cluſa permanſit quia mortaliter peccauit

¶ Si in die feſto retinuit in domo filias nu-
biles aut filios vel ec̄ famulos ſeu famulas
ꝓpter quācūq; cām ne miſſam audirēt ꝙ a
mo͛li culpa excuſari nō valēt. ¶ Si miſſam
obmiſit ex ɔtēptu vel cupidie lucrādi vel
itinerādi vel cā eūdi ad ſolacia vel cōuiuia
vel ex negligētia vl' ex ignorātia craſſa ꝙ
mo͛liter peccauit totiens q̊tiēs dimiſit ex
ſili cā. ¶ Si p̄ſbr ſcienter dimiſit miſſam ꝓpā
ꝑ peculiari ex de ce. miſ. c. ij. ¶ Si vero ſim
plex ē pſona ⁊ ex ſimplicitate hꝯ fecit excu-
ſari vid̄r. ¶ Si in die feſto audiuit miſſā in
aliena prochia ſine lnia ſui paſtoris. ¶ Di
mittētes aūt miſſam ꝓpter infirmitatē vl'
ex tali occupacōne quā euitare nō pn̄t ne
q; dimittē ut ſuire infirmo excubare in ca-
ſtris et ſilia q̄ ex iuſta cā ꝓcedūt excuſant'.
¶ Puelle etiā que a parētibꝯ dimittūtur vi
dētur excuſari nō aūt eūtes ad coreas vel vi
due que manēt clauſe in domo. de quibꝯ. s.
.c. vij. ab hoc iam dicto. .xvi.

¶ De q̄rto p̄cepto. ſ. hēas in honore pn̄tes

ET p̄mo ſi pn̄tibꝯ nō obediuit in li-
citis ⁊ honeſtis ꝗtūcūq; ec̄ puis q̄d
mo͛le ē. ſecus tn̄ ſi ex negligētia et
in rebꝯ nō multi pōderis. ¶ Si nō reuerēter
ſe habuit in alloquēdo et aſſurgēdo ꝯtē-
dit et locutus ē dure cū eis vel ꝓuōuit eos

ad irã vel nõ ſupportauit eiſ. ¶ Si nõ imple uit legata fcã ab eis et pcipue ad pias cau ſas ſ; multũ diſtulit ꝓpter incomoditatem cũ tñ poſſz qđ mořle ẽ. ¶ Si tpe ſenectutis vel infirmitatis eoꝝ á alijſ magnis nccita tibꝫ nõ ꝓuidit eis cũ potuiſſz qđ mořle eſt ¶ Si in tractãdis eoꝝ negocijs nõ fuit fide lis. ¶ Si dixit pntibꝫ ṽba cõtumelioſa vel obprobrioſa qđ ẽ mořle. ¶ Si blaſphema uit eos viuos aut defunctos qđ eſt mořle. ¶ Si verberauit eos etiã leuiter aut deriſit qđ eſt ſilr mořle et graue. ¶ Si ꝓpter auari= ciã aut libertatẽ vel infirmitatẽ eoꝝ aut ſe nectutẽ vel aliã quãcũqꝫ cãm deſiderauit eo rũ mortẽ. ¶ Si poſt mortẽ eoꝝ non fuit me mor aĩaꝝ coꝝ ¶ Si pñi ſpũali .ſ. paſtori vel ſupiori ſuo aut eũ baptizãti vel ad bapti= ſandũ tenẽti vel eius cõfeſſionẽ audiẽti vel aliqđ ſimile faciẽti. nõ exbibuit debitũ ho= norẽ vel ſi ei non obediuit in rebꝫ ſpũalibꝫ vel ſi aliquẽ ex eis blaſphemauit aut deri ſit aut de ipo murmurauit. ¶ Si pñibꝫ tpa= libꝫ ut ſũt dñi et ſupiores ſeclares ⁊ de eoꝝ officialibꝫ nõ obediuit ĩ tpalibꝫ rei pblice

¶ De gubernacõe parentũ quo ad filios

Si parentes non ꝓuiderint ¶ et familiã. magnis neceſſitatibꝫ victus et veſtitus fi lioꝝ et uxoris ſeu ſeruoꝝ cum poſſent ſed

ex auaricia ꝛ cupiditate obmittũt q̄ď mor-
tale eſt. ¶ Si ꝑpter auariciã vel crudelita-
tẽ filios ſuos etiã illegitios mifit ad hoſ-
pitale vel ſeruos qui bñ ſibi ſeruiũt qď ẽẽ
mortale ẽ. ¶ Si nõ adhibuit diligẽtiã ad
hoc ut fierẽt boni et mãdata dei et ecc̃ie ob
ſeruarẽt vicꝫ de ꝯfeſſione ꝯũione ꝛ audicõ-
ne miſſe de honeſtate vite et hmõi. In qui-
bus pn̄tes maxĩe laborare et inſiſtẽ debẽt
cũ filij adhuc ſũt in iuuenili etate et tenera
in qua flexibiles docibiles et corrigibiles
ſũt et hꝫ tã doctrina v̄boꝝ quã exẽplo ope-
rũ et diſciplĩne correctõe. Et ſi in hꝫ notabi-
lẽ omiſerint negligẽtiã nõ curando vel ne-
gligẽdo talia mortaliter peccãt. al's vero
veniali ter ¶ Si uxori v̄ba ꝯtumelioſa dix
it ſcꝫ vocãdo ſcortũ vel hmõi vel v̄berãdo
aſpeſſime cã rõnabili qď mõ'le ẽ. ꝑt tñ vir
mulieri bñ ſatis dure et aſpe loq̄ ſi viderit
expedire. ¶ Si uxor ꝯtendit cũ viro illicite
nolẽs obedire et ex hꝫ ꝓuocãs eũ ad blaſ-
phemãdũ deũ vl' ſcõs vl' ad aliud magnũ
incõueniẽs mõ'le ẽ qꝫ occaſionẽ dedit ad
hmõi. ¶ Si vir pmittit uxorẽ pl'imas vani
tates facẽ q̄ ꝓuocãt ad laſciuiã ut ornatuſ
fatuoſ aut turpitudinis cãtus facẽ vel filia
qď mõ'le vid'. Si vero nõ fit multus exceſ-
ſus vid' veiale. ¶ Mater q̄ mittit filias ad

coꝛeas et alias vanitates et nō mittit vel
ducit eas ad miſſam audiēdā vel cōfeſſio-
nē faciendā aut oꝛōnē recipiēdū et hmōi
nō vīdꝛ excuſari poſſe a moꝛli. ¶ Si nimis
dure vel nimis remiſſē ſe habuit in gub-
nacōe familie in quo oēs quaſi delinquūt
etiā pfecti ꝯūiter venialiter. di. xxvi. q̄lis.

¶ De q̄nto p̄cepto. ſ. nō occides. .xvij.

Si occidit ex oꝛdinē iuris aliquē vo-
lūtarie vel p̄ter intēcōnē a caſu dā-
do operā rei illicite ut in ludo noxio
ſcꝫ ad piectionē ſaxoꝝ vel ſilēm ſeu etiā rei
licite ſꝫ nō adhibēdo debitā diligētiā ut p
iciēdo tegulas de tecto incircūſpcē qḋ moꝛ-
le ē et caſus tm̄ reſeruatus epīs. ¶ Itē ſi ex
neceſſitate euitabili vel etiā ineuitabili ad
quā deuenit ex culpa ut qꝛ adulter dep̄hē-
ſus a viro adultē ut euadēt moꝛtē occidit
ip̄m virū adultē. ¶ Itē ſp īterrogādū ē de cā
homicidij. ¶ Si iudex occidit vel ad occidē-
dum iudicat aliquē innocentē ſm iura vel
nocentē ſed p̄ter oꝛdinē iuris vel ſm pceſ-
ſum oꝛdinatū ſꝫ nō habēs legitimū domi-
niū. vel hn̄s poteſtatē ſꝫ nō ex iuſticia imo
ex vindicta vel auaricia. vel crudelitate
quod moꝛtale eſt et caſus epiſcopalis ex-
cepto ultimo puncto moꝛtis. ¶ Si mulier
grauida pcurauit aboꝛſū p medicinas vel

laboꝛes vel aliū modū etiā ſi non ſequatur
effcūs qꝺ moꝛtale ē in ea et in quocūqꝫ ad
hoc ꝯſulētē ⁊ coopante nō tñ ē caſus epālis
ſi vero ſeq̄tur effcūs et puerperiū erat foꝛ-
matū homicidiū in ea eſt et etiā in coopan
tē et ꝯſulēte i hꝭ et ē epālis caſus ⁊ alicubi p
ꝯſtōnes ſinodales ē excōicacō. ¶ Si muli-
er occidit filiū ſuū ſpōte ad occultādū cri
mē ſuū ḡuiſſimū ⁊ ḡuius ſi puer adhuc nō
ſit baptiſatus ¶ Si pr̄ filiū vel frater frēm
vel vir uxoꝛē ꝓpter adulteriū ſi uxoꝛ virum
ꝓpter odiū vel amoꝛē alterius. vel ſi filius
prēm aut matrē ex ira vel auaricia occide-
rit qꝺ grauiſſimū eſt ⁊ dignū magna pena
et caſus epō tm̄ reſeruatus. Et nota ꝙ ꝯui-
ter epi ſolēt mittē p caſu homicidij illos q̄
ire pn̄t ad pn̄iarios curie ad terroꝛē alioꝝ
tñ ſi volūt pn̄t abſoluē p ſe ipos aut ſuos
pn̄iarios ¶ Si mater vel nutrix ſuffocat fi
liū quē tenet iux̄ ſe in lecto inaduꝺtenter op
primēs eū qꝺ mo̅ꝛle ē ꝓpter negligētiā et
caſus epō reſeruatuſ. ¶ Si grauida mulier
p̄ter intentionē ſeu ꝓpoſitū aboꝛſū facit ſi
ꝯmiſiſꝫ in hꝭ nō bilē negligētiā ut ꝙ nimis
ſaltauit vel ꝙ nimis inoꝛdiate laboꝛauit
vel ꝓpter inoꝛdinatas laſciuias nō eſꝫ abſ
qꝫ moꝛtali. Idē in viro vel alio pcutiente eā
vnde hoc ſequatur. ſecus ſi nō ē in culpa.

¶ Si quis mutilat mẽbrũ alicuius vel ãpu-
tat aut al's inutile reddit extra ordĩnẽ iuriſ
vel vulnerat aut alias pcutit aliquẽ ex in-
iuria mo͞rliter peccat. Jdẽ ſi iniuſte incarce
rat vel tenet p violẽtiã queq̃ ne libẽ poſ-
ſit abire niſi hoc facẽt ad pũctũ impedien
dũ malũ eius ꝓpoſitũ quẽ in co͞ſiderat. Si
vero aliter fecerit et in clericũ etiã ſolũ pri
mã tonſurã hñtẽ excõicatus eſt. ¶ Si quis
alicuius mortui corpus exhumauerit et in
fruſta ↄciderit ad coquẽdũ et oſſa a carni
bus euellẽdũ ut ea ad ptes alias deferat ſe-
pelienda. etiã ſi mortuus ille ibidẽ elegiſſz
ſepulturã excõicatus eſt et abſolucõ illius
tm̃ ꝑe reſeruata ut in extua. bonifac. viij.
¶ Si quis v̾bo ſcz mãdãdo pſuadẽdo rati-
ficãdo incitãdo coopatur ad aliqð p̃dcõ-
rũ in mortẽ vel aliquã leſionẽ corpalẽ mor-
taliter peccat. etiã ſi nõ ſeq̃tur effectus. Si
vero ſequitur effectus grauius peccat. Et
ſi pcuſſus vel incarceratus et hm̃õi eſſz cle-
ricus vel religioſus in quolib; p̃dcõꝝ caſu
um pcutiẽs vel includẽs eſſz excõicatus ni-
ſi eſſz p̃latus qui h̾ facẽt ad corrigendũ. et
ubi in p̃dcĩs ſcz mandato vel ↄſilio coope
racõne vel facto eſſz enormis iniuria cleri-
co facta nõ poſſz ppetrãs abſolui citra ſe-
dẽ aplicã vel legatũ eius aut ſũmũ priariũ

Secus ſi nō eſꝫ enormis de hmōi hēs diſ-
fuſe in .iiij. pte ſūme .t.i.c.i. ¶ Siq̄s interfici
fecit vel mādauit aliquē xp̄ianū ꝯtra aſſeſ
ſinos eūtē etiā ſi nō ſequitur effcūs ē excōi-
catus et depoſitus ab omī gradu ordine et
dignitate ſeculari et ecc̄iaſtica ⁊ ſilr receptor
vel defenſor hmōi aſſeſſinoꝝ ex̄ de homici-
diſ. ne ꝑ hūani. li. vi. Dūr aūt aſſeſſini he
retici qd̄ ec vide in .iiij. pte ſū .t.i. ¶ Si q̄s de
ſiderat mortē alterius deliberata rōne i ma
lū eius ſiue ex odio vl' inuidia vel auaricia
vel ut hēat bō eius vel ex luxuria ut aliaꝫ
accipiat vel ex ſupbia ut ſuccedat i p̄lacō-
nē vel ex accidia ne hēat laborē gubnādi
eū vel ut mag' ſit lib' ne hēat corripiētē. In
q̄libꝫ horꝫ ꝯmittitur mōrle pccm̄. ſecꝰ aūt
ſi hꝫ deſiderat ne āpliꝰ deū offendēt vel ne pe
ior efficētur q̄ ne boniſ viris q̄ ecc̄ie dei noce
ret ſic tirāni ¶ Sꝫ et ſi q̄s ex impatiētia ⁊ ira
ſeip̄m iniurioſe pcutit peccat mōrliter. et ſi
ē clicus ē excōicatꝰ. ſecus ſi ex zelo deuocōiſ
vl' ad rep̄mēdas tēptacōes nō tn̄ ex hꝫ licꝫ
abſcandē mēbrū aliqd̄ qꝛ hꝫ faciēdo peccaēt
mōrliter ⁊ eſꝫ irregulariſ. et ſi clicus ē excōi
catus ē. ¶ Si occidiſſꝫ vel vulneraſſꝫ in loco
ſacro eſꝫ ſacrilegiū et ecc̄ia violata. Si p
violētiā etiā ſi eſꝫ officialis malefcōres vl'
debitores eduxit de loco ſacro vel fec̄ cape

abſq3 ſpāli mādato ſupioꝝ peccauit moꝛ-
taliter. ¶ Si fecit toꝛneamētū vel fieri fecit
vel aliud ſpectaculū ubi ſit piculū vite pec
cauit mōꝛliter. ¶ Si teſtificatus ē iniuſte vel
falſe ꝯtra aliquē qđ ē mōꝛle. ¶ Si liberacō-
nē alicuius ꝯdēnati impediuit vel de moꝛ-
te euadentē cepit et reduxit. ¶ Si neglexit
a moꝛte aliquē liberare cū poſſꝫ. ¶ Si iactū
lapidis vel baliſte et hmōi ꝯſuluit vel fec
ex quo moꝛs ſecuta eſt. ¶ Si ſuaſit alicui ci
uitatē aut caſtra cape aut aliter guerrā fa-
cere. et inde moꝛs ſecuta ē. ¶ Si venenū mu
lieri p̄gnanti vel alteri dedit. vel ſi viro vel
mulieri ob amoꝛē aliq̄d ad mādu cādū de-
dit ex quo moꝛs ſecuta eſt. ¶ Si tpe famis
ꝓximos ſuos occidit eis victualia denegā
do et occultando cū habēt ſuꝑflua vel alio
tēpoꝛe poſitos i neceſſitate extrema. ¶ Si
detinuit preciū pauperū ꝑſonaꝝ videndo
eas poſitas in extremo. ¶ Si ſeduxit ali-
quē ad pcc̄m mōꝛle faciēdū p ſe vel p aliū
ꝓ ſe vel ꝓ alio. ¶ Si malo exēplo aīas oc
cidit vbis. ſ. geſtibꝫ et vanitatibꝫ ⁊ hmōi.

De. vi. p̄cepto. ſ. Nō mechaberis. .xviij.

SCias p̄mo ꝙ luxuria q̄ cōmittitur
ex m̄rimoniū ſp facit moꝛtale pec
catū in omibꝫ ſpēbꝫ ſuis q̄ hic oēs
ponūtur. et ergo diſtincte opoꝛtet cōfiteri

et interrogari ſi ex ſe ↄfitēs nō dicit· nullo
mō tñ de omib͡ꝫ hijs ē īterrogādū ne quis
diſcat pcc̄m qd̄ pͦus neſciuit· ſ3 put ↄuenit
pſonis q̄ ↄfitētur· et cū ſ3 hētur aliqua ſpēs
ſpāliter tñ ultia·nō ē ſp ultra deſcendēdū ad
oēs circūſtātias pticulares nō neceſſarias
et ideo caute et honeſto mō interrogandū ē
de hmōi peccō· ¶ Primo igitur ſi cognouit
ſolutus ſolutā qd̄ fornicatio dr̄ et interro-
gādū eſt ſi fuit mētrix vel ſerua ſua vel vi-
dua ⁊ ſi eā ad ſ3 induxit ¶ Si tenuit ↄcubinā
et quāto tpe qꝛ ultra fornicacōnē ē ibi ſcan
dalū pximoꝝ qꝛ publicā facit fornicacōnē
¶ Si virginē deflorauit ex̄ mrīmoniū qd̄ dr̄
ſtuprū ⁊ ſi ſeduxit eā pmittēdo eā velle du
cē in uxorē cogēdus ē in foro ↄſcie vl' ducē
eā vel dotare ſi pt·iniuriatus ē ec̄ parētib͡ꝫ
illi9 in ſ3 ſi neſciuerūt· ¶ Si ↄgnouit uxor al-
terius ſolutū vel ip̄e uxoratus ↄgnouit ſo
lutā qd̄ adulteriū dicitur·Et ē duplex ad-
ulteriū ſi uterqꝫ ſit in mrīmonio legitimo
cōſtitutus· ¶ Si intulit violentiā alicui qd̄
dicitur raptus et ſi etiā cōtra voluntatē pa-
rentū ſuoꝝ hoc facit grauius peccat ſi fue-
rit talis rapta nupta vel virgo vel monia
lis adhuc grauius· ¶ Si cognouit conſan-
guineā ſuā vel uxoris ſue uſqꝫ ad quartū
gdū ↄſangnitatis vel affinitatis incluſiue

qđ đr inceſtus ¶ Idē de muliere q̄ filii mō p̱-
mittit ſe ꝯgſci a cōſangnēo viri ſui · Idē ſi
pr̄ ꝯgnouit filiā adoptiuā aut filiā adop
tiue filie ā uxorē vel filiā filij adoptiui · aut
etiā ſi filius adoptiuus ꝯgnouit filiā natu
ralē aut uxorē adoptātis q̄ oīa faciūt ince
ſtū · ¶ Si ꝯgnouit filiaſtrā ſuā ſcienter ꝙ tūc
ultra inceſtū quē ꝯmiſit non pt̄ amplius a
mr̄e debitū petē · ¶ Si ꝯgnouit monialē vel
hn̄tē ꝓfeſſionē caſtitatis ſcelus opatus eſt
et đr ſacrilegiū · Idē ſi mulier cū clerico in
ſacris ordinibꝫ ꝯſtituto vel religioſo p̄la-
to ordinato et hmōi · ¶ Si ꝯgnouit cōma-
trē vel quā tenuit ad baptiſmū ſcꝫ filiā ſuā
ſpūalē et đr inceſtus vel ſacrilegiū · Idē de
muliere cū cōpatre vel filio ſpūali et hmōi
¶ Si ſuſceptus ꝯgnouit filiā ſuſcipiētis vel
uxorē eiuſdē ec inceſtū ꝯmiſit · ſilr̄ fit de ꝯfir
macōne · ¶ Si p̱ ſemetipm vigilās volūta
rie ſe polluit vel manibus ꝓpriis vel aliis
modis qđ đr mollicies · ¶ Si maſculus o-
peratus eſt turpidinē cū maſculo · vel femi
na cū femina · vel vir cū muliere extra vas
debitū qđ đr ſodomiticū et eſt grauiſſimuꝫ
oīm · ¶ Si cū brutis opatus ē nephas et cū
quibꝫ qđ đr beſtialitas · ¶ Si diebꝫ feſtiuis
aliqđ hoꝝ opatus ē ꝙ magꝰ gue · et ſm ali
qs hmōi circūſtātias nccē ē ꝯfitēi ꝙ mutāt

ſpẽm p̄cc̄i q̄ꝛa ſi in ecc̄ia v̄el locõ ſacro ali
qđ hoꝝ ꝯmiſit vltra h̄ qđ fecit opatus eſt
etiã ſaclegiũ et ob h̄ grauius pcc̄m. ¶ De
pcc̄is q̄ cõmittũtur in cõiugio et actibꝫ in
honeſtis vel tactibꝫ et oſculis aut verbis
et hmõi dicetur infra capitulo de luxuria.

¶ De. vij. p̄cepto vicꝫ. Nõ furtũ facies. xix.

Et primo de vſurpacõne rei aliene que in h̄ ꝓhibetur p̄cepto. Nota q̄ in omĩbꝫ infraſcp̄tis ſpẽbus eſt
pcc̄m mo̾ťle et tenetur ad reſtitucõnẽ ei a
quo eſt recepta res q̄ ſi ille non inuenitur
vel ignoratur paupibus erogetur. Et no-
ta q̄ non ſolũ qui accipit ſed heredes etiã
eius tenẽtur ſi tñ ad eos de bonis illis puẽ
tum ſit. ¶ Si abſtulit rem alienam occul-
te inuito dño nõ ſolũ ab extraneo ſed etiã fili
us a pn̄tibus vxor a viro ſeruus a domio
diſcipulus a mgr̄o. ſociꝰ a ſocio cõſagui-
neꝰ a ꝯſangñeo qꝛ ſp furtũ eſt. Et ſi fuerit
nõbile aliqđ dãnũ mo̾ťle ẽ et tenetur ad re
ſtitucõnẽ. Secus ſi q̄d minĩũ ut fructus et
hmõi. ¶ Si furatus ẽ oues agnos oua aut
pullos ut colũbas aut fructꝰ agroꝝ ¶ Si
arando vel alias culcinãdo furatꝰ ẽ alienã
terrã qꝛ tenetur ad reſtitucõnẽ totius dãm
¶ Si furãti dedit ꝯſiliũ aut modũ furãdi ã
aliqđ auxiliũ qꝛ tenẽtur i ſolidũ ſi ꝓbabilr

creditur ex ſuo cōſilio et hmōi dānū fuiſſe ſecutū. ¶ Si vidit fieri furtū et doloſe celauit qꝛ tenetur ad reſtōnē ſi ex officio habebat impedire. ¶ Si interrogatus de furto ei noto tacuit. quia tenetur manifeſtare.

¶ Si ſcienter emit rem furatā qꝛ tenetur reſtituere. ¶ Si comedit aut bibit aut induit de rebꝰ furatis qꝛ tenetur de omibꝰ q̄ ſic cōſūpſit niſi égerit cām ſpoliatorū monēdo et inducēdo furē vel raptorē ad debitā reſtitucōnē. ¶ Si uxor ꝑ annū vixit de rebus quas vir eius furatus eſt qꝛ potius deberet viuere de elimoſiniſ. ¶ Si furatus ē aliquid uſurario vel alteri ut inde faciat elimoſinā ꝓ aīa illius qꝛ nō ſūt faciēda mala ut veniāt bona. ¶ De fraudulentia.

Si rē ſibi mutuatā retinuit fraudulēter vel aliter rem alterius ad manus ſuas venientē nō reſtituit niſi ille de ſuo hrēt tātūdē certitudinaliter qđ nō vellet reſtituere. ¶ Si inuenta que nō hn̄tur ꝓ derelicto nō reſtituit ꝫ ad ſibi retinēdū accepit. ſed inquiſicōne facta ſi non repitur debet paupibꝰ dare alias peccarēt mortaliter. niſi ipi indigēti hoc daretur. ¶ De theſauris inuētis multū ſtatur cōſuetudini. ¶ Si re pignorata uſus ē ad uſū cōſumentē ad ſui utilitatē ꝯtra volūtatē dn̄i illius rei. qꝛ tenetur de cōſūptis

Idē ſi ſua culpa aliaſ quouiſmō pignus de
terioratū ē. ¶ Si re comodata uſus ē ad a-
liū uſū q̄ fuit ꝯmodata vel ſi re depoſita ſi
ne lnia deponētis uſus ē niſi p̄ſumat dn̄m
rei eſſe ꝯtentū qꝛ tenetur de deterioracōe il-
lius rei. ¶ Si religioſus de reb⁹ monaſterij
ſine lnia ſupioris habita vel p̄ſūpta ali-
q̄d accepit. Idē ſi aliq̄d accepit vel retinet
occulte ꝓ ſe qđ morle ē ꝓprietariū. ¶ Si p̄la
tus expēdit in turpes uſus bō eccīe depu-
tata ip̄ius repacōi vel paupib⁹ vel bō mo
naſterij. ¶ Si recepit a religioſis aliq̄d ſine
cā rōnabili ſcꝫ ꝓ turpitudine vel ludi acq̄-
ſicōne vel cā amicicie et pntele ſiue aliq̄ in-
digētia qꝛ tenetur ad reſtonē. ¶ De fraudu
lētia etiā nota q̄ fit in ſba rei vendēdo vnā
rē ꝓ alia vicꝫ ſi vinū lmp batū ꝓ puro vē-
didit vel carnes pecudias ꝓ caſtratis aut
cerā et alia aromata nō pura ſꝫ mixta alijs
reb⁹ ⁊ hmōi. vel i q̄litate ut rē p̄uā ꝓ bō ut
pānū. ferrū coriū aromata aīalia fructus et
hmōi defectuoſa et ſi ea vēdit ꝓ bonis vel
in quātitate dādo mēſuras diminutas et
pondera ut. xi. uncias ꝓ libra et hmōi. In
hijs ſi notabiliter dammificat ꝓximū pec-
cat mortaliter et tenetur ad reſtitutionē ſi
parū nec p̄us intēdens venialiter et paupi
bus eroget. ¶ Si vēdidit rē aliquā multo

maiori ꝑcio q̄ valeat ſm ꝯuem eſtimacō-
nē illius tpis adūtēter pēcat mōꝛliter et te
netur ad reſtōnē ſi ꝓximus notabiliter le-
ditur· ſecus ſi parū· Idē ſi emat mīori ꝑcio
q̄ valeat et hꝫ ſi veniat ex ignorātia vel im
peritia vēditoris· ¶ Si fraudauit iuſtas ga
bellas et pedagia qꝛ tenetur ꝯuitati reſti-
tuere etiā ſi multū vel parū fraudauit· ſi eē
multū defraudauit mōꝛliter peccauit· ¶ Si
emēdo aut vēdēdo cā fraudis mētitus eſt·
qꝛ qͦtiēs hꝫ facit ſciēter totiēs peccat mōꝛli
ter ꝛ tenetur ad reſtōnē· ¶ Si ꝯuenit cū mer
catoribꝫ ut ipē ſolus vendēt ꝑ omībꝫ qꝛ il-
licitū pactū eſt· ¶ Si in ciuitate impetrauit
ut ipī ſoli vēdē liceat · qꝛ ſm leges dꝫ om-
ni bono ſuo ſpoliari et ꝓpterea exilio dā-
nari·et hec etiā pena incūbit cōcedentibꝫ
hmōi licētiā· ¶ Dn̄i qui gūāt ſb̄ditos i col-
lectis vel exactōibꝫ iniuſtis qꝛ tenētur ad
reſtōnē· Qui diſtribuūt ꝑ ſtātias ſciēter a-
liquē gūātes ꝯtra debitū tenētur de dāṅis·

SI rapuit rem alterius vio- ¶ De rapina·
lēter qꝛ mortale eſt et ultra hoc tenetur ad
reſtōnē· ¶ Si rē raptā inique celauit qꝛ te-
netur ad reſtōnē in ſolidū ſi ex hoc fuit im-
pedita reſtō· ¶ Si fuerit pirata·i·ꝑdās ꝑ
mare quoſcūqꝫ indifferēter qꝛ ultra pecc̄m
et reſtōnē ē excōicatus excōicacōe ꝑpli· ſecuſ

tñ eſt de illis qui hoc faciũt ↄtra certos ali
quos cũ quibꝫ hñt bellũ. ¶ Si depdauit ro⸗
mipetas eũtes ⁊ redeũtes ad urbẽ vel por
tãtes nccria ad uſũ curie ultra pccm excõ
mũicatus ẽ excõicacõe ꝑpli. ¶ Si in bello in⸗
iuſto depdatus ẽ aliquẽ ultra mortale pccm
et reſtõnẽ nõ debꝫ abſolui niſi firmiter ꝓpo
nat et ſe diſponat ãplius non intereſſe hmõi
vel alio bello iniuſto. ¶ Si i bello iuſto ab
ſtulit aliqd ab amicis ſic qñqꝫ faciũt ſtipẽ
diarij vl' etiã ſi abſtulit aliqd ab eccĩjs in⸗
imicoꝝ qꝛ tenetur ad reſtõnẽ. ¶ Nõ q' oẽs
dãtes ↄſiliũ ad aggrediẽdũ vel ſumẽdũ a⸗
liqđ bellũ iniuſtũ ſine quoꝝ ↄſilio nõ fuiſ⸗
ſet fcm̃ vl' nõ poterat fieri tenẽtur in ſolidũ
de omĩbꝫ dãnis inde ſecutis. ¶ Si pticipa⸗
uit in crimĩe rapine vel furti vel alterius in
iuſte dãnificacõis in aliq infra ſcptoꝝ mo⸗
doꝝ q̃ in hĩjs ↄ tinẽtur vſibꝫ. Juſſio ↄſiliũ cõ
ſenſus palpo recurſus. Participãs mutus
nõ obſtãs nõ manifeſtãs. Tenẽtur in ſoli⸗
dũ de omĩ dãno inde ſecuto. quouſqꝫ illi qui
paſſus ẽ ſit ſatiſfactũ. intellige tñ iuſſione
vel ↄſilio vel ↄſenſu coopacõis vel palpo
.i. adulacõe vel recurſu .i. recepta cõe latronũ
vl' rerũ ablatarũ taliꝰ qđ ſine h̃ nõ fuiſſꝫ fcã
rapina vel dãnũ al's nõ tenẽtur n̄ in qñtũ pue
niſſꝫ ad eũ đ re rapta vl' de q̃to dãnũ feciſſꝫ

cū ſuis vel quātū plus fuiſſʒ factū ꝓpter a liqḋ p̄dictoꝝ ab eo factoꝝ. Quātū ad ſecūdū v̄ſū nota ꝙ nō obſtās non manifeſtās et mutus tenetur qn̄ ē officialis et poteſt impedire dānū et nō facit al's eni etiā nō tenetur. Quātū vero ad ꝑticipacōnem iſtud p̄t fieri multipliciter. vno mō ꝓcurādo cū aliȷ̄s ad rapiendū et tūc tenetur ad illud qḋ recepit vel dāmificauit. ſi tn̄ nō fuit in cā p̄ncipali vel q̄ſi. Scḋo mō recipiendo ꝑ viā domi de rapina. et de illo tenetur. Tercio poſſūpcōnē rapine in victu et veſtitu et hmōi. ſic famulus raptoris. et uſurarius q̄ om̄ia habet de rapina et uſura et tenetur de illo quod conſumit. Quid autē debeat talis facere vide in ſūma. Quarto modo per dotationē ut videlicet maritus qui ſciebat ſocerum ſuum nō habere niſi bona rapta vel de uſura quia nō poteſt recipere dotem ab illo. ſi recepit tenetur ad reſtitucōnem. Filia autem cū reman et vidua tenetur reſtituere dotem qui ı de alieno eſt. Si vero neſciebat maritus ſocerum ſuum eſſe talē. tunc diuerſa eſt opinio doc. utrum poſſit tenere maritus ſi filia vidua tenetur. Qn̄to propter ēptionē rei rapte vel furate. et ſi ſcienter ſſ fecerit oḃ ſui utilitatē ultra mōale pccm̄ tenetur reſtituē ſi inuenire poterit dn̄m rei

ſi vero nō inuenire poterit paupibꝫ eroga
bit vel pciū eius etiā ſi iā ɔſūpſit· Si igno
ranter ſiue ignorātia iuris ſiue facti a pcco
pt excuſari qn tn̄ ſcit tenetur reſtitue ſi non
dū diſtraxit etiā pcio petito a dn̄o rei· ſʒ re
petat a vēditore ſi pt· Idē de oībꝫ qui ſuc
ceſſiue emerēt hmōi rem niſi pꝰ diſtraxe
rint illā qꝛ ſi bona fide exiſtēs diſtraxerit
vēdēdo nō tenetur ipe ſʒ emēs· de hijs vide
plenꝰ in ſū· ſcda pte ti· ¶ Intrrogandū ē g
de pdictis noue modis ɔ cōrꝫ vſuū ſingla
riter· et pmo· ſi iuſſit fieri rapinā aut ſi eius
noīe facta ē mōr lr peccauit et tenetur in ſo
lidum ſi aliter qꝫ ex eius mādato facta nō
fuiſſʒ alias tenetur ꝓ quāto ut ſup· ¶ Si ra
ptori cōſiliū dedit ad rapiēdū qꝛ tenetur in
ſolidū ſi ex ſuo conſilio factū ſit· Si conſen
ſit rapine coopando tenetur ſilr in ſoliduꝫ
eo modo· ¶ Si adulatus ēſt raptori quaſi
ſtrenuo et benefacienti tenetur in ſolidū ſi
ex hoc dānū ſecutū eſt· ¶ Si raptorē vel rē
raptā receptauit vel inique celauit qꝛ tene
tur in ſolidū ſi ex hoc dānū ſecutū eſt vel im
pedita fuit reſtitutio· ¶ Si vidit rapinā fi
eri et non obſtitit cū poſſet vel ſi celauit et
nō manifeſtauit quia ſi officialis erat tene
tur ad reſtōnē alias non· ¶ Si ꝓcurauit cū
alijs ad rapiendū qꝛ tenetur in ſolidū ſi ex

eius ſequela vel fauore raptores hoc fece-
rūt ſi aūt ſine ipō feciſſent tenetur de quan
to peruenit ad eū vel de eo qđ ipē dāmificauit
¶ Si recepit p viam doni de rapina quia ad
illud tenetur quod recepit. ¶ Si in victu et
veſtitu ɔſūpſit de rebꝫ rapīe qꝛ tenetur ad
illud qđ ɔſūpſit niſi talia recipēret in agēdo
cām ſpoliatoꝝ monēdo ꝛ inducēdo rapto-
rē. ꝛc̄. ¶ Si dotē recepit a raptore vel uſura
rio qꝛ tenetur ut ſup̄ declaratū ē. ¶ Si ſcien
ter emit de rebꝫ raptis vel furatis qꝛ reſti-
tuere tenetur. Si aūt ignoranter nō tenetur
n̄ ad ſuā noticiā puenerit q res rapta fuit
ut. s. ¶ Si q̄s impediuit alios iniuſte a ɔſe-
cucōe alicuiꝰ bn̄ficij vel officij ecc̄iaſtici vl̄
ſecularis ubi iā erat acq̄ſitū ius. tenetur ad
reſtōnē talis dāni. ſi aūt nōdū erat ſibi ius
acq̄ſitū ſꝫ erat in via ut acquirētur. tenetur
ad arbitriū boni viri quātū p̄t illud dānū
in illo dubio eſtimari. ſil'r qui iniuſte deicit
ab obtēto vel ꝓcurat alios eici. ſecꝰ aūt cū
iuſte ꝓcedit. ¶ Qui infert dānū qđ in ſpe-
cie reſtitui non poteſt ut mutilatio mem-
bri vel ſimile ut manum amputando cum
qua ille ſe nutriendo ſcribebat vel virgi-
nitatem puelle auferendo precipue per vi
olentiā vel ſeductionē vel etiā mortē alicui
inferēdo qui ſuo labore ſe ꝛ familiā ſuam

nutriebat aut ſcienter dādo vel vendēdo equū claudicātē vel alias nociuū aut etiā alimd aīal ad vecturā vel aliū uſū et nō emptori indicādo illud nocumētū vñ ſibi poſtea alimd ſequitur dānū et hmōi tenetur ſatiſface de hmōi ad arbitriū boni viri. ¶ Si mulier ſuppoſuit ſibi ptū alienū vl' ocepit p adulteriu neſciēte viro tenet' viro de oib expenſis fcis filio putatio et ɔſangneis. i. filijs vel alijs hēdib ꝑ bijs q̄ puenert ad eū nō tñ tenetur illa mulier manifeſtare factū piculo vite ſue. Sz quid agendū ſit vide in ſū. ſcda pte. t. v. ſi fuerit officialis alicuius ɔūitatis vel ciuitatis aut dñi puta camerarius theſaurarius aut nōrius vel ſilis vel alind officiū habēs ꝑ quo eſt ſufficiēter ſallariatus nec cōtentus illo ſallario a pſonis in quib ſuū exequitur officiū exigit vel extorquet aliquid ultra ſuū ſallariū pfatū nec puto q excuſet eū ɔſuetudo ſicut nec rapina. Propterea eni ſtatuūtur ſallaria ne talis ultra hec aliquid petat vnde et peccat talis et deb; paupib erogare. Nō ideo dico. quia difficile eſt ſemp illud reddere illis a quib recepit maxie cū modicū fuerit et pſona inueniri nō pt vñ illud receptū ē vl' neſcit. ¶ Si cū pecunijs q̄s hz cōitas in depoſito negociatur et ſiquidē cū eis

lucretur p ꝯtractus uſurarios tenetur reſti
tuere ei a quo accepit. Si p cōtractū licitū
vid̄r teneri ſaltē ꝑ pte ꝯīitati vel paupibꝫ
erogare ptē. ¶ Si uſurpauit ſibi bō ꝯīitatiſ
aut iura ꝑ curacōis aduō cōis ⁊ hmōi ꝗ ul-
tra h̄ ꝙ mōrle ē eē tenetur reſtitué. ¶ Si ra-
puit aut ꝑ ſe impetrauit aliq̄ bō ciuiū ſpo
liatoꝝ vel expulſoꝝ ꝗ tenetur ad reſtōnē.
¶ Si q̄s ingreſſuꝫ in religionē bonā ⁊ appro
batā educit vl̄ p violētiā vel p ſuaſionē ul
tra pcc̄m mōrle ꝯmiſſuꝫ et excōeꝫ cū infert
violētiā pſone tenetur illū vel aliū reindu-
cē ad religionē in ſatiſfactōnē vel tenetur
ipē ingredi ſi nō hꝫ impedimētū de pe. et
re. de eo. Qui aūt eū q̄ intēdit ingredi aliq̄
religionē a ſuo bono ꝓpoſito reuocat eē ſi
nō dū ingreſſus fuerat eoď mō vid̄r peccaē
et puniri debē. ¶ De furto rerū ſacraꝝ q̄ꝺ ſa-
Si impoſuit vel dedit ſup h̄ crilegiū ꝯ-
ſiliū ut imponerētur clicis vel pſonis ec-
cleſiaſticis collecte vel exactōnes nō habi
ta lnia a romano pōtifice. ſi ſecutus ē effe-
ctus ultra mōrle et obligacōnē ad reſtōnē
niſi deſiſtat poſt āmonicōnē ē excōicatus.
¶ Si fec̄ vel fieri fec̄ aut deſup ꝯſuluit ſtatuta
ꝯ̄ ecciaꝝ libtatē ultra mōrle tenet̄ de dāniſ
et ē excat⁹ ipē ⁊ ſcptoēs ⁊ indicātes. ea tn̄ vi
de plen⁹. s. i. i. pte. ¶ Si accepit pñonatū de

nouo alicuiuſ vacātis ecc̄ie vel monaſterij
vel locoꝝ pioꝝ vl' bō ipoꝝ locoꝝ vacātiū
de h vide. s. in p̄ma pte ¶ Si uſurpauit bo-
na hoſpitaliū vel alioꝝ pioꝝ locoꝝ aut bo
na religioſoꝝ aut pauperū aut rem ecc̄ie
aut bona capituli aut collegioꝝ. ¶ Si ab-
ſtulit rem ſacratā ut calicē pamenta et hu
iuſmodi de loco ſacro. i. de ecc̄ia aut rem ſa-
crā de loco nō ſacro. aut rē nō ſacrā de loco
ſacro ¶ Si emit aliquid de pecunia ecc̄ie qꝛ
talis poſſeſſio ecc̄ie eſt. ¶ Si effregit locū
ſacrū vel locū religioſoꝝ ut portas ecc̄ie vl'
portas ꝯuētus aut monaſterij quia ultra
peccatum et obligationē ad ſatiſfaciendū
de iniuria et de dāno eſt excōicatuſ. ſi tn̄ hoc
fecit iniurioſe et violēter et an̄ denūciacōnē
pt abſolui a dioceſano de poſt vero a ſolo
pp̄ ſeu ſūmo pniario. Idē iudiciū ē ſi incēdi
um fec̄ ſtudioſe et iniurioſe in p̄dc̄is locis.
Incēdiarij aūt alioꝝ locoꝝ de iure cōi nō
ſūt excōicati. in aliquibꝫ tn̄ locis p ſinodaꝫ
les ꝯſtōes ſūt excōicati ¶ Si legata facta
ecc̄ijs ꝛ alijs pijs locis á paupibꝫ nō ſoluꝫ
integre nō ſoluit ſ; ec̄ ſolutionē differt qꝛ
peccat mōꝛlr n̄ lr̄ito impedimēto impedi-
at'. in aliq̄bꝫ vēo locis ē excatus p ſinoda-
lia ſtatuta ¶ Si nō dedit laicus decias ſuas
q̄s tenetur ꝛ ſolucōnē faciat ut cōſuetū ē et

ſpẽaliter eccĩaſticis pſonis ultra peccm tẽ-
Si mutuã: q netur ad reſtõnẽ. ¶ De uſura.
uit pecuniã mutatã vel aliquid eoꝝ q uſu cõ
ſumũtur ut frumẽtũ vinũ oleũ ⁊ hmõi cũ in
tẽcõne aliq̃d recipiendi ultra ſuũ capitale
mortale eſt et illud qđ ultra recepit tenetur re
ſtituẽ. ¶ Si mutuauit ſup̃ pignus aliqđ rei
mobilis vel rei immobilis ut ſup veſtes vl'
equos et hmõi. aut ſup domũ aut agrũ vl'
ſile. et interim accipit uſũ pignoris illi9 do-
nec reaccipiat pecuniã ſuã qꝛ uſura ẽ. exci
pitur tñ caſus. ſ. cũ gener accipit poſſeſſio-
nẽ in pign9 a ſocero ſuo quſqꝫ ille donauẽit
ſibi dotẽ. et ſi ipe gener ſuſtinet onera mrĩ-
monij ſcꝫ nutriat uxorẽ. ¶ Si depoſuit pe-
cuniã penes mercatorẽ vel artificẽ cũ inten
cõẽ recipiẽdi aliq̃d utilitatis licꝫ nõ faciat
pactũ ſup h̃ ſꝫ ponit in diſcrecõne eius vo
lẽs in omi caſu capitale ſuũ ſaluũ eſſe. qꝛ u-
ſura ẽ. ſꝫ ſi vult pticipare tam de dãno q̃ etiã
de lucro. ſic licꝫ etiã cũ pacto. et in hoc qñqꝫ
ſolent offendẽ mulieres de dotib9 ſuis. Et
dñr depoſita vulgariter ſed uſura eſt. ¶ Si
quis ꝓpter pecuniã mutuatam alicui petit
vel ſperat pñcipaliter ab eo aliqđ obſeq̃-
um vel utilitatem que p̃cio poſſit eſtimari
ut opa boum vel pſone ad colẽdũ terrã vl'
aliud vel mutuacõꝫ ſui iumẽti vl' cuiuſcũqꝫ

rei vel aliqͦ xeniū ut molat in molēdinis
ſuis vel ut ꝓcuret ſibi bñficiū vel officium
eccͥaſticū vel ſeculare · vel ut det ſibi ꝓpter
h̄ plus de fructibꝰ t̃re eius quā colit uſura
ē· Et ſi ꝓpter h̄ nō ab eo cui mutuauit ſ; ab
alio ut dñi vel cōitatis recepit utilitatē ex
inde illud dʒ paupibꝰ dare ¶ Si vemēte ter
mio noluit ꝓlōgacōnē eius ꝯcedē niſi da-
ret ſibi aliq̇d ꝙ uſura ē· ¶ Si in fraudē uſu
re ꝑſtitit decē brachia vel ulnas pāni vniꝰ
ut recipet decē ulnas pāni alterius ꝙ uſu-
ra ē ¶ Si recepit ab uſurario aliq̄ dona ꝙ te
netur reſtituē nō illi ſ; illis a quibꝰ ipe uſu-
rarius recepat ſi ſua ſb̄a tota fuerat de uſu
ra ¶ Si credidit ꝑcuniā ꝓ ſili pecunia vel
rē ꝓ ſili re eſtimādo plus valē hmōi tp̄e
reſtōnis uſura ē ſi fecit cū illa intencōne ut
recipet illā meliorā cōnē· ¶ Si mutuauit pe-
cuniā recepturus in certo termio alterius
gn̄is monetā aut aliā rem que plus vale-
at aut in alio loco ubi plꝰ valeat ꝙ tenet̃
ſi hac intēcōe fec̄· ¶ Si mutuauit nauigāti
vel eūti ad nūdias cū pacto recipiēdi ali-
q̄d ultra ſortē ex eo ꝙ ſuſcipit in ſe piculū
pecuniaꝝ ꝛ merciū ex de uſu· nauigāti· quā-
uis in ſe ſuſcipit piculū nilominus tn̄ ꝯtra-
ctus ille nō eſt licitus· ¶ Si dedit granū ve
tus ut poſtea recipiat nouū ꝙ uſura eſt· ſi

tñ ꝯſiderauit in hoc meliorã acõnẽ ꝓpter quã
ꝫ fecerit ex̃·c·q̃·s·cõſuluit·et·c· in ciuitate·
¶ Si notarius rogatus ſcⁱpſit ꝯtractũ uſu-
rariũ· q: ultra pccm mortale tenetur in ſoli
dũ et ſilr ſi fuit teſtis in tali ꝯtractu·¶ Si fu
it cã vel mediator ẽt exhortator inter mutu
antẽ ad uſurã et recipiẽtẽ· q: mõrliter pec-
cat et ad reſtõnẽ tenetur·¶ Si appoſuit pe
nã ꝯtractui praua intẽcõne q: uſura ẽ et re
ſtituẽ tenetur ¶ Si tutor vel curator pupillo
rũ vel ꝓcurator aut factor cuiuſcũqꝫ·pecu-
niã pupillorꝫ vel prom dedit ad uſurã etiã
in utilitatẽ illorꝫ ultra pccm mõrle ꝯmiſſuꝫ
tenetur reſtituẽ·in caſu tñ quo illi non poſ-
ſint vel nolint reſtituẽ ·illi mꝗ̃ qui habue-
rũt utilitatẽ·nã ipi pⁱncipaliter tenẽtur ſed
nõ faciẽtibꝫ ipis tenet̃ tutor vel ꝓcũtor ⁊c̃·
¶ Si quis accipit ſub mutuo ad uſurã non
ad ꝓuidendũ ſue neceſſitati ſꝫ ut faciat u-
ſurã vel ludat vel alias male utatur morta
liter peccat. Idẽ ſi inducat aliũ ad hoc faci
endũ qui alias nõ feciſſꝫ· ¶ De cambio.
Si fecit cambia et minuta de vno floreno
aureo ſup̃ monetã accipit vel ecõtra ꝓ cã-
bio dedit aliq̃d ſm ꝯuẽm curſũ nõ ẽ illici-
tũ·¶ Si fecit cãbia p lr̃as realia de loco ad
locũ nõ ficta et inde cepit moderatũ lucrũ
quia non eſt illicitũ·¶ Si fecit cambia que

vulgariter dñr cambia ſiccã aũt p veneci-
as aut ad libraſ de groſſi uſura eſt quia ibi
realiter eſt mutuũ ſub ſpe lucri. hec abun-
dãt in florẽtia. ¶ Si mutuauit cũ intẽcõe nil
recipiẽdi ſi poſtea debitor dedit ei aliq̃d te-
netur ad reſtõnẽ ſi ꝓbabiliter credit ꝙ ꝓ-
pter mutuũ acceptũ hꝫ ei dedit vel creditur
ulterius retinẽdũ. ſecus eſtꝫ ſi ex beniuolen
tia ei dedit. ¶ Si in ẽpcõe fructuũ terre vel
aliarꝫ rerũ ex eo ꝙ an̄ p aliquos mẽſes q̃
recipiat hmõi frcũs vel res alias p̃ciũ ſol-
uit emit minus iuſto p̃cio ꝓpter dilacõnez
recepcõnis dcõrꝫ fructuũ vel aliarꝫ rerũ. ſe
cus ſi hꝫ facẽt cũ veriſilr credẽt frcũs illos
aut res alias etiã poſſe minus valere tpe
recepcõnis eorũdẽ ꝙ ut p̃us uſurã facẽt.
Si aũt nõ vendidit plus iuſto et nõ vult il
li qui vẽdit facẽ fructũ bonũ ſic ei qui dat
ſibi pecuniã mutuatã ſic nõ eſt uſura. ſi vẽ-
didit aliquã rem ꝓ p̃cio qđ ad p̃ſens cur
rebat cũ pacto ꝙ ſi tpe ſolutionis valeret
plus etiã vellet illud plus. hꝫ ecõtra ſi valẽt
minꝰ nõ vellet illud minus quia uſura eſt.
Si vero ꝯtentus ſit recipe p̃ciũ illud ſiue va
leat plus ſiue minus. et ſic ꝯtigat plꝰ va-
lere nõ ẽ uſura. ¶ Si q̃s emit domũ vl' agrũ
multo mĩori p̃cio q̃ valeat cũ pacto ꝙ vẽ-
ditor reemat eam vl' eũ cum placuerit pro

eodē pcio et ipē pꝰus emptoꝛ interim fru-
ctus illaꝝ rerū pcipiat qꝛ uſura palliata ē
¶ Nō qꝛ uſurariꝰ tenet̄ ad oia dāna q̄ paſſi
fuerit debitoꝛeſ ꝓpter ſolucōꝫ uſuē ¶ Si eiꝰ
ꝯſilio aliq̄ ciuitas ꝯ ꝯuītas dedit ſuā pecu
niā ad uſurā qꝛ uſurariꝰ ē. et eodē mō ſi ꝯuī-
tas aut ciuitas aliq̄ recipit pignꝰ aliqd et
eiꝰ frcūs nō ꝯputauit i ſortē ex̄ de uſu. cō q̄-
ſtu ſ. vij. q. i. ſic vir. xxx. q. iij. ſi h̄cſ. ff. q̄ me
ca. l. metū. C. cū adūtēdū. Idē ē de illis q̄ ꝓhi
bē pn̄t et nō ꝓhibēt ex̄ de ſen. ex. q̄ten̄ꝰ. et
nō tenetur reſtituē ſi quātū ad eos puenit.
¶ Si ꝯceſſit vēdidit ꝛ lōiuit aliquā domū u-
ſurarijs aut alijs ad exercēdū fenꝰ qꝛ nō lꝫ
et ſi pr̄iarche arepi ꝯ epi ipo fcō ſuſpēſiōꝫ
incurrit. ſi ſūt alij ꝯlati ꝯ clici ipo fcō ex̄cōꝫ
incurrūt. ſi ē vniūſitas int̄dcm incurrit. et
ſi tales talē ſniaꝫ ſuſtinuerit p menſem tre
eoꝝ eti i ſūt int̄dcē q̄ diu uſurarij ibi morā
tur ¶ Si fieret ſtatutū i aliq̄ ciuitate qꝛ uſu-
re ſoluātur vel ſolute nō poſſint ꝛpeti aut
repetite nō pn̄t reſtitui excōicati ſūt qui fa
ciūt hec ſtatuta et q̄ iudicāt ꝫm ipa. ¶ Vn-
de illi qui faciūt capitula cū iudeis. ut dn̄i et
ꝯuītates ꝯtinentia qꝛ poſſint fenerari ꝛ qꝛ
uſure ab eis extoꝛte nō poſſint repeti in iu-
dicio. et hmōi videtur incidē in hāc excōi-
cacōnem om̄es videlicet domini qui faciūt

hmōi capitulā et cives qui hoc ↄſulūt ex̄ de usur. ex. in cle. ¶ De empcōe denarioꝝ mō-
tis floreñie vel ꝑſtitiſ venetiaꝝ vel locis ia
nue. qꝛ aliq̄ ponūt eſſe uſurariū ↄctū lꝫ alij
ↄtrariū teneāt. et ideo memi ↄſulas ut faci
at. factū aūt ſi potes inducē ut poſt mor-
tem ſuā et vnius alterius ſmat ↄtītati vel
partē det paupibꝫ bonū erit. ſi nō vult ad-
herēs opinioni ↄtrarie nō facile ↄdemnes
In hmōi eni ſm do c. nō eſt ꝑcipitāda ſen-
tentia. ¶ De uſurpacōne.
Si quis falſi-
ficat teſtamentum defunctoꝝ aut aliud in-
ſtrumētū aut lr̄as vel peticōes aliq̄s aut a
liquo taliū ſciēter utitur vīō ꝛ mōꝛle et tene-
tur ad om̄e dānū qđ inde ſequitur. ¶ Si q̄s
falſificauit lr̄as ꝑpales vel talibꝫ falſ ſciēter
utitur ē excōicatus cuius abſolucō ꝑpe re-
ſeruatur. Sꝫ qui ex falſa cā ſuggeſta obti-
nuit aliquā lr̄am in curia q̄ cauſa ſi fuiſſꝫ ex-
ꝑſſa nō obtinuiſſꝫ petita. vel qđ ex illis li-
teris recipit lꝫ nō ſit excōicatus tn̄ tenetur
ad reſtōnē illius qđ ſic recepit. ¶ Si quis
in bullis ꝑpalibꝫ appoīt vel remouet vnā
lr̄am vel pūctū ſm hoſti. eſt excōicatus ex-
cōicacōe ꝑpali q̄ fit in curia nā in iure ↄmū
hoc nō hētur. et lꝫ ſi bulle hn̄t vigorē. nā ſi
expiraſſet eaꝝ vigoꝛ ā valoꝛ utputa qꝛ cō
tinebat grāꝫ ad tp̄s ↄceſſaꝫ. et iā expirauit

illud tp̄us. q̄ꝛ ſi tūc totū raderetur nō ꝓpte
rea incurrēt quis excōicacōez. ſm̄ Richar.
¶ Si q̄s falſificat lr̄as aut ſigilla p̄latorū
aut cōmuītatis vel dn̄oꝝ vltra mortale te
netur ad ſatiſfactōnez oīm damnoꝝ inde
ſecutoꝝ. Idē de falſificāte quēcūqꝫ librū vl'
ſcp̄turā in dānū alioꝝ ¶ Si q̄s fecit alcha
miā aut falſificauit monetā. q̄ꝛ vltra mōr̄a
le tenetur ad reſtitucōnē. Idē ſi falſis ſciēter
vtitur et ſi in hoc deceptus fuit. ¶ Si quis
falſificauit mēſuras vl' pōdera ciuitatis vl'
ſciēter illis falſis vtitur vltra mor̄le tenetur
ad ſatiſfactionē damnoꝝ inde ſequētium.

¶ De octauo p̄cepto .ſ. non loq̄ris contra
ꝓximū tuū falſū teſtimoniū. Et p̄mo de
mendacio pniccioſo. .xx.

Si dixit mēdaciū pniccioſū. id eſt qđ
eſt cōtra honorē dei ut in hiis q̄ ſūt
fidei vel in damnū notabile ꝓximi
ſpūale vel tp̄ale q̄ꝛ mortale ē. verbi gr̄a.
Si dixit fornicationē nō eſſe pccm̄ et vſurā
aut hmōi. vel ſi negat ſe aliūz eſſe debito-
rem proximi cū tamen nouit ſe eē debito-
rem aut aliū. et hmōi. ¶ Si dixit mendaciū
in iudicio interrogatus a iudice q̄ꝛ mor̄le
eſt. ¶ Si dixit mēdaciū in cōfeſſione de ne-
ceſſario ꝯfitēdis q̄ꝛ mortale eſt. ¶ Si dixit
mēdaciū in p̄dicacōne ſtudioſe q̄ꝛ mor̄le ē

nisi ex surrepcōne subitanee locucōis im-
pmeditatus. ¶ Si mēdaciū dixit ad laudā
dū aliquē vel adulādū alicui. ¶ De mēda-
Si dixit mēdaciū iocosū .i. cā cio iocoso.
solacij vel ad utilitatē aliquā inde osequē-
dā spūalē vel tpalē sine nocumēto alterius
qđ est veniale. ¶ De mendacio officioso.
Si psona que dicit mendaciū etiā officio-
sū est psona autoritatis vel magne repu-
tacōnis seu pfectōnis posſʒ p accidēs tale
mēdaciū esse mortale si vicʒ osequatur inde
magnū scandalū in mētibꝫ hoim. ¶ Si dix-
it falsū testimoniū cōtra aliquē in iudicio.
vel accusauit iniuste ultra mortale pecca-
tū de omi dāno leso tenetur etiā ad restōnē
fame scʒ ut dicat se falsū dixisse. Postq̄ ille
est punitus nō tenetur ꝓpter piculum qđ ei
imminēt. ¶ De detractōne. ¶ E detractōe p
quā aufertur fama alterius multiplr eē in-
trogādū est vicʒ. si quis imponat alteri ali
qđ falsū qđ sit pcēm mortale qꝛ peccat mor-
liter et tenetur ad restōnē faciēdā nisi ex hꝫ
imminēt ei magnū piculū. ¶ Si ad pcēm al
terius qđ narrat addit aliqđ nō bile ultra
pcēm tūc tenetur ad restōnē si illud impor
tat infamiā. ¶ Si pcēm alteriꝰ morle cū esſʒ
occultū manifestauit alijs ad infamandū
peccauit morlr ⁊ tenetur ad restōnē inq̄tū

p̄t niſi illud crimen poſtea ꝑ aliā viam eſſꝫ
publicatū. ¶ Si pccm̄ alterius occultū ma=
nifeſtauit non intēcōne famādi. vel alias
nocēdi ſꝫ ex quadā loq̄citate nō videt̄ mor=
tale. Per accidēs tn̄ vicꝫ ſi ex hoc ſeq̄retur
diffamatio illius ut q2 audiētes publicāt.
¶ Si accuſauit in iudicio vel denūciauit p̄=
lato crimē alteriuſ nō zelo iuſticie. ſꝫ ex ma
liuolentia pēccauit mo2liter. ſꝫ ad reſtōnē
fame nō tenetur ſuato ordine iuriſ. ¶ Si fe
cit libellū famoſū id ē ſcedulas ſiue ſcp̄tu
ras in detractōnem alterius ponēs in loco
publico ut legātur aut etiā caucōes et hu=
iuſmodi. q2 mo2liter peccat ꝛ tenetur ad rē
ſtitucōnē. ¶ Si pccm̄ alterius etiā manife=
ſtum narrat ex odio vel intencōe nocendi
peccat mo2liter. ſꝫ ad reſtōnē fame nō tene
tur. ſi aūt ex loquacitate venialiter peccat
¶ Si de factis alioꝝ que ſūt venialia diui=
ter recitauit ex loq̄citate vel aliq̄ indigna
cōe nō ē mo2le niſi intendēt ſic diffamare.
¶ Si ſignificauit pccm̄ alterius mortale et
occultū p̄latis vel parētib9 vel cōfeſſorib9
aut aliis pſonis maturis q̄ pn̄t illū peccātē
impedire ne amplius ſil'e faciat vel qđ nō
fiat ſi adhuc nō fuerit factū. puta ſi timēt
homicidiū ab illo fiēi qđ ſignificauit ꝛc̄. q2 nō
ē pccm̄ ſꝫ caritas. et nō tenetur ad reſtōnē

fame maxime cū verū ſignificauit. ſecus ſi
falſū ſignificaret. ¶ Si falſū dixit de aliquo
debꝫ accedē illū vel illos corā quo vl' quibꝫ
hᷓ dixit ꝛ dicē corā eis falſū ſe dixiſſe. nec ex
cuſatur ꝙ hᷓ ſit ei verecūdia magna. ſi autē
verū dixit ſꝫ nō iuſte vel bn̄ nō debꝫ dicē ſe
falſū dixiſſe qꝛ hᷓ tūc eſſꝫ mēdaciū ſꝫ dꝫ dicē
iniuſte et male dixiſſe. ¶ Si quis narrat cri
mē alicuius ꝑut audiuit dicēs ſe ſic audi-
uiſſe dici ab illo licꝫ ſit occultū. et hᷓ ex leui-
tate vel etiā loq̄citate non vidꝫ mo͞rle neqꝫ
teneri ad reſtōnē fame. ſꝫ eſt dubiū de illo.
¶ Si bona facta alicuius dixit mala inten
cōe facta ſcꝫ ꝓpter ypocriſim vl' ſupbiā vl'
hmōi intēdēs eū infamare peccat mortali
ter. Idē ſi negauit bona facta. Idē etc ſi ta-
ceat bō alicuius q̄ ſcit cū ē neceſſariū qn̄qꝫ
ad liberacōnē ꝓximi. ¶ Si audiuit infama
cōnes et diffamacōnes alioꝝ et in hᷓ delcāt'
peccat mortaliter. ſi aūt nō delcātur in infa
mia imo diſplicet ſibi infamare alios ſꝫ tn̄
delcātur de loq̄citate nō vidꝫ mo͞rliter pec-
care. in p̄latis tn̄ qui pn̄t ꝓhibere talia cū
aduertūt et nō faciūt eſt mortale. .xxi.

¶ De nono p̄cepto. ſ. nō deſiderabis uxorē

Primo nō de cogitati- ¶ ꝓximi tui.
onibꝫ circa luxuriā. ꝙ cogitacōes
cōmittendi aliqd̄ peccm̄ luxurie qū

ſūt cū cōſenſu rōnis ſp̄ faciūt pc̄cm mo̓ꝛle
et ſpālıter ꝯtra iſtud p̄ceptū. et ſūt dıūſaꝝ
ſpērū. ſic etiā opa carnalia lȝ nō ita graue
mo̓ꝛle faciat ſimplex ꝯſenſus ſicͭ opus ex
teriuſ. ¶ Cū ḡ dicit penitēs habuiſſe cogita
cōnes quibꝫ ꝯſenſit rōne. intꝛoget ꝯfeſſoꝛ
cū quibꝫ pſoīs ſeu erga q̄s pſonas habu-
it hmōi cogitacōes q̄ꝛ ſi erga ꝯiugatā di-
xerit q̄ꝛ adulteriū ē. ſi vēo erga ſolutā ꝛ ipe
ſolutꝰ fuerit q̄ꝛ fornicacō ē. ſi erga ꝯſangui
neā q̄ꝛ inceſtus ē. et ſic de aliȷs. ut s̄ dc̄m ē
in. c. de. vi. p̄cepto. ¶ Inſup intꝛogādus eſt
penitēs quotiēs hmōi habuit cogitacō-
nes. q̄ꝛ totiens peccauit mo̓ꝛliter. ¶ Itē ſi p
intūalla tpm̄ h̄ fecit puta deſiderat nunc cū
ꝯſenſu rōnis ꝯmittē fornicacōnē cū aliqua
poſtea ſe occupat in aliq̄ alio negocio. ut
vicȝ cogitat de gub̄nacōne domus ſue vel
hmōi. et exinde iterū delıberat fornicari q̄ꝛ
iterū peccat mo̓ꝛlit̄. et ſic deinceps. h̄ ſi cōti
nue v̄ſatur i tali cogitacōe vicȝ p horā plꝰ
aut minus vnū pc̄cm ē h̄ tāto grauiuſ quā
to diutius. ¶ Si mutat cogitacōnē de vna
ad aliā pſonā vel ad dıūſam ſpēm cū eadē
pſona vel deliberās de p ſe ſp̄ de nouo pec-
cat mo̓ꝛliter. vnde ſi centū mulieres vidēt
vnā poſt aliā ꝛ ad quālibȝ ſpēaliter deter
minaret animū ſuū centū mo̓ꝛlia cōmittēt

Secus ſi vna cogitacōne oēs appeteret q̄
ut ſicvnū eſtꝫ pccm hñſ tñ deformitatē tot
pccoꝝ. ¶ Itē ſi diebꝫ feſtiuis hmōi habuit
cogitacōnes diſcurrēdo p eccias et ꝓuocā
do mulieres et ſi philocaptus ex aliq̄ ſecu-
tus ē eā et quāto tpe. ¶ Itē qđ dr̄ de viro er
ga mulierē idē ſp dicendū ē de muliere er-
ga virū. ¶ Itē de delcācōne moroſa habes
.ſ.in.c.de luxuria ¶ Itē ſi mulier contētatur
hr̄e amatores et cū ppēdit vel ꝯſiderat ali
quē eam ꝓcari ſeu amaē carnalit᷑. ponit ſe
ad feneſtrā vel vadit ad aliquē locū ut vi-
deatur ab eo vel ponit ſe in eccīa vel alio
pblico loco ubi diſcurrūt iuuenes ad ꝓuo
cādū eos in ſui amorē. q̄ mor̄le ē. etiā ſi nō
appetat peccare cum eis cū occaſionem rui
ne pſtat. ¶ De decio pcepto .ſ. Nō cōcupiſ-
ſcas rem ꝓximi tui. .xxij.

De cogitacōe ſeu deſiderio hn̄di res
alienas nō. q̄ ultra pccm opis in-
iuſte uſurpacōis diuiſaꝝ ſpērū de quibꝫ di-
ctū ē.s.in.c.de.vij. p cepto. Introgādū ē
etiā de deſiderio habito circa res alienas
hn̄das ſeu acq̄rēdas mō iniuſto q̄ tale de
ſideriū ſiue cogitacō. ſi cū ꝯſenſu rōnis ē r
alicuiꝰ rei nōbilis ſp ē mor̄le et eiuſdē ſpēi
cuius ē opꝰ illiuſ iniuſte acq̄ſicōis vbi grā
ſi deſiderat aliq̄d hr̄e ex uſura ſpēs uſure ē

Si p rapinā ē rapina. ſi p viā occultā ē fur-
tū. et ſic de aliȷ̄s. Et ideo interrogādus eſt
quō deſiderauit hr̄e rem alienā ut habeat
ſpēs pcc̄i q̄ necc̄ria ē ↄfitēti. In hȷ̄s tn̄ pcc̄is
cordis tm̄ nō tenetur q̄s ad reſtōnē ſi opus
fuerit ſecutū. Nota etiā ꝙ cū quis in quātū
cūqȝ minimo ope dāmificat ꝓximū p quē-
cunqȝ etiā modū. ſi hȝ ꝓpoſitū etiā in multo
dammificādi ſi poſſȝ peccat mortaliter. vn
de ementes et vendetes. q̄ncūqȝ pati ſūt de-
cipe ꝓximū i multo ſi poſſent ↄ mode. mor
taliter peccāt lȝ actu in modico decipiūt.

¶ Sequitur ſcd̄a ps huius tractatus que tractat de viciȷ̄s capitalib⁹ et ſpeciebꝰ ⁊ filiabꝫ eoꝝ. Et Primo de ſuperbia. .xxiij.

Superbia ſm̄ greg. Eſt mater o-
mniū capitalium vicioꝝ. et eſt vi
cium multū ſubtile ⁊ difficile ad
cognoſcendum. et conſiſtit in
appetitu inordinato ꝓprie excellentie. Et
habet quatuor ſpecies ſiue modos de qui-
bus potes interrogare ꝓut videbitur ex
pedire ſi tamē penitens intelligat. ¶ Pri-
ma ſpecies. ſi videlicȝ bona q̄ habuit natu
ralia vel ſpūalia. aut temporalia ſibi attri-
buit et nō a deo eadē recepiſſe recognouit.
¶ Secūda ſpēs. ſi bona ipſa a deo recepiſ-
ſe cognoſcens pncipalit̄. eſtimat tn̄ ſe ea

¶ Si blaſphemauit aīas defunctoꝝ ſuoꝝ
parētū vel alioꝝ hoīm videt͛ moꝛ̄le · qꝛ videt͛
intēdē nōbile dānū vel malū · et ſꝫ idē cū ſi
bi ipi maledic̄ ex impatiētia ¶ Si blaſphe
mauit diabolū malū ē qꝛ ocioſū ſaltē ¶ De
maledictōne dei et ſcōꝝ dcm̄ ē · s · in ſcdo p̄=
De rixa q̄ fit cū hoīes ¶ cepto · ¶ De rixa ·
ex ira ſe inuicē ꝑcutiūt etiā intro gādū eſt ·
nā q̄ fit aīo nocēdi vel iniuriādi ut in adul=
tis ē moꝛ̄le et in incipiēte · idē in ꝓſeq̄nte ſi
fit aīo vindicādi · ſecus ſi fit aīo defendēdi
ſe tm̄ vel exerciciū ut pueri faciūt · ¶ De ſe
Seditio ē qn̄ vna ps ciuitatis in ¶ dicōe ·
inſurgit ꝯtra aliā et ex pte ei9 q̄ iniuſte mo
uit eſt moꝛ̄le et in om̄ibꝫ ſeq̄ntibꝫ eū · et te=
nentur de om̄ibꝫ dānis inde ſecutis alteri
pti · Ex pte aūt eius qui reſiſtit iniuſte ſedi
cōm mote ꝯtra ſe vel ꝯtra bonū ꝯmūe ciui=
tatis nō eſt ſm ſe pccm̄ niſi miſceātur odia
et vindicacōnes qd ut frequēter accidit in
hmōi · Qn̄ etiā ex reſiſtētia ſequerētur alte
ri pti multa picula et mala · cedēdū eēt per
partem reſiſtentē ſic · qꝛ alias nō euaderet
multa pecca · que in ꝯflictu ptiū ſequerētur
Si quis eſt etiā ita ptialis ꝛ ita obſtinatus
aīo vel aliter ptialis qꝛ appetat exterminiū
alterius ptis exiliū vel dānū p fas vel ne=
phas paratus etiā in malis ſequi ptē ſuā

ut ſũt in ytalia· guelfus et gibellinus nõ ē ſine pc̃co mo͛rli et in malo ſtatu· Silr̃ ſi ex h̃ vel al's iniuſte operā dedit ad expellendū aliquē vel impediuit ne poſſit reuti· ¶ De homicidio et filia ire dictū ē ſup̃ in qnto p̃cepto. ¶ De qrto pc̃co mo͛rli·ſ·accidia ꝛ ſpē͛bus et filiab; eius· ·xxvi·

Accidia eſt quartū pc̄m capitale et importat tediū bn̄ opandi· vn̄ int͛rogādū eſt de ea· ſi ita accidioſus et attedi atus ē q̄ habuit in horrore dona dīna ꝛ in abominacōe ſpūalia ꝛ opa bona ad que tenetur ut p̄cepta dei et ec̃cie et h̃ cū o ſenſu rōnis q̄ mo͛rle eſt· ſi tñ h; tales motus ſm ſenſualitatē cū tñ diſplicētia rōnis ē veniale· ¶ Si ita cōtriſtatus eſt de morte cōſanguinei vel alio caſu q̄ penitet eum benefeciſſe vel ꝓponit amplius non benefacere vel dimittit aliqua neceſſaria ad ſalutē ut audire miſſam et hmōi quia eſt mortale· ¶ Si ita ɔtriſtatus eſt q̄ vellet nūquā fuiſſe creatū vel natū ſe in mūdo vel q̄ eſſ; animal brutū· vel q̄ vellet mori quōcunq; etiā ſiue male ſiue bn̄· dūmō hic exiret talis triſticia ſm ſenſū rōnis ē mortale· ¶ Si eſſ; ita ɔtriſtatus de caſu aduerſo q̄ incurrēt in g͛uē infirmitatē ꝓpter nimiam triſticiā per͛dens ſomnū aut dimittēs cibum et hmōi

vidꝫ mortale qn̄ pt̄ ſe iuuare in hmōi. ¶ Si
ꝯtriſtatur ex ꝯſideracōe bonoꝝ que hn̄t a-
liqui et quibꝫ ip̄e caret. vilipēdēs dona ſibi
data a deo et inde ſumēs tediū bn̄ opandi
qđ ē mōrle hm ſub ꝛ ſup̄ et repitur in pſo is
ſpūalibꝫ. ¶ Si ex lapſu in pcc̄m ita ꝯtriſta
tur ꝙ incurrit tediū bn̄ opandi ꝛ q̄i diffidē
tiā. ¶ Si ꝯtriſtatur ex h̄ ꝙ bō ꝓpoſita q̄ fac̄
ſepe frāgit ex h̄ incurrēs tediū bn̄ opandi
q̄i ſibi videatur nō poſſe ꝑficē accidia eſt
et repitur in ſpūalibꝫ deo ſeruiē incipiētibꝫ
¶ Si attediatur ex frequētia tēptacōnū ve
niale eſt ſi tn̄ ip̄is reſiſtit qđ etiā incipiēti-
bus deo ſuire ꝯtigit. ¶ Si attediatur ī opi-
bus bonis ut in orādo legēdo vel audien
do lectionē vel miſſam vel p̄dicacōnem vel
dicēdo officiū ꝛ hmōi. nō tn̄ dimittit de ne
ceſſitate fienda qđ ꝯiūter eſt veniale. et re-
pitur h̄ in ſpūalibꝫ. ¶ Si in officijs ſuis cō-
mittēs defectus ſupſit nimiā triſticiam re-
ſpectu ꝯfuſionis hūane accidia eſt et veni
ale et ex ſupbia ꝓcedēs. ¶ Si de peccatis
ſuis doluit magiſ reſpcū hūane verecūdie
ꝙ diue offenſe. ſilr accidia. eſt ex ſupbia ꝓ
cedēs et p̄t eſſe veniale ꝯiūter. ¶ De filiabꝫ
accidie q̄nq̄ ē difficile cognoſcē an ſit mor
tale niſi cū miſcētur cum aliquo pcc̄o noto
et ꝯ̄ p̄cepta vel ubi p̄ceptū aliqđ dep̄māt

SI deſperauit de miſcdia dei ¶ De deſpacōe
eſtimās deū nō poſſe vel nolle ſibi indul-
gere vel parcē etiā venienti ad pniā: vel nō
poſſe abſtinē a pcc̄o cū adiutorio dei mor-
tale ē ſi fit cū deliberacōe cōſenſus. ſecus ſi
ſm aliquē pulſū tēptacōnis. ¶ Si deſpera-
uit ſe nō poſſe euadē aliqs miſerias mun-
danas vel picula ꝓpter q̄ decreuit ſe occi-
dere aut aliqd aliud malū facē qꝛ mortale ē
et ſi aliqd hmōi opatus ē vel incepit peiꝰ
ē et multo grauius ¶ Si ɔtēpſit dīna bona et
ſpūalia ex triſticia aggrauante mētē mixta
cū accidia ē mortale. Si aūt cōtēnēt et refuge
ret ea p q̄ poſſꝫ vitare pecc̄m. qꝛ tūc ptinet
ad blaſphemiā in ſpm ſcm̄ q̄ hꝫ ſex ſpēs q̄
ſūt. pſūptio. deſpatio. inuidētia fraterne grē.
impugnatio veritatis agnite. obſtinatio.
et finalis impenitētia. de hijs interroga ꝓ
ut expedire videtur qꝛ cōiter nō cōmittūtur
hmōi niſi a multū ſceleratis. ¶ De pſūpti-
PReſūptio dr̄ cū quis nimis pſu- ¶ one.
mit de dei miſcdia eſtimans qꝙ pcat ſibi ad
placitū ſuū: vel qd ſaluet eum pſeuerātē in
pecc̄o ¶ De deſpacōne dictū ē hic ꝓxīe s.
¶ De impugnacōne veritatis agnite.
IMpugnatio veritatis agnite dr̄ cū qs
ɔtradicit veritati quā tn̄ bn̄ nouit ⁊ maxie
circa ea q̄ ſūt fidei. ¶ De obſtinacōne.

¶ Obſtinatio dr̄ cū quis firmāt ſe in ꝓpo-
ſito peccādi. ¶ De inuidentia fratne gr̄e.
Inuidentia fratne gr̄e ē ꝯtra caritatē dei in-
quātū dolet de eo q̄ deus ē bonus et ex bo-
nitate ſua dat grām et ē ꝯ caritatē ꝓximi.
Inpenitētia finalis dr̄ ¶ De impenitētia.
cū quis ꝓponit ſe nūq̄ ꝯfiteri velle vel pe-
nitere aut nūq̄ reuerſurū ad pn̄iam. ¶ De
De rancore etiā filia accidie ē in- rancore.
terrogādū ſi vicȝ habuit in diſplicētiā vel
tediū correpcōes et ec̄ corrigētes eū venia-
le ē ñ illos odiret qꝛ tūc fieret odiū ꝛ mōrle
Si ſubtraxit ſe ab ¶ De puſillanimitate.
hījs bonis ad q̄ erat aptus ex timore defi-
ciēdi ut a ieiunijs ab ingreſſu religionis a
p̄lacōe iniūcta ab officio p̄dicacōis ab au-
diētia ꝯfeſſionis et hmōi qꝛ ꝯīter eſt veni-
ale niſi eſſȝ p̄ceptū in eo qd̄ dimittitur.
Si ſtetit ocioſus nil bo- ¶ De ocioſitate.
ni ſpūalis vel tp̄alis opans. vnde tp̄s a-
miſit irrecupabile veniale ē ut vid̄r niſi ex
ocio addatur aliqd̄ viciū qd̄ freqn̄ter acci-
dit. vnde etiā interrogādū eſt quanto tp̄e
ſtetit ocioſus. ¶ De torpore ſeu pigricia.
Si fuit piger et tardus ad bn̄ opandum
quāuis tn̄ fecit ut videlicet tarde venit ad
ecc̄iam tarde dedit elimoſinā et ſilia qꝛ ꝯīt
ē veniale ñ tn̄ ex illa tarditate obmittēt

aliqd p̄ceptoꝝ ut qꝛ nō ſubuenit patienti extremā necītatē cū teneretur aut infirmo ex q̄ ſequitur mors et hmōi qꝛ tūc ē mōꝛle.

Si habuit diſtra- ¶ De euagacōe mētis. ctionē mētis vel ſi volūtarie vagatur i audiēdo dīna cogitādo interim vana et inutilia qꝛ ↄuīter ē veniale niſi addatur aliqd ſpāle pecīn vel ſi pmittit eas durare p totū officiū ad qd obligatur ex p̄cepto. ¶ Si loquitur inutilia ex tedio vel audit noua vel mutat loca hincinde vel diſtrahit ſenſus vel mēbra diūſimode qꝛ ē veniale ↄuīter.

De negligētia q̄ ē remiſ- ¶ De negligētia. ſio volūtatis circa ea q̄ dꝫ facē q̄ etiā pt dici tepiditas. in h̄ quotidie oēs offendimꝰ h̄ eſt veīale niſi omittatur aliqd neceſſariū ¶ Si fuit negligēs ↄ̄ca opa miſcdie ſpūalia q̄ ↄtinētur i h̄ v̄ſu. ↄſule caſtiga dimitte ſolare fer oꝛa. Et nō qꝛ ſb ↄſilio ↄphenditur doctrina. i. doċē ignoꝛantē p̄cipue utilia ad ſalutē. ¶ Si fuit negligēs ad addiſcēdū neceſſaria ad ſalutē ut p̄cepta dei ꝛ eccłie gnalia. qꝛ i hmōi ignoꝛātia nō excuſat᷑. vł ad eūdū ad p̄dicacōnē. vel ad miſſam audiēdā vel ſilia p̄mo mō ē mōꝛle. ſcdo mō ē veniale. vtile eni ē ideotis et laicis valde ire ad p̄dicacōꝫ. ¶ Si fuit negligēs i audiēdo dīnū officiū vel p̄dicacōꝫ ut ibi dē dormiēdo

vel loq̄uēdo aut alia cogitādo vel curioſe
q̄rēdo audiē aut de p̄dicatore murmurādo
¶ Si fuit negligēs ad ꝓcurādū ſacra ſibi et
familie ſue ut ſi ex negligētia mortua ē ꝑ-
les ſine bapmo vel hmōi qꝛ mōrle ē ¶ Si in
firmus mortuus ē ſine ꝯfeſſione et ꝯīone
vel extrema vnctōne et cū ex neglīa craſſa
ꝗ ꝓceſſit mōrle vidꝫ vel grue veiale ſm q̄d
ipe plus vel minus indigebat. ¶ Si negli
gēs fuit ad recipiēdū ſacrm ꝯfirmacōis
ꝓ ſe et familia ſua. ¶ Si nō ꝯfirmatus te-
nuit aliū ad ꝯfirmacōnē. ¶ Si iterato feciſſꝫ
ſe cōfirmari vel recepiſſꝫ iterato ordinē ſe-
mel receptū. et ſi ſciēter mōrle ē et ꝯtrahitur
irregularitas in ſuſcipiēte. ¶ Si fuit negli-
gēs ad correpcōnē fratnā cū ad eā tenetur
vicꝫ de occulto pcc̄o et mōrli et nō ſpabat
emēdacōnē eius qꝛ tūc eſſꝫ mōrle ipaꝫ ob-
mittēdo aut veniale eā retardādo. vel ſi
obmiſit de hiis q̄ nō ſūt mōrlia. ¶ Si non
ſeruauit ordinē debitū in fraterna correpti
one. ut vicꝫ nimis aſpere vel in tpe vel lo-
co indebito quia pcc̄m eſt.

¶ De negligētia ꝯfeſſionis.

Si omiſit ad minus ſe-
mel in anno ꝯfiteri vel ex negligētia vel ex
ignorātia. Secus ſi ex impotētia ſcꝫ qꝛ nō
habuit copiā ꝯfeſſoris. Si ecīā nō ſuppleuit
defectū cū potuit mōrle ē. Et ſi ſuā familiā

ad hoc quãtũ potuit nõ induxit. ¶ Si recõ
lẽs aliqđ mõrle ɔmiſſum nõ habuit cõtri-
cõnẽ et ꝓpoſitũ ɔfitẽdi tpe ſuo. ꝫ fuit ɔten-
tus ɔmiſiſſe vel ſi penitnit eũ non ɔmiſiſſe
aliqđ pccm mõrle qđ ſibi viđr iam potuiſ
ſe ɔmittẽ ⁊ ſi ɔſenſit in hꝫ mõrliter peccauit
¶ Si faciẽs ɔfeſſionẽ ſciẽter dimiſit aliqđ
mortale peccauit mõrliter et tenetur reite-
rare totã ɔfeſſionẽ. ¶ Si dixit ſe eſſe toritũ
de omibꝫ pccis et diſpoſitũ ad abſtinendũ
et ſatiſfaciẽdũ cũ hoc nõ intendẽt mortalit
peccauit et tenetur reiterare ɔfeſſionẽ. ¶ Si
pniam ſibi iniunctã ꝑ mortalibꝫ ex negli-
gentia omiſit. mortaliter peccauit. et tene-
tur reiterare ɔfeſſionẽ. ſi eſt ipſius oblitus.
¶ Si ad ɔfeſſorẽ ſimplicẽ et groſſum acceſ
ſit et inſufficientẽ eũ ɔgnoſcẽs cũ tñ habe
ret caſus difficiles ꝙ tenetur iterũ cõfiteri
alteri magis perito et ſufficiẽti. vel ſi ɔfeſ-
ſus eſt in excõicacõe maiori exñs. etiã ſi ipſe
neſciuit ⁊ ſuus ɔfeſſor ꝙ nõ fuit abſolutuſ
a pccis et dꝫ iterũ ɔfiteri ꝙ nõ fuit tunc ca-
pax abſolucõnis ¶ Si ſciẽter ɔfeſſus eſt ei
quẽ nouit excõicatũ vel ſuſpẽſũ vel nõ ha-
bẽtẽ auctẽ puta ꝙ ſimoniace recepit bñ-
ficiũ vel ꝙ intruſus ẽ p laicã ptãtẽ pecca-
uit mortaliter. et tenetur reiterare cõfeſſio-
nem. ¶ De negligentia ɔuiõnis.

¶ Si omiſit cōicare ſemel in āno. ſ. in paſca
et hꝫ poſt ānos diſcrecōis peccauit mortalit᷑
niſi fuiſſꝫ legitie impeditus ut qꝛ alteratus
ſtomacho vel excōicatus q̄rēs tñ abſoluti
onē vel de lnīa ꝓprij ſacđotis vel ꝯfeſſoris
p aliq̊s dies differret in hmōi tñ caſibꝫ de=
bet ſupplē defectus q̄ꝫ cito poterit. ¶ Si cōi=
cauit non ieiunus ita ſcꝫ qꝛ poſt mediū no=
ctis aliq̄d ſūpſit cibi aut potus qꝛ mortalit᷑
peccauit niſi eſſꝫ grauiter infirmus qꝛ tūc lꝫ
¶ Si ꝯmuīonē ſūpſit cū ſtaret in ꝓpoſito p
petrādi aliqđ mortale qꝛ mortaliter peccauit.
¶ Si nō ꝯfeſſus de aliquo mortali omiſſo vel
adūtenter ex verecūdia vel inadūtēter ex
indiſcrecōne aut indiſcuſſione ꝯſcie vel ex
ignorātia craſſa vel ſupina ſūpſit ꝯmuīonē qꝛ
peccauit mortalit᷑. ¶ Et nō qꝛ ſi q̄s obmittit
ꝯmuīonē tpe ſtatuto conari dꝫ ꝯfeſſor ut in=
ducat illū ad ſupplendū defectū niſi ſit oīno
indiſpoſitus. Itē cū reperit aliquē deditū
vicijs turpibꝫ uſqꝫ ad finē q̄dragēſime cau
tū videtur ut nō ſubito admittat talē ad ꝯmuīo=
nē. ſꝫ ꝓlōget ſibi tps p aliq̄s ebdomadas.
¶ De alijs defectibꝫ circa ꝯmuīonē vide .ij. in
.iij. pte in .c. de clericis. ¶ Interrogādū ē etiā
hic. ¶ Si pticipauit cū aliquo i crimie ꝓpt᷑
qđ crimē ille erat excōicatus puta excōmu
nicatus eſt. qꝛ verberauit clericū. vel etiā cū

aliquis clericus ſubicit ſe alicui laico vbe
rādū ad placādū ip̄m de iniuria illata. cleri
cus ille efficitur excōicatus q2 pticipauit
in cīmie cū vberāte ꝓpter qð ille eſt excōica
tus ut ex de ſen. ex. ſi ocubine. et eſt mořle.
¶ Si exn̄s in excōicacōe maiori ſcienter pti
cipauit in diuinis audiēdis in eccīa aut in
ſacris pcipiēdis q2 peccauit mořliter. ¶ Si
etiā exn̄s excōicatus maiori excōicacōe ſci-
enter pticipauit cū alijs fidelib9 ēc ex̄ dīma
p̄cipue in hijs q̄ otinētur in h̄ vſu. Os ora-
re vale ouio. menſa negata. et ſi h̄ fec ex cō
tēptu vel cōtra ꝓhibicōnē ſupioris pecca-
uit mořliter alias venialiter ſilr et ille cū q̄
pticipauit ſi ſciuit eum excōicatū q2 ille ſilr
etiā efficitur excōicatus maiori excōicacōe
a qua tn̄ poteſt abſoluere omnis qui eum
poteſt audire. Excipiūtur etiā qn̄q3 caſus
in quib9 l3 pticipare cū excōicatis qui cōti-
nētur in h̄ vſu. Utile lex humile res ignora-
ta necce. Declacōnē tn̄ iſti9 vſus et alterius
paulo. s. vide in. iiij. pte ſū. ¶ De qn̄to pec
cato mořli. ſ. auaricia 2 ſpēb9 2 filiab9 eius.

Auaricia ē inordiatus ap- ¶ xxvij.
petitus hn̄di. Et oſiſtit i trib9. ſ. in
minſte acq̄rēdo. tenaciter retinen-
do. et inordiate amādo. de hijs trib9 ḡ 2 filia
bus 2 ſpēb9 ei9 ē intrrogād9 ut ſeq̄tur. et p̄o

de p̄mo mō vicꝫ de iniuſta acquiſicōe dcm
eſt. s. in. c. de. vij. p̄cepto. reſtant tn̄ aliqua
de quibꝫ nūc dicēdū eſt. ¶ De ſimonia.

De ſimonia q̄ v̄ſatur circa ſpūalia et ſp ē
mōrle pcc̄m et in omī caſu eius. pecunia re=
cepta p eā reſtitui debꝫ nō tn̄ ei qui eā dedit
ſꝫ paupibꝫ debet erogari. et ſꝫ de neceſſitate
vel illi eccīe in cuius iniuriā data ē. ¶ Si de=
dit pecuniā vel aliq̄d qđ p̄cio p̄t eſtimari
ꝓ h̄ndo aliquo ſacro ut ē baptiſmuſ. euca
riſtia. bn̄dictio nuptiaꝝ et hmōi et fecit ſi
quaſi daret p̄miū illius cuius ſignū eſſe p̄t
ſi pactū fecit cū dāte hmōi ſacra ꝙ ſimo=
nia eſt et mōrle. Idē p̄ſumitur qn̄ negatur
ſacr̄m ſi nō detur pecunia. nec excuſat con
ſuetudo. ſecus eſt ſi dat aliquid ſm bene=
placitū ſuū gratis et ut elemoſinā nō coa=
ctus aut exactus ſꝫ ſponte ad ꝯſeruādam
ꝯſuetudinē quā tn̄ ſi ſeruare nollet. nō eſſet
cogēdus neqꝫ ſacramēta ei denegāda ¶ Si
emit vel vendidit aliquā capellā vel aliuꝫ
locū in eccīa ꝙ ſimonia eſt. ¶ Si emit vel
vendidit ſepulturā eccīe vel ſepulcrū ubi
ponatur cadauer eius ꝙ ſimoniā cōmiſit.
¶ Si emit vel vendidit ius patronatus a=
licuius eccīe vel capelle quia ſimoniā com
miſit. ¶ Si p̄ronus alicuius eccīe vel capel
le aut altariſ vel alterius bn̄ficij ꝓ pecunia

elegit et p̄ñtauit inſtituēdū in eccīa ſua ꝙ
ſimoniā ↄmiſit. ¶ Si porrexit p̄ces carna-
les ꝓ indigno aliquo ordinādo vel ꝓmo-
uēdo aut bn̄ficiādo ꝙ ſimoniā cōmiſit. et
hoc ſi ſciuit ipm̄ indignū. et ſi p̄latus rōne
hm̄oi p̄cū vel p̄cio eū admiſit ſilr̄ ſimoniā
ↄmiſit. ¶ Si fuit mediator ad ꝓcurādū alte
ri aliqđ ſpūale bn̄ficiū vel ordinē et hm̄oi
ꝓ aliquo tp̄ali. ꝙ ſimoniā ↄmiſit. ¶ Si cō
duxit aliquē ad p̄dicādū cū pactōne pecu
nie vel intencōne lucri ſimoniā ↄmiſit. Et
ſilr̄ p̄dicator qui hꝫ mō acceptauit. ¶ Si fili-
um aut filiā aut aliū miſit in monaſteriuꝫ
pactōne facta ꝓ certa quātitate dāda ꝓ
ingreſſu mōſterij ſimoniā cōmiſit. Et ſilr̄
religioſi recipiētes hāc pecuniā. ¶ De qui
buſdā alijs ſimonijs clericoꝝ vide .ī. i ter-
cia parte m. c. de clericis. Et de iſta materia
habes plenius in ſū. in ſcđa pte. ti. i. p to-
tum. ¶ De proditione.

Si prodidit ciuitatē aliquā aut caſtrum
inimicis quia ultra mortale tenetur de om
ni damno inde ſecuto. Idem ſi ꝓdidit res
alterius iniuſte auferentibꝫ aut etiam pſo
nam eius. ¶ Si prodidit ſecreta alicuius
iniuſte quia ultra mortale tenetur ſatiſface
re de damnis inde ſequentibus. Secus ſi
ſecreta iniqua et cōiuracōnes et trāctatus

cõtra ciuitatẽ vel ꝯ̃ue bonũ vel ſi nocumẽta
pſonaꝝ iniuſta manifeſtat· qꝛ tũc bñ fac̃ et
facẽ tenetur. ¶ Si recepit aliquid ſb ſigillo
ꝯfeſſionis etiã nõ in ꝯfeſſione ſi reuelat il-
lud peccat mortaliter niſi illud eſſꝫ quid ni-
quũ cui poſſꝫ obuiare manifeſtãdo ·et ſi de
hꝰ ꝓpẽdit qñ ꝓmiſit peccauit mortaliter ſꝫ
nõ debet tenere ſecretũ qꝛ tũc etiã peccaret.
¶ Si legit alterius lr̃as clauſas vĩdꝛ mortale
niſi ponẽt ſpem in ratibabicõe mittẽtis vl'
eiꝰ cui mittitur. ¶ De accepcõne pſonaꝝ.
Si acceptauit pſonã in iudicio ut ſcꝫ ma-
gis audiat vnã ptẽ q̃ alterã· vl' credat vni
magis q̃ alteri· nõ ſeruato ordĩe iuriſ· vel
magꝭ declinet ad vnã partẽ q̃ ad aliã rõne
auaricie· qꝛ forte ſperat lucrũ aliqđ ab ea
recepturũ et hmõi mortale pt eſſe ſm circum
ſtantias ſub et ſup̃. ¶ Si in diſtribuendis
bñficijs vel officijs eccĩaſticis vel ſpũali-
bus admittit indignos et malos peccat
mortaliter· et tenetur de dãnis inde ſecutu-
ris. ¶ Si in faciẽdis ſcedulis q̃ vulgariter
dñr ſcrutinia ſciẽt' admittit indignũ· vel q̃
ꝓhibꝫ admitti ſeu excludit dignũ pẽccat
mortalit'. Si i diſtribuẽdis honoribꝫ vl' im
ponẽdiſ collcĩs cĩtatis ſciẽter g̃uat aliquẽ
ultra debitũ vl' alleuiat peccat mortalr et ſi ſo
lũ ex eiꝰ decimia cõe ſiẽt t̃liſ diſtribucõ tenet'

ad ſatiſfactōnē de dāno. ſecus aūt ſi pluēs
alij imponūt cū eo. ¶ Si cū bȝ diſtribuē ele
moſinas alicuius ſocietatis vel teſtamēti
hmōi nō fideliter diſtribuit ſi dediſſȝ nō in
digētibꝰ ultra mortale tenētur ad reſtōnē.
¶ Si iudex accipit pecuniā ¶ De turpi lucro
ab aliq̊ ut iudicaēt aut nō iudicaret aut bn̄
ꝑ eo iudicaret aut iniuſte iudicaret peccat
mōꝛliter et tenetur illa reſtituē dāti niſi ille
dediſſȝ ut male iudicaret qꝛ tūc tenetur daē
paupibꝰ. Idē de teſte q̄ ꝑ teſtiōio ferēdo
pecuniā vel aliquid accepit qꝛ ultra mōꝛle
ec̄ tenetur reſtituē ¶ Si fecit inſtr̄m in frau
dē uſurarꝫ ut nōꝛij qꝛ peccat mōꝛliter ꝛ mer
cedē quā accepit dȝ paupibꝰ erogare. ¶ Si
ſeruiuit uſurario in arte uſuraria qꝛ pecca-
uit mōꝛliter. et ſi oīa bō uſurarij eſſent ob-
ligata reſtōni. nō poſſȝ obtinē ſalariū ſȝ re-
ſtituē creditoꝛibꝰ uſurarij alˢ aūt p̄t. ſȝ illō
dȝ paupibꝰ dare de honeſtate nō de neceſſi-
tate niſi eſſȝ paup. ¶ Si recepit pecuniā ꝑ
turpitudine ut mētrix dȝ illā paupibꝰ dare
nō tn̄ de neceſſitate ſȝ ſm ꝯſiliū. ¶ Si q̄s fac̄
aliquā artē vel aliqð artificiū cuius uſus ē
ad mōꝛle ut facēt taxillos et hmōi peccat
mortaliter nec debet abſolui niſi diſponat
ſe illud dimittē. de lucro inde recepto debȝ
paupibꝰ dare nō ex p̄cepto ſed ex cōſilio

meritis ꝓpriꝭs recepiſſe ut ꝓpter ſuā indu-
ſtriā vl' ingeniū á prudētiā vel ꝓpter ſua ie
iunia aut oꝛones et hmōi. ¶ Tercia ut ſi ea
bona q̄ nō habuit reputauit ſe hrē.ſ. cum
eſtimat ſe hrē multū hūilitatis caritatis
patiētie. ſapiētie ⁊ prudētie ⁊c̄. ¶ Quarta
ſi reputauit ſe melioꝛē ceteris aliꝭſ. ɔtēnenſ
eos ſiue deſpiciēs ¶ In q̄lib; haz ſpērū ṗt
eſſe moꝛtale vel veniale ſcd̄m ꝙ rōne ɔſen
titur vel non. ¶ De preſumptione.

Si fuit ṗſūptuoſus ponendo ſe ad faci-
endum vel dicendum que ſūt ſupra vires
ſuas vel non ptinent ad cōditionē ſuā vel
i ſpūalibꝫ vel etiā i tpalibꝫ. ut puta ſecula
ris iudicādo clericū. vel eos q̄ nō ſūt ſibi
ſbditi vel de hiꝭs in quibꝫ nō hꝫ ptātē ꝙ
peccauit moꝛtaliter ¶ Si poſuit ſe ad faciē
dū ea exercicia ad q̄ non erat aptus. et vn̄
ṗt venire piculū ſpūale vel tpale alteri vt
ſi medicꝰ ignarꝰ poſuit ſe ad medicādū.
Aduocatus ignarꝰ ad aduocādū. cōfeſſoꝛ
ignarus ad audiēdas ɔfeſſiōes ⁊ hmōi. ꝙ
peccauit mōꝛlit'. Secus aūt ſi ɔpetēt' de illa
arte erat peritus nō tn̄ excellēs. ¶ Si ṗſu-
mens de ſcītate ſua vel de virtute. expoſuit
ſe piculo pccoꝛū. vt vadens ad loca inho
neſta vel frequētās ɔūſacōe; cū mulieribꝫ
ſpāliter leuibꝫ ⁊ alia hmōi vbi de facili ṗt

labi in moꝛ̃le. ¶ Si nimis p̃ſumẽs de ſe nõ ꝓuidet de neccitatib⁹ vel piculis occurrẽtib⁹ ſpiritualib⁹ et coꝛpalib⁹ exſpectãs effectuꝫ miraculoſũ a deo. ut q̄ ſanet eũ infirmuꝫ ſi-ne medicinis vel miniſtret ei cibuꝫ ſine la-boꝛe. qꝛ moꝛ̃le eſt. et dicitur tẽptare deũ. Si militer ſi ſit p̃dicatoꝛ ſine ſtudijs ꝓuidentia. vel doctoꝛ aut ꝯſul rñdendo vel ꝯſulendo im prouiſe. ¶ De ingratitudine.

INgratitudo q̄ repitur in omi pecõ moꝛ̃li eſt ſicut circũſtãtia aggrauãs ipſũ. qꝛ ubi hõ ſemp debuit ſeruire deo eũ offendit. Eſt tñ etiã unũ ſpeciale pccm. in q̄tũ. ſ. recipiens bñficia a deo vel ab hoĩe nõ ea recogitat re gratiari et recõpenſare. vel qđ peius eſt in mẽte vilipẽdit bñficia recepta vel murmu rat de eis vel iniuriatur bñfactoꝛi. Cõmũ-ter tñ repitur mixtũ cũ aliquo alio gñe pec cati. qñq3 eſt moꝛ̃le et qñq3 veniale. ¶ Inter rogetur ergo ſingulariter ſi recogitauit. ſi regratiatus ẽ. ſi recõpenſauit ꝛc̃. Item ſi ea vilipẽdit. ſi murmurauit de illis vel ſi illi be nefactoꝛi iniuriatus ẽ. ¶ De inobediẽtia.

De inobediẽtia ec̃ interrogãdũ eſt. Si vicꝫ nõ obediuit ſupioꝛib⁹ ſuis ſpiritualibus ꝛ tpalib⁹. legib⁹ canonicis vel ciuilib⁹ rõna bilibus ſtatutis. aut ſtatutis ſinodalibuſ aut ꝓuincialibus. aut etiam oꝛdinacõnib⁹

ſupioꝝ habentiũ vim ꝓcepti vel ꝓcipien-
di. ut qñ mandatur v̾bo aut ſcͥpto. hoc vel
illud ſeruari in v̾tute obediẽtie. vel ſub pe
na excõis vel alijs penis grauib9 ⁊ hmõi
equipollẽtib9 qꝛ mortaliter peccauit. In alijs
aũt ordinacõib9 ſimplr̄ factis trãſgrediẽ-
do ẽ veniale niſi fiat ex cõtẽptu qꝛ tũc eſſet
mortale quãtũcũqꝫ leuib9 ¶ Si nõ obediuit do
minicis ꝓceptis de quib9. s. tractatũ ẽ vel
ꝓprie cõſcientie. ¶ Si non ꝓbuit debitam
reuerentiam maiorib9 ſuis vel dominis ſpiri
tualib9 et tẽpalib9. ¶ Si obediuit alicui ſu-
periori in illicitis qꝛ vterqꝫ peccauit. ¶ De ſciſ
¶ Ciſma ommittitur cũ q̄s recedit ¶ mate.
ab obediẽtia ſcẽ rõne eccl̄ie ſumẽs ſibi ali-
ud caput vel ſequẽs aliũ papã q̄ canonice
electũ. n̄ eſſent duo electi quoꝝ q̄libꝫ h̄retur
a ſuis ſeq̄cib9 ꝓ papa ⁊ neſciẽtur clare q̄s eoꝝ
canonice eſſꝫ elcũſ. qꝛ in h̄ caſu videtur excu
ſari populi. ſi tñ nõ ſũt ꝑtinaces ſꝫ pati ſꝑ
obediẽ illi vel adherẽ quẽ ſciẽter ſcirẽt ve
rũ papã. qꝛ alias mortalit̾ peccarẽt. ¶ Si q̄s
immittitur ordinacõib9 factis a ſciſmaticis
qꝛ ẽ excõicat9 ex̄ de ſen. ex. c. i. ¶ De infide-
De infidelitate iudeoꝝ vel paga- ¶ litate.
noꝝ vel hẽticoꝝ q̄ꝝ q̄libꝫ ẽ grauiſſimum
peccm̄ ducẽſ ad dãnacõẽ nõ opꝫ h̄ dicẽ int̾
hos ſolũ hẽtici ſũt excõicati ſꝫ ⁊ cũ alijs ꝓcipue

iudeis nō dʒ hrī nimis domestica ꝯuersatio. et ꝑcipue ideote. Potes tñ interrogaē ꝓut vi⁊. si habuit aliqđ dubiū in hijs q̄ sūt fidei ut de sacro altaris et hmōi. et si de h̄ habʒ displicētiā nō curādū si aūt volūtarie et spōte dubitat estꝫ mōrle. ¶ Hereticus qlibʒ ē excōicatus. et non p̄t absolui citra sedē aplicā ut patʒ in ꝓcessu. ¶ Itē credēs receptato⁊ vel fauto⁊ hereticoꝝ simil'r est excōmunicatus. ut ex̄ de hereticis. ¶ De ābicōe.

De ambicōe q̄ ꝓcedit ex supbia et impo⁊tāt inordinatū appetitū honoris. et multum repitur in p̄latis et dn̄is etiā intrrogādu ʒ ē. Vt. s. si desideraut aliq̄ꝫ digtatē vel bn̄ficiuʒ curatū rōne deliberata pn̄cipalit' ꝓpter honorē vel utilitatē tp̄alē peccauit mōrliter. ¶ Si desideraut digtatē vel officiū aut bn̄ficiū ecc̄iasticū vel seculaē ad qđ ē indign⁹ et ineptus. ut qꝛ ignarus vel crimiosus et hmōi. qꝛ peccauit mōrliter. maxie si desiderauit hmōi eē faciēdo ꝯtra p̄cepta. ¶ Si q̄siuit honorē de quacūqꝫ re ita inordinate qꝫ ibi ꝯstituerit finē est mōrle. In alijs casibus

De derisione ¶ tñ veniale. ¶ De derisione. que aliqñ ꝓcedit ex supbia etiā interrogādu ʒ est. Si vicʒ derisit sacra aut verba sacra. vel alia dīma vilipēdēs ea. aut sanctos viros. aut p̄latos. aut psoās rligiosas. ā pētes

aut volētes deo ſuire·ut ſic retraheret eoſ
ꝙ mōꝛliter peccauit· ¶ Si ſtudioſe deriſit
aliquē itēdēs ex h̄ iniuriā eius et vilifica=
cōnē vel nōbilē pturbacōꝫ eius vel deriſit
defectuoſos ſenſu vel coꝛpe.ut eos faceret
pturbari ꝙ mōꝛliter peccauit· Sec⁹ ſi ex le=
nitate ꝛ cauſa ioci et ſi nullū ex h̄ pturbauit
Si vicꝫ fcā alterius ¶ De iudicō temerario
q̄ dubia ſūt q̄ aio fiāt·in malaꝫ ptē inter p̄=
tat⁹ ē ¶ Si deliberate iudicauit aliū de pec
cato mōꝛli·ſine ſignis ſufficiētibꝫ ad iudicā
dū maliciā illi⁹ ꝙ mōꝛliter peccauit· ¶ Si
iudicauit de veniali deliberate· venialiter
peccauit· Idē etiā ſi iudicauit de mōꝛli ſ; nō
deliberato aio ¶ De curioſitate
SI fuit curioſus circa ꝯdicōꝫ intellectiuā
ut q̄rēdo ſcire q̄ ſūt ſup̄ capacitatē ſuā·ut
de trinitate de p̄deſtinacōe ꝛ ſilia·uel q̄rendo
ſcire parū vtilia·ꝛ dimittēdo multū vtilia ꝛ
magis nccaria· ut q̄rēdo ſciētiam aut aliq̄d
ſcire ſolū ad ſciēdū nō aūt ad h̄ ut deū ex il
lo ꝯgnoſcat vl' ad aliā vtilitatē· ꝙ peccm ē
et q̄nq; mōꝛle et q̄nq; veniale vel queren=
do ſcire aut ſcientiam ab illis a quibus nō
debꝫ querē·ut a demoibꝫ vel p ſoꝛtes quia
mōꝛliter peccauit· ¶ Si q̄ſiuit ſcire mala et
vana·ut cātilenas ſicāta cōnes aut ſilia ¶ Si
fuit curioſ⁹ ēca uſus ſenſuū·ſ·vl' aſpiciēdo

uel audiēdo vel odorādo vl' gustādo vel tāgē
do aliq̄ ſine nccītate vel utilitate ſʒ ſola dele
ctacōe ſentiēdi· ſine tñ aliq̄ deformitate· q̄
pccm̄ eſt et oītter veniale· ſi vero cū defor-
mitate· p̄t eſſe mōrle· ¶ Si init ad vidēduʒ
ſpectacula mūdana et officioſa ut tornea-
mēta baltiludia· ſeu ad vidēdū currē ꝑ bra
uio et hmōi· nā ſi in hmōi ē piculuʒ mortis
ſpūalis vel corpalis· ut qñ ſūt ſpectacula
repñtatiua turpitudinis· vel cū in illis p̄t
recipe leſionē aliq̄ nōbilē corpis mōrle eſt
et multo maius ī exercēte hmōi ſpectacu-
la vel p̄bēte occaſionē ad ea· al's eſſʒ veia-
le ñ ꝑpter hmōi aliq̄s ita delectaret' q mēs
eius a deo auerteret'· ita vicʒ q eſſʒ patus trāſ
gredi p̄cepta dei et eccīe ut illa aſpicēt aut
facēt· Et h̄ idē intellige de quocūqʒ pcc̄o qđ
ex ſe ē veiale q̄ ꝑ huc modū p̄t effici mōrle·
De adulacōne q̄ oītter eſt ¶ De adulacōe
ſcādaliſatiua et oſiſtit ī h̄ q q̄s v̄bis vel fa
ctis ſuis inordinate intēdit placē alijs ad
bñuolētiā capiēdā· Et ſi in malo adulat⁹ ē
criminali pū laudās aliquē de vidicta fa-
cta vel de turpitudine et hmōi· q̄ mōrle eſt
¶ Si adulat' vel laudat aliquē intēdēs euʒ
decipe et p̄cipue nōbiliter in aliq̄ in ſpūali-
bus vel tpalib⁹ eſt mōrle· Secus ſi aliquid
iuſtū intendit ab eo hr̄e vel quid paruum

recipe p modū domi· ¶ Si nimis laudat ali
quē ex quo ille ſūpſit occaſionē ſupbie vel
inanis glie ↄuīter ē veniale· pt tñ aliqñ eē
mōrle· ¶ Si aūt laudat aliquē ad mag ex
citādū illū ad v̄tutes vel ad ↄfortādū cū in
tribulacōe et temptacōne fuerit· obſuatis
tñ debitis circūſtātijs ē veniale· ¶ De inani
De inani glia q̄ pcedit ex ſupbia ¶ glia.
ꝛ importat inordinatū appetitū laudis hu
mane ſeu inordinatā ↄplacētiā eius cui of
fertur· et cui fit aliq̄d opis pn̄cipalr ꝓpter
laudē ꝓpriā amittitur meritū eius et pcc̄m
incurritur· Et g° interrogādū eſt ſm ſtatū
hoim de diūſis materijs in q̄bꝰ hoīes q̄rūt
ſibi laudē· ut a doctore de ſcia et doctrina· a
ſcolaribꝰ de ingenio et diſputacōe· a recto
re de regimie· a muliere de ornatu et pulcri
tudine et hmōi· ¶ Si opa ſua in gn̄e bona
ut ieiunia elemoſine et hmōi q̄i oia ad lau
dē humanā fecit· mōrle vidr· cū ibi ↄſtituit
finē ſuū· ſi tñ pura intētione ꝛ iuſta fec̄ opa
bona et audiēs ſe inde laudari ſūpſit ↄpla
cētiā de laude ſua vidr veniale· ¶ Si q̄ſiuit
laudē et gloriā de ope pcc̄i mortalis mōrlr
peccauit· et hoc ſi ſm rōnē deliberatā ſʒ egit
ſecus ſi ſm motū ſenſualitatis· vel etiā ſi de
aliquo veniali gloriatur· ¶ Si ita inordina
te appetit laudē et gloriā de aliq ope· q ꝓpt

eā ꝯſequēdā paratus ē facē ꝯtra aliq̄d̄ p̄ce
ptoꝝ dei· q̄ȝ peccat mōꝛliter· ¶ Si gꝉiatus ē
de foꝛtitudīe aut pulcritudīe aut ſanitate
coꝛpis aut de memoꝛia aut intellcū p̄ſtāti ā
de ſpūalitate aut gr̄a ſpūali· vel de parēte=
la et ſang̅wis nobilitate· aut de potētia vel
dn̄io ſeu ꝓſpitate· de ſcia· de diuitijs de elo=
quētia de artibꝫ· de cātu· et cetēis hmōi· aut
gꝉiatus ē de viſitacōe ciuiū vel de reuerētia
ſibi fcā· ā de ſeq̄la famꝉoꝝ ꝛ cetiſ mꝉtiſ hmōi
De immodeſtia· et ¶ De immodeſtia viroꝝ
p̄mo viroꝝ in ōꝛtu· q̄ ꝓcedit ut frequēter
ex inani gloꝛia· poſſȝ tn̄ ex alijs cāis ꝓcede
re. Vn̄ interrogādū eſt· ſi nunq̄ veſtit⁹ ſit
habitu religioſoꝝ in deſpectū eoꝝ vel ī lu=
dis vanis et inhoneſtis· q̄ȝ ſi h̄ feciſſȝ ꝑuit
eſſȝ puniēdus· ar· C· de epi· audi· l· nimme·
¶ Si ex laſciuia et vanitate uſus ē veſte mu
liebri· q̄ȝ ꝑuiter peccauit· ¶ Si ad oſtētacō
nē et inanē gloꝛiā ſupfluū habuit oꝛnatū ꝛ
ſupfluū apparatū in veſtibꝫ vicȝ ſi veſtitus ē
biſſo vel purpura cū ad hoc nō ſit auctoꝛi=
ſat⁹· uel veſte racamata aut picturata falco
nibꝫ aut radijs et hmōi· vel ſi ēca veſtes cō
poſitas appoſuit nimiā ſollicitudinē ꝛ ſi de
hijs ſupbiuit et gꝉiatus ē moꝛꝉe ē ſi tā inoꝛ
dinatā delectacōȝ habuit ex hijs ad laudē
et gloꝛiā inanē q̄ȝ nō curauit traſgredi man

data dei et eccľie. Similiť ſi ꝺcō mō uſus eſt
veſtibꝰ diuiſatis .i. diu̇ſis coloribꝰ cōſutis
vel trappatis. ¶ Si talibꝰ veſtibꝰ et ſupflu
is ornatibꝰ uſus ē ad inducēdū muliēs ad
ſui ꝯcupiſcētiā ex̄ tn̄ mrīmoniū. qꝛ mo͞rle ē
Et dico ex̄ mrīmoniū. qꝛ uxor p̄t ſe ornare
ut marito ſuo placeat et ecōtra maritus ut
uxori. abſqꝫ tn̄ pccō et honeſto mō fieri dꝫ
ille ornatus. ¶ Si corā mulieribꝰ ſtetit aut
inceſſit inhoneſte veſtitus demonſtrādo fe-
moralia et alia inhoneſta incitātia ad libi-
dinē. Si nouā inuenit portaturā in veſtibꝰ
ex laſciuia et vanitate. Si radi fecit barbaꝫ
ſepius cā laſciuie et vanitatis. Si ad oſtēta
tionē et inanē gloriā vel ſupbiā habuit ſu-
pfluū ornatū et apparatū in equis. ſellis fre
nis. aut utenſilibꝰ domus ut ciphis lectis ⁊
alijs rebꝰ et ſupellectilibꝰ ornatis. aut ſi a-
lijs ornamētis uſus eſt p̄ter inhoneſtā ꝯſue
tudinē et decēte ſibi ſimiliū. Vel ſi ad hmōi
inanē gloriā domū vel camerā depīgi fecit
ſtellis vel roſis aut alijs varijs ⁊ mūdanis
hiſtorijs vel inhoneſtis picturis ⁊ hmōi qꝺ
mortale videtur. ¶ De immodeſtia mulieꝝ
De ōrtu ſupfluo ⁊ inhoneſto et īnt'rogāde
ſūt mlīēs. ſ. de ōrtu fucoꝝ capillature gēnia
rū. veſtiū p̄cioſaꝝ. et de foderaturis et cau-
dis eaꝝ et planellis nimis altis. et pictis

quibꝰ ut frequēter utūtur mulieres ítalice.
et coꝛonis aut balſis capitū ꝛ hmōi. in q̄bꝰ
aliqn̄ eſt mōꝛle et aliqn̄ veniale. ¶ Si uſa ē
fucis et alijs oꝛnatibꝰ ad oſtētacōꝫ ꝛ inanē
gloꝛiā ſui et de hmōi ſupbiuit vel gloꝛiata
ē. qꝛ mōꝛle eſt. ſi tā immoderatā delectacōꝫ
habuit ad laudē et gloꝛiā illā q̄ nō curauit
tranſgredi mādata dei et eccīe. ¶ Si uſa eſt
fucis et alijs oꝛnatibꝰ ad inducēduꝫ viros
ad ſui ꝯcupiſcētiā ex mrīmomū. qꝛ ē mōꝛle
indubitāter. ¶ Si ob laſciuiā vel ad placē
dū aſſpectibꝰ viroꝝ. aut ad ꝯtēptū depila-
uit collū aut ſupcilia aut barbā vel frōteꝫ.
qꝛ mōꝛle ē. ſ̄i id facēt ad vitādā nimiā de-
foꝛmitatē ut nō deſpiciatᷣ a ſuo lrīmo viro.
¶ Si adhibuit nimiā diligētiā et ſtudiū et
tp̄s ad oꝛnādū ſe. vel ſi fecit exceſſuꝫ i poꝛ-
tatura veſtiū ultra ſuū ſtatū vel ꝯdicōꝫ vel
nō ſ̄m moꝛē pr̄ie. vel uſa eſt veſtibꝰ nimis
mollibꝰ ꝛ delicatis. qꝛ pec̄m ē. et ſi inoꝛdina-
te delectatur in hmōi. ita q̄ etiā ſi ſciret ho-
mies ex hmōi ſui oꝛnatu ſcandaliſari. i. tra
hi ad ſui ꝯcupiſcētiā nō curaret de ruina ꝓ
ximi. qꝛ mōꝛle eſt. ¶ Si ex laſciuia et vani-
tate mulier ē uſa veſte virili mōꝛle videt̄ eſſe
¶ Si mulier ſe coloꝛauit vel aliud figmen-
tum adhibuit ad apparentem pulcritudi-
nem. Si fit ꝓpter laſciuiam vel ad trahēduꝫ

alios ad ſui ↄcupiſcētiam· q2 mōrle eſt· Si
tñ aliquā turpitudinē aut maculā aliq̄ꝑ et
hmōi ex infirmitate aliq̄ vel alia cā ſupue-
mēte delere vel occultare conaretur· nō eſt
pccm. ¶ Si ad ↄplacēdū viro ſuo vel ad re
periēdū virū ſi eſt innupta· vel ne deſpicia
tur ab aliis vel ex aliq̄ leuitate uſa eſt fuci ſ
uel aliis ornamētis ſupfluis· nō eſt de ſe pccm
mōrle ſ; veiale· n̄ ſit nō bil' exceſſus i hmōi
q2 poſſit iudicari de occaſione data ruine a-
lio2 et nō accepta· qd tñ difficile ē iudica
re· ¶ Si corea duxit aut coriſauit· et q̄ intē-
tione et cū quib9 et quo loco et tpe· et ſi cāti
lenas cātauit et pcipue turpes· et q̄ intētio
ne et corā quib9 ¶ De ypocriſi.

Si ſimlauit ſanctitatē hre p ieiuniū orōnē
et hmōi cū mal9 eſt· vel ſi h egit ad ↄſequē
dā laudē hūanā ↄſtituēs ibi finē· q2 mōrle
eſt· alſ veiale· n̄ aliud viciū adiūgat'· ¶ Si
ſimulauit ſanctitatē intēdēs p h aliq̄d fa-
cere qd ſit ↄtra honorē dei vel utilitatē pxi-
mi· ut vic; ex h poſſit adipiſci l; indignuſ
aliq̄ꝑ digtatē vel officiū aut bñficiū· vel ut
ex h decipe poſſit pximū ſpūalr vel tpalit'
q2 mōrle ē ¶ Si ſilauit ſanctitatē cū eſt ma
lus ut daretur ei elemoſine ſic ſancto viro·
vel pcuratorib9 ecciā2· ut cerritanis et ſi-
milib9· q2 mōrliter peccauit· ¶ Si ſimlauit

maioꝛē ſanctitatē q̄ꝫ habuit· vel occulta-
uit aliquē defectū ſuū ꝛꝫ ad edificacōē ꝓxi
moꝝ nō ē pcc̄m vel leue veniale· Si tn̄ hoc
facit ob aliqualē vanitatē vel vanā gl̄iam
veniale ē· ¶ Si laudauit ſeip̄m de aliq̄ ope
pcc̄i qꝛ moꝛ̄le eſt· ¶ De iactantia

Si laudauit ſeip̄m de aliq̄ pcc̄o moꝛ̄li moꝛ
talit̄ peccauit· Si de veniali· venialr̄ q̄ntū
eſt de ſe· Si iactauit ſe de aliq̄ ope bono·ſ·
de v̓tute ſciētia induſtria. vel diuitijs aut
potētijs ꝛ hmōi ex ſupbia ꝛ inani gl̄ia moꝛ
tale ēſt vel veniale ſm̄ radicē ip̄ius ſupbie
vel inanis gl̄ie vn̄ ꝓcedit· ¶ Si laudauit
ſe· ꝯtemnēdo alios vt phariſeꝰ pb̄licanū
moꝛ̄le vid̄r· ſi aūt ex aliq̄ leuitate vl̄ utilita
tē ꝯſeqn̄da veīale vl̄ nullū ē· ¶ Si ſe lauda
dauit mēdacit̄ de malo vel bono qd̄ nō fe
cit vel de eo qd̄ nō habuit vel qd̄ non fuit
ꝓpter ſupbiā et inanē gloriā ·p̄t eſſe moꝛ̄lē
vel veniale ¶ Si vilificauit ſe v̓bis vel fac-
tis plus q̄ꝫ ſentiat in ſeip̄o in mente· dicēs
aliq̄ mala de ſeip̄o q̄ in ſe non recognoſcit
cōiter veniale ē et d̄r yronia ¶ De ꝯtēcōe.

Si contendit aduerſus aliquem ſcienter
contra veritatē in rebus alicuius impoꝛ-
tantie moꝛtale eſt· Secus ſi in rebus puis
et inaduertēter· ¶ Si cōtendit ꝓ veritate
et nimis inoꝛdinate cōiter ē veniale· poſꝫ

tñ tāta eſſe inordinacō ꝙ rōne ſcandali ↄſe
quentis eſtꝫ mōꝛle. ¶ De diſcoꝛdia.

SI bn̄s tractare aliq̄ cū aliq̄bꝫ i bn̄s que
ſūt ad dei honorē et ꝓximi utilitatē diſcoꝛ=
diā babuit et fecit. eo ꝙ male afficitur ad
eos cū quibꝫ tractauit. vel ut eis oñdat ſe
nō minꝰ ſcire ſꝫ tm̄ q̄tū ipſi. ꝙ mōꝛle ē. Se=
cus aūt ſi ideo diſcoꝛdat ꝙ vid̄r ſibi mag
ſm deū et rōnem ꝙ ipē intēdit q̄ qđ alij. Et
tūc vel non eſt peccatū vel leue. niſi tamen
eſtꝫ nimis ꝑtinax. ¶ De ꝑtinacia.

¶ Si fuit nimis ꝑtinax in ſentētijs ſuis di
ſcrepās a ↄīu iudicio ceteroꝝ ↄiuiter ē vem
ale. ſꝫ periculoſū et inductiuū erroris. ¶ Si
excuſauit vel defendit pc̄c̄m ↄmiſſuꝫ ut tā=
q̄ bn̄ factū. et ſi ſcienter. ꝙ mōꝛle eſt.

¶ De ſingularitate ſiue p̄ſūpcōe nouitatū

SI fecit ſingularitates in ↄūſacōe vite vel
in veſtibꝫ vel in cerimonijs vel alijs adiuē
tionibꝫ pc̄c̄m eſt. et ſi adiuenit aliq̄ malaꝫ
ↄſuetudinē. oīa mala exīde ſequētia ei im
putātur. ¶ De ſc̄do pc̄c̄o mōꝛli et ſpeciebꝫ
ē inuidia q̄ eſt ſc̄ōm ¶ et filiabꝫ eiꝰ

Pcc̄m mōꝛle. et ē triſticia de alieno
bono inq̄tū eſt diminutiuū ꝓpe ex
cellentie. et ſi fit cum conſenſu rationis eſt
mortale. niſi eſſet de aliqua re parua. Si=
cut puer inuidet alteri puero. quia plures

habꝫ fructus et hmōi. Sꝫ ſi fit ſcd̄m motū ſenſualitatis ⁊cū diſplicētia rōnis eſt venîale vel nullū. etiā de re nō bili. Eſt ḡ interrogād⁹ penitēs ſm ſtatū ſuū de hmōi vicꝫ ¶ Si p̄lat⁹ alteri inuidit de maiori p̄lacōe et dignitate. Si official' de digniori ⁊ meliori officio. Si doctor de maiori ſcīa vel cōcurſu. Si ſcolaris de acutiori ingenio alterius ſi curialis de maiori acceptacōe corā dn̄o. Si mercator de maiori credito. Si nobilis de maiori honore. et reputacōe. ſi ſp̄ualis de maiori deuocōne. reputacōne vel fama Si vicin⁹ de maiori honore vel familia vel diuicijs. Si mlier de maiori ornatu vel pulcritudine. aut de marito vel filijs et hmōi. Si artifex de artificijs vel de maiori lucro. et ſic de alijs. qꝛ totū eſt inuidia et peccatū mortale. Si tn̄ q̇s dolꝫ de bonis ꝓximi nō ex eo q̄ ille ea hēat ſed de defectu ſuo. q̄ .ſ. ip̄e eis caret. ē tn̄ ɔtētus ꝓximū illa hr̄e nō ē inuidia. ſil'r etiā ſi dolet de bono inimici. ex hꝫ ſolū qꝛ timet ſibi ex hoc nocumētū venire nō ꝓprie pertinet ad inuidiā. ¶ De odio.

Odiū eſt filia ꝓcedēs ex inuidia. Vnde interrogādum eſt. Si habuit odiū ad deum qꝛ flagellauit eum infirmitate vel penuria aut aliq̇ ſimili. vel qꝛ impediuit ei⁹ mala deſideria vel ꝓpter aliā cauſam qꝛ mortale eſt

¶ Si habuit odiū ad ꝓximū deſiderās ma‐
lū ei⁹ ſiue ſpūale ſiue tp̄ale vel gaudēs ma‐
lo illius. et ſi ē malū nōbile qđ ipſe appetit.
rōne deliberata mo͛ꝛle eſt. ſiue malū ſit i pſo
na vel i fama vel in ſb̄a vel alio mō. Secus
aūt ſi nō ꝯſentit racō vel ſi q̄d nō multū dā‐
noſū malū appetat. ¶ Si voluit ex eo ꝙ ini‐
micus eius nō ſuſtinet adūſa ꝫ ꝓſpa eius
ſp videt. Si aūt deſiderauit malū alteri puta
infirmitatē i bonū eius ut bonus ꝓpter ꝫ
efficiatur. vel ne alijs noceat nō eſt odiūꝫ.
Itē interrogādū eſt ꝫ et inueſtigādū cau‐
ſe. nā laici om̄em diſplicētiā ſolēt appellare
odiū. qđ tn̄ nō eſt ꝯ modo iā dicto. ¶ Item
odiū qđ h̄ūt ꝯtra unū reputāt tm̄ unū pec‐
catū. Sꝫ nota ꝙ ſicut in alijs ſic et in illo quo
tiēs ꝛ̄uocādo iniuriā mēte de nouo odiū ha
buit ad illū cū ꝯſenſu rōnis. totiēs pecca‐
uit mo͛ꝛliter. Et ideo interrogādū eſt de tp̄e
in quo odiū in eo pſeuerauit. et quō frequē
ter odiuit. ¶ Itē nō ꝙ nō oportꝫ immo non
debꝫ illi petē veniā de hmōi odio mētali. ꝯ
illū offendiſſꝫ verbis aut alijſ modiſ ab ex͂
ꝙ tūc tenetur veniam petere.

¶ De ſuſurracōe.

De ſuſurracōne que eſt
ponere diſſenſionē ꝓpter malam intētionē
inter amicos vel conſanguineos de uno
dicēs mala alteri et econtra. vel referens

ſtudioſe que poſſunt odiū cauſare ꝛ hmōi
quia mortale eſt· ut freqn̄ter ſolet facē nu
rus ꝯtra ſocrū et ecōtra· Si tn̄ dixit aliqua
vnde orta eſt diſſenſio inter amicos vel cō
ſangneos nō hoc intēdēs ſed ꝙ incautē
locutus eſt· de ſe nō eſt mortale· ſed pt̄ ēe
ratione ſcandali· ¶ Si quis tamē intendit
malam amiciciam vel ꝯuerſacōnē alicuius
cū aliq̊ ne alius decipiatur ꝯgruis modis
impediē nō ē malū ¶ De exultacōe i aduꝰ
ꝓximi. Si vidēs damna ꝛ mala fieri hiis
quibꝰ inuidet vel ad quos odiū hꝫ letatur
deliberato aīo de malo illoꝝ ē mōrle Secuſ
ſi nō deliberato aīo letatur aut de malo ini-
mici nō inqn̄tū malū ē ſꝫ inq̄tū nō poterit
ei nocē pt̄ ēe ſine pcc̄o ¶ De triſticia in ꝓ-
Triſticia ī ꝓſperis ꝓximi diff ꝓſperis ꝓxi
fert ab inuidia in hꝯ ꝙ inuidia triſtatur de
bono ꝓxi ꝛ ꝓpt' hꝯ cogitat ꝛ deſiderat quō
mala hēat· Sꝫ ꝯtigit ſepe ꝙ nō patitur ille
dāna q̄ ei appetit· ſꝫ magis ꝓſpera ſibi ꝯti-
gūt et de hꝯ tūc ā pliꝰ triſtatur· ꝛ eſt mortale
ſi tn̄ ſit cū cōſenſu rōnis· ¶ De detractione
etiā filia inuidie hēs· s· in capitulo de octa
uo precepto·

¶ De tercio pcc̄o mōrli· ſ· ira nec nō ſpēbꝰ ꝛ
Ira· eſt appetitꝰ vindicte· ꝛ vi- filiabꝰ eiꝰ·
cium capitale quod frequēter miniſtratur

cū odio vnde interrogandū eſt de ea vt ſe
quitur. ¶ Si vicȝ ꝓpter aliquē defectū i ſe vł
in alterū ɔmiſſuȝ deſiderauit vīdictā ſeu pu
nicōnē alicui⁹ quōcūqȝ vel a ſe vel a deo vel
ab alio ſolū intēdēs ſatiſfacē aīo ſuo irato
mo̾rle ē. et ħ qn̄ intēdit iſtā punicōnē abſ=
qȝ ordīe rōiſ. et eē ſi nō ble malū intēdat cū
ɔſenſu rōniſ. qꝛ al's veīale eſtȝ ut ē ira pr̄iſ=
familias in gubnanda familia ſua ñ tn̄ il=
la fieret mō pſcp̄to. ¶ Si iratus ɔtra ſeipm
ꝓpter aliquē defcm̄ turbatur ɔtra ſe qꝛ ve=
male ē. ¶ Si iratus ɔ̄ deū ꝓpter aliqd̄ flagel
lū murmurat corde vel ore impatiēter ferēſ
qꝛ p̄t eſſe mo̾rle et veīale ſm modū impa=
SI indignatus ē ¶ tiētie. ¶ De indigncōe.
ɔtra aliquē nō volēs cū vidē vel audire re
putās indignū qd̄ illi diſplicuit cū potiuſ
debēt ſibi ſuire qd̄ veniale ē ɔuiter. et ſi ꝓ=
pter ħ retinet ſibi loqlā et palia ſigna oſtē
dit ſibi diſplicētiā q auferēda ſūt ad tollē=
dū ſcādalū ꝓximoꝝ et opionē odij. ¶ Si pe=
tēti veniā ꝛ pato ſatiſfacē de iniuria nō diſ
mittit vel recōciliatur qꝛ mo̾rle ē. ¶ De tu=
SI excogitauit diūſas viaſ ¶ more mētiſ.
et modos ad vindicādū ſe de iniuria ꝛ hijſ
impleuit mentē cū cogitacōibꝰ altricatis
qꝛ ſm ꝓceſſum p̄t eſſe mortale et veniale.
SI ex ira clamauit ɔ̄ aliquē. ¶ De clamore

inordinate et ꝯfuſe et furioſe loquẽdo. ve-
niale ē ꝯmuniter. ſi tñ expꝛeſſam ſibi dixerit in-
iuriã ꝓpter quã ſcãdaliſari poſſꝫ moꝛtale eſſꝫ
SI dixit alteri v̾ba iniu- ¶ De cõtumelia.
rioſa importãtia vicia vel obprobria aïo
iniuriãdi ut vocãdo aliquẽ furẽ aut ꝓdito
rẽ vel al's inhoneſtã pſonã ꝗ dicẽdo hmõi
mala vl' alia de pn̄tibꝫ ſuis ꝙ moꝛtale ē. ¶ Si
dixit v̾ba obprobrioſa familie ſue vel di-
ſcipulis vel ſbditis ſuis cã coꝛrepcõis. ſi fit
debito mõ et honeſte eſt ſine pcc̃o. alias cõ
muniter ē veniale niſi tñ infamatoꝛia dicẽt.
vñ ſeq̄retur magnũ ſcãdalũ ꝙ tũc eſſꝫ moꝛ
SI blaſphema tale. ¶ De blaſphemia.
uit aliquẽ aïo deliberato ut puniẽtur vel ca
ſtigẽtur in ħ tali maledictõne maledicto
in malũ eius eſſꝫ moꝛtale niſi ħ affectaret ad
emendacõnẽ. Si aũt hoc nõ deſiderauit ſm
rõnẽ ſꝫ ſm ſbitũ motũ ire q̄ꝺ tñ ſi ꝯtigẽt val
de dolẽt ſic ē veniale. et ꝯmuniter fit a pn̄tibꝫ er
ga filios cũ ex ira ſbita q̄ñ maledicũt ipis
q̄ꝺ tñ coꝛde nõ vellẽt ¶ Si maledixit annũ
vel diẽ aut hoꝛã natiuitatis ſue vl' mr̃imo
nialis cõiũctõnis vel hmõi aïo deliberato
moꝛtale vitiũ. ſi tñ ex ſolo p̃mo motu ire ħ fec
ē veniale ¶ Si maledixit creaturis irrõnabi
libꝫ ꝛ ħ fec in deteſtacõꝫ creatoꝛis vel i dãnũ
dñi eoꝝ ē moꝛtale alias eſſꝫ veniale et ociosũ

¶ Si diebꝰ feſtiuis emit vel vẽdidit nego-
ciando. ñ forte ĩ nũdinis. uel fecit ꝯtractus non
necc̃rios. vel ſcͦpſit vel aliud manuale fecit
ꝓ lucro. qꝛ ultra pc̃m dꝫ illꝺ pauꝑibꝰ dar̃e.
ſcḋm aliq̃s qḋ tñ videt̃ de honeſtate magis q̃
de necc̃itate. ¶ Si tꝑe meſſis vel vindemiaꝝ
emit bladꝰ vel vinuꝫ vel fructꝰ ut alio tꝑe
vẽdat carius. nõ exñs talis rei ꝯtinuꝰ ne-
gociator. nec ꝓpter aliqueꝫ honeſtũ finẽ. ñ
ſolũ ꝓpter cupiditatẽ et auariciã. qꝛ turpe
lucrũ eſt. nec tñ tenetur in aliq̃. ¶ Si acce-
pit aliquid ad eligẽdũ aliquẽ ad dignitatẽ
aliq̃ꝫ tꝑalẽ vel officiũ ſeclare vel ſi vẽdidit
hmõi officia ſeclaria. qꝛ turpe lucruꝫ ẽ. nec
tñ tenet̃ ad reſtõꝫ. ¶ De ludo inhoneſto.

Si luſit ad taxillos vel cartas vel ad a
liũ ludũ fortune. ſi vicit ꝑ fraudꝫ. puta
cũ falſis taxillis vel mẽdacioſe. ultra mõꝛa-
le tenetur ſic lucratũ reſtituere amittẽti. niſi
foret quid paruꝫ. ¶ Si vicit ab eo q̇ aliena
re nõ potuit ut a ſeruo vel religioſo aut vx
ore vel filiofamilias et hmõi tenetur ad re
ſtitucõꝫ hijs qui hñt curã illoꝝ. et ẽ mõꝛle.
ſi eſt quid nõbile. et ſi luditur ex cupidita-
te acq̃rẽdi. ¶ Si ꝑ multã importunitatẽ tra
xit alios ad ludꝰ q̇ ħ nõ intẽdebãt vel retinu
it volẽteꝫ recedere. qꝛ ultra mõꝛle tenet̃ re-
ſtituere illi. ſi tamẽ eſt quid notabile. ¶ Si

acquiſiuit ſeu lucratus ē hmōi in locis ubi
ꝓhibetur ludus et mādatur fieri reſtō. ſi-
ue legibꝫ impialibꝫ ſiue municipalibꝫ et ſer
uātur. q̄tū ad utrū qꝫ dꝫ fieri reſtō illi q̄ ami
ſit. ſecus ſi leges ille ſūt abrogate p cōtra-
riā ꝯſuetudinē. Cōſequēter nō q̄ ſi vicit
p ludū in alijs caſibꝫ exceptis p̄dictis non
tenetur reſtituere illi q̄ amiſit. q̄uis poſſꝫ e
lemoſinalr ſi eſſꝫ paup ſꝫ dꝫ paupibꝫ eroga
re ſm aliq̄s ex ꝯſilio. ſm alios vero ex neccī
tate qđ tn̄ tutiuſ eſt. nō tn̄ ita oportꝫ tales
ſtrīgere ad citā reſtōēꝫ ſicut in furto uſura et
hmōi. Pō pſonas q̄bꝫ reſtitui dꝫ qđ ab
Iſte ſūt pſone q̄bꝫ in- eis lucratur i ludo
diſtincte reſtituēdū eſt quicq̄d ab eis lucra-
tū eſt in ludo alee aut taxillorꝫ vel alio mō
ſm Ray. ſ. furioſi. ꝓdigi. minores. xxv. ānis.
et maxīe pupilli filijfamilias ⁊ uxores que
nō hn̄t res paraphernales amminiſtrato
res rerū eccīarꝫ vel paupū ⁊ ſimiles. Itē mē
tecapti. ſurdi. muti. ceci. ⁊ q̄ morbo laborāt
ꝑpetuo. ſui. religioſi. et ſiles. Et nō q̄ talis
pecunia nō eſt ſimpliciter reſtituēda illi q̄
amiſit. ſi eſſꝫ emēdatꝰ et correptꝰ ita ut cre
deretur eā ad pios uſus expēſuruſ. Sꝫ tuto
ri curatori dn̄o mōſtēio pr̄i marito eccīe ſꝫ i
Si adhibuit in- De inq̄etudie. ſū. ꝯfeſ.
miam ſollicitudinē circa tpalia acquirēda

et ꝯſuãda ꝙ ꝓpter h̄ dimiſit aliq̄d necc̄riuȝ ad ſalutē ut miſſaȝ ⁊ hmōi. q̄ ē mōꝛle. ¶ Si nō dimiſit necc̄ria ad ſalutē. ſȝ tn̄ remiſſus eſt in eis aliq̄tulū ꝓpter inq̄etacōȝ tp̄aliuȝ q̄ venale ē. ¶ Si nimiā ſollicitudineȝ habuit circa ſp̄ualia ex puitate ꝯfidētie auxilij dei in ſe nō eſt mōꝛle. ſȝ vidꝛ multū impedimētuȝ deuocōis et alioꝝ bonoꝝ. ¶ Seqūtur de ſc̄do mō auaricie q̄ ꝯſiſtit in retinēdo

De auaricia q̄ ꝯſiſtit in tenaciter retinēdo ec̄ interrogādū eſt. Si vicȝ ita inhumanus fuit ꝙ nō fecit elemoſinas corpales ſūme indigētibꝯ cū poſſȝ. vel ſi nō opatus ē opa miſcdie corpalia. q̄ ꝯtinētur in h̄ verſu. Viſito poto cibo redimo tego colligo cōdo. Primū eſt viſitare infirmos. ſecūdū potare ſitiētes. terciū cibare eſurientes. q̄rtū redimere captiuos. q̄ntū colligē et cōgregare diſpſos. ſextū eſt tegē nudos. ſeptimū ē ꝯdere id ē ſepelire moꝛtuoſ. ¶ Si hn̄s ſupflua quo ad naturā ⁊ quo ad decētiā ſtatus ſui et fãilie ſue nō ſbuenit necc̄itatibꝯ alioꝝ. maxime in extremis. ¶ Si hn̄s ſupflua quo ad naturā. non tn̄ quo ad decētiā ſtatus nō ſbuenit patiētibꝯ extremā necc̄itatē. quos tn̄ ſciuit et nouit. q̄ mōꝛle iudicatur ꝯmuniter. Sed hic opoꝛtet multa ꝯſiderarē ad bene intelligendū. vn̄ vide de hoc

in ſũ. ij. p te. ti. i. ¶ Si bñs vñ ſbuenire poſ-
ſit nõ ſbueit paupibꝫ etc nõ extremas neccꝫ-
tates patiẽtibꝫ vel tardauit ipis dare vel
eos exaſpauit veiale ẽ. ¶ Si pauit paupibꝫ
nimis ſũptuoſa vl' delicata aut etc nimia ci
baria vel q̃ſtuãtibꝫ ſine cã urgẽte vel male
utẽtibꝫ elemoſinis. qꝛ pccm videtur potius
q̃ꝫ meritũ. ¶ Si laborãtibꝫ ꝑ eo quocũꝫ mi
niſterio nimis diſtulit dare mercedẽ ultra
factã ↄuẽtionẽ. cũ tñ poſſꝫ ſoluere qꝛ poſſꝫ
eſſe mõꝛle maxĩe ſi incurrẽt g̃ue dãnum vel
ſcãdalũ. Idem ſi aliquid defraudauit. ¶
De tercio mõ auaricie. q̃ ↄſiſtit ĩ inordiate.

De auaricia in amãdo inordiate ¶ amãdo.
nõ qꝛ ſi quis res etiã iuſte acquiſitas ita in-
ordinate amat. ut inhereat eis queadmo-
dũ fini. cuius ſignũ eſt qñ ꝓpter eas non a-
mittẽdas paratus eſſꝫ facẽ ↄtra aliqd̃ p̃ce-
ptoꝝ. qꝛ mõꝛliter peccat. et hꝫ ideo qꝛ plus
diligit creaturã q̃ꝫ creatorem. Si aũt nullo
modo vellet facere ↄtra ſalutẽꝫ ſuam ꝓpter
hmõi tẽporalia q̃ꝫuis tñ aliq̃liter inordia
te afficiatur ad ea ſeu amet ea. eſt veniale.
Et ex hijs conſiderari poteſt quantũ pec-
cat qui res iniuſte acquiſitas ita inordi-
nate amat. ut ſupra.

De ꝓdigalitate q̃ ¶ De ꝓdigalitate.
ↄtraria eſt auaricie etiã interrogandũ eſt.

¶ Si vicȝ ſupflue expēdit ſuā ſbaȝ· vel i e-
dificijs ſūptuoſis vel in eqtaturis vel i cōui
uijs nimis delicōſis aut freqntib⁹ vel i pa
leſtris ꝛ ludis vel i ornamētis et pcipue mlie-
rū· vel i xenijs vel hiſtrionib⁹ et hmōi· qꝛ
pccm ē· et qn ē nō bil' exceſſus ſm ꝓporcōeȝ
ſui ſtatus ē morle· als aūt in modico ē ve-
niale· Deſcendere aūt ad particularia i de-
terminādo qn ſit morle et qn veniale· nō de
facili pt dari iudiciū certū· vn hoc dimitto

¶ De· vj· pccō morli· ſ· gula ꝛ ſpēb⁹ ꝛ filiab⁹

Gula ē ſextū pccm capitale ꝛ ¶ eius
importat inordiatū appetitū ſeu de
lectacōȝ circa cibū ꝛ potū vn de ipa
nota qnqȝ modos q ɔtinētur in h v'ſu. Pre-
prope laute nimis ardēter ſtudioſe· ¶ Pri
mus modus eſt ꝓpopere· i· ſi ɔmedit vel bi
bit an horā debitā vel ɔſuetā ſine cā rōnabi
li urgente· ¶ Secūdus laute· i· ſi uſus eſt ci-
bis vel potib⁹ nimis lautis et delicatis ul-
tra ɔdicōnē ſui ſtatus· aliter enim decȝ ɔme
dere infirmū qꝫ ſanū· et aliter nobilē qꝫ ru-
ſticū· et ſic ulterius· Vel ſi uſus eſt cibis vel
potibus multū nutritiuis vel calidis ꝓuo-
cātib⁹ ad luxuriā· et ſic ex hac cā fecit mor-
tale viciū· ¶ Tercius nimis· id eſt ſi ɔmedit
vel bibit in nimia qtitate ſm indigētiam
ſue ɔplexionis· quod enim parum eſt uni

nimis eſt alteri qñqȝ· plus tñ ꝯmedere i die
ieiunij q̄ȝ altera die ꝑ una ꝯmeſtione non ē
de ſe malū. ¶ Quartus ardēter·i·ſi ꝯmedit
vel bibit nimis ardore gule vel ſi nimiſ a-
uide vel velocit᷑ aut rapaciter cōmedit ꝓpt᷑
gulā vel cū nimia ꝯplacētia ꝯtētus mag᷑ ſa
tiſfacē gule q̄ȝ necītati ꝓuidē. ¶ Quīt⁹ ſtu
dioſe·i·ſi adhibuit vel adhiberi fec̄ nimiā
diligētiā ꝛ ſtudiū cῖca cibaria delicata ꝑparā
da ut varijſ ſaporib⁹ ꝛ diuſiſ modiſ ꝛ hmōi
¶ In hijs oīb⁹ vel ec̄ alijs ſpēb⁹ gule tūc ē
ibi mōꝛle qñ delicatio gule q̄rit᷑ ut finis·cū
·ſ·paratus eſt q̄s facē ꝯtra aliq̄d p̄ceptoꝝ ut
ſatiſfaciat delectacōi gule vel cū ꝯmedit uſ
qȝ ad crapulā vel vomitū adūtēter· ſic̄ fit a
plib⁹ i carniſpriuio· vel cū utit᷑ aliq̄ cibo ex
quo veriſil᷑r credit incurrē magnā leſionē
pſone. In alijs aūt caſib⁹ ꝯmūter ē veniale.
De ieiunio q̄d ē ꝯtriū gule ec̄ ¶ De ieiunio.
interogādū eſt. Si vicȝ dimiſit ieiunia ecc̄ie
·ſ·xl· vel·iiij·tpm·aut feſtoꝝ vigilias poſt
·xxi·annū peccat mōꝛlr ñ hēat cāz eū ltime
excuſantē vel ſaltē eſtimet ſe hr̄e ꝛ hēat cāz
eſtimādi pū cū eſſȝ ſatis debilis· vel ſibi vi
detur eſſe· ꝓpter q̄d nō credit poſſe ieiunaē
ſine nōbili corpis detrimēto· lȝ ſm veritatē
poſſit talis nō vid̄ꝛ de facili ꝯdēnādus de
mōꝛli· ex quo erat paratus obedire p̄cepto

ſi credidiſſꝫ poſſe· alſ eſt mōꝛle· et totiens
quotiēs dimittit aliquē diē ieiunare· q꜡ q̄·
lib꜡ dies ēſt ſub uno p̄cepto· Sꝫ an̄·xxi·an
nū inducēdi ſūt iuuenes ad ieiunād· ¶ Itē
interrogādū eſt de nūo dieꝝ p quos dimi
ſit ieiunare et de cauſa· ¶ Si notabilr̄ anti-
cipauit horā ɔmedēdi ſine cā ltīma· q꜡ non
eſt ieiunū vn̄ mōꝛle· Hora aūt ɔgrua ē cir
ca horā nonā· tardare aūt poſt nonā non ē
viciū· n̄ fieret ex ſupſticōe· ¶ Si cū ieiuna-
uit ex ſtatuto eccīe vel ex voto vel ex iniū-
ctōne ɔfeſſoris deſero ɔmedit fruſtū panis
uel de pluribꝫ fructibꝫ de uno gn̄e in q̄ntita
te ieiunū frangit· ¶ Si aliq̄d de ɔfectōe ſu
mit ī parua q̄ntitate nō frangit n̄ fiēt ī frau
dē· ſ· ad nutriēdū· ſꝫ ſumēdo aliq̄d fructuū
p modū medicine· ſ· ne viciū diruat ſtoma
chū nō vid̄r malū· Poteſt aūt pluries ī die
bibere et nō frangit ieiunū· q꜡ potus ē ſe-
quela cibi· niſi fiat in fraudē ſicut dictū eſt·
De debilibꝫ et multū laborātibꝫ p̄gnātibus
nutriētibꝫ· ambulātibꝫ· paupibꝫ· et hmōi·
quō vel qn̄ excuſantur vide ī ſūma· c· ieiuni
um· p totū· ¶ Si ɔmedit carnes in q̄ddrageſi
ma vel alijs ieiunijs eccīe vel in ſextis ferijs
aut ſabbato p totū annū· niſi urgente cau
ſa neceſſitatis vel infirmitatis· q꜡ peccauit
moꝛtaliter· ¶ Si uſus eſt lacticinijs tēpoꝛe

q̄drageſimali ſine cā infirmitatis de cōſilio
medici peccauit mortalr. In alijs ieiunijs ec-
cleſie ſuari pt, mos prie q̄tū ad uſū lacticī
nioꝝ. q̄ ſi nō appareat tutius ē abſtinē. ¶ Si
bibit uſq; ad ebrietatē adūtēs nimiā potē
tiā vini ad inebriādū vel de h̄ dubitās p-
babiliter peccauit mortaliter. ſecus ſi ignora
uit potētiā vini ſic nō e. ¶ Si fuit cā inebri-
acōis alterius adūtēter inducēdo aliquem
ad nimiū potū vel ponēdo ſal in vinum et
hmōi. qꝛ peccauit mortalit. ¶ Si induxit ali-
quē ad frangēdū ieiuniū ecclie ſine cā ltima
ſuis pſuaſionibꝰ. qꝛ peccauit mortalr. ¶ Itē
ſi induxit pueros et iuuēculas ad lābacita
tes tabnas ⁊ hmōi ut pūtat eos ad turpia
Si frequētauit tabnas ſine cā rōnabili vel
ɔiuiuia diſſoluta pcc̄m eſt. ¶ Si abſtinuit ni
mis a cibo et potu et alijs neccrijs vite ꝓpt
qd̄ incurrit infirmitatē ɔiter veiale ē. ñ fi-
at nō bilr exceſſus. ut vicȝ ſi addatr obſtiacō
ɔ̄ āmonicōes i hmōi defcū. qꝛ tūc vidr mor
le rōne picli inde ſeq̄ntis. ¶ Seq̄tur de filia-
Si ex inordiā ¶ bꝰ gule q̄ꝝ pma ē ebetudo
taɔmeſtiōe ⁊ potu incurrit obſcuritatē ſeu
groſſiciē intellcūs ⁊ ex h̄ ineptitudinē ad ɔſi
derādū ſpūalia. ad ɔſulēdū orādū legēdū ⁊
hmōi qd̄ ɔiter. ē veiale. ¶ De inepta leticia
Si ex inordiacōe cibi vel potus nimis fu-

ſit leuis et diſſolutus riſibꝫ ludis ⁊ iocis ⁊ a-
lijs leuitatibꝫ corpis qđ cōiter ē veīale. ni
ſi addat aliud viciū. ¶ De coreis.

De coreis q̄ ſiūt ut cōiter ex inordiata le-
ticia et frequēter cū mōrli eē īterrogādū eſt
Nā qūqꝫ modis ſiūt cū pccō mōrli. Primo
mō cū ſiūt ex libidie. Scđo mō cū ſiūt a cle
ricis et religioſis cū mlieribꝫ. et hꝛ rōne ſcan
dali. Tercio cū fiunt in ecc̄ijs vel alijs locis
ſacris. qꝛ ſacrilegiū eſt. Quarto cū ſiūt ex
inani glia vel vana leticia tā inordiata qꝛ i-
bi cōſtituitur finis. Quīto qn̄ tales coriſan-
tes nō curāt de ſcādalo pximi eē mōrli. In
alijs aūt caſibꝫ cōiter ē veīale. poſſꝫ tn̄ qn̄
qꝫ eſſe mōrle ex aliquo accidēte. nec de faci-
li pt dari de hmōi iudiciū. ¶ De multiloq̄o.

Si cū fuerit repletus multuꝫ fuit loq̄x vel
dixit vba ocioſa. i. ſine nccitate vel rōn abi
li utilitate. qđ veīale ē cōiter ¶ De ſcurrili

Si fecit actus et geſtus immorige ¶ tate
ratos. qꝛ ſi ſūt pvocātes ad libidinē extra
mrimoniū eſt mōrle. ſi aūt ad diſſolucōes
et leuitates ut vētoſitates ⁊ hmōi ē veīale

Immūdicia pt intelligi ¶ De immūdicia
cū quis immūde comedit et ē veīale pcipue
ſi ex hoc cōturbat alios. vel qꝛ vomitū fa-
cit. Et ſi hoc facit quia nimis comedit. vel
ut auidius comedat vel bibat. peccatum

eſt· ſecus ſi cā medicine· vel p̄t intelligi de im̄mūdicia pollucōis· q̄ cum acciditi ī ſom nis nō imputatur ad pccm· ſ; pccm p̄t eſſe cauſa eius ·ſ·ſi ꝓceſſit ex crapula· vel turpi cogitacōne p̄cedēte vel ex negligētia vel etiā cū poſt vigiliā recolēs d̄ immūdicia i= pſa ꝛ ſomno turpi delectatꝰ· ꝛ ſi ē ibi ꝯſenſus rōnis de hmōi delectacōe turpi ē mořle· al's aūt veniale vel nullū· ſ· ſi ex alleuiacōne na ture ¶ De pollucōe. De immūdicia ſeu pol lucōe ꝓcurata nō ꝙ ſi quis aliq̄d agit hac intēcōne pn̄cipalr̄ ut pollucōꝫ habeat· ſi= ue vigilādo ſiue dormiendo mořlr̄ peccat· eč ſi faciat cauſa ſanitatiſ· Si aūt eč ip̄a pollu tio ꝯtingat in vigilia et p̄ter volūtatē ac ſi ne ꝓcuratione nō eſt mořle·

¶ De· vii· pccō mořli· ſ· luxuria ꝛ ſpe ciebꝫ et filiabꝫ eius. ·xxix·

Luxuria eſt ſeptimū viciū capitale· et qꝛ· s· m· c· de ſexto p̄cepto ſatis dictū eſt de ſpēbꝫ eius in ope ac eč cogitacōe· et ſ; in ·c· de nono p̄cepto· ſ̄· Ideo illis omiſſis ad q̄ ibidē recurrēdū eſt· videndū eſt de q̄buſ= dā alijs ptinētibꝫ ad ipſaꝫ luxuriā et delec= ctacōnē moroſam· vn̄ interrogandū eſt de hoč ut ſequitur. ¶ Si videlicet oſculatus eſt aliquem vel aliquam ex libidine· et ex= tra coniugium· quia mortaliter peccauit·

etiã ſi nõ ſeqtur actus turpis. ß ſi ſeqtur a-
ctus cũ hmõi fac unũ pccm. ß tãto ĝuius
q̃to plura de hmõi ↄcurrũt. Sʒ ſi fiũt diuer
ſis tpibꝫ ſũt diuerſa pccã. ¶ Si ſcpſit lr̃am
vel miſit vel portauit vel recepit lr̃as cõti
nẽtes amatoria et ꝓuocatiua ad libidineʒ.
qꝛ mõꝛliter peccauit ß adũtẽs ¶ Si cãtauit
vel legit vel cũ delectacõe audiuit ṽba la
ſciua et turpia ad ꝓuocãdũ ſe vel alios ad
laſciuiã mõꝛle ẽ. ¶ Si ſe ſociauit alicui quẽ
nouit eũtẽ ad peccãdũ vel turpiter agẽduʒ
vel ad faciẽdũ ſeromotas vel matutinataſ
peccauit mõꝛlr. ¶ Si fuit mediatoꝛ inter a-
liq̃s ad hmõi turpia. vel poſuit aliq̃s me-
diatores inter ſe et alios in hmõi. peccauit
mõꝛlit᷑. ¶ Si recepit xeniũ aliqͩ vel donum
qͩcũqꝫ vel miſit hmõi ex amoꝛe libidioſo
mõꝛliter peccauit. ¶ De delectacõe moroſa

Delectacõ moroſa repitur ut frequẽter i te-
pidis ꝛ multũ negligẽtibꝫ. nã feruidi ſbito
cogitacões expellũt noxias et feruidis co
gitacõibꝫ deſiderijs et opibꝫ acq̃eſcũt. Vñ
introgãdũ eſt ¶ Si habuit cogitacões im
mũdas ꝛ carnales i q̃bꝫ ↄtraxit morã poſt-
q̃ rõne ꝑpẽdit ꝓpter delectacõʒ ipſaʒ hmõi
cogitãdo mõꝛliter peccauit. non ſoluʒ enim
peccat homo qñ cogitationibꝫ luxurioſis
ratione conſentit deliberãs malum facere.

ȝ etiā cū nō curat ipās libidinoſas cogita
tiones expellē poſtq̄ꝫ eas ꝑpēdit. ȝ i ciſvo
lūtarie immorat᷑. peccat mōꝛlr. ¶ De filiabꝫ
luxurie. De filiabꝫ luxurie nō opoꝛtet mul
tū īnterrogare. qꝛ difficile ē intelligē n̄ cū mi
xtura alioꝝ vicioꝝ. ¶ De cecitate mētis. An
fuit ita mēte occupatus circa mūdana qꝫ ne
ſciuit de deo cogitaꝛ̄e vel rebꝫ ſpūalibꝫ. ¶ De
p̄cipitacōe. An fuit p̄ceps et ſbitus i opi-
bus ſuis ſine ɔſilio et examiacōe mētis de
bita agēs. ¶ De incōſideracōe. An fuit in-
cautus i factis ſuis et nō bn̄ iudicauit circa
occurrētia. ¶ De incōſtātia. An in eo qꝫ de
libauit bonū agē mūblis et incōſtās fuit
ex paſſione. ¶ De amore ſui. An nimis ſe-
ipſū dilexit q̄rēdo delectacōes coꝛpis ɔmo
ditates et hmōi. ¶ De odio dei. An habu-
it diſplicētiā i deū vel legē ſuā. qꝛ ꝓhibꝫ cō
cupiſcētias eiꝰ. ¶ De amoꝛe vite p̄ntis. An
nimis amauit vitā iſtā p̄ntē ꝓpter volup-
tates carnis quibꝫ ē deditus. nā ita amare
vitā p̄ntē qꝫ aliq̄s velit ħ ꝑpetuari ſm pe. ē
mōꝛle. ¶ De hoꝛroꝛe futuri ſeculi. An hor-
roꝛē habuit ad vitā futurā. ¶ De alijs q̄ ꝑ-
tinēt ad viciuȝ luxurie circa ɔiugatos vide
ī. m. c. de ɔiugatis.

¶ Seq̄tur tercia ꝑs huiꝰ opuſcli de interro
gacōibꝫ certis ad certas ꝑſonas ſm ſtatuſ

N diuͤſitates ꝛ p̊o q̊ ad ꝯiugatoſ. xxx.
Nunc formā de ſūt īt̄rogacões non
ad om̄es ꝫ ad quoſdā ẜm ſtatuſ e-
orū. et p̄mo quo ad ꝯiugatos. Interrogā-
di ſūt ꝗ ꝯiugati nō tñ om̄es ꝫ de q̄bꝫ vidꝛ
expedire. ¶ Si vicꝫ ī aliquo caſu ꝓhibito
ꝯtraxerūt. qꝛ mortale ē. n̄ ignorātia facti ꝓ-
babilis excuſet. Vn̄ ſciendū eſt ꝙ q̄dā ſūt
impedim̄eta que impediūt mr̄imoniū cō-
trahēduꝫ et dirimūt iam ꝯtractū. i. nullum
faciūt illud. quod tñ intelligendū eſt qn̄ di
cta impedim̄eta prius fuerūt inter eos q̄ꝫ
ſit ꝯtractū mr̄imoniū. Et cōtinētur in hijs
v̄ſibꝫ. Error ꝯdicō votū ꝯgnacō crimē. Cul
tus diſpitas vis ordo ligamē honeſtas. Si
ſis affinis ſi forte coire n̄equibis. Hec ſoci-
anda vetāt ꝯnubia iūcta retractāt. ¶ Pro
hor̄ quolibet breuiſſima declaracōne nam
de hijs ſatis inuenies in ſūmiſ. Nota de ſin
gulis intellectū. Error intelligitur de pſona
nō de fortuna. cū. ſ. q̄s ꝯtrahit cū berta cre-
dens ꝯtrahere cū catherina cū q̄ intēdebat
ꝯtrahere. ¶ Cōdicō. intelligitur de ꝯdicōe
ſeruili. cū. ſ. quis ꝯtrahit cū ſua credēs eam
eſſe liberā. nā ſi ſciēter liber ꝯtraheret cū ſer
ua mr̄imoniū teneret. Et ſimilr̄ ſi ſeruus cō
trahit cū libera credens eā ſeruā. Idē vide-
tur ſi ſeruus cū ſerua. licꝫ crederet eā liberā

¶ Votū intelligitur de ſolēni·cū.ſ.q̃s feciſſʒ
ꝓfeſſiōʒ tacitā vel expſſaʒ ī aliq̄ religione
approbata·et poſtea ɔtraheret·nā tal'eſſʒ
etiā excōicatuſ· ¶ Cognacō eſt triplex·ſ.na
turalis.ſpūalis et legalis·naturalis dr̄ cō=
ſangñitas·et hʒ tres lineas·ſ·aſcendētium
ut pr̄ auus,ꝓauus·et hmōi·deſcendētiū·ut
filius nepos,ꝓnepos ⁊c̄·collateraliū ut fra
tres ſorores et hmōi·Et hʒ q̄libʒ linea q̄tu
or gradus ɔcluſiue·p̄cipue collateralis·nā
inter aſcendētes et deſcendētes vider eſſe ꝑpe
tua,ꝓhibitio·qui g° inter iſtos ec̄ ɔtrahit·
eſt,excōicatus·Cognatio ſpūalis hʒ tres
gradus·et ɔtrahitur in baptiſmo.et cōfir=
macōne·Primus eſt inter tenētes ad bap=
tiſmū vel ɔfirmacōʒ et eū qui tenetur·et dr̄
pr̄nitas et filiatio·ſecūdus eſt inter pr̄em
et mr̄em carnales illius qui tenetur·et illuʒ
tenētes·et dr̄ ɔpr̄nitas·tercius ē inter filioſ
naturales illius qui tenet ⁊ illum q̄ tenetur
et dr̄ fraternitas·Cogītio legalis fit p adɔ=
pcōʒ et hʒ tres lineas vel g̃duſ·p̄m⁹ ē int' i=
pm̄ adoptātē·⁊ adoptatū ⁊ filiū vel filiā ei⁹
adoptati·ſcd̄us ē inter uxorē adoptātis et
ipm̄ adoptatū ac ec̄ int' uxorē adoptati ⁊ ado
ptātē·t'ci⁹ ē inter filios nāles ⁊ ltimos ipi⁹
adoptātis ⁊ ipm̄ adoptatū·⁊ h̄ tm̄ cū ipi filij
ſint adhuc ī ptāte prīſ·inter hos eni oms

ē ꝓhibitū m̄rimoniū · et ꝗ̄ ſi ↄtractū fuerit
dirimat̄· ¶ Crimē ħ ſ· qđ h; impedire et
dirimē m̄rimoniū ↄtractū intelligit̄ tm̄ de
duob⁹ crimib⁹· Primū eſt cū m̄lier machi
natur cū effectu ī mortē alteri⁹ ut uxoriſ ha
beat maritū illius ī virū et ecōtra cū vir in
mortē alterius viri machiatur ut hēat uxo
rē eius· Secūdū cū q̄s dat fidē alicui ↄiuga
te de ducēdo eā in uxorē poſt mortē mari-
ti ſui ⁊ cū ex illa ꝑmiſſiōe ſeq̄tur adulteriū
¶ Cultus diſparitas· ut· ſ· ſi fidelis ↄtrahat
cū iudea vel pagana ꝑmanēte ī infidelitate
Si aūt ↄtraheret cū h̄retica teneret m̄rimo
niū· ſ; cohabitare ei nō deberet· et ħ ſi eſſ; pi
culū ei incurrēdi h̄reſim· ſ; peccat cū tali cō
trahēs· ¶ Vis· ſ· cū q̄s p violētiā cogit̄ ad
ↄtrahēdū et intelligitur de violētia abſolu
ta· et ſilr̄ de violētia q̄ fit p metū q̄ p̄t cadē ī
ↄſtātē virū qui ↄtinetur ī ħ v̄ſu· Stupri at-
q; ſtatus v̄beris atq; neciſ· niſi tn̄ poſtea de
inuito efficiatur volūtarius· ¶ Ordo· intelli
gitur de ordine ſacro· ſ· cū ↄtrahēs fuerit in
ſb̄diaconatu vel ſup̄· et talis etiā eſt excōi
catus· Greci tn̄ in ſacris ordib⁹ p̄nt uti ma
trimonio iam ↄtracto· ſ; cōtrahere non p̄nt·
¶ Ligamē· ſ· ſi ſit alteri ligātus p ↄiugiū p
verba de preſenti· etiam nondum conſum
matū· nam talis in nullo caſu poteſt alteri

mr̄imonialr̄ copl'ari· n̄ ille cū quo ꝯtraxērat
ꝓfitētur in aliq̄ religione an̄ ꝯſūmacōnez
mr̄imonij· Si aūt recederet alter ꝯiugū ita
ꝙ p multos ānos n̄l de eo audiret· adhuc
nō licēt alteri ꝯtrahere· n̄ prius veriſimilr̄
ſciret de morte ipſius· ¶ Honeſtas· i· pub=
lice honeſtatis iuſticia i ſnia q̄ orit' ex ſpō=
ſalib⁹ ꝯtractis cū aliq̄ cū qua poſtea nō ſe
quitur mr̄imoniū niſi ꝓpter mortez vel ꝓpt'
aliquā cām aliā· nā cū nulla ꝯſang̃nea illi=
us ꝯtrahere p̄t uſq; ad quartū gradū inclu
ſiue· ¶ Affinitas eſt ꝓximitas q̄ ꝯtrahitur
inter eū qui ducit uxorē et om̄es ꝯſang̃ne=
os uxoris uſq; ad q̄rtū gradū· ſimilr̄ inter
uxorē ⁊ om̄es ꝯſang̃neoſ eā ducētis uſq; ad
q̄rtū gradū incluſiue· Et nō ꝙ affinitas cō
trahitur eē p fornicariū coitū· ita ꝙ ille qui
fornicatur cū aliq̄ non p̄t ꝯtrahere mr̄imo
niū cū aliq̄ ꝯſang̃nea illius uſq; ad q̄rtum
ḡdū· nec illa mulier p̄t ꝯtrahere cū aliquo
ꝯſang̃neo ſecū fornicātis uſq; ad eūdē gra
dū· ¶ Impotētia exercēdi actū ꝯiugalē p̄t
ꝓuenire vel ex naturali frigiditate vel ex
malefició vel ex indiſpoſitione membri ge
nitalis viri vel mulieris. De hijs autē om=
nibus impedimentis habes plene in ſū=
mis· ¶ Inſuper nota ꝙ nō oportet nec ex
pedit īterrogaē om̄es ꝯiugatos ſingulatī

de p̄dictis impedimētis. ſꝫ de illis saltē de q̄
bus poſſit p̄ſumi et p̄cipue de impedimē
tis criminis vel ↄgnacōis vel pblice hone:
ſtatis. et an̄ omia affinitatis. Si eni q̄s co
gnoſcēt ↄſangneā eius cū q̄ iā ↄtraxit p v̄:
ba de p̄nti et ḡtiius ſi iā ↄſūmauit mr̄imo:
mū tale mr̄imoniū nō dirimitur aut diui:
ditur. ſꝫ amittit ille qui hmōi fec̄ ptātē ſeu
ius petēdi debitū ita q̄ petē nō p̄t ſine pec
cato mor̄li. tenetur tn̄ reddere exactus. Idē
in mliere q̄ pmittit ſe ↄgnoſci a cōſangneo
mariti ſui. ſi tn̄ āteq̄ ↄtraxit p v̄ba de p̄nti
cū aliq̄ ↄgnouit ↄſangneā eius ita q̄ ſemē
emiſerit intra clauſtra pudoris non p̄t illā
hr̄e. et ſi iā ↄſūmaſſꝫ mr̄imoniū. cū illa non
tenēt. nec iſꝫ p̄t diſpenſari ṅ p pp̄az. v̄n an̄
diſpenſacōꝫ ſp peccat mor̄lr exigēs et red:
dēs debitū ſciēs dcm̄ impedimētuꝫ. alt̄ aūt
ↄiugū neſciēs excuſatur ex ignorātia facti
pbabili. Et de hijs et alijs q̄n caſus occur
rit vide plenius in ſūmis. Inſup interro
gādū eſt ſi ↄtraxit mr̄imoniū clādeſtine q̄
mor̄le eſt pter pbibicōꝫ eccīe. Itē ſi ha
bēs votū ſimplex ↄtinētie ↄtraxit. mor̄liter
peccauit. niſi prius fuerit diſpenſatū a pa:
pa. et tenetur adimplere votū uſq̄ ad ↄſū
mationē matrimonij. nam ipſo conſūma:
tō efficitur impotens ad votuꝫ implendū.

ꝗ reddere tenetur exactus debitū exp̄ſſe vl̄
interp̄tatiue ſʒ tñ exigē non p̄t ſine diſpen
ſacōne· ꝗ peccaret mortaliter ¶ Itē ſi ↄtraxit
cū aliq̄ vel mulier cū aliquo ꝑverba de futu
ro· et poſtmodū cū alia ↄtraxit vel alio· eć
ꝑverba de futuro vel de p̄nti mortaliter pec-
cauit ꝓpter fidem fractā· niſi de omniū ↄſenſu
mutuo ſe abſoluerint· qđ fieri dʒ ꝑ iudiciū
ecc̄ie· vel ſi aliquis predictoꝝ caſuū ſeu ali
orū ſeptē quos habes in ſū· quibꝰ ſponſa-
lia ſolui poſſunt ſupuenerint ¶ Itē ſi poſt
mr̄imoniū ↄtractū ꝑverba de p̄nti ↄtraxit
cū alia· ꝗ peccauit mortaliter· nec tenet mr̄i-
moniū ſecūdū· etiā ſi eſſʒ ↄſūmatū · et filios
iam genuiſſʒ· redire enim oportʒ ad p̄muʒ
mr̄imoniū· niſi ille vel illa cū quo vel q̄ pri
us ↄtraxit intraſſʒ religionē aliquā et ibi ꝓ
feſſus eſſʒ· vel niſi pp̄a diſpenſaſſʒ in ſecūdo
Tamē ſm theo· in hoc diſpenſari non p̄t·
Sʒ ꝗ difficile eſt diſputare de ptāte pp̄e ſi ſine
ſupplętione obtenta eſt forſitan· tranſiri p̄t·
¶ Itē ſi ↄtraxit mr̄imoniū añ etatē l̄timam
vel filios aut filias iunxit mr̄imonio ante
l̄timā etatē qđ ꝓhibitū eſt· Etas aūt legiti
ma ſm iura eſt· xij· anni ī femellā· et· xiiij· in
maſculo· ſcʒ in ↄtrahendo per verba de pre
ſenti vel in ↄſūmando· ¶ Item ſi ↄſūmauit
mr̄imoniū ante benedictōnē nuptiarū· ꝗ

mo͠rle eſt et ↄtra ꝓhibicō͠z ecc͠ie. Et hic ad
uertēdū eſt ꝙ in multis locis q̃uis ſponſi
nō ↄſūmāt mr̃imomū cū ſpōſis añ nupti=
as. multas tñ turpitudines et corruptelaſ
faciūt cū ipſis eas viſitādo. ⁊c̄. vñ interro=
gādū de hmōi eſt. ubi illa repiūtur. ¶ Itez
ſi celebrauit nuptias ī tpe ꝓhibito ab ec=
cleſia. qꝛ mo͠rle ē. ¶ Nō tpa ꝓhibita ab
ecc͠ia ad celebrādū nuptias ſeu mr̃imōium
O pa ꝓhibita ab ecc͠ia ad mr̃inomū cele=
brādū ſūt iſta. ſ. ab aduētu dn̄i uſq; ad epi
phamā. nō tñ añ octauā eius. et a. lxx̄. uſ=
q; ad octauā paſche. et trib⁹ dieb⁹ letanie
minoris añ aſcenſionē dn̄i uſq; ad octauā
pēthecoſtes. ¶ Itē de actu ↄiugali nota ꝙ
qñq; fit ubi eſt manifeſtū mo͠rle. ſ. cū fit ex
tra vas debitū. vel etiā cū fit intra vas debi
tū. tñ eo modo ut nō ſuſcipiatur ſemē ad e=
uitādā ꝓlē vel gr̃a cō͠z. vel cū ex actib⁹ vl
tactib⁹ impudicis ſeq̇tur pollucō in alte=
ro ipſoꝝ. vel cū exercēs actū ↄiugalē ꝓpe
titū h; deliberatū ad aliū vel aliaz. vel ſi ita
inordinato affectu fertur ad actū ↄiugalē
ꝙ ec̄ ſi nō eſſ;uxor ſua vel maritus adhuc
ageret opus carnale cū illa vel cū illo. Diffi
cile tñ eſt h̄ diſcernē. vel ſi cū alter alteri ex
igēti denegat debitū ſine cā l͠tima. ꝓpter qḋ
exigens incontinētiam incurrit. vel aliud

ſcandalū· Eſt aūt cā lītima ad denegādū de
bitū ſi timeret ꝓbabiliter nō̄ bile nocumen
tū pſone vel cōiugis vel ꝓlis in utero· Vel
qꝛ ex adulterio ꝯmiſſo amiſit ius petēdi vl'
etiā ſi in loco ſacro petēt vel etiā in publico
qꝛ eſt ꝯtra debitā honeſtatē· Nō aūt eſt le-
gitima cā denegādi dies ieiunioꝝ ſolēnita
tū vel ira adiuicē· Nūqꝫ etiā ſit actus cōiu-
galis ubi dubiū eſt an ſit mōꝛle vel veiale·
·ſ· qñ ſeruatur vas debitū ſꝫ modus indebi-
tus· pū ſi lateralr· vel ſi ex pte poſteriori ac
cedat vir ad vas debitū· vel mulier ſupgre
diatur virū· In quibꝯ modis et p̄cipue i ul-
timo dicūt aliq̄ eſſe mōꝛle de ſe· alij vero· ut
thō· et al· dicūt qꝛ nō ſit mōꝛle de ſe· ſꝫ p̄t eſſe
ſignū mōꝛlis ꝯcupiſcētie· nec pꝫ impediṫ
gñacō et ſi nō ita apte ꝓcureṫ· Vñ in hꝫ no-
li p̄cipitāre ſniam· nec denegare abſolucō
nē in hmōi pſeuerāti· ſꝫ deteſteris et ꝓhibe-
as q̄tū potes Quādo aūt fieret p̄mo vel ſe
cūdo modo et hoc ꝓpter piculū aborſus for-
te eſt ſine pccō· Dubiū eſt etiā an ſit mōꝛle
cū ſit tpe menſtruoꝝ· et p̄cipue in exigēte
ſciēte talē defectū· qđ q̄dā ponūt eſſe mōꝛle
p̄cipue qñ eſt q̄ſi ꝯtinuus ſecūdū ꝯſuetudi
nē ut menſatim· Alij tñ contrarium dicunt
ut petrus de pal'· Et hec opinio communi
oꝛ eſt· Unde etiam ꝓpter hoc non deneges

abſolucōꝫ ꝫ ꝓhibeas q̄ꝙ tū potes de exacti
one et exactā ammoneas ut non aſſentiat
exigēti. n̄ tn̄ ex ħ de incōtinētia ipius timēt
Dubiū eē ē de exigēte debitū a ꝯiuge pmanē
te ī adulterio ſiue occulto ſiue māifeſto. q̄d
ipſe nouit. Hoc tn̄ q̄dā dicūt eſſe mōrle in
ipſo exigēte. q̄ꝛ facit ꝯtra ꝯſtōnē eccie. ut
no. hug. xxij. q. i. ſi quis uxorē. et ħ firmat
in ſūma piſana. ꝫ ī ſūma ꝯfeſſ. et arch. in ro=
ſario mitigāt hūc rigorē excipiētes caſū il
lū vicꝫ cū exigēs ħ facēt ad ꝓuidēdū incō
tinētie ſue. ꝫ pe. de pal. multomagis miti=
gat dictū rigorē vicꝫ cū nō ſpatur ex ħ emē
datio pmanētis in adulterio ꝫ potius de=
terioratcō. nō peccat exigēs ſaltē mortalit̄
¶ Qn̄qꝫ eē exercetur actus ꝯiugalis ubi fit
veniale. cū vicꝫ exercetur ſuato debito va=
ſe ⁊ mō. tn̄ p̄ncipal'r fit intēcōe delectacōis
ꝯſeqn̄de. ita tn̄ q̄ ſiſtat intēcō intra limites
mr̄imonij. Vel cū exercet̄ actus hmōi ꝯiu=
galis ꝓpter ſanitatē corpalē ſolum. q̄ꝛ ad
hūc finē nō ordiatū eſt. veniale tn̄ puto.
Vel ſi ī ſolēnitatibꝫ et diebꝫ ieiuniorꝫ exe=
git debitū aliq̄ infirmitate. ſ. ꝯcupiſcētie du
ctus ſine ꝯtēptu ſacri tpis vel eccīaſtice ex
hortacōis veniale eſt ſm tho. et ray. Sꝫ red
dens debitum non peccat cum timet de in=
continētia vel ſcandalo coniugis. peccaret

aũt ſi negaret oĩo. Jtẽ tpe p̃gnacõis exi-
gere veĩale ẽ. et ſi nõ eſt piculũ ab orſus red
dere nõ eſt pccm. Jtẽ añ purificacõz poſt p
tũ exigẽ ſuatis tñ alijs debitis circũſtãtijs
nõ eſt mõrle ut vid̃r. Sʒ ſm Guil. exigẽ vel
reddere debitũ añ ingreſſuz ecc̃ie poſt ptuz
nõ vid̃r pccm. Et pñt mlieres intraẽ ecc̃iaz
añ. xl. diẽ ſine p cco. Jn quo tñ ſeruãda ẽ cõ
ſuetudo p̃rie ſi fieri p̃t. Jtẽ actus impudici
cie q̃ibi exercẽtur ptinẽtes ad delectacõnez
opis ſeu exercicij illius excepto tñ ope ut ĩ
tactibꝫ oſculis et alijs hmõi inordiatis oĩ
ter ſũt veĩalia. q̃uis tãto poſſʒ eſſe inordi
natio ꝙ fieret mõrle. ❧ Añqꝫ eẽ exerceẽ a-
ctus cõiugalis ſine pcco aliquo. cũ vicʒ fit
cã ꝓlis ɔcipiẽde vel eẽ cã reddẽdi debitũ ſer
uatis tñ alijs debitis circũſtãtijs. Tenetur
aũt exactus et dʒ reddere debitũ. et p̃cipue
vir uxori. nõ ſolũ exp̃ſſe petẽti. ſʒ etiã p ſi-
gna vel circũlocucões. nec debʒ vir uxorem
auertere ne petat ꝓpter piculũ. Etiã fit hu
iuſmodi actus ſine pcco. cũ fit cã fornicacõ
nis vitãde m̃ſe vel in ɔiuge. ❧ Circa p̃dcã
aũt ſic formantur interrogacões. Si vicʒ
uſus eſt mr̃imonio ex̃ vas debitũ. ❧ Si ali
quid fecit ad euitãdaʒ gñacõez. ❧ Si uſus
eſt modo indebito. licʒ in vaſe ꝓprio et quõ.
❧ Si utẽdo matrimonio habuit intẽtionẽ

ad aliū vel aliā. ¶ Si tpe menſtruo℞ exe-
git vel reddidit. ¶ Si tpe p̄gnacōis et p̄ci
pue ꝓpe partū. vel añ purificacōẓ poſt p-
tuẓ exegit debitū. ¶ Si exegit vel reddidit
a pmanēte in adulterio. ¶ Si p̄ncipalr cā
delectacōis exegit vel alia cā. Et ēcā hmōi
iudicāduẓ ē de pccō mōꝛli vel veniali ſm p̄
dicta. de q̄bꝰ tñ plenius hēs i ſūmis. ¶ Si
petēti omnino denegauit debitū. ¶ Si p̄ter a-
ctū ꝯiugꝫ p tactus oſcula ſeu alia ſecuta ē
pollutio. ¶ Si ꝯtraxit mr̄imoniū exñs ex-
cōicatus maioꝛi excōe. ꝗꝛ peccauit mōꝛlr et
p̄cipue ſi ſciuit ſe foꝛe excōicatū. et h̄ ꝗꝛ pti
cipauit in d̄inis. ſ. ſacris cū excōe maioꝛi.
idē vide de minoꝛi ſi eā nouit. ꝗꝛ ſepat a ſuſce
pcōe ſacro℞. et mr̄imoniū eſt ſacr̄m. ergo.
rc̄. ¶ Si exñs in mōꝛli ꝯtraxit mr̄imoniuẓ.
vide mōꝛle. ꝗꝛ ſacr̄m ſuſcipit in mōꝛli ſciē-
ter. p̄cipue aūt ſi ſit factū p v̄ba d̄ p̄nti. ꝗꝛ
ibi ē eſſentia ſacr̄i. ¶ Si ꝯtraxit cū aliq̄ de fu
turo vel de p̄nti p v̄ba. nō intēdēs illū vel il
lam habere in ꝯiugem. ſed tm̄ carnalē co
pulā extoꝛquere. peccauit moꝛtaliter. et q̄ꝛ-
uis regulariter non ſit ibi mr̄imoniū. cogē
dus tamē eſt in foꝛo ꝯſciētie illam ducere
vel aliter illi ſatiſfacere. maxie ſi ſecuta eſt
copula carnalis. In quo tamen caſu eccle-
ſia iudicaret mr̄imoniū ſi veniret ad foꝛum

ꝯtẽtioſũ nã ipſa iudicat de manifeſtis nõ de
occultis. et tenetur obedire ecc̃ie. ¶ Si vir
nõ ꝓuidit uxori et familie in neccr̃ijs. nõ tñ
ſupfluiſ. ¶ Si nimis exaſpauit uxorẽ dictiſ
vel factis. ¶ Si zelotipus et nimis ſuſpici
oſus fuit ꝯtra eã vel nimis r̃miſſus ĩ cuſto
dia eius. ¶ Si uxor inobediẽs ꝛ ꝯtẽcõſa ac
ſui ſenſus erga virũ fuit. ¶ Si nimis incul
ta et negligẽs fuit circa gub̃nacõꝫ domus.
¶ Si irreuerẽs et diſcola fuit ad ſoceros ꝛ
cognatos. ¶ Si dedit de rebꝫ viri parẽtibꝫ
uel paupibꝫ plus q̃ꝫ debuit. ¶ Si dedit licẽ
tiã viro eũdi ad alias cũ p̃gnat̃. qḋ ẽ mor̃=
le ¶ Si nõ vult ſeq̃ virũ trãſferẽteꝫ domici=
liũ ad qḋ tenet̃. ñ vellet eã trahere ad pec=
catuꝫ. aut dubitaret de morte ſua. aut ſi eſſꝫ
vagabũduſ ¶ Si uterq꞉ ẽc filios educauit
in timore dei et obediẽtia mãdatoꝝ ei⁹. ad
quod tenẽtur. ¶ Interrogacõnes ad pñ
cipes et rectores. .xxxi.

Circa pñcipes et rectores ſeculares
ſic p̃nt formari interrogacõnes ꝓut
videbit̃ expedire ſm ꝯdicõꝫ pſone. et p̃mo
Si vicꝫ p uſurpacões iniuſtas et nõ iuſto
titulo obtinuit dignitatẽ regimẽ vel dñiũ ci
uitatis vel caſtri. q꞉ mor̃liter peccauit. ꝛ ſp
in iſto pcc̃o manet dũ tenet hmõi uſurpa=
cõnẽ. ñ poſtmodũ titulũ iuſtificaſſꝫ. nec ibi

q̄n iuſtū titulꝫ p̄t exercē iudicia ſine pcc̄o
¶ Si ambicōſus fuit ad dignitates ⁊ regimē
minis aſpirās. et ſi intēdit negligere iuſti=
ciā ad q̄rendū amicos ut ſic pmaneat i do=
minio. ꝙ mortaliter peccauit ¶ Si p̄latis ec=
cleſiaſticis vel alijs maioribꝯ ſuis. nō fuit
obediēs. et ammonicōnes ⁊ correpcōnes
ab eis factas nō ſuſtinuit patiēter. aut ſi
eos ɔtēpſit. ꝙ peccauit mortaliter ¶ Si ſniaꝫ
excōis vel interdicti nō curauit aut ſic liga
tus diuinis ſe ingeſſit. qđ ē mortale ¶ Si ꝓpter
crimē eius ciuitates ſūt interdicte. qđ ē ſi=
bi ad magnū iudiciū ¶ Si ꝓhibuit laicis
ꝙ nō vēderēt clericis nec cōq̄rēt eis ex eo ꝙ
nō habꝫ ex eis qđ vult. ¶ Si ꝓpter excōica
tionē in ſe latā iudices vel actores aut mi=
niſtros g̃uauit. ꝙ ultra mortale excōicatus ē
¶ Si de factis eccl'iaſticaꝝ pſonaꝝ ad eum
nō ptinētibꝯ ſe intromiſit ut trahendo eos
ad ſuū iudiciū. et hmōi. ꝙ mortaliter pecca=
uit. et excōicatus eſt. Et ſi cepit aut cape fe
cit vel incarcerare clīcos aut religioſos eē
deliquētes ē excōicatus. ſi nō habuit priuſ
licētiā a p̄lato ſuo ¶ Si electōꝫ alicuius im
pedierit malicioſe vel p violētiā aliquē in
truſit. vel ſi grauauit aliquod monaſteriuꝫ
vel collegiū eo ꝙ nolebāt eligē illū ꝓ quo
rogabat. ꝙ ultra mortale excōicatus eſt.

¶ Si ius pr̄onatus eccl̄iarū de nouo sibi u-
surpauit vel bō vacātiū eccl̄iarū aut mōste
rioꝝ. q̄ ultra mo͛ile excōicatus ē. ¶ Si im-
posuit collectā aut tallia vel exactōes cl̄i-
cis ⁊ alijs p̄sonis eccl̄iasticis sine licētia pa
pe. q̄ si post monicōȝ nō desistit ē excōica-
tus. ¶ Si fecit statuta vel leges ɔtra lib̄tatē
eccl̄ie vel iudicauit ḿm illa vel dedit ɔsiliū ad
hm̄oi vel nō r̄mouit cū potuit q̄ ultra mo͛-
le excōicat⁹ ē. ¶ Si noua pedagia vel gui-
dagia instituit. nō hn̄s ptātē sup ħ a p̄nci
pe. vel si antiq̄ pedagia seu theolonia au-
gmētauit. excōicatus ē. ħ si hoc fecit cū licē
tia principis et cā racōnabili nō est pcc̄m.
¶ Si non tenuit stratam vel viam publicaȝ
securam a p̄donibus et latronib⁹ ut debuit
q̄ peccauit mo͛lr et tenet̃ ad restōȝ dānoꝝ
inde secutoꝝ. ¶ Si a clericis aut religiosis
theolomū aut gabellā accepit ꝓ hijs q̄ de
ferūt nō tn̄ cā negociacōis. q̄ peccat ḡuit᷑
et excōicatus ē. q̄ ius aliq̄ ut Jo. al. hāc nō
admittūt. q̄ nō recepta. et ꝑpa scit ⁊ tolerat
imo hoc facit in terris suis. ¶ Si publicos
usurarios et alienigenas et nō inde oriūdos
.s. in terris suis ad exercēdum fenus in ciui
tatib⁹ suis admittit. vel admissos si infra
certū tps nō expellit q̄ excōicatus ē. et ħ si
fuerit p̄sona eccl̄iastica hn̄s dn̄iuȝ tēporale.

¶ Si vero fuerit pͥnceps ſecularis excōicā
dus ē. ex̄. de uſu. li. vj. nō tn̄ epī et ſupiores
incurrūt ȝ alij. ¶ Si nauigātes in diſtrictu
ſuo depdatus ē vel depdari fecit vel hoc fa
ctū noīe ſuo ratū habuit. qꝛ ut pirata excōi
catus ē excōicacōe ꝑpali ¶ Si nauigātes ex
ſpoliauit vel res eoꝝ ad portus terraꝝ ſu
arū a mari delatas ſibi appropͣauit. qđ ē ra
pina. et ſm̄ aliquos ſūt excōicati ¶ Si incē
dia fecit vel fieri fecit vel effregit ecclias vl̄
loca religioſa. qꝛ excōicatus ē. et poſtq̄ fu
erit denūciatus ſpectat ad papā abſolucō
eius. ¶ Si immunitatē eccliaꝝ violauit pu
qꝛ fecit cape hoīes ꝓpter debita vel ec̄ male
ficia aut aliā quācunqꝫ cāꝫ in ecclia vel locis
ꝓuilegiatis. qꝛ ſacrilegiū ↄmiſit qđ ē mortā
le et pt̄ excōicari ¶ Si exſpoliauit ecclias vl̄
pſonas eccliaſticas qđ multi tirāni faciunt
aut ꝓuilegia eoꝝ violauit mortalr̄ peccauit
¶ Si fecit repſalias vel fec̄ fieri. aut ab an
tiquo ↄſuetas extēdi ↄtra pſonas eccliaſti
cas ē excōicatus. nͥ reuocauerit infra mēſem
et ſatiſfecerit. de iniuria et dā. et ſi pignora
cōes. li. vj. Utrū aūt liceat facē repſalias
ↄtra laicos vide in. iij. pte ſū. ti. iiij. c. i. ¶ Si
ad ecclias in qͥbꝫ pronus fuit idoneos non
repn̄tauit ȝ ineptoſ. ut ideotas vel ↄcubia
rioſ vl̄ alioſ maloſ pn̄tauit vl̄ ſbditos ſuoſ

eccłiaꝝ pr̄onos tales eligē aut pn̄taē ſua-
ſit. ꝙ peccauit mor̄liter. ¶ Si recepit pecu-
niā ut pn̄taret aliquē cū eſſꝫ pr̄onus vel ut
ſupplicaret ꝑꝑe vel ep̄o. ꝙ bn̄ficiū alicui cō
ferat. ꝙ ſimoniā cōmiſit vel ec̄ abſqꝫ pecu-
nia ſi porrexit p̄ces ꝓ indigno. ꝙ mor̄le ē.
et ſimonia. ¶ Si fuit fautor et defenſor hre-
ticoꝝ aut ec̄ ſciſmaticoꝝ. ꝙ mor̄liter pec-
cauit. et ē excōicatus. ¶ Si impediuit volē-
tes recurrē ad forū eccłiaſticuꝫ ſup cauſis q̄
ad talē forū ptinēt. ne ſ. corā eccłiaſtico iu-
dice tales cāe agitētur vel ad hoc dās cōſi-
liū auxiliū vel fauorē. ꝙ excōicatus ē. ut ex̄.
de immu. ec. c. qm̄. li. vi. ¶ Si belluꝫ ſumpſit
iniuſtū vel adiutor fuit iniuſte bellātis. ꝙ
om̄ia mala q̄ inde ſequūtur tenet̄ reſtituere
et h̄ verū n̄ ad inuādū et ꝓuiēdū tenet̄ illi q̄
hmōi bellū inſtituit utputa ꝙ ē miles aut
vaſallus eius. Talis ec̄ adiuuās cū eſt du-
biū ſi bellū ſit iuſtū vel iniuſtū excuſat̄. ut
.xxiij. q. i. quid culpat̄. nō aūt excuſaretur
de pc̄co. ſi ſciret bellū iniuſtū. ¶ Si cōſulit ex-
iſtēs in officio ciuitatis ꝙ aſſumatur iniu
ſtū bellū ad om̄ia mala et dāna inde ſecuta
tenetur. niſi forte ꝓponeretur materia in cō
ſilio falſa. modo tn̄ et forma ac ſi eſſꝫ iuſta.
tūc eni h̄ ignorātes vidētur excuſari. ¶ De
materia belli z quō dicatur iuſtū vel iniuſtū

vide in sū·in·iij·pte ti·ij·¶ Si indiſcretos ꝛ
tirānos officiales fec̄ ſeu ꝑpoſuit terris ſuis
qꝛ tenetur de dānis et malis eoꝝ·ſi ſciebat
eos tales eſſe·ſecus ſi neſciebat·et tūc q̄ ci=
to pcepit eos tales eſſe remoueat eoſ·qꝛ a=
lias peccaret ut p̄ſcriptū eſt·¶ Si iniuſtas
exactiones et collectas fec̄·qꝛ rapinā fecit
Et q̄ collecte dicātur iniuſte ꝛ quō debeat ſa
tiſfacē vide in·iij·pte ſū·ti·ij·c·i·¶ Si poſu
it iudeos in officijs pblicis·qꝛ ꝓhibētur·
ut·xvij·q·iiij·¶ Si ea q̄ ſūt ciuitatis approp
auit ſibi ut ſiluas cāpos ꝛ hmōi·qꝛ mōꝛle ē
et tenet̄ reſtituere·¶ Si liberos hoīes in ſuoſ
ſbiecit·nā xp̄iani nō pn̄t redigi in ſeruitutē
rōne belli vel eē capti nō pn̄t licite emi ꝉ ſ=
uos vel empti vēdi·Sꝫ infideles bn̄ in ſuitu
tē redigūtur ac emi et vēdi pn̄t capti·tn̄ in
bello iuſto·Qui ſi poſtea efficiātur xp̄iani
nō tn̄ ex hoc liberātur a captiuitate ꝛ ſuitu
te·q̄uis tn̄ piuꝫ ſit eos tūc liberos facere·
¶ Si a decedētibꝫ ſine filijs accipit bona il
loꝝ nō pmittēs de eis teſtari vel legari ad
placitū·niſi pr̄ia illa talē hr̄et ꝯſuetudinē
a tpe cuius in ꝯ̄riū non eſſꝫ memoria hoīm·
¶ Si nimis vīdicatiuus fuit·¶ Si homici=
dia mutilacōnes incarceracōes vulnera et
hmōi ſeua ſine iuſticia·vel eē cū iuſticia et
ex odio vl̄ ob vīdictā fec̄ ꝓcurauit uel facē

pmiſit. q̄ in hoc ḡuia mōꝛlia ſūt. ¶ Si toꝛ-
neam̄ta aut duella fecit fieri vel ludos aut
ſpectacl'a piculoſa aīe vel coꝛpi. ut ꝓijcē la
pides ad iuīcē vel ſi al's repn̄tacōes turpi-
dinū fieri fec̄ aut pmiſit. vel ſi hmōi nō ꝓ-
hibuit cū tn̄ potuit ſine ḡui ſcādalo q̄ mōꝛ
liter peccauit. di. lxxxij. terroꝛ. ¶ Si leges
ſtatuit q̄s nō potuit vel nō debuit. q̄ inīq̄
erāt. q̄ mōꝛle ē. ¶ Si nimis durus fuit ad
diſpēſand̄ vel pcedū in q̄bꝫ potuit. vel ecō
trario ſi nimis facilis ad pcedū delinquētibꝫ
fuit in p̄iudiciū iuſticie et cōīs utilitatis.
¶ Si feuda vaſallis ſuis abſq̄ iuſticia de-
negauit. vel ſuiciū indebitū ab eis exegit.
aut fidē nō ſuauit. ¶ Si ip̄e ex n̄s vaſallꝰ al
teriꝰ nō fuit fidelis dn̄o ſuo ut debuit ſm q̄
in iuram̄to fidelitatis exp̄mit̄. vel obſeq̄ū
debitū nō p̄ſtitit vel iniuriā aliq̄ fec̄ dn̄o. ſ.
alienādo feud̄ aut diminuēdo. aut aliquid
hmōi. q̄ mōꝛle ē et tenetur de dāniſ. ¶ Si tu-
telā alicuiꝰ ſibi cōmiſſaꝫ nō fidelr egit vel de
bonis illiꝰ ſūpſit vel diſſipauit. q̄ mōꝛle ē.
et tenetur de dānis oībꝫ. ¶ Si i terris ſue iu
riſdictōis ſuſtinuit iniuſtas m̄ſuras ā iuſta
pōdera aut iniuſta p̄cia rerū vēaliū ſ̄cētēr
q̄ mōꝛle ē et tenēi vid̄ꝛ de dāniſ. ſi tn̄ modo
obuiaē potuiſſꝫ hmōi. Silr peccat ſi induc̄
uel ſuſtiēt malas cōſuetudīes ā coꝛruptelaſ

¶ Si tolerauit publicos uſurarios ꝓpter hoc
recipiēs ab eis certā q̄ntitatē vel ſūmā pecu
niaꝝ annuatī. vel ob aliā cāz. qꝛ mōꝛle ē et
tenet ad reſtōꝫ illius ſic accepti. nō tn̄ uſu-
rario. ſꝫ creditoribꝫ eius a q̄bꝫ ſūt uſure ac-
cepte ⁊ extorte ſm̄ tho. ¶ Si aliq̄d caſtrū vl
dominiū aut aliā rē in pignus habuit ⁊ fru
ctus illius nō ꝯputauit in ſortē. qꝛ uſura ē.
Et ſic ulterius hic interrogādum eſt de alijs
ſpēbꝫ uſure. ſiveꝫ in aliq̄ offendit vel par-
ticeps fuit. de quibꝫ. s. m. i. pte. c. de uſura.
¶ Si penas vel emēdas i pecuniā ꝓpter cu
piditatē vel odiū vel ꝓpter correpcōꝫ delin
quētiū accepit vel ultra debitū extorſit. vel
penas corpales vel mortis in pecūiarias
ꝓpt auariciā ꝯtra iuſticiā ꝯmutauit qꝛ mōꝛ
le ē. ¶ Si pmiſit in terris ſuis latrones in-
ualeſcē vel malicioſe eiſdē fauēs fuit. aut
ex auaricia nolēs expedire ad tutādā pri
am. qꝛ mōꝛle ē. et tenetur de dānis factis. ſi
ꝯmode obuiare poterit. ¶ Si iuſticiā vēdi-
dit vel munera iniq̄ accepit. ſ. ꝓ ammiſtra
tione iuſticie vel alias iniuſticias fec̄ vel fi-
eri fecit in iudicādo. qꝛ mōꝛle eſt ¶ Si fidem
ꝓmiſſam violauit etiam inimico. niſi pri-
us ipſe violaſſꝫ. qꝛ mortale eſt. ¶ Si treu-
gas non ſeruauit. et ſi obſides ſuos non li-
berauit. quia mortale eſt. ¶ Si viduas et

pupillos ↄtra oppſſores ſuos nō defendit.
¶ Si nimis curioſus et ſūptuoſus fuit in
veſtitu et apparatu ciboꝝ et equoꝝ fami-
lie cū canibꝰ auibꝰ edificijs et ↄuiuijs. nam
qn̄qꝫ ut hm̄oi valeāt facē emūgūt ſb̄ditoſ
ſibi ꝓꝑ'os uſqꝫ ad ſangnē eoꝝ faciētes mul
ta iniuſta. ¶ Si fec̄ edificaē domos ſuas vl'
agros aut vineas arare et in eis laborare.
aut ligna apportari et ſilia p ſb̄ditos ſuos
et eis nō ſoluit plene de labore ſuo. ṅ ſub-
ditī ad h̄ debite teneātur. vel ſi in diebꝰ feſti
uis fecit p ſe laborare. qꝛ mo͛le ē. qđ tn̄ ml'
ti faciūt nec ſb̄diti tenētur ī h̄ obediē. ¶ Si
nimis ſe occupauit ī venacōībꝰ et aucupi
is uel qđ peius eſt ſubditos ſuos in hm̄oi
g̃uauit eos ad hoc inducēs et qđ peſſimū
eſt ſi h̄ fit in diebꝰ feſtiuis. maxīe nō prius
audita miſſa. ꝓpter qđ oēs peccāt mo͛li
ter et ipſe eſt reus oīm. ¶ Si ꝓpter diſcur-
ſus et hm̄oi deſtruxit ſegetes alioꝝ. qꝛ te-
netur de dāpnis. vel ſi permiſit accipi de fe-
no aut blado ſubditorum ſuorum ꝓpter e-
quos ſuos non petita et obtenta licentia.
qꝛ tenetur de damno. Idem de quibuſcun-
qꝫ fructibuſ. ¶ Si hiſtrionibus ſuperflue
dedit vel mimos turpia repreſentantes in
curia nutriuit vel concubinas aut meretri
ces. aut ludentes ad aleas in curia tenuit.

que om̄ia ſūt dānabilia ¶ Si de honeſtate
familie ſue nō curauit ſ; in honeſte ſe hn̄tes
cū femīs aut maſclis in curia ſua retinuit·
nec correxit cū poſſ;· qꝛ peccauit mortaliť·
¶ Si vero hmōi pn̄ceps ē ꝯiugatus· inter
roga ultra p̄miſſa de hijs q̄ hn̄tur in· c· px·
p̄cedēti ꝑut vidꝛ expediē· ¶ Circa iudices
vel ꝗ̄cūqꝫ hn̄tes aūctē vel iurdictōꝫ ordi a
riā vel delegatā aut aliā· ·xxxij·

Si vicꝫ iuriſdictōꝫ aut ptātē ſuā ac
cepit ſimoniace aut uſurpatie· qꝛ
hmōi ptās nō dat aūctēꝫ iudicādi· vn̄ talˀ
q̄ties iudicaret peccaret mōꝛliter ¶ Si ex:
ceſſit fines mādāti ſiue ptātis ſue qꝛ mōꝛle
eſt et hoc ſi ſciēter aut ex ignorātia craſſa·
¶ Si timoē cupiditate odio vel amoē aut
aliq̄ alia iniqua cā tulit iniquā ſentētiā ad
uertēter· qꝛ mōꝛle eſt et tenetur ad om̄e int:
eſſe parti leſe· et hoc ſi ille ꝑ quo lata eſt ſen
tētia illa iniq̄ non p̄t vel nō vult ſatiſfacere
qꝛ an̄ oīa ille teneretur ſm̄ ray· ¶ Si ꝑ igno
rantiam craſſam tulit iniquā ſentētiā in iu
dicō anime· qꝛ tenetur reuocare· ꝛc̄· et pec:
cat mōꝛliter ut dič ray· debuit enī ſe ſcire in:
ſufficientē et nō iudicare· ¶ Si ꝑ negligēti
am· qꝛ ſufficiēs erat· et ſi laboraſſ; ad legē:
dum et inquirendū inueniſſ; veritatē· ſed
quia hoc neglexit agere tenetur ut prius·

Mitius tñ agitur cū eo q̄ ꝑ ignorātiā q̄ꝫ cū eo q̄ ex malicia. et h̄ꝫ locū in iudice ordina-rio nō in delegato. ¶ Si delegatus iudex iu-dicauit bō fide et de ꝯſilio diſcretoꝝ vel pito-rū tulit iniq̄ꝫ ſniaꝫ nō vid̄r peccare aut tene-ri ad reſtōꝫ leſo. tū q̄ꝛ nc̄citate obediētie iu-dicauit. tū q̄ꝛ ex certa ſcia delegātis ſūptus ē. cū eſſꝫ ignarus iuris. q̄ꝛ videbatur bonus vir. Iſtud tñ verū eſt n̄i in q̄rēdo ꝯſiliū fuiſſꝫ negligēs aut culpabilis. q̄ꝛ tūc peccaret et teneret̄ ad reſtōꝫ. h̄ guil. ¶ Si aſſeſſor indu-cit iudicē ad ferēdū iniq̄ꝫ ſniaꝫ excuſatur q̄ de iudex ſi ſimplex ē ut ꝑ dicit̄. cū tñ h̄ꝫ bo-nā ꝯſciaꝫ credēs. ſ. ſniam iuſtā. et cū nō fuit in culpa eligēdo aſſeſſorē iuſtū et bone fa-me ac ſufficiētē. Sꝫ aſſeſſor ille mōr̄lr pec-cat. et ad reſtōnē leſo tenet̄. ſiue doloſe ſiue ignorāter inducit iudicē ad iudicādū iniu-ſte. Hec Ray. ¶ Si iudex ignarus in iure ſe cū aſſeſſorē ducit q̄ ꝯīter nō reputatur ſuf-ficiēs ſꝫ iniquus. ſi de ꝯſilio illius fert iniq̄ꝫ ſniam. lꝫ eā credat iuſtā uterqꝫ mōr̄lit̄ pec-cat. et tenet̄ quiſqꝫ ad reſtōꝫ in ſolidū. ¶ Si accepit pecuniā in iudicō quod p̄t ꝯtingi qn̄qꝫ modis. et ſemꝑ videtur mōr̄le. Primo ſi accepit ut male iudicaret et cōtra iuſticiā et tūc illam pecuniam tenetur dare illi in cu-ius iniuriā lata eſt ſentētia. i. q. i. iubemus.

ſcđo ſi accepit ut bñ iudicaret. tercō ut iu-
dicaret ꝛ daret ſniaȝ. q̃rto ut nō iudicaret cū
deberet iudicaē. qn̄to ut nō male iudicaret.
In hiis q̃tuor caſibꝰ dȝ fieri reſtō illi q̄ ledit̄
.i.q.i.nō lȝ.ħ ray. ȝ ſm guil. in foro ꝯſcie p̄t
paupibꝰ erogare. ſic̄ alia turpia lucra et de
ꝯſilio. ¶ Si nullo mō iudex vult ferre ſniaȝ
cui deberet. et ꝓpter ħ q̇s pdit ius ſuū. mor̄
le ē. et tenetur illi reſtituere litis eſtimacōȝ.
ħ ray. xxiii. q.i. adminiſtratores. ¶ Si iudex
accepit aliquid a paupibꝰ. q̄ nulla ab eis
xemia recipe dȝ. ubi nō q̄ ordinarius iudex
ñl p̄t accipe neqȝ ec̄ expenſas ñ moderata
xemia oblata. ut eſculētum vel poculētum
nō tn̄ ſm ea plus vel minus iudicare debȝ.
di. xli. de eulogiis. Delegatus tn̄ bn̄ p̄t reci
pe expenſas moderatas. et ħ qn̄ eſt paup.
vel qn̄ oportȝ eū exire vel ex̄ domiciliū ſuū
eq̃tare aut ambulare ꝓ examinacōe cau-
ſe vel etiā ꝓ aſſeſſore ſm glo. Si aūt ꝓꝑa cāȝ
alicui delegauit nō vid̄r q̄ aliquid poſſȝ pe
tere. nec ec̄ expenſas ſi ſibi ſua ſufficiūt. ñ
oportēt exire et facē expenſas maiores ſo
lito. hec ray. et guil. ¶ Si iudex ecc̄iaſticus
ordinarius vel delegatus ꝯtra ꝯſciaȝ et iu-
ſticiā in grauamē alterius ptiū in iudicio
quicq̄ fecit p gratiam vel p ſortes. puta p
pecuniā incurrit ſuſpenſionē ab execucōe

officiꝫ p aliū ↄtēnādus ad cſtiacōȝ litis· de
q̄ vide i ſū· iiij· pte· ¶ Si iudex ecclaſtic⁹ ſen-
tētia s excōis ſuſpēſionis vel intᷣdicti de fa-
cili fulminauit· aut ſine monicōe p̄miſſa vel
ſine ſcp̄tis vel alijs ↄtra ordinē iuris· qꝛ g̃ui-
ter peccat· de ħ hēs in· iiij· pte ſū· ¶ Si iudex
q̄cunqꝫ dilacōes aliq̄s fec̄ ↄtra ius· ¶ Si or-
dinē iudiciariū nō ſuauit· ¶ Si alterā ptiuȝ
ↄtra iuſticiā in aliquo g̃uauit· ¶ Si reo fec̄
q̄ſtiones ſeu inq̄ſicōes ad q̄s rn̄dere nō te-
nebat̄· ¶ Si appellacōes ltimas nō admiſit
¶ Si doloſe locū appellādi dedit· ¶ Si poſt
appellacōȝ ltimam n̄lominus in cā ꝓceſſit.
¶ Si i dubijs magis ptos nō ↄſuluit ¶ Si
allegacōes friuolas admiſit ¶ Si paupi-
bꝫ viduis orphanis ꝛ hmōi nō ſbueīt ꝛ nō
ꝓuidit in aduocacōe· In quolibꝫ hoꝝ vide-
tur eſſe mōꝛle cū ſciēter deliquit· Nō qꝛ q̄ fin-
git fraudulēter caſū aliquē p quē aliq̄s iu-
dex vadat vel mittat ad aliq̄ꝫ mulierē ꝓ te-
ſtimonio· eſt excōicatus· ex̄ de iud· mlieres
li· vj ¶ Si iudex illicite relaxauit penā debi-
tā reo· qᷣ fit tripliciter· Primo qꝛ nō erat
ſup̄mus iudex· i· p̄nceps· nec ei publica po-
teſtas ē plenarie ↄmiſſa· ſꝫ ut iudicꝫ ſm le-
ges ↄſtitutas ciuitatis· Secūdo ſi habꝫ ple-
nariā ptātē· is tn̄ qui paſſus eſt iniuriam
non aſſentit ſibi remitti· ſed vult puniri·

Tercio et ſi h3 ptātē plenariā et ieſus vult remittē tñ nō ſbeſt cā utilitatis reipublice ſ3 no ciue ſpariēs incētiuū deliquēdi ſ3 tho. in quolib3 hoꝝ peccat mōꝛlr. Si penam debitā auxit vel minuit cū nō poſſ3 uel non deberet. qn aūt poſſit vel nō vide in. iij. pte ſūme. ti. iij. c. ſi ec mūri poſſit. Si iudicauit i iudicō cādētis ferri vel duelli et hmōi. qꝛ mōꝛle ē. de ſ3 vide i. iij. pte ſū. t. i. c. iij. Si iudicauit ſ3 allegata et pbata ↄdēnās quē nouit innocētez. qui tñ utrū pecat vel non et quō vide in. ij. pte ſū. ti. v. c. xiij. Si miſter iudicis exñs executus eſt iniuſtā ſniā3 nā ſi p cto ſcit innocētez nō excuſat a pcō ſ3 Ray. ſecus ſi dubitat. qꝛ tūc excuſat ꝓpt obediētiā. hec tho. De ceteris ptinētib9 ad iudiciū habes in. iij. pte. ti. iij. p totū.

Circa aduōtos pcūtores ꝛ nōꝛioſ. xxxiij.

Circa aduocatos pcuratores et notarios tales formande ſunt queſtiones. et pmo. ſi vic3 poſuit ſe ad aduocādū cū in iure phibeatur. et hoc ſciēter. qꝛ vid3 peccare. Prohibētur aūt infideles et excōicati maioꝛe excōicatione. et religioſi niſi p ſuo monaſterio. et de licētia ſui plati. Clerici in ſacris vel etiā in minoꝛib9 ↄſtituti et beneficiati. qui tñ phibētur aduocare in iudicio ſeculari. niſi in cauſa ꝓpria vel p eccleſia

ſua vel ꝓ cõiũctis ⁊ miſerabilibꝫ ꝑſonıſ. ſũt
et alie ꝑſone ꝓhibite de q̃bꝫ h̃etur. iij. q. v.
ij. C. tria. ubi inter alios eſt 3ōdonnita p̃ci-
pue notorius de iure vel de facto. Judex vel
aſſeſſor etiã nõ p̃t eſſe aduocatus in cã in q̃
ẽ iudex nec clericus ꝓ extneis ↄtra ecc̃iam
ſuã. hec Ray. ¶ Si aduõtus vel ꝓcũtor ſci-
ėnter defendit iniuſtã cãm peccat mõrliter
et tenetur altėi ꝑtiũ de omi dãno inde hito
ẜ tho. ñ ſatiſfaciat cliẽtulꝰ q̃ p̃ncipl'r tenet'
ſi ſcit iniuſticiã qñ. ſ. obtinet victoriã cãe
Si ignorãt' iniuſtã cãm defendit. i. putans
iuſtã. excuſat' ẜm modũ q̃ ignorãtia excu-
ſari p̃t ẜ Tho. vñ ſi ex igrãtia craſſa peccat
mõrlr ¶ Si i p̃ncipio credebat iuſtã ẜʒ i ꝓceſ-
ſu cãe vidět eã iniuſtã dʒ deſeré et nõ ulteriuſ
ꝓſeq̃ alias eni peccaét. Et ſi obtinét victo-
riã cãe tenet' ad ſatiſfactõʒ leſo nõ tñ dʒ eã
ꝓdé adũſario vel ſecta ſue cãe reuelaé ei ẜʒ i-
ducé cliẽtulũ ſuũ ad cedẽdũ ul' ↄponẽdũ cũ
aduerſario ſine aduerſarij dãno hec Tho.
Dũ tñ cã ẽ dubia uſqʒ ad finẽ licʒ ꝓſequi eã
ſine pcc̃o. hec guil ¶ Si in aduocãdo uſus
eſt indebito modo videlicet ſecũdũ Ray.
¶ Si ꝓduxit falſos teſtes vel ꝓduci fecẽ vel
corruptos ¶ Si iduxit falſas leges. ¶ Si a-
lias ꝓbacões falſas iuris vel facti. ¶ Si
mẽtitur vel mẽtiri fac̃ cliẽtulũ ſuũ in iudicio.

Si dilacōnes nō neccrias q̄rit in grauamē ptiū. ¶ Si appellat ſciēter ↄtra iuſtā ſniam In quolibꝫ ſup̄dcōꝝ caſuū vid̄r mo͛rle. Si non fidelr̄ cāz fouet q̄ᵗtū iuſticia ſuadet ob= mittēdo de ↄtigētibꝫ ex negligētia vel igno rātia nō bili in quo poſſꝫ eſſe mo͛rle. ¶ Si ꝓ caciter ſe habuit ut dicēdo cōuicia vel mi= niū vociferādo. ¶ Si ꝓdidit adūſario ſuo ſecreta ptis ſue ꝛ ſi p p̄dcōs modos vicit in= iuſtā cām tenetur leſo de omi dāno. ꝫ ray. et hoſt. ¶ Si aduocatus nō adhibuit in cā iu ſta paupū pr̄ocimū et miſerabiliū pſona= rū. nā ſi nouit talē cāz ꝛ ſcit talē p ſe nō poſ ſe iuuari. qꝛ nō hꝫ ad ſoluēdū nec aliū videt velle talē adiuuare. et qꝛ ex hͦ videt cāz illiꝰ iuſtā nō poſſe ꝓſequi tenetur g̃tis iuuaē ſi p̄t. al's eni peccaret mo͛rliter ſm tho. et ray. ¶ Si immoderatū ſallarium accepit de ſua aduocacōe. nā moderataꝫ p̄t petē aduoca= tus et iuriſcōſultus ut dic̄ aug. xiiij. q. v. nō ſane. R̄ō moderamē ſumitur ex q̄tuor. ſ. q̄= titate cauſe. labore aduocādi. ſciētia et facū dia aduocati. et ↄſuetudīe regionis. et ſm hoc magis vel minus p̄t accipi ſm ray. vl̄ cū ab inicō fecit pactum vel ex poſt facto ↄpleto. id eſt cauſa ↄpleta. Sꝫ ex quo cauſa eſt incepta nullū dꝫ pactū cū litigatore fi= eri quē accepit in ꝓpriam fidem quia poſſꝫ

eſſe occaſio magni piculi.iij.q.ij.§.pterea.
¶ Itē nō lic; paciſci de quota cū aduocato.
puta decima vel cēteſima.ſ; de quātā licet.
tn̄ moderate ſm iura. De hac matēia plene
hētur in.ij.pte.ti.iiij. ¶ Si iuriſpitus exn̄s
in cā quā nouit iniuſtā ↄſuluit quō obtine
ret mōꝛliter peccaret.et ſi vicit ex ↄſilio ſuo
tenetur leſo de dāno ¶ Si ex ignoꝛātia craſ
ſa male ↄſuluit. ¶ Si nō ↄſuluit paupibuſ
nō hn̄tibꝫ ad ſoluēdū. ¶ Si nimis petit p
curatoꝛ.de h̄ dicēdū vidꝫ ſic̄ de aduōto ¶ Si
pcuratoꝛ defendit ſciēter cām iniuſtā. ¶ Si
nō fideliter et ſollicite iuſtā fouet ¶ Si pau
pibꝫ non pſtitit pro cinū. ¶ Si nimis de ſa
lario petit. De hijs omībꝫ dicēdū eſt ſic̄ de
aduocato put ſupius habet. ¶ Si nōꝛius
exn̄s adūtēter falſat inſtrm.qꝛ peccat moꝛ
talit.et tenetur de omi damno inde ſecuto.
¶ Si malicioſe occultauit iura alioꝝ ſeu in
ſtrumēta ꝛ nō aſſignauit aut deſtruxit vel
alijs dedit aut al's fecit cū illis ſic̄ debuit qꝛ
ultra mōꝛle tenetur de omī dāno. ¶ Si ex i-
gnoꝛātia notabili vel negligētia male no-
tauit ſeu dictauit inſtrā vel teſtamta cū de
fectibꝫ vn̄ oꝛiūtur litigia vel pdūtur bō ali-
oꝝ.qꝛ peccat mōꝛlr ꝛ tenet de oi dāno exin
de ſecuto leſo. ¶ Si fuit rogatus ī teſtamtiſ
eoꝝ qui non fuerūt ſui ſenſus ſciēter tanqꝫ

ūſū rōmis liberū hn̄tiū et ſcp̄ſit ſeu nō uit·
qꝛ mōꝛle ē· et tenetur leſis de oī dāno· ¶ Si
in inſtrumētis ſuis nō eſt uſus ſolēnitatibꝫ
legalibꝫ vn̄ validātur ꝯtractus· qꝛ mōꝛle ē
et tenetur de dānis inde ſecutis ¶ Si fec̄ in-
ſtrumētū in fraudē uſuraꝝ ſciēter· qꝛ mōꝛle ē
et ē piurus· ¶ Si nōꝛius ex officio ſallaria-
tus ſufficiēter a ꝯuītate accepit et̄ ab aliȷs
ꝓ quibꝫ ſcp̄ſit lr̄as gr̄as et hm̄oi· vel ſi nō
ſallariatus a ꝯuītate accepit de ꝯſuetudine
ꝓ ſuo laboꝛe ultra debitū et eq̄tatē· qꝛ pec
cauit· et tenetur reſtituē· ¶ Si diebꝫ feſtiuis
abſqꝫ nec̄citate ſꝫ ex cupiditate fecit inſtr̄a·
vel copiauit aut extēdit ſcp̄turas cū poſ-
ſit differre· qꝛ vid̄ꝛ mōꝛle ¶ Si rogatus vel
non dictauit vel in ſcp̄tis redegit ſtatuta ꝯ̄
eccl̄iaſticā libtatē· qꝛ mōꝛliter peccauit· et ē
excōicatus· ¶ Si nōꝛius ex̄n̄s epī pro ſcri-
bēdis nominibꝫ oꝛdinādoꝝ vel lr̄is oꝛdia
tionū accepit pecuniā· qꝛ ſi ſallariatus ab
epō eſt· ſimoniā ꝯmiſit· ſi nō ſallariatus ſa
tis accipit ut de lucro participet oꝛdinato
rū ſimonia ē· de quo vide plenius in· ij· pte
ſū· ti· i· c· hoc· ¶ Circa mgr̄os et doctores·

ET primo ſi docēs ·xliij·
publice in legibus vel phiſica ad-
miſit in lectionem ſuam ſcienter
religioſos aut preſbiteros ſeculares vel

alios clericos nõ ſacerdotes. ſʒ in digñtate cõ
ſtitutos. q̃ excõicatus ẽ. quecũq; etiã p̃dicto
rũ admittat aduertẽter. ſimul cũ ſcolaribꝫ
ſuis. ut ex. ne cle. vel mo. ſe. ſe. immiſ. neg.
c. ſup ſpecula. ¶ Itẽ docẽs i q̃cũq; facultã
te etiã theologia. ſi admittit ad lectõʒ ſuã rẽ
ligioſũ exeũtẽ de monaſtẽio cũ hitu tñ ad
audiẽdũ ſine licẽtia p̃lati ſui ſciẽter. q̃ ẽ ex
cõicatus cũ eo. q̃ pticipauit in crimĩe. Idẽ
ſi cũ licẽtia p̃lati ſui. ſʒ ſine hitu talẽ recepit
ad lectõʒ. ¶ Si mgr̃ vel ſcolaris extñs bo
noñ. tractauit cũ aliq̊ ciue bonoñ. de oduc
tione hoſpicij irreq̃ſitis inq̃lmis ñ tps cõ
ductõis illius fuerit elapſũ. q̃ ẽ excõicatuſ
ex. de loc. et cõ. et ħ nõ hʒ locũ ñ in bonomia
ꝓpter ſpẽale p̃uilegiũ illius ciuitatiſ. ¶ Si
qs ex pacto receptus ẽ in canonicũ ut ſco
las teneat. ſimoniacus ẽ. vñ et mõrle. ſed
vacãte p̃bẽda p̃t ei annecti ħ onus. ſ. docẽ
di licite. hec hoſt. et ber. ¶ Si aliq̃d exigatᷣ
vel pmittatur ꝓ licẽtia docẽdi q̃uis ſ hoſ.
nõ ſit ſimonia. tñ eſt ↄtra iura. vñ et mõrle
qꝫ patet ex pena ꝓpter hoc impoſita. q̃ e
xactũ reſtituitᷣ. et debẽt exactores officijs
et bñficijs ſpoliari. ex. de exac. c. i. ħm Ray.
¶ Si magiſter feſtũ colẽdũ de iure vel de cõ
ſuetudine non vult cõcedere colendũ. niſi
pro pecunia vel econtra non colendũ pro

pecũia ſimoniã cõmittit ſm ray. ¶ Si m gr̄
hʒ bñficiũ vel ſalariũ ſufficiẽs ꝓ docẽdo ſi
exigit aliq̄d a ſcolaribꝰ. qꝛ ſimoniã cõmit
tit p̄cipue a pauꝑibꝰ. qꝛ vendit doctrinã
et tenet̄ ad reſtõnẽ ſm hoſti. et ray. Si vero
nõ ſufficit ſallariũ ſuũ ſm exigẽtiã ſui ſta-
tus p̄t exigẽ. ſi tamẽ ſit idoneus in docẽdo
alias nõ. A pauꝑibꝰ etiã nõ debʒ exigẽ. ob-
lata tñ p̄t ſꝑ recipe. et multomagis ſi nullũ
vel paucũ hʒ ſalariũ qꝛ tũc etiã p̄t exigere
collectã ꝓ labore. ¶ Si magiſteriũ q̄rit et
recipit ineptus et valde ignorãs. vid̄r eē
mõꝛle ꝓpter ꝑiculũ qđ ſeq̄tur. quia racõne
magiſterij datur fides in quibus req̄ritur
ne nocumẽtũ ſeq̄tur ꝓximo ex malo ɔſilio
et hoc p̄cipue in theo. facultate ⁊ admittẽſ
tales ſciẽter ad magiſteriũ videtur peccãe
mõꝛlit̄. ¶ Si q̄rit gradus vel magiſtẽiũ nõ
ad vtilitatẽ aiaꝝ ⁊ dei honorẽ ſʒ ad ſui oſtẽ
tacõʒ ⁊ vanũ honorẽ qđ p̄tʒ ad ambicõʒ. et
ideo de ſʒ vide. ſ. in. c. de ãbicõe. qñ mõꝛle et
qñ veniale ſit. ſi tñ q̄rit expoſicõʒ vel diui-
tias et libratẽ. ſʒ totũ vid̄r dãnabile et p̄ci-
pue in religioſis. ¶ Si docuit pblice in the
ologia exiſtẽs i mõꝛli notorio peccat mor
taliter ſm pe. ¶ Si ſciẽtias ꝓhibitas legit
vel didicit aut docuit. ut nigromantiã. vel
artẽ notoriã ⁊ huiuſmodi mortale eſt. ¶ Si

notablr ignorās poſuit ſe ad docēdū et er
rores nō bl'es doc; q̄z mōrle ē. Si nō adhibu
it diligētiā ad ꝑfectū ſcolariū in ſcia ꝛ mo:
ribus q̄tuʒ dʒ faciēs nimis vacacōnes vel
nō utilia ſʒ curioſa docēs vel de moribꝰ eoꝝ
nō curās nec ꝓpeſcēs in q̄bꝰ potuit ī hmōi
nō bilis negligētia vid' mōrle ¶ Si iuram:
ta uniūſitatis nō impleuit. q̄z mōrle ē ¶ Si
ſe iactauit de doctrina vel alijs detraxit ꝓ fe
rendo ſe vel eis inuidit aut ſectas nutriuit
inter ſcolares. aut ſcolares alterius docto:
ris ad ſe traxit iniuſte. vel pōpoſe indutꝰ
ē. q̄z mōrle ē. et de h vide latius .s.i.c. de ſup:
bia. ubi tractatur de ābicōe.

¶ Circa ſcolares. .xxxv.

Si ſcolares nō fuerūt obediētes do:
ctoribꝰ in quibꝰ tenētur. ¶ Si fecerūt inter
ſe rixas. ¶ Si minus aptū elegerūt ex cau:
ſa iniuſta ad legendū. ¶ Si dimiſerūt ieiu
nia eccleſie cū implere potuiſſent. vel miſ:
ſe audicōez diebꝰ feſtiuis vel ſacra. ¶ Si cō
tēdit in diſputacōne ſcienter ꝯtra veritatē
ne videatur ſuccūbere. ¶ Si ſupbiuit ex ſci
entia. ¶ Si aliquē malum finem ꝓpoſuit ex
ſua ſcientia ut lucra iniuſta. curioſitates et
hmōi. ¶ Si fuit negligēs in ſtudendo vel ni
mis ꝓdigus in expēdendo bō pētuz ſibi cā
ſtudij data vel miſſa vel etiaʒ bona ꝓpria.

Et alia h̄ necc̄ria q̄ras ꝓut videbiť expediē-
de pcc̄is i·1·pte·ij·et·iij· ¶ Si nimis ārdēter
ſtuduit ī libris gētiliū ꝓpter ornatū·minus
vacās ſtudio utili ſibi quo ad ſalutē ut ſa-
cre ſcp̄ture·p̄cipue quo ad religioſoſ·Vel
ſi ſtuduit ī poetria ꝓpter materiā turpē ī q̄
delcāť·et illō ē mōrle·di·xxvij·ideo ꝓhibeť·

Circa medicos· ·xxxvj·

SI poſuit ſe ad practicādū in medi-
cina ſine ſufficiēti picia· qꝛ ſi paruꝫ
vel nl ſtuduit vīdꝛ mōrle· qꝛ expoſuit ſe pi
culo occidēdi hoīes· ¶ Si pitus et ſufficiēs
exn̄s obmiſit aliq̄d de ꝯtigētibꝰ circa infir
mos q̄s hꝫ ī cura ex negligētia qꝛ ſi ex negli
gētia nōbili vn̄ ſecutū eſt magnū incomodū
infirmo vel ſeq̄ potuit nō bn̄ ſe excuſare p̄t
a mōrli· Si vero parua negligētia fuerit·ſ·
ubi nō eſt piculū ut ſi non ſollicite viſitauit
infirmos·et hmōi veniale vīdꝛ· ¶ Si dedit
ꝯſiliū vel medicinā ꝓ ſalute corpis in peri-
culū aīe·ſ·qꝺ ſit ꝯtra p̄cepta·utputa ſi ꝯſu-
luit qꝛ quis fornicetur ut euadat vel euitet
certas infirmitates Vel ſi medicinā dat p̄
gnāti ad occidendū fetū·etiā ꝓ ꝯſeruacōne
matris·Vel ſi dat potuꝫ inebriantē et hu-
iuſmodi· qꝛ mortale eſt·et ꝓhibetur h̄ ex̄·
de pe·et re·cum infirmitas· ¶ Si non ſerua
uauit p̄ceptum factū medicis·ſ·qꝛ inducāt

infirmos q̄n p̄mo ad eos vocātur ad facien
dā ꝯfeſſionē· q2 ſm hoc·eſt mōꝛle·ex̄ de pe·
et re·cū infirmitas·¶ Si paupes infirmos
quos ip̄e nouit nō valētes ſoluē nō viſita:
uit gratis·q2 ad h̄ tenet'·et ſoluē eē medi:
cinas illius ſi p̄t·al's eni mōꝛle ē·di·lxxxiij·
in pn̄·¶ Si nimis largus fuit ad inducēdū
debiles ad frangendū ieiunia ecc̄ie abſq3 rō:
nabli cā·qd frequēter faciūt·nec ē ſine pec
cato·¶ Si eē ſanis diſſuaderēt ieiunia ecc̄ie
dicētes ea eſſe nocitura ꝛ hmōi·et ſic indu:
cerēt ad frangēdū illa ſine cā·q2 mōꝛle ē·de
pe·di·i·noli·¶ Si dedit medicinā dubiam
moꝛtificacōis vel ſanacōiſ·q2 mōꝛle vid' ut
de pe·et re·cū infirmitaſ·dimittē poti9 infir
mū in manu dei d3 q̄ exponē piclo medici:
ne·¶ De emulacōe et detractōne q̄s faciūt
adiuicē medici ut frequēter interroga ut vi:
debit' expedire et h̄ q2 hēs·s·i·c·de inuidia·

¶ Circa aromatarios. ·xxxvij·

Si in ꝯponēdis medicinis nō poſu
it que oꝛdinauit medicus cū foꝛſan
nō habēt· vel habēt et nō ita bona ut eſt
necēe·in quo etiā offendūt medici nō faciē:
tes ante ſe ꝯponi·nā ſi ex hoc ſequitur gra:
ue piculū infirmo·vel ſi non operatur ſanita
tem quam feciſſ3 ſi bene illam ꝯpoſuiſſ3 eſt
moꝛtale·et in medico etiā ſi hoc diſſimulat

¶ Si docēt vel vēdūt ea q̄ ꝓcurant abortū
vel alīud ad interficiēdū vel vēdūt hijſ ve
nena quos credūt abuſuros. q2 mōrle eſt.
¶ Si ſophiſticauit aromata qđ frequēter
faciūt ponētes in eis unū ꝓ alio ut i electu
arijſ. in ſiropiſ. in ſpēb9. in ɔfectōib9. ⁊ alijſ
hmōi faciētes malas mixturaſ. faciētes nō
pura ꝓ puris. q2 ultra pccm mōrle tenētur
ſatiſfacē leſis ſeu erogaē paupib9 cū incer
ti ſūt. ¶ De nimio p̄cio reru vel puris ⁊ mē
dacijs et diminutis pōderib9 q̄ faciūt int'
roga ꝓut hēs. s̄. i. c. de auaricia. ubi tractā
tur de fraudulētia et alijs vicijs ibidem.

¶ Circa mercatores. .xxxviij.

Mercatore q̄rēdu3 ē. Si negociatus
ē nō ꝓpter aliquē finē honeſtū puta
ob ſuſtētacō3 familie ſue vel ſbuēcō3 pau
perū vel ꝓuiſionē eo⁊ ꝓ ciuitate et hmōi.
et hoc cū lucro moderato. S3 negociatus ē
ꝓpter auariciā et ad theſauriſandū ſibi pe
cunias qđ eſt mōrle. maxie ſi in h3 lucro ɔſti
tuit finē. et intēdit ad lucrū p fas et nefas
indifferēter. ¶ Si ɔcordauit cū alijs merca
torib9 q2 nō vendāt aliq̄ rē minori p̄cio q̄
inter eos ē ɔuētu3 ut cogitātur hoies emē
i caro foro. q2 pccm ē ſm hoſt. et ꝓhibitu3 i
legib9. ¶ Si miſit nō ſolū arma et ligna. ſ3
et queciiq3 mercimonia alia in alexādriam

vel ptes egipti et terras ſarracenoꝝ ſolda
no ſbiectas. qꝛ excōicatus ē excōicacōe pp̄=
li ſi nō hȝ licētiā a ppa. Et nō q venetí gn̄a=
liter hn̄t talē licētiā. ¶ Si vēdit merces ꝓ
maiori p̄cō q̄ valeāt. ex eo q nō ſolū facit
ei terminū. ſȝ etiā mutuat ſibi aliā pecuniā
qꝛ uſurā omittit. ¶ Si vēdendo mercātias
ſuas. puta lanā vel pānos et recipiēdo ꝓ
p̄cio alia mercimonia ut ſericū vel aroma
ta vel alia. et illa multo maiori p̄cio vēdit
q̄ ſi pecuniā recepiſſȝ. qꝛ peccm̄ iniuſticie ē
et mōrle. ṅ ille cui p̄us vēdit ſuas ec̄ lōge
maiori p̄cio tradat merces ip̄ſi⁹ qꝛ ſic poſ
ſet unus exceſſus recōpenſare aliū ſi ſūt e=
q̄les. ¶ Si vēdit ad terminū plus iuſto p̄=
cio rōne dilacōis. Et de diūſis reb⁹ cābiorū
et variis modis uſurarū et fraudulētiis in
q̄titate ꝛ q̄litate et ſb̄a rerū introgaȝ ꝓut
habes. s. i. i. pte. i. c. de auaricia. et ibi de u=
ſurpacōe rei aliene ꝛ de uſura. ¶ Si frauda
uit vel fraudari fecit iniuſta pedagia ſeu ga=
bellaſ. qꝛ mōrle ē et tenet̄ ad reſtōȝ. ſecus de
iniuſtis. vel cū nō tenētur illa loca tuta a la
trōib⁹ p dn̄os locoꝝ illoꝝ. ¶ Si dedit fal=
ſas monetas vel diminutas ſciēter ꝓ bōiſ
ulꝰ eas diminuit qꝛ peccm̄ ē et tenet̄ ad r̄ſtōȝ
ſec⁹ ſi accep̄ mōetaſ valētes i loco ꝓ eo q̄d
ualēt ibi ꝛ mittit illas ad locū ubi pl⁹ ualēt

¶ Si faciēs ſocietatē cū alijs mercatoribuſ
non fidelr̄ ſe habuit aliq̄ lucra occulta ſibi
retinēs. q̄ꝛ tenet̄ ad ſatiſfaciēdū miſi certus
eſſꝫ q̄ ſocij tātūdē occulte ſibi ſb̄traxiſſent.
¶ Si fecit ꝓ alijs ſecuritates cū fraudibuſ
nā aſſecurare ſine fraude merces p mare vel
p terrā. et inde q̄rē emolimētuꝫ plus ꝛ minꝰ
ſm̄ q̄ntitatē piculi nō vid̄ꝛ illicitū cū ꝯſtet a-
lias de piculo magno. aſſecuracō vero pe-
cunie p modū ſatiſfactōis ubi nullū eſt pi
culū et dānū nō eſt tutū q̄ntū ad ꝯſciaꝫ. ſecuſ
ſi ibi eēt eſſꝫ piculū. ¶ Si accepit pecuniā ali
quā ſub noīe depoſiti rn̄dēs ad rōnē q̄nq̄ꝫ
vel octo ꝓ cētenario. et cū illis pecunijs lu
cratur ip̄e mutuādo vel alijs illicitis cōtra-
ctibꝫ ad rōnē. x. ꝓ cētenario et hmōi. duo
mo͛ꝛlia ꝯmiſit. unū in accipiēdo. aliud ī mu
tuādo. ꝛ tenetur de uſura. ¶ Si intromiſit in
barochohis retrāgulis agaſinis. q̄ vocabu
la nō declaro ob breuitatē. ſꝫ de hijs vide in
ſū. li. ij. ti. i. c. quid malicie ſit de eis. Agaſi-
nū dicitur cū quis gerit negocia ſtipēdia-
rioꝝ. i. ſuoꝝ dn̄oꝝ laborās ꝓ eis cū mutu
at eis pecūias cū expēdūt recipiētes inētū
ſallariū q̄ntuꝫ mētur laboꝛ ꝓ iniſtis cāis. vn̄
ꝓ nō bellātibꝫ iniuſte p̄t accipe rōne mu-
tui n̄l plus al̄s uſura eſt. ¶ Si uſus eſt men
dacijs in emendo et vēdendo que ſolent eē

talibꝫ cibus ꝛ potus. Et de hijs īterroga ut hēs .s. in .i. pte in locis suis .i. c. de auaricia. et q̄diu stāt in tali ꝓposito, utēdi uic; mēdacijs. piurijs. et dolis hmōi qn̄ occurrēt sem p sūt in mo᷑li. vn̄ nō sūt absoluēdi. n̄ prius disponāt se abstinere velle ab illis. ¶ Si emit res raptas vel furatas p mare vel per terrā de q̄ dicit .s. in .i. pte. in c. de auaricia ubi dr̄ de rapina. ¶ Si emit vel vēdidit diebꝫ festiuis absq; necitate ſ; ex cupiditate. uel fecit rōcinia libroꝝ vel ſ; fieri fecit p alios sbditos suos. de quo vide .s. in .i. pte. c. de tercio p̄cepto. ¶ Si fuit mediator q̄ dicitur sensalis in aliq̄bꝫ locis p̄cipue in italia ꝯtractuū fraudulētoꝝ sciēter. qꝛ mo᷑le ē. et tenetur ad restōem leso in hoc. ¶ Si mediator fuit ꝯtractus usurarij intēdens utilitatē; usurarij. et ex sua magis causa tam̄ q̄ accipiētis sub usura mo᷑le vr̄. Et si ipse induceret ad mutuā dū sub usura q̄ al's nō facere cogitaſſ; videtur teneri ad restōe;. ¶ Si mediator extitit in alijs ꝯtractibꝫ puta vēdendi domos equos aut alia aīalia. et male ꝯsulit alteri partiū in dānū eius et utilitatē sui et alterius peccat mo᷑lr̄ ꝛ tenet̄ ad restōe; leso. ¶ Si in mr̄imonijs ꝯtrahēdis mediator exn̄s utit̄ mēdacijs ꝛ hmōi in notabile dānū ꝯtrahentiū. peccat mortaliter

Circa mechanicos ec̃ intrõgacões fiẽde ſũt. et p̃mo in genere q̃tũ ad oẽs. ſi. ſ. fac̃ artẽ cũ opus ẽ cũ pcco. vel ad pccm mõrle. ut facẽ taxillos. ſuire uſurarijs in uſura. ſuire militi in bello iniuſto. in nauigio piratarũ. in lenocinio et huiuſmodi. qꝛ opoꝛtʒ q̃ ex toto omittat illaʒ artẽ. qꝛ alr̃s nõ eſſʒ abſoluẽdus. Si artem facit cuius artificiũ p̃t eſſe ad bonũ vel ad malũ. ut facẽ gladios. baliſtas lãceas venena et hmõi. nã ſi veriſilr̃ p̃t eſtiari q̃ velit ad malũ uſũ tũc non p̃t facẽ vel vẽdere facta ut vicʒ p̃dicta in bello manifeſte iniuſto debuiãt. ſec⁹ ſi dubitat. Si aliq̃ fec̃ q̃ ſũt ad malũ uſũ q̃ſi ſp ut fucos facere ꝛ hmõi qꝛ peccat et debʒ ab illis deſiſtẽ. Si utitur mẽdacijs. piurijs. dolis malis mẽſurijs vel põderib⁹ aut alijs fraudib⁹ in arte ſua. qꝛ mõrle ẽ. Si dieb⁹ feſtiuis laborauit. de hꝫ dic ut. s. in. i. parte. c. de tercõ p̃cepto. Si nõ ieiũauit cũ potuit moderãdo laborẽ dic ſilr̃ ut. s. Circa mechanicos i ſpecie. et p̃mo circa lanifices interroga .xl.

Si vendidit pannũ laneũ minus p̃cioſũ p magis p̃cioſo et ſub uno p̃cio vel unius tincture p alia. vel habentẽ aliquem defectum tanq̃ nõ habentem mil

minuēs p̄ciū ꝓpter hoc. qꝫ pccm̄ eſt. ⁊ plus
vel minus ſcḋm ſub et ſup̄. ¶ Si in feſtis fec
lanā tondere ſine neccitate. vel ſi non plene
ſoluit laboratoribꝰ et hmōi. qꝫ in hijs pec-
catū eſt plꝰ vel minus ſcḋm materiā. ¶ Si te
xtoribꝰ pānī p̄ciū ſui laboris nō dedit ī pe
cunia ſꝫ in rebꝰ diūſis. pū tritico aut blado.
aut in alijs rebꝰ maxīe cū ille nō indigeat
tali re. ſꝫ oporteat illā vēdere ꝓ minori pre
cio q̄ꝫ lucratus ē ſi iuſte ſolueret. qꝫ peccat
et tenetur ad reſtōnē. n̄ tn̄ prius a pn̄cipio
ſic ꝯuenerint qꝫ daret de hmōi ꝓ p̄cio tali.
qꝫ tūc non videtur deceptio.

Si vendidit ¶ A tabernario et hoſpite.
īnā ſpeciē vini pro alia. vel lmphatuꝫ ꝓ
puro. vel ad clarificādū vinū aut ad colo-
rem ſuū retinendum et hmōi miſcuit aliq̄
nociua corpibꝰ vel non dedit plenas men-
ſuras. vel in taberna tenuit meretrices. et
ribaldos et luſores ad taxillos. vel āduertē
ter dedit hijs vinuꝫ quos vidit inebriari.
peccauit in quibuſdā mortaliter. ēt in qui-
buſdā venialiter. et tenetur de dāmis oībuſ
nec dꝫ abſolui n̄ ꝓponat ab hmōi deſiſtere
velle. ¶ A macellario.

Si vendidit carnes corruptas pro bo
nis et recentibus quod eſt mortale.
vel vnam ſpeciem pro alia. ut caprinam

ꝓ mutonina et hmōi. aut diminutū pōdꝰ ut. xi. uncias ꝓ libera. qꝛ peccauit mortalit᷑ et tenetur de dānis. ¶ A piſtore.

SI fecit panē nimis poroſū ut ſic emētes decipet. vel fecit panē minoris pōderis q̄ꝫ deberet. vel ſi accepit bonā farinā alterius ad piſtādū panē ꝛ cābiuit ponēdo minus bonā loco illius vel ſi immiſcuit nimium de furfure. peccauit mōꝛl̄r. et tenetur de dānis. ¶ A ſartore.

SI illō qd̄ reſtabat vel ſupfuit de pāno vel ſerico dato ꝓ veſtitu faciēdo ſibi retinuit furādo illō. qꝛ mōꝛle ē maxime ſi ſit q̄d notabile. niſi tn̄ ille diminute dediſſꝫ ſibi mercedē laboris. et illō capit tm̄ ad ſupplemētum. vel niſi in pacto eſſꝫ cōcordatū. ¶ Itē ſi in noctibꝰ vel diebꝰ ſolēnitatibꝰ ſine magna nc̄citate laborat vel ſi faciat nouas inuencōes vanitatū. ¶ Ab aurifabro

SI vendit vel utitur auro alchimico ꝓ puro. vel vēdit aurū minus purū ꝓ magiſ puro. qꝛ mortal̄r peccat. et tenetur de dāno ¶ Si emit calices ſacros nō conflatos ꝓ ſe ab illis quos nō nouit iuſtos vel iuſto titulo eos poſſidere. qꝛ ꝓhibetur et ergo mortale. Simil̄r ſi aliq̄ alia ornamēta ex auro vel argēto. maxime ad eccl̄iaſtica ptinētia ad hmōi emit. ¶ A cerdone.

SI vẽdidit unā ſpẽꝫ corei ꝑ alia minus bõ ꝑ ſotularibꝫ ⁊ alijs ¶ A locatore eq̃.
SI vẽdidit ferrū ꝑ calibe vel ¶ quoꝝ.
malū ferrū ꝑ bono. ¶ Si ſciẽter equū locauit piculoſū vel defectuoſū et hmõi. qꝛ ultra pccm tenetur de dãnis leſo. Et ſic diſcurre p ſingulas artes. ¶ Ab hiſtrione.
SI fecit repñtacões aut iocos in v̄bis vel factis turpia ɔtinẽtes. vel ſi fecꝫ in ecc̃ijs vel diuinis officijs vel tpibꝫ indebitis qꝛ pccm eſt plus vel minus ſm ſḃ ⁊ ſup̄
SI citharisauit aut fiſtula ¶ A muſico.
uit ad ɔgregacões illicitas. vel in eccleſia in organis pulſauit ballatas vel choreas viði ⁊ mõrle in pulſante et in hꝫ ꝓcurãte ¶ A ſuitoribꝫ vel collaboratoribꝫ in quocunqꝫ artificio.
SI infideliter coopati ſunt. i. nõ bono mõ ex incuria ⁊ negligẽtia. uel nõ tm̃ quãtū ɔmode potuerit. qꝛ pccm eſt.
¶ A ruſticis ⁊ agricolis. .xli.
SI non bene credidit. ſaltem explicite articulos fidei et alia miſteria que cõmuniter ſolemniſat eccleſia. ut incarnacõnẽ paſſionem et reſurrectionem et ſacramenta eccleſie et huiuſmodi. ¶ Si neſcit oracõnẽ dominicã. ſcꝫ. pater noſter. et ſimbolum apoſtoloꝝ. et decem precepta. qꝛ ſcire tenetur.

¶ Si nō bn̄ ſerŭauit feſta ⁊ ieiunia eccl̄ie cū
tn̄ potuit· et ſi nō audiuit miſſaȝ adminus
diebꝫ feſtiuis· et ſi nō ꝯfeſſus ē neqꝫ ꝯmōnē
ſ̄cepit adminus ſemel i āno· qꝛ ad illa tene
tur· et ꝰ peccauit mōꝛlr. ¶ Si tenuit ꝑꝓos fi
lios ad baptiſmū vel ꝯfirmacōȝ qd̄ ē ꝓhi
bitū et ergo peccatū. ¶ Si mēdacijs uſus ē
piurijs et blaſphemijs vel ebrietatibꝫ· qꝛ
in omībꝫ mōꝛle ē. ¶ Si ad meretrices acceſ
ſit qd̄ aliq̄ ex ipiſ nō credūt eſſe mōꝛle nec
tn̄ excuſat eos ignorātia· Si decimaſ nō ſol
uit ſm ꝯſuetudinē loci illius· qꝛ peccauit ⁊
tenetur ſatiſfacē de p̄terito. ſi ſibi nō remit=
titur vel quitetur. vel etiā ſi oblacōes ſcd̄m
ꝯſuetudinē loci nō dedit n̄ ec p̄ſbr vel cura=
tus ſuus ſibi eas remittēt. ¶ Si excōicatus
nō curauit abſolui· ſȝ ingeſſit ſe diuiſ vel cō
tēpſit vitare excōicatos. qꝛ mōꝛle eſt. ¶ Si
nocumēta alijs fecit p ſe vel p familiā ſuā
uel aīalia ſua· q̄ forſan pmiſit diſcurrē p ſa
ta alioꝝ vel intrare prata alioꝝ ibi paſcen
do. vel ſi mutauit terminos poſſeſſionū vl̄
arādo addidit terrā vicini agro ſuo. In hijſ
peccauit ſm q̄ntitatē dāni qd̄ fec̄ vel qd̄ in=
tēdebat facē et tenet̄ ad reſtōēȝ illius. ¶ Si
dolū omiſit in agricultura vel notabilē ne=
gligentiā in dānuȝ patroni ut non fimā
do vel culcinando vel ſemināndo aut fructꝰ

terrē colligēdo tpe debito ꝓpter q̄d pierūt.
vel ager deſtructus aut deſolatus ē vel ni=
mis fatigādo boues vel equos vñ deſtruū=
tur et p̄cipue cū uſus ē eis mag' ad lucruꝫ
ſuū q̄ȝ ad lucrū p̄rom · qꝛ mortaliter peccauit
et tenetur de dāno. ¶ Si tenēs poſſeſſioneꝫ
ad fictū male tractauit vel ꝑtiarius nō rñ=
dit dñis de q̄ntitate tota eis debita fingēs ſe
minus recollegiſſe. vel ſi aīalia tenēs ad ſo
ciādā nō rñdit ex integro de lana. caſeo vel
fetib' ꝛ hmōi. In hijs pccm ē mortale vel ve
niale ſm q̄ntitatē dāni. ꝛ tenet ad ſatiſfacti
onē. ¶ Si dieb' feſtiuis laborauit. p̄cipue
tpe meſſis vel vindemie ſine magna necc̄ita
te vel portauit ligna vel alia victualia do=
minis ſuis vehēdo cū equis et plauſtris ꝛ
hmōi. qꝛ mortale videt. ¶ Si vacauit vanita=
tib' et choreis. ludis vel tabernis et hmōi. et
quō et qñ. ¶ De gubnacōne familie ſm p̄
cepta dei et ecc̄ie interroga. ¶ De ſupſticō
nib' et falſis opinionib' que ſolēt abūda
re in eis ſimil'r interroga diligenter ſm q̄ȝ
habeſ. s. in. i. parte. in. c. de p̄mo p̄cepto. de
votis implendis vel non. et de alijs gene=
ralibus ꝓut videbitur expedire.

¶ A pueris et puellis.

INterrogādi ſūt pueri de mēdacijs. de
piurijs. de votis. q̄ tñ nō obligāt ſi a parē

tibus irritātur· Et cū ſiūt añ annos pubta-
tis· De miſſa nō audita in feſtis· de ɔfeſſio-
ne et ɔīone ſemel in anno fiēda· De irreue-
rētia ad parētes· de rixis· qꝛ ſi v̄berauit cl'i-
cū cū fuerit doli capax ē excōicatuſ· De furtiſ
factis· De reb⁹ parētū vel mgr̄oꝝ ſuoꝝ· ſeu
ēc alioꝝ· De detractōib⁹ ꝛ turpib⁹ v̄bis libē-
ter auditis et dictiſ· De ɔtumelijs ad inuicē
De inuidia et alijs ꝓut expedire videbitur
plus minus ſm' etatē ꝛ ſenſū ꝛ p̄cipue de vi-
cijs carnalib⁹ cū maſculis vel femellis vl' p
ſeipſos ɔmiſſis q̄ hodie abūdāt ī ip̄is ꝓpt'
malas ſocietates· et qūqꝫ ex malis exēpliſ
parētū ſeu alioꝝ ſb quoꝝ regimīe ſūt· ſꝫ tñ
hmōi cū magna cautela et a lōge interrogē-
tur ab ip̄iſ· ne diſcant q̄ ignorabāt· Et mul-
tomagis ſeruanđ ē hꝫ circa puellaſ· De oīb⁹
p̄dictis ſi credūtur habuiſſe tūc uſū rōnis·
iudicādū eſt de mōꝛli vel veniali ſm regu-
las p̄dictaſ· Circa cl'icos in cōmuni·

Quolibꝫ clerico interrogari p̄t cū ex-
pedire vidꝫ ut ſequitꝛ maxīe cū pſona
ē ignota· Si vicꝫ accepit aliquē ordīeꝫ p
ſimoniā· qꝛ p hoc peccauit mōꝛliter et ē ſuſ-
penſus et ſm iura antiq̄ non p̄t miniſtrare
in ſuſcepto vel ulterius ꝓmoueri· n̄ p̄us p
p̄paꝫ diſpenſetꝛ· qđ eſt verū ſi fuit ɔſcius ſi-
monie· qꝛ ſi ſit p̄t etiaꝫ p aliū diſpenſari·

ſecū. al's eni ſp peccaret mo͞rl'r nec excuſat iſ-
gnorātia iur̄. ſʒ ray ❡ Si r̄cepit aliquē ordi
nē. lʒ nō p ſimoniā . tñ a ſimoniaco ī ordie
vel dig̃tate ſiue occulte ſiue manifeſte. eſt
ſuſpenſus et indiget diſpenſacōe a p̄pa. Sʒ
dū ignorat factū id eſt ipſū eſſe ſimoniacū
excuſatur a pc̄o exequēdo officia ſua. ſed
cū certificatur non p̄t exequi ſine diſpenſa
tione. ❡ Si ſuſcepit aliquē ordinē a ſimo-
niaco in ordie ꝯferēdo. vel cū in bn̄ficio ſi-
milr̄ ē ſuſpenſus. ſecus tñ ſi ſimonia nō eſt
notoria. dū aūt neſcit ip̄e excuſatur mō p̄di
cto. qñ aūt certificatur tūc indiget diſpēſa-
cōe p̄pe. al's eni nō poſſʒ exeq̄ illū ordinem.
❡ Si recepit ordinē hn̄s aliquā irregula-
ritatē. puta q fuit homicida. mutilator. il
litimus ꝛ hmōi ꝛ ſʒ abſqꝫ diſpēſacōe. q pec
cauit mo͞rlit'. nec p̄t exeq̄ abſqꝫ diſpēſacōe
❡ Si recepit ordinē excōicatus ſuſpēſus vl'
int'dict'. q peccauit mo͞rlit' et nō hʒ execu-
tionē. Idē ſi exn̄s excōicatus vel int'dictus
ut. s. et cū hn̄s ordinē miſtrat in illo ut pu
ta cantādo euāgeliū cū ſit dyaconꝰ ꝛ hmōi
q̄ diu fuerit i aliq̄ p̄dcāꝝ ſn̄iaꝝ. q ſilr̄ pec
cauit mo͞rlit' ꝛ ē irreg'laris ſm Ray. niſi tñ
ignorātia fcī eū excuſaret. ❡ Si recepit a-
liquē ordinē in pc̄o mo͞rli ſciēter. q pec-
cauit mo͞rliter. Idē quotiēs exequit' officiū

aliculus ordis in mor̄li ut accolitatus ſb di
aconatus diaconatus. ⁊c̄. vel aliud ſacram̄
tum ſolēmter miſtrādo ut baptiſando ꝯmicā
do vel ꝯfeſſionē audiēdo ⁊ hmōi. ſ; tho. ¶ Si
extitit publicus ꝯcubiarius. vel al's noto-
rius fornicator. q2 ē ſuſpenſus ab execucō-
ne officiorū̄ ſuorū̄ p̄cipue a celebracōe miſſe
et ſi exeq̄tur ſic ſuſpēſus efficit' irregl'aris.
in digēs diſpenſacōe pp̄ali al's eni nō p̄t ex
eq̄. ſ; hoſt. ¶ Si nō portauit tōſurā et hitu;
clericales ex leuitate vel laſciuia vel q̄ de cā
q2 vid2 mor̄le. Idē ſi exercuit negocia ſecu-
laria inn gēdo ſe mercatoribꝫ faciēdo ut ipi
Vel ſi tenuit tab'nā vel luſit ad aleas vl' ta
xillos ſ. uel immiſcuit ſe turpitudibꝫ vel enor
mitatibꝫ cū feīs. ¶ Si cū exeq̄tur officiū or
dis nō utitur debitis ornam̄tis. ut ſb diaco
natū faciēdo ſine manipulo diaconatū ſine
ſtola et hmōi. q2 in quolib; horū̄ eſt mor̄le
ſi ſciēter dimittit. nec excuſat eū ignorātia
iuris. ¶ Si exn̄s in ſacris. ſ. in ſb diaconatu
et ſup̄ dimiſit horas canonicas. q2 q̄tiēs o-
miſit aliq̄ horā ec̄ beate v̄gis ex negligen
tia cū dicē potuiſſ; pēccauit mor̄liter. ſecus
ſi ex obliuione. ſ; tūc q̄cito recordatur deb;
obmiſſa recupaē. ſecus ec̄ ſi obmiſit ex im
potētia infirmitatis. ¶ Si in dicēdo horas
alijs exercitijs ſe occupauit manualibꝫ. ut

faciẽdo aliqđ opus manuale. ꝙ nõ ſatiſfe
cit ꝑcepto ecc̃ie. ¶ Si mẽte ad alia volũta-
rie vagatur ĩ legẽdo horas. ſ; nõ curãs et ſic
q̃i ꝑ totũ officiũ ꝑmanẽs vid̃r mortale. ſecus
ſi ꝓponit intẽdere ſ; diſtrahitur. et cũ aduꝰ-
tit diſplic; ei ſm pe. ¶ Si recepit ordĩnẽ ſa
crũ añ ltimã etatẽ p̃ũ ſbdiaconatũ añ. xv-
ij. annũ. diaconatũ añ. xx. annũ. et ſacdo ta-
lẽ añ. xxv. annũ. ſufficit tñ annũ inchoatũ
fore. ꝙ mortalr peccauit. nec d; exeq̃ officiu;
illius ordis añ legitimã etatẽ nõ tñ efficitur
totalr irregularis ſm ꝯmunẽ opionẽ. q̃ṽ-
uis grauiter peccet. ¶ Si i ꝯfeſſione vel col
latõne ſacroꝝ obmiſit debitã materiã vel
formã vel ritũ. ꝙ in quolib; hoꝝ ẽ mortale.
ſiue ex c̃ta ſciẽtia faciat ſiue ignorãtia craſ
ſa vel nõ bili negligẽtia. nã inde ſeq̃tur ma
gnũ ꝑiculũ et irreuerẽtia mag̃ dei et ſacro-
rũ. Hic etiã interrogãdi ſũt de formis ſi ſci
unt ꝑcipue baptiſmi ꝛ eucariſtie q̃ ſũt ma
ioris ꝓ̃deriſ. de quib; et de aliis formis ha
bes ĩ. c. ultimo. ¶ Si ſacerdos exiſtẽs ꝯmi
ſit aliquã ſimoniam. puta audiendo ꝯfeſſi
ones ꝓ pecunia habenda alias non audi-
turus. baptiſando. ꝯmunicando. penitenti-
as iniungendo et ſimilia faciendo ſemper
pro pecunia. ſimiliter etiam vendendo ſe-
pulturaſ. quia ſemꝑ ſimonia eſt et mortale

¶ Si notoriȷ̄s pec̄coribꝫ dedit ſacr̄m eucha⸗
riſtie vel alia ſacr̄a nō penitētibꝫ vel ſi occul⸗
tis pec̄coribꝫ quos ipſe tn̄ nouit denegauit
publice eucariſtiā vel alia ſacr̄a. qꝛ in utro⸗
qꝫ videtur mortale. ¶ Si celebrauit miſſam
cū mor̄li peccato non ꝯfeſſus. licꝫ tn̄ ꝯtritus
qꝛ mor̄liter peccauit. n̄ aliq̄ nec̄citate inſtan
te ēt ſi ſacerdotis copiā tūc nō hr̄et. qꝛ tunc
ſufficeret ꝯtritio cū ꝓpoſito ꝯfitēdi ꝫ ſine
ꝯtricōne celebrās ſp mor̄liter peccat. hec
tho. ¶ Si celebrauit nō dictis matutis. qꝛ
mor̄le eſt. ¶ Si dicēdo miſſaꝫ nō ꝯſecrauit
ex h̄ putās euadere pcc̄m mor̄le ḡuiſſimuꝫ
ē pcc̄m. ¶ Si celebrauit ad veneficia ꝛ ma⸗
leficia celebrāda vel fiēda. qꝛ mor̄le eſt ꝛ ḡ⸗
ue. ¶ Si non dixit integre ꝫ dimiſit aliq̄s
notabiles ptes miſſe ex ignorātia vel feſti
nātia p̄cipue in canone. vel ſi dicit v̄ba et
nō intēdit ꝯſecrare vel ſi nō ſūpſit ſacramē
tū. Item ſi nō ieiunus celebrauit. Si plures
miſſas dixit i vno die in caſu nō ꝯceſſo. Si
nō in azimo ꝫ in fermētato pane ꝯſecrauit
¶ Si cū hoſtia q̄ſi corrupta vel vino aceto
ſo aut putrido celebrauit. Si ſemp in miſſa
occupatus eſt vanis cogitacōibꝫ. et h̄ vo⸗
lūtarie michil curās de attētione. Si nō po⸗
ſuit aquā cū vino in calicē ex ignorantia vl'
certa ſciētia. quia in quolibet predictorꝫ

ēſt mōꝛle. ¶ Si nō diligēter ſeruauit eucha
riſtiā ſub ſera, ꝓpter qḋ dep̄ditur vel a muri
bus deuoratur. vel ſi nō renouauit ut debu
it. et ſic efficitur hoſtia ↄſecrata putrida vł
a v̇mibꝫ corroſa et inde v̇mes gn̄ant. ¶ Si
nō defert eucharistiā ad ↄmūicand̄ infirmos
apte et cū lumīe ac more debito. ¶ Si euo-
muit eucharistiā vel ebrietate vel alia de cā
Si dedit infirmo patiēti vomitū et h̄ ſciēter
Si ſtilla ſanḡnis ex calice cadat in terrā. vł
ſup altare. In hȷ̄s omibꝫ frequēter ē mōꝛ-
le. nō tn̄ ſp. ¶ Si nis raro celebrauit p̄cipue
in magnis ſolēnitatibꝫ vid̄r mōꝛle ẜm tho.
¶ Si ꝓmiſit alicui dicē miſſaꝫ recipiēs ele
moſinā et nō intēdit facere vel negligit qꝫ
vid̄r mōꝛle. ¶ Si h̄n̄s pollucōꝫ nocturnaꝫ
ex cā ubi fuit mōꝛle. vel ubi dubitat fuiſſe
mōꝛle. et die ſequēti immediate celebrauit.
uid̄r mōꝛle ẜm tho. uel ẜm pe. d̄ pal. quādo
ſic incōtritus celebrat. Venialr̄ aūt peccat
ſi ex cā veniali fuit facta pollutio. n̄ tn̄ ſb̄eſ
ſet aliq̄ necc̄itas. ¶ Si audiuit ↄfeſſionē ali
cuius non h̄n̄s aūctem ab aliquo. qꝫ mōꝛle
ē. ¶ Si abſoluit a caſibꝫ a quibꝫ nō potuit
ex certa ſciētia ſeu ignorātia craſſa. qꝫ mōꝛ-
le ē. ¶ Si intromiſit ſe de diſpenſacōne vo
toꝝ vel abſolucōe ab excōicacōe maiori
abſqꝫ ſpeāli ↄmiſſione ⁊ licētia. qꝫ mōꝛle ē.

¶ Si poſuit ſe ad audiēdū ꝯfeſſiōes igno
rās et neſciēs diſcernere inter mōꝛle et ve-
niale vel inter mōꝛlia ꝯuīa· qꝛ videꝛ mōꝛle.
¶ Si abſoluit quē nouit excōicatū maioꝛi
excōe a peccīſ. qꝛ nō potuit· ⁊ ꝑ̄ mōꝛle. ¶ Si
abſoluit eū q̄ nō vult abſtinē a peccīs mōꝛ
lib᷒· uel nō ſatiſfacere ut debꝫ· qꝛ mōꝛle eſt.
¶ Si reuelauit peccm̄ auditū in ꝯfeſſione ⁊
maxime ꝯgnoſcēti illū ſine licētia illiuſ· qꝛ
mōꝛle eſt. ¶ Si nimis feſtinauit in audiēdo
nō ſufficiēter interrogādo· ¶ Si in ꝑplexis
caſib᷒ ꝑitioꝛes ſe nō ꝯſuluit· ¶ Si incautus
fuit in iniūgēdis penitētijs vicꝫ ſi nimis ꝑ
uaſ vel nimis magnas dedit· Si interroga
uit de hijs de quib᷒ nō debuit ut nomē pſo-
ne cū q̄ peccauit ſine cā neccīria vl' incaute de
turpib᷒· ¶ Si p̄dicauit in peccō mōꝛli exn̄s
qꝛ totiēs quotiēs hoc faciēdo peccauit mōꝛ
liter ſm tho· ¶ Si p̄dicauit aduertēter mē-
dacia· qꝛ mōꝛle ē ſm tho. ¶ Si p̄dicauit ſcā
dalosa vn̄ ꝯcitātur ſeditiones in ꝑplo· ¶ Si
p̄dicauit indulgētias indiſcretas ¶ Si pre
dicauit ꝓpter pecuniam ſibi ꝓmiſſam vel
datam· qꝛ mōꝛle eſt et ſimonia· ¶ Si pre-
dicauit ꝓpter inanem gloꝛiam ibi conſtitu
endo finem· qꝛ moꝛtale eſt ¶ Si predicauit
ſine licētia ſuperioꝛis· ¶ Si dicit nimis cu-
rioſe allegādo poetas et phos frequenter

¶ Si dicit fabuloſa et ꝓuocātia ad riſum.
¶ Si ab hmōi ſe nō abſtraxit cū potuit. ſ;
magis ſe immerſit ꝑ eccauit mōꝛlr. ¶ Si ni
mis familiaris eſt i ꝯūſando cū mulieribuſ
viſitando eas ſine cā aut ncc̄itate. ꝓpter qꝺ
multi ſcandaliſantur. et ipe nouit ꝙ poſſ;
eſſe moꝛtale. Si viſitauit monaſteria moni
aliū ſine legitima cauſa vel ex qua cauſa ſ;
fec̄ interroga. et ſm hoc iudica. ¶ Si ꝯgno
uit carnaliter illam quā in ꝯfeſſione audi=
uit vel baptiſauit vel ꝯfirmauit aut cōma=
trem ſuā vel ſimilē. ꝙ grauiſſimū ſcelus ē.
et caſus reſeruatus epiſcopis. ¶ De aliꝭ
inhoneſtatibus interroga ꝓut videbit ex=
pedire. ¶ Si veſtes ſacras calices et alia ꝑ
tinentia ad cultū diuinū nō ꝯſeruauit mun
da et decēter aptata. ¶ Itē ſi benedictōnē
menſe et gratiaꝝ actōnem non dixit. ꝙ di
cere tenetur. xliij. di. non licet. ¶ Si non fu
it modeſtus in aſſpectu reſpiciendo frequē
ter hincinde mulieres vel vana que multū
ſcandaliſant perſonas. Similiter in inceſ=
ſu. auditu et huiuſmodi. ¶ Si non obedi=
uit mandatis iuſtis p̄latoꝝ ſuoꝝ et ſentē
tijs eoꝝum. ꝙ ſi ꝯtempſit ea moꝛtale eſt.
¶ De aliꝭ peccatis ſingulis interroga ꝓ
ut habes ſupra.
¶ Circa bn̄ficiatos ⁊ canonicos. .xliij.

SI bñficiū ſimplex aut curā- .xliij.
tū obtinet ꝑ ſimoniā cuius ipe fuit
ɔſcius qꝛ nō pt̄ n̄ ꝑ ppam diſpēſari
ꝙ illō retineat. Si aūt eo ignorāte poſſʒ ec̄
ꝑ aliū diſpēſari nō tn̄ ꝑ eū cū q̊ ē ɔmiſſa. ſi-
ue tn̄ ſciat ſiue ignoret ſimoniā cōmiſiſſe.
optet renūciare illi bñficio ſi nō ſecū diſpē
ſatur qꝛ al's furtiue tenēt immo cōtinue ſtaret
in mo̾li poſtq̄ h̄ ſciuit. nec fructus illius bñ
ficij hr̄e poſſʒ ſed tenētur reſtituē deductis
expenſis in utilitatē bñficij. Et h̄ maxīe de
ſimonia ꝑ mun⁹ a manu. Si aūt ſimonia ē
notoria ſuſpēſus ē q̊ ad execucōnē ordinū.
Sʒ diſpēſari pt̄ ꝑ epm̄ ſi cū eo nō ē cōmiſſa
ſimonia. ſi eſt occulta. eſt ſuſpēſus quo ad
ſe qꝛ ſine mo̾li nō exequitur. dū tn̄ tenet ta
le bñficiū. al's ē ſuſpēſus q̊ ad ordīes. ¶ Si
recepit bñficiū ſimplex vel curatuʒ ꝑ p̄ces
carnales. i. ꝓ indigno porrectas cū eſſʒ ma
le vite ꝛ hmōi vel ꝑ obſeq̄ū tpale ſcḋm col-
latori ipi⁹ bñficij. qꝛ peccauit mo̾lit̄. ¶ Si
beneficiū curatū per p̄ces ſuas recepit ꝛ ſi
alias dignus fuit vel ſit quia tales preces
eſtimantur ꝓ ſimplici licet porrigē. p̄ces
per ſe ſi alias eſt dignus tamen nō tene-
tur renunciare. Pro beneficio aūt cōmiſit
ſimoniā. vnde et mortale hec Tho. forte
indigno. tanq̄ ambicioſo ꝛ p̄ſūptuoſo qꝛ

vel etiã ꝓ bñficio in gñali intendẽs ad ſui
ſuſtentacõ ẽm non ad curã · nec magis cu-
ratũ petẽs ꝙ̃ aliud · ¶ Si q̃rit vel hꝫ bñfici-
um nõ intendẽs clericari ſed vxorari ⁊ inte
rim gaudere de fructibꝫ bñficij · videtur u-
ſurpacõ rerũ ecc̃iaſticaꝝ · et contra intenti
onẽ dotantiũ ecc̃ias · et ideo graue pc̃m ·
¶ Si nõ fuit elc̃us a p̃lr̃is vel collegio et
ꝯfirmatus p ſupiorẽ ad quẽ ſpectat ſiue p
ep̃m inſtitutus ſed de mandato dñi tpalis
vel p potentiã accepit · Et dicitur intruſuſ
q2 fur eſt ⁊ latro nec p̃t aliquid diſponere
de tpalibꝫ vel ſpũalibꝫ · vñ nec abſoluere ·
nec ſacramẽta miniſtrarẽ p̃t parrochianis
talis eccleſie · ꝫ in quolibet actu hmõi pec-
cat mortaliter · ¶ Si renũciauit alicui bñfi-
cio qđ hab et eo pacto q2 detur ꝯſanguĩneo
vel ꝓpter pecuniã ſibi datã · q2 ſimonia eſt
et mortale in vtroqꝫ · nec p̃t ille retinẽ talẽ
beneficiũ ſic ſibi collatũ · ¶ Si fecit ꝯmuta
tionẽ ſui beneficij vel eccleſie cum bñficio
alterius vel eccleſia ꝯuemẽdo inter ſe abſ-
qꝫ iudicõ ſupioꝝ ad quos ſpectat collacõ
bñficioꝝ · quia ſimonia reputat᷑ · De hꝫ et de
alijs ſimonijs vide plenius in ſũma · iij · pte
titulo primo · ¶ Si recepit bñficiũ exñs il-
legitimus abſqꝫ diſpẽſacõe · q2 ꝯ̃ iura rece-
pit · vnde hoc tenẽ non p̃t · poteſt tñ in hoc

diſpenſare de ſimplici bn̄ficio ep̄s · de cura
to aūt vel dig̃tate ſolus pp̄ · ¶ Si fuit elcūs
ꝑ ſimoniā q̄ nō valꝫ electio · vel ſi ip̄e eli-
git ꝑ ſimoniā aliquē · vel ad ep̄atū vel ca-
nonicatū vel aliam ecc̄iam ut clerici colle-
giataꝝ eccleſiarum faciūt vel ſi eligit aliaſ
indignum ad p̄laturam ut ignorantem vel
publice malum ex amicicia et hmōi quia
mortale eſt et grauiſſimū · et oīa mala que
ſequūtur ex hoc ei imputantur · ¶ Si male
tractauit beneficiū vel ecc̄iam ſuā ut edifi
cia eius ruere · vel poſſeſſiones inculcina-
ri · et al'S res ei⁹ ꝑire ꝑmittēs · q̄ mōīlit' pec
cat et tenetur ad ſatiſfaciēdū ſi tn̄ cōmittit
nō̄bilē negliaꝫ et ſit nōbile dānū · ¶ Si fru
ctus bn̄ficij nō bn̄ expēdit vicꝫ ultra ſuſtē
tacōꝫ ſuā ſbuemēdo cū ip̄is pauꝑibꝫ · ¶ Si
dilapidauit frcūs bn̄ficij ſui in ɔuiuijs tur
pibꝫ vel dedit nō indigētibꝫ ɔſang̃neis ſu
is q̄ mōīle ē · Secus ſi cōſang̃nei indigerēt
q̄ ita bn̄ facēt elimoſinā ip̄is dādo ſic a-
lijs pauꝑibꝫ ¶ Si plura bn̄ficia hn̄tia curā
tenet abſq̄ diſpēſacōe q̄ fur ē et latro · Nā
hn̄s vnū bn̄ficiū cū cura · ſi recipit ſcd̄m eo
ſcō vacat ꝑ̄mū ip̄o iure ex̄ de p̄bē · de multa ·
et hoc poſtq̄ habuit poſſeſſionē pacificā
ſcd̄i vel hr̄e potuit et fructus eius ꝑcipit ·
al'S eni nō vacaret ꝑ̄mū ex̄ de p̄bē · ſic · li · vi ·

¶ Si hñs p̄bēdā hñtez dig̃tatē et ſine cura aiaꝝ recipit ſcd̄az ſimılē· vacat p̄ma· ex̄ de p̄b̄· de multa· et ī iſto caſu et in priori tenet͛ ad reſtōz fructuū ſi recepit· ¶ Si hñs bñfi⸗ ciū unū violēter occupat ſcd̄m· uel p ſe ſci⸗ ēter intrudit͛· ſi͛r p̄mū pdit· et ſi qd̄ ius ha beat ī ſcd̄o· eē pdit et vacat illd̄ ſcd̄m· ut ex̄ de p̄b̄· eū qui· li· vj· ¶ Itē nō p̄t hr̄e q̄s dig⸗ tatē cū p̄bēda abſq; diſpenſacōe ꝑpe· ¶ Itē q̄cūq; recipit dig̃tatē vel pſonatū aut offi⸗ ciū vel bñficiū cui cura aiaꝝ ē annexa· ſi añ obtineat ſil'e· cū ſit p̄uatus p̄mo ut dc̄m eſt ſi nō dimittit illd̄ p̄mū abſq; mora ī manuſ ordinarij ī cuius ep̄atu ē· ip̄o iure eſt p̄ua⸗ tus etiā ſcd̄o· et ē inabilis ad ſacros ordi⸗ nes et ad qd̄cūq; aliud bñficiū p ex̄ua· Jo· ·xxij· Itē abſq; diſpēſacōe nō p̄t q̄s tenere plures ecc̄ias vel p̄bēdas· q̄ tñ nō hñt cu⸗ rā aiarū niſi in q̄uiq; caſib;· Primus qñ ſūt ita tenues ecc̄ie q͛ neutra eaꝝ ſufficeret ad ſuſtētacōz· Secūdus ſi una depēdet ab alte ra· Terci⁹ ꝓpt͛ raritatē clicoꝝ· Quart⁹ ſi ec⸗ cleſia ē annexa p̄bēde vel dig̃tati· Q̄ntus ſi unā hꝫ intitulatā et aliā ꝯmēdatā· ſꝫ tal'cō mēda de parrochiali ecc̄ia fieri nō p̄t· ñ illi qui attigēit· xxv· annū et fuerit ſac̄dos· et tali non p̄t ꝯmitti· niſi una ex euidēte neceſ ſitate vel utilitate· que tamen cōmendatio

non durabit niſi p ſex menſes· ut ex̄· de elc̄·
nemo· li· vj· Si hʒ plures ecc̄ias vel pbē
d is hn̄tes curam animaꝝ abſqʒ diſpenſa-
tione ꝑꝑe fur eſt et latro· et ↄtinue in mo̅r̄ li
nec ep̄us p̄t diſpenſare in hmōi· Sil'r eſt ſi
hʒ p diſpenſacōʒ ꝑꝑe ſʒ ſurrepticie puta q̄
petēdo unū tacuit de alio qđ hēbat· uel q̄
ſe dicit hr̄e etatē cū nō hr̄et· et hmōi· Item
ec̄ iudicatū eſt ſi p diſpenſacōʒ ep̄i hʒ plura
ſʒ ſimplicia· ſʒ ad ſupfluitatē vel ec̄ p diſpē
ſacōʒ ꝑꝑe ſimplicia vl' curata cū vnū ſibi ſuf
ficēt· Si fuit nimis facilis diſpēſando in ie-
iunijs ecc̄ie· ¶ Si clēo ſmas extorſit a ſb̄di-
tis ad q̄s nō tenebātur· ¶ Si q̄ſtores mē-
dacia pmiſit dicē in ecc̄ia ſua· et qđ peiꝰ ē
ſi pactū fec̄ cū eis de q̄ta· ¶ Si ſcd̄as nupti
as bn̄dixit ſciēter ¶ Si pmiſit xp̄ianas nu
trices ſuiē i domibꝰ iudeoꝝ· ¶ Si ſortilegoſ
ꝛ d̄mATores ſuſtinuit i prochia ſua ¶ Si p
miſit ludoſ vel malas ↄſuetudies inualeſcē
i prochia ſua nō obuiādo illis q̄ⁿtū potuit
¶ Itē ſi clici māifeſtis uſurarijs alieigenis
aut alijs nō oriūdis de terris ipoꝝ ad fenꝰ
exercend̄ domos locauerit vel alio titl'o cō
ceſſerit ipo fcō ſūt excōicati· n̄ ſint ep̄i et ſ̄
ex̄ de uſu· uſurarioꝝ· li· vj ¶ Itē clici· ſ· ardi
acōi decāi plebāi ꝓpoſiti cātoēs ꝛ alij clici p
ſonatū hn̄tes ac ec̄ ſacerdotes q̄ audiuit in

ſcolis leges et phiſicā poſt duos menſes. ſi
nō dimittūt hmōi lectōes ſūt excōicati. ex̄
ne cle. vel mo. ſe. ſe im. c. ſup ſpecula. De hꝫ
uide plenius i. ij. pte ſū. ti. xxxiij. c. ij. Itē clī
ci qui inducūt aliquē ad vouēdū vl' iurādū
vel fide interpoſita ſeu al's ꝓmittēdū ut ſe
pulturas apud eos eligāt et iam electā nō
immutēt ſūt excōicati. nec poſſunt abſolui
citra ſedē apoſtolicā ꝰ in articulo mortiſ. ex̄
de pe. cupiētes. Idē de religioſis ut ꝭ. ¶ Si
ſpōte pticipauerit cū excōicatis a ppa. Itē
clerici qui ſciēter excōicatos a papa in of-
ficijs eoꝝ receꝑint ſūt excōicati et abſolu-
tio illoꝝ ſolū ad ppaꝫ ſpectat. ex̄ de ſen. ex.
ſignificauit. de hoc etiā vide in. iiij. pte ſū. t.
.i. ¶ Itē falſantes lrās pape vel falſis ſciē-
ter utētes. etiā remouētes ſolū unā lrām de
bullis pape ſūt excōicati. et abſolucō eoꝝ
pape reſeruatur. ¶ Itē clerici ſepeliētes in
eccījs vel cimiterijs excōicatos a iure vel u-
ſurarios manifeſtos vel noīati interdictoſ
tꝑe interdicti in caſibꝫ nō ꝯceſſis. ſūt excō
mūicati. ex̄ de ſepl'. c. i. in cle. de hꝫ etiā vide in
. iiij. pte ſū. ti. i. Sepeliētes etiā illos qui ſe oc
ciderunt voluntarie vel qui in tornea mētis
mortui ſūt in cimiterijs peccāt mōrliter. ſꝫ
nō ſūt excōmunicati.

¶ Circa religioſos et religioſas. .xliiij.

CIrca religioſos ſi ſũt ordiati inter-
rogare potes de hijs de q̇b⁹ ſup̄ di
ctũ eſt. de clicis in cõi ꝓut videbit̃
expedire. Si vero ſũt bñficiati et in ecc̄ijs
curatis interroga de hijs q̄ habes in p̄ce-
dẽti. c. Sꝫ ultra p̄dcã ec̃ de infraſcp̄tis q̄ ſũt
eoꝝ ꝓp̄a intro ges. et p̄ mo. ¶ Si fuit rece-
ptus ad mõſteriũ p ſimoniã. q̃ mõrle. ſꝫ ſi
fuit ſimonia mẽtalis tm̄ penitẽtia abolet̃
ſi aũt pecuialis. ſ. q̃ mõſteriũ exegit tm̄ ul̃
tm̄ ꝓ ingreſſu illius nolẽs aliter eũ recipe-
ip̄e vel parẽtes aut ꝓpinq̇ eius tm̄ dederũt
vel etiã minus ſm pactũ. niſi forte mõſte-
riũ eſſꝫ tenue. et hr̄et pſonas ſufficiẽtes ſm
facultates et redditus ſuos. vel eſſꝫ adeo te
nue q̃ eſſꝫ illi nece ꝓuidere. nã tũc in ingreſ
ſu illius licꝫ petere ⁊ paciſci de tpalibus de
quib⁹ debeat viuere. uel dicẽ illi. ptes fer te
cũ ſi tu vis viuẽ mecũ. ſm hoſt. et aliq̊s ali-
os. Si aũt mõſteriũ eſt pigue et ſatis abũ
dãs. tũc ultra pcc̃m ſic ut p̄fertur cõmiſſum
recipiẽs ⁊ receptus vel recepta debẽt expel
li de illo mõſterio. ut ex̃. de ſimo. qm̄. p̄t tñ
ep̄us in h̊ diſpenſare. ſ. ut nõ expellãtur de
mõſterio. Hec Ray. et guil. Precipue talis
ſimonia ſolet repiri in monialib⁹ moder-
nis ubiqꝫ terrarũ. ¶ Si ingreſſus eſt religi-
onem nõ pura intentione. ſcilicꝫ ſeruiendi

deo. ſꝫ alia cã. ſ. nõ laborãdi vel ſi monialis
qꝛ nõ poterat nubere. vel qꝛ parẽtes poſu
erũt ipã ea inuita. ſꝫ enĩ maleſecerit põt et
debꝫ mũtare intẽtionẽ ſuã. ſ. ut velit ibi mane
re ad ſuiendũ deo. ⁊ ſic erit ĩ bono ſtatu. alˢ
ſm ſuũ ſtatũ qꝛ nõ vĩdꝛ tutus ſm ꝯſciaꝫ ſuã
qꝛ magis diſſipatio ẽ q̃ꝫ diſpenſatio. ¶ Si
recipit ecc̃iaꝫ parrochialẽ a quocũqꝫ cũ nõ
attigiſſꝫ. xxv. annũ abſqꝫ diſpenſacõe ꝓpe
ſup etatis defectu. qꝛ nulla ẽ ꝯceſſio et nul-
lũ ius ibi hꝫ. ex̃ de elc̃. licꝫ canõ. li. vj. ¶ Itẽ
ſi infra annũ ꝯputandũ a die aſſumpti vel aſ
ſignati ſibi regimĩs ecc̃ie. nõ facit ſe ad ſa-
cerdotiũ ꝓmoueri. qꝛ ipſo iure ẽ priuatus
ex̃. e. ti. et. c. quo. s. Iſtud tñ nõ extẽditˢ ad
ecc̃ias collegiatas ⁊ nõ hñtes curã nec ad
aſſumptos ad illarũ regimẽ. ut ex̃ de elect.
ſtatuimus. li. vi. Poſſunt tñ eciã epĩ diſpen-
ſare cũ hĩs q̃ hñt ecc̃ias prochiales ut uſ-
qꝫ ad ſeptẽniũ lĩraꝝ ſtudio inſiſtẽtes ꝓmo-
ueri nõ teneãtur ñ ad ordinẽ ſb̃diaconatuſ
quẽ tñ ñ infra annũ ſuſcipiãt ſũt ipõ facto
p̃uati tali bñficio. et in dcõ tpe illis ecc̃ĩs
ꝓuideatˢ. ut ex̃ de elc̃. cum ex eo. li. vj. ¶ Si
hñs qdcũꝫ bñficiũ ſimplex ⁊ q̃tucũqꝫ puũ
nõ dixit horas canoicas om̃i die. qꝛ peccat
mõꝛlr ſi obmiſit ex negligẽtia craſſa etiã ſi
nõ ſit ĩ ſacꝛs ordibꝰ ꝯſtitutꝰ ſecꝰ ſi ex infirmi

tate obmiſit. Itē tenet̄ reſidere pſonalr ī re
ſidētia bñficij ſui .ñ ex cā nō bili et rōnabili
epūs diſpēſaret ſecū ad tps. ¶ Si canonic9
vel alius clicus recepit q̈tidianas diſtri-
bucōes. q̄ dātur int'eſſentib9 horis cū nō in
terfuit. q2 furtū ɔmittit et tenet̄ ad reſtōnē.
¶ Si cū nō poſſʒ p ſe curam eccīe exercē nō
poſuit ibi loco ſui idoneū q̄ bñ officiaret. ſʒ
malū aut ignorātē. q̄ exēplo ſuo ſcādaliſa-
bat ſbditoſ. ut q2 fuit notorius fornicator.
vel luſor ꝛ hmōi. vel q̄ neſcit debite miſtra
re ſacr̄a ꝛ ɔfeſſiones audire. q2 peccat mōr
lit'. qñimo oia mala q̄ ſequūtur ei inputā
tur q2 ſi nō p̄t īuemē idoneū p ſe exerceat ul'
ſi nō p̄t alit' ꝓuidere renūciet bñficō. ¶ Itē
nō licʒ p̄latis ſub p̄cio vel ānuo cēſu ɔcede
re vices ſuas ſeu iuriſdictōeʒ. q2 ſp̄ūale eſt
ex ne p̄la. vi. ſu. c. i. et. ij. et. iij. pū ut ſi dicēt
Cōcedo ut exerceas vices meas vel talē iu
riſdictōʒ ēt totū lucrū ſit tuū. ſʒ tu dabiſ mi
chi tm̄. q2 illicitū eſt. ſʒ ɔmittēdo vicēs ſuas
pure licʒ ɔſtituere ei ſallariū. ij. q. ij. carita-
tis. puta dicendo. dabo tibi tm̄ ꝓ ſallario
tuo et totū lucrū ſit meū. hec Inno. ¶ Itē ſi
alienauit res eccl̄aſticas ut mobilia. ſic ſūt
calices ornamēta et hmōi. aut immobilia.
ut ſūt poſſeſſiones agri et huiuſmodi et ſʒ
ſine nccītate. vel maiori utilitate. vel non

ſeruata forma iuris et hmōi. qr ẜuiter pec cauit. ¶ Itē de exercicō cure aīaꝝ introges quō. ſ. ſe habuit ī audiētia ɔfeſſionū. in col lacōe alioꝝ ſacroꝝ. et viſitacōe infirmoꝝ et hmōi. ꝛ p̄cipue ſi unq̄ꝫ defecerit eis ſacrā cū expediebat. Quō etiā ſe habuerit in am monicōe ſbditoꝝ. in correctōe vicōꝝ. p̄ci pue q̊ ad notorios pccōres. ut ɔcubīarioſ hn̄tes inimiciciaſ. uel uſurarioſ ꝛ hmōi nō ɔmūcātes ānuatī et nō cōfitētes. ſi āmonuit q̄ꝫtū potuit ſigficādo epō cū p̲ ſe eos ad h̄ nō potuit inducē et hmōi. nā oues ex ne gligētia p̲dite ab eo reqrētur. de q̄bꝫ ꝛ ſup̄ dc̄is et alijs hmōi hēs ſatis i. iij. pte ſūme. ti. i. ¶ Si alienos prochianos audiuit ī cō feſſione nō hn̄s aūctē ſpēalē ip̄e vel ɔfitēs qr nō p̄t illos abſoluē. ¶ Itē. ſi emit aliqs res immobiles de fructibꝫ ecc̄ie q̄ debēt re manere. vn̄ ſi emit noīe alterius ut ſic poſ ſit dare vel legare cui vellet fraus ē et furtū et tenetur ad reſtōꝫ. ¶ Itē ſi indulgētias p̲ ſe dedit. cū nō poſſit. vel pl'es dixit hr̄e in ecc̄ia ſua q̄ꝫ hr̄et et h̄ ob q̄ſtū. qr mōꝛle eſt. ¶ Si reliq̄as nouas exhibuit pplo venerā das nō ab ecc̄ia approbataſ. ¶ Si nimis fu it facilis ad diſpēſand ī mōꝛli. Sꝫ ſi intrauit mōſteriū diſſolutū nō viuētiū regl'ariter q̄ rat ſibi mūre locū cū diſpēſacōe ſi ea īdigꝫ

Si aūt non p̄t illō facē maneat et nō ſequa
tur turbā .i. alios nō obſuātes regulā ⁊ ſer
uet ipſe vel ipſa regulā ſuā ſm ordinē ſuū.
ſi tñ induci p̄t q̄ mutet locū .melius ē p eo
vel ea. ¶ Si ingrediēs monaſteriū tacuit
impedimēta q̄ habuit ad hoc ſcienter. puta
erat ſeruus uel habebat occultā infirmitatē
aut fuit alterius religionis pfeſſus aut cō
iugat⁹ aut debitor i multis ⁊ hmōi. q̄ pec
cauit mortalr̄ p̄cipue ſi ſciebat talē nō poſſe
recipi vel interogatus de hijs mēdaciū di-
xit. et p̄t et d; de mōſtēio expelli ſi alit' puī-
deri non p̄t. ¶ Si hēbat votū artioris religi
onis. q̄ q̄rē d; prius diſpenſacō; ſi intrare
vult aliā minus ſtrictā. dū tñ fuerit obſ-
uātia in illa. vel p̄t ire ad aliā eq̄lē vel maio
rē ſine diſpenſacōe ꝑꝑe. De mēdicāti tñ or-
dine uno ad aliū mēdicātē vel de mēdicāte
ad monachalē non p̄t ſine diſpēſacōe ꝑꝑe.
niſi ſolū ad cartuſiā. ¶ Si induxit aliquē ad
religionē p ſimoniā vel p fraudes puta aſ-
ſerendo ibi bñ ſeruari omia. qđ tñ nō fit vel
dicēdo ſe ad nichil vel modicū obligari re
ticēdo auſteritatē religiōis quā alter nō in
tendit ſeruare et hmōi. q̄ mortaliter pec
cat. Illos etiam qui volētes ingredi ad lo-
cum religioſorum bene viuentium auer-
tunt et trahūt eū ad ſe. ut aquam alterius

ad ſuū molendinū· infamātes alios et cri-
mina eis imponētes ac occupacōes illoꝝ
inutiles aſſerētes ſuas bonas ·et in terciū
celum ſe extollētes ·ut ſic talē attrahāt ad
monaſteriū eoꝝ · certū eſt nō euadere dā-
nacōꝫ eternā· niſi acriter penituerit· quia cō-
tra caritatē· ꝯtra iuſticiā ·et ꝯtra ſacrā ſcrip-
turā faciūt. ¶ Quo ad votū pauptatis.

Si in religione exñs ſuauit votū pau-
ptatis michil ꝓpriū retinēs vel retine-
re deliberās· quaſi habuit ꝓpriū quantūcūq3 par-
uū eſt peccauit mortaliter· et totiēs quotiens
habere ꝓponit· Dicitur aūt ꝓpriū quod ce-
latur ſupiori ſuo· ut ſi habeat ⁊ teneat pe-
cuniā vel veſtē neſciēte plato ſuo· vel ſi ſci-
at tñ contra voluntatē et licētiam ipſius·
vel ſi de licentia et voluntate eius· non ta-
men paratus eſt ſibi reddere et tradere ad
peticōeꝫ eius· ſꝫ recuſat· aut recuſaret ſi poſ-
ſet de facto· et multo peius ſi nō ſoluꝫ mo-
bilia· ſꝫ etiā immobilia ut redditus et poſ-
ſeſſiones retineat ſic ꝓpria· dās ⁊ vēdēs ac
donās ac diſſipās ⁊ diſpēdēs ad placitū ſuū
nec platus pt dare licētiaꝫ ſic retinēdi· nec
ppa in ꝓprio diſpenſare· ex de ſta· mo· cū ad
monaſteriū· ¶ Si dedit de bonis monaſte-
rij ſiue ꝯuētus ſine licētia ſupioris ſui habi-
ta vel pſumpta· Idē ſi aliquid recepit vel

tenet eodē mō· qꝛ mortale eſt et ꝓprietaſ· ¶ Si
repiēs ſe in loco ubi nō viuitur in cōi ꝓpter
qd̄ oportꝫ ſibi ꝓuidere de neccarijs hꝫ aliq̄ ve
ſtimēta pecuniā et hmōi cū bona licētia et
bn̄placito p̄lati adiutat diligēter. Primo
quidē q̄ p eū nō ſtet qn̄ oia vellet ponere ī
cōi ſi alij vellēt. et ad hꝯ opetur q̄ntū poterit
Scd̄o ſi hꝯ nō p̄t ſp ſit paratuſ oia ſimplicit̄
ponere et dimittē in manibꝯ p̄lati. Tercio
ut de hmōi ꝯceſſis nl det ſine licētia ſupio-
ris ḡnali vel ſpeāli· ec̄ in elemoſinas n̄i ex
trema neccitate. Quarto ut nō theſauriſet·
nec ſupflua teneat·nec delicōſa q̄rat nec mlt̄
tū inq̄rēdo ſollicitetur nec habeat in ordīa
tū appetitū ſeu affectū in hꝯ. Et ſic potēit trāſ
ire·ſi tn̄ in alijs bn̄ ſe habeat· ſecus autē ſi
ſic agēdo nō religioſe ſꝫ laicaliter viuēt. Sꝫ
et cū p̄dictis ec̄ ſi poſſꝫ locū inuenire ubi in
cōi viueretur tutius et melius eſſꝫ ſe illic cō
ferre· ¶ Quo ad votū caſtitatis.

Qui ſeruauit votū caſtitatis nō ſoluꝫ ab oī
corpali ope et ꝯtāctu venereo ſe abſtinē-
do·ſꝫ ec̄ ab oī locucōe turpi et amatoria ⁊ ab
oī cogitacōe immūda deliberata ⁊ delcācō-
ne moroſa qꝛ in q̄libꝫ horꝫ ē mortale ut ſ̄ dcm̄
ē ēca· c· de ſexto p̄cepto· et de nono· et eſſꝫ ſa
crilegiū qd̄ grauius eſſꝫ· et qꝛ ad iſta deuec-
nitur p ꝯuerſacōnez et familiaritatē· et ideo

requirēdū. ¶ Si cū fuerit monialis habuit domeſticitatē cū aliquo vel ſi fuerit mōchꝰ cū aliq̄. et ſi reperitur ħ eſſe ex cām nccītatis ꝓhibēdū ē ipis. qꝛ al's nō eſſent abſoluē-di qꝛ impoſſibile q̄ı ē talē nō incidē ruinā ut. di. xxij. hoſpitiū. et di. lxxxi. p totū. Scandala etiā multa et oblocucōes ex ħ ſequū-tur in ꝑpl'o et hmōi. et ideo oino ꝓhibēdū ē hmōi acceſſus. ꝯſang̃neoꝝ tñ rarus erit acceſſus. ¶ Quo ad votū obedientie.

SI fecit ꝯtra votū obediētie. qꝛ ſp mōꝛle ē Et nō qꝛ nō ſp qñ aliq̄d agit. qđ ē ꝯ regulā ſuā vel qñ trāſgreditur regulā vel ꝯſtōēs ſuas. ħ eē qñ fac̄ ꝯ ꝑcepta ꝯtēta in regl'a vl' ꝯſtōībꝫ ſupiorū ſuoꝝ. vel qñ trāſgreditur in aliq̄ ex cōtēptu quātūcūqꝫ etiā puo. Qñ g̃ ꝑlatus vel ꝑlata iniūgit aliq̄d ꝑcipiēdo ſb tali mō loqñdi vicꝫ ꝑcipio vel mādo tibi in v̓tute obediētie vel ſpūs ſcī ut facias ħ vel omittas illud. vel ſb pena excōis et hmōi. Illud đꝛ ꝑceptū cuiꝰ trāſgreſſio ſp ē mōꝛle. Idē ē qñcūqꝫ ꝑlatꝰ aliq̄d ſbito ꝑcipeꝛ nō tñ ſb hꝫ v̓bis declaret ſibi tñ. qꝛ intēderet illū obligari hmōi ꝑcepto ꝛ ſb peccato mortali teneretur ſubditus niſi ꝑciperet ſibi aliq̄d illicitū vel qđ eſſꝫ ꝯtra regulā et ꝯſtōnes. Silr qñ in regula vel ꝯſtitucōe eſt aliquid ꝑceptoꝛie mandatum. vel ſub

pena excõis vel ſb pena carceris vel ſb pe-
na grauioris culpe vel ſili locucõe cõiter ce-
ſet obligari ad ħ ſub mõꝛli. Alꝭ aũt faciẽ-
do ↄtra cerimonias ut frangẽdo ſilẽtiũ tar
de veniẽdo ad choꝛũ et hmõi veniale ñ fa-
cẽt i ↄtẽptũ qꝛ tũc mõꝛle eſſꝫ. et ideo caue ne
aſſueſcas alicui tranſgreſſioni. qꝛ ↄſuetudo
q̄uis ipa nõ ſit ↄtẽptuſ. tñ ↄtẽptus inducti
ua. ¶ Quo ad diuinũ officiũ ¶ Si nõ dixit ho
ras canoicas aut officiũ beate vĝis. aut de
functoꝝ. nã religioſus eẽ ſi nõ habeat oꝛ-
dinẽ ſacrũ tenetur ex p̄cepto ad officiũ. p̄-
cipue tñ ſi ẽ pfeſſus. vñ obmittẽdo aliquã
horã peccat mõꝛliter. ſi tñ obmittit ex ne-
gligẽtia nõ aũt tenetur ex p̄cepto ad iſtud
uel illud. q̄uis nõ debeat eẽ ad placitũ ſuũ
mutare officiũ. ſꝫ dꝫ dicẽ ſm ↄſuetudinẽ oꝛ-
dinis ſui ¶ Itẽ ſi tardauit ad dicẽdũ vel ſi
nõ cũ alijs i eccĩa fuit. Si ſomnolẽter vel ibi
doꝛmiẽdo et recuperet illd in q° doꝛmiuit vl' a-
liud dicat loco eius. ſi aũt p maioꝛi pte doꝛ
miuit totũ iteretur. vel ſi ibi incõpoſitus fu
it et oculis vagis. Si riſit vel ridere fecit ali
quẽ vel aliã leuitatẽ opatus eſt. vel ſi locu
tus eſt ſine necẽitate. ſi mẽte diſtractus p̄ci-
pue qñ aduertere debuit. ſi male legit. vel
cantauit vel non inclinauit cum debebat.
ex negligentia. In quolibet horum et ſi eſt.

veniale cõiter tñ pccm̃ eſt. ¶ Si elegit p̄-
latū p ſimoniã. vel etiã ſi nõ ſimoniace tñ
ſciẽter indignū. ¶ Si nõ illū quẽ iudicauit
meliorẽ ad illud officiū ꝫ aliū rõne amicicie
vel alia intẽcõne mūdana. elegit. qꝛ mortale
eſt. ¶ Si accuſauit calūnioſe p̄latū vel ſoci
um de aliquo criminali. vel teſtificatus ē cõ-
tra aliquẽ iniuſte vel alˀs infamauit p̄latū
vel ſubditū dicẽdo criminalia de eo etiã ſi eſſent
vera cū diceret intẽcõe infamãdi peccaret
mortaliter. ¶ Si ſecreta ſui ordinis reuela-
uit ſine cauſa iuſta et rõnabili. Et quomõ
quis teneatur ad reſtitucõnẽ fame habes
.s.in.i.parte. ¶ Si in viſitacõne prelatorum
nõ reuelauit dicẽda que ſcilicet ſunt cõtra
honeſtatẽ religiõis de p̄latis ⁊ de ſociis. et
p̄cipue qñ ſic cõiter ſuatur qd fit p̄ceptū a
viſitatore ut frẽs dicãt q̄ ſūt dicẽda ⁊ q̄ in-
digẽt correpcõe qꝛ tūc obmittẽ aduẽter
ea q̄ dicẽda ſūt ē mortale. Debꝫ tñ iſtud intelli
gi ſuato ordie fratne correpcõis. vñ oino
occulta a quibꝫ p̄t p̄ſumi emẽdacõ dici nõ
debẽt. Ubi aūt nõ ſpatur emẽdacõ ꝫ p̄ſu-
mitur recidiuacõ vel aliud magnū ſcãdalū
dici dꝫ nõ tñ accuſando ſi ꝓbari ſufficiẽter
nõ p̄t. qꝛ tūc grauit̃ peccaret. ꝫ ſimplr denūci
ãdo p̄lato ut patri ſi tñ ſpatur qd ꝓuidebit.
¶ Si fecit vel cooperatus ē aliquã cõſpiracõnẽ

ꝯtra p̄latos vel inuenit aut ſectatus ē ꝑti=
alitates in mōſtēio aut ꝯuētu. aut ſectaſ et
diuiſiones. q̄ꝛ mōꝛle ē et crīmē mūdanoꝝ.
pūſoꝝ immo demonioꝝ poti⁹ q̄ religioſoꝝ
¶ Itē ſꝫ ray. introgādi ſūt de. xij. abuſiōibꝫ
clauſtri. q̄ ſm hug. iſte ſūt. p̄lat⁹ negligēs
diſcipl'us inobediēs. iuuēis ociōſus. ſenex
obſtiatus. mōchus curialiſ. religioſus cau
ſidicuſ. habitus p̄cōſus. cibus exq̄ſituſ. ru
moꝛ ī clauſtro liſ ī caplo. diſſolucō ī choro
irreuerētia circa altaria In hijs q̄nq; ē mōꝛ
le et q̄nq; veniale ſm q̄ntitatē et q̄litatē de=
fectus et intēcōꝫ. Magna abuſio eē eſt reli
gioſū iurare in omni ſmone. eē ſi veritaꝫ=
tē dicat. q̄nto magis maledicē et blaſphe=
mare. eē ſi ex leuitate. ¶ Itē interrogādū
etiā p̄cipue ē de cerimonialibꝫ p̄ncipalibꝫ
ut de eſu carniū extra infirmitatē. de lineis
nō utēdis ad carnē. de lectis nō plumis. de
ieiunijs regule et ꝯſtōnibꝫ. de obſeruacōe
ſilentij in certis locis et horis. ad q̄ omnia
obligātur monachi ꝛ monache. p̄cipue oꝛ
dinis bn̄dicti. ex̄. de ſta. mo. cum ad mona=
ſteriū. et etiā plures religioſi alioꝝ oꝛdinū
ex conſtōnibꝫ ſuis. Et licꝫ p̄latus poſſit in
hijs diſpenſare. quod p̄t ſm ber. qn̄ fit cū
racōnabili et urgēte neceſſitate alias enim
peccatum eſſet diſpenſanti et diſpenſato.

plus aut minus ſm trāſgreſſiones ¶ Si o-
bediendo male ſe habuit. vicȝ quia obediuit
in malo in dicēdo mēdaciū vel ex neglig̃e
tia dimiſit cōe mādatū vel tardus fuit ad
obediēdū vel nō affectuoſe ſȝ q̃ruloſe ꝛ diſ
ſolute nō cū maturitate obediuit. ¶ Si ir-
reuerēs erga maiores fuit egre ſuſtinendo
rep̄hēſiões ꝛ cū indignacōe. cōiter ē pccm
ueniale ſi exceſſus magnꝰ fuit ¶ De exercicō

Si vacauit ocio q̄ ē ſentina oīm vicioꝝ ꝛ
m̄ptu. ¶ Si inutiliter tp̄us expēdit in faciē-
do ea q̄ ſūt nullius utilitatiſ. ¶ Si fecit exer
citia mūdanoꝝ ut faciēdo burſas veſtes o-
pere polimito more ſeculariū. ut rechama
tiones vel linea reticulata et hmōi vel cōfe-
ctōes multuȝ p̄cioſas vel alia glōſa. quia ma
gnū pccm ē et abuſio ꝛ occaſio multoꝝ ma
loꝝ. et ideo ꝓhibēdū eſt ſȝ p̄cipue monali
bꝫ modernis q̄ ut frequēter in hiis offendūt.

Si nimis fuit ¶ De cōuſacōne cū aliis.

leuis vel inducēs alios ad leuitatē et riſuȝ
verbis vel geſtibus. vel ſolaciis. q̄ licȝ ali-
quādo ſine peccato fieri poſſunt ad recrea
tionē vel ſubleuādū ſe vel aliū ab accidia.
raro tamen huiuſmodi decent religioſos.
et communiter eſt peccatum veniale. ¶ Si
murmurauit circa victum et veſtitum. ¶ Si
impatienter tulit mores graues aliorum.

¶ Si ſe graue͂ alijs reddidit. ¶ Si ſingula-
ritate͂ queſiuit ī cibo veſtitu ꝛ dormitu et a-
lijſ. vn̄ frequēter oritur in ipo ſupbia. et in
alijs murmuracō et indignacō. ¶ Si frēm
deliquētez fratre nō āmonuit. vel defectus
alioꝝ nō ſigficat plato ad remediādū ſtua
to fratre correpcōis ordie. In qlibet hoꝝ
pccm ē omūiter veiale. ¶ De execucōe officij
SI murmurauit otra ſibi ¶ ſibi omiſſi.
omittētez officiū aliqḋ tanq̄ indiſcre
tū. ¶ Si impatiēter ſe habuit dure loqn̄do
cū quib9 ſe habuit intromittē. ¶ Si nō di-
ligēter tractauit res mōſterij ¶ Si nimis
tenax vel nimis pdigus fuit ī dādo vel ac
ceptor pſonaꝝ ſine cā rōnabili magiſ dāſ
uni q̄ alteri de reb9 quib9 ¶ Si dedit quib9
nō potuit. qꝛ nō habuit licētiā. ¶ Si pmi
ſit res pire ex negligētia vel nimis ſolli ci
tus fuit ꝓpter h̄ parū vacādo ſibi ꝓpt multi
plicacōez tpaliū. qḋ viciū multū hodie re-
SI nō fuit dili- ¶ De ſtudio. ¶ gnat.
gēs ad diſcēdū ea ad q̄ tenetur ſm re
gulā et oſtōnes. qꝛ peccat. et trāſgrediens
ex ignorātia nō excuſat. ¶ Si ſacdos ē. dz
q̄rere et ſcire q̄ debita ſūt ad celebrādū ꝛ mi
niſtrādū. ſi ofeſſor eſt. q̄ ptinēt ad illḋ offici
um. et ſic de alijs. Et ſi in hijs eſt negligens
ꝑcipue cū poteſt ĝuiter peccat. Deb3 etiā3

frequēter legē doctores exponētes ſcp̄turā
et alios libros deuotos et utiles vñ inſtrua
tur et ꝯfortetur ad bonū. nō eni leget curio
ſa et inutilia ut doctrinas gētiliū vel fictōeſ
poetaꝝ et hmōi q̄ retrahūt a mag̃ necc̃rijs
ꝗ pcc̄m ē curioſitatis. ¶ Itē q̄ vocātur ad
dirigēdas moniales in electōib9 et alijs ñ
ab hijs p que poſſit inter eas oriri diſcor-
dia ſe abſtineāt ſūt excōicati. ¶ De orone.
SI nō orauit ultra diuinū officiū priuatī ꝑ
ſe et ꝑ alijs ꝯſang̃neis et bñfactorib9 et p̄-
cipue ſibi recōmēdatis viuiſ ꝛ defunctis ſol
licite ut debuit. ¶ Si nō frequētauit ꝯfeſſi-
onē ꝯmuonē ſcḋm morē regule ſue. Itē mona-
chis nigris p̄ceptū eſt ꝙ hoc faciāt ſemel
in menſe. ex̄ de ſta. mo. ne in agro. in clem̄.
¶ Si nō vacauit meditacōni q̄ ꝑmaxie de-
uotionē inducit. ¶ Si fuit tepidus in dile-
ctione dei et ꝓximi nō ardēter affectās ho
norē dei et ſalutē aiaꝝ ut decȝ. ¶ Si ingrat9
fuit ad recognoſcēdū et recogitandū bñfi
cia dei et recōpenſandū deuote ei ſeruiendo.
¶ Si nō ꝓparauit ſe ad diuina ut debuit. Hec
ſūt in quib9 q̄tidie offendit et ex h̄ impe-
ditur ꝓfectus. ¶ Quo ad ꝯſang̃neos.
SI nimis carnaliter dilexit conſanguine-
os nimis affectās eoꝝ ꝓſpitatē vel gau-
dens de ea. aut ſi nimiū ꝯtriſtatur de eorum

adūſitare. vel ſi nimis eos viſitauit vel q̄ritt et gaudet nimiū viſitari ab eis. ¶ Si de ſecularibꝫ cū eis loq̄tur q̄ nō expediūt. uel etiā cū alijs de guerris et factis pn̄cipū ſecularium. et frequēter hmōi interrogat vel libēter adūtit ad h̄. vel ſi ꝓ ↄſang̃neis ſuis ꝓcurat bn̄ficia eccl̄iaſtica vel tp̄alia et p̄cipue ad h̄ nō aptis. q̄ poſſ eē mōrle. ¶ De alijs vicijs ↄuībꝫ ut ira. inuidia. ſupbia. et hmōi vide. s. in. i. et. ij. pte. ¶ De hijs q̄ ptinēt ad regulā ſuā ultra p̄miſſa ip̄e ſibi ꝓuideat. ſi vicꝫ penas vel penitētias ſibi taxatas vel iniūctas a regula et ↄſtōibꝫ vel p̄latis nō fecit ex negligētia. q̄ peccauit. Si aūt nullo mō eſſ paratus facē q̄ prelatus p̄cipet vel in regula aut ↄſtōne ſibi mādata eēnt mōrliter peccaret. Si aūt nō intēdit ꝓficere in vita ſpūali. attamē ſeruat ſeruāda. ſicꝫ inuitus facit. male ↄtētus q̄ eſt ī religione. ipocrita eſt et in ſtatu dānacōis.

Sequūtur excōicacōes religioſoꝝ. ·xlv·

Religioſi qui inducūt aliquē ad vouē dū vel fide interpoſita ſeu al's ꝓmittēdū ut ſepulturas apud ſuas eccl̄ias eligant vel electas nō mutēt excōicati ſūt excōicacōne ip̄ali. ¶ Religioſi q̄ clicis vel laicis ſacr̄m eucariſtie vel unctōnis extreme miniſtrare vel matrimonium ſolēniſare abſq̄

licētia ſac̄dotis prochialis ſpeciali vel ali-
quē excōicatū a canone p̄terq̄ in caſibꝫ a iu
re exp̄ſſis vel p p̄uilegiū ꝯceſſis vel a ſentē
tijs p ſtatuta ſinodalia vel ꝓuīcialia ꝓmł
gatis vel quenq̄ a pena ⁊ culpa abſoluere
p̄ſūpſerit ſūt excōicati excōe maiori. ¶ Reli
gioſi ꝓfeſſi qui vadūt ad ſtudia lr̄az q̄cūq̄
ñ habuerit licētiā a p̄latis cū ꝯſilio maio-
ris ptis ꝯuētus ſūt excōicati. ex. ne cle. vel
mo. ſe. ſe ne. im. ut piculoſa. li. vj. ¶ Religi
oſi q̄ vadūt in ſcolis ad audiēdū leges vel
phiſicā poſt duos menſes ſi nō dimittūt
ſūt excōicati. ¶ Religioſi q̄ apoſtatāt ſūt
excōicati. et dicūtur apoſtatae q̄n dimiſſa
religione ⁊ hitu nō intēdūt reūti. ¶ Religi
oſi q̄ temere hituz ſue religionis dimittūt
q̄uis nō ſint apoſtate ex h̄ ſūt excōicati ut
in p̄dcō. c. ut piculoſa. li. vj. ¶ Religioſi e-
tiā cuiuſcūq̄ ordis cū ſcauerit vel viderit ca
thedralē ſeu mr̄icē eccīaz loci ſuare int̄di-
ctū q̄cūq̄ poſitū auc̄te ſedis ap̄lice vel or
dinarioz debēt ⁊ ipi obſuare nō obſtātibꝫ q̄-
buſcūq̄ appellacōibꝫ ātea ec̄ ad eādē ſedē uł
al̄s. aut etiā alijs interiectōibꝫ et obiecti
oibꝫ. alioq̄n ſūt excōicati. ex̄ de ſen. ex. ex
frequētibꝫ. i cle. ¶ Religioſi q̄ aliq̄ dicūt ut
audiētes a decimaz ecc̄ijs debitaz ſolucōi-
ne retrahant in ſermonibus ſuis vel alibi

ſūt excōicati· ex̄· de pe· cupiētes. i cle· ¶ Re-
ligioſi q̄ ſciēter poſtpoſuerīt ꝯfitētibꝫ ſibi
ꝯſciaꝫ facē de ſoluēdis decimis ſūt ſuſpen-
ſi ab officō cōfeſſionis tādiu donec ꝯfeſſis
eiſdē ſi ꝯmode poterūt faciāt ꝯſciaꝫ qꝛ ſi in
dicta ſuſpenſione nō purgata ꝯſcia ꝯfiteā-
tur ſūt excōicati· ex̄ d̄ pe· cupiētes · in clem·
¶ Mōchi et canōici regulares nō hn̄tes a-
liquā ammiſtracōꝫ ſi ꝯferīt ſe ad curias prī-
cipū ſine licētia p̄latoꝝ ſuoꝝ ut inferāt dā-
nuꝫ p̄latis ſuis vel mōſterijs ſūt excōicati
ut in cle· ne i agro· de ſta mo· et ca· re ¶ Re-
ligioſi mēdicātes q̄ accipiūt noua loca ad
hitandū vel q̄. antiq̄ coꝝ loca alienāt vel p-
mutāt abſqꝫ licētia ꝑꝑe ſūt excōicati· ut ex̄·
de pe· cupiētes· i cle ¶ Qui intrāt mōſteria
monialiū ordis p̄dicatoꝝ ſiue frēs ipi ſiue
alij q̄cūqꝫ mares n̄ in caſibꝫ ꝯceſſis i ꝯſtōi-
bus eaꝝ ſūt excōicati· nec pn̄t abſolui niſi
a ꝑꝑa vel a mgr̄o ordis vel aliq̄ alio q̄ ſup
h̄ hēat aūctē ſpēalē· Et qui vel q̄ h̄ admit-
tūt et videtur excōicati vel excōicate· qꝛ pti-
cipāt in crimine· Siłr qui ingrediūtur mo-
naſteria mōialiū ordis miōꝝ in caſu nō cō-
ceſſo ſūt excōicati excōicacōe ꝑꝑali p exua-
gātē· Qui vero ingrediūtur alia mōſteria
mōialiū nō ſūt ipo facto excōicati de iure ſꝫ
excōmuīcandi· In multis tamē locis ꝑpter

ↄſtōeꝫ ſinodalē eē ſūt excōicati· De hijs i-
gitᷣ eē q̄re· et de hijs eē excōicatis plene ha
bes in· iiij· pte ſū· ti· i· ¶ Circa p̄latos in ↄū

Prelati introgādi ſūt i ↄū ·xlvj·
p̄mo· ſi ltime aſſecut⁹ ē digtatē ſeu
p̄lacōꝫ ·an vicꝫ aliq̄ irreglaritate uł
ſnīa fuēit irretitus cū fuit aſſumptuſ ad p̄-
laturā in q̄ non fuit ſecū diſpenſatū vel de q̄
nō fuit abſolutus· ut vicꝫ ſi fuit bigamuſ· ſi
coopatus ē in cā ſanguīſ· ſi ē illegitimuſ· ſi
excōicatus ſi ſuſpenſus· aut notorius ↄcu-
binarius· nā q̄ in quolibꝫ hoꝝ ſe noſcit· et
p̄lacōeꝫ in eis vel aliquo illoꝝ accipit· eaꝫ
furtiue tenet et ē in ↄtinuo mortli· ¶ Itē nō·
ꝙ illtimus ad digtatē vel bn̄ficiū curatū uł
ꝑoratū i religione q̄ p electōeꝫ creatur ſine
diſpenſacōe ꝑꝑe ꝓmoueri non p̄t· ex ꝑuile-
gio tn̄ mgr̄i ordis in cā hac p̄t diſpenſari·
ad p̄laturas in ordie p̄dicatoꝝ· de h̄ hēs in
·iiij· pte ſū· ti· i· ¶ Si rite abſqꝫ vicio ſimoni
aco fuit elect⁹ ↄfirmatus et ordiatuſ· ¶ Si
interpoſuit p̄ces ꝓ ſe vel ꝓcurauit ꝙ aliuſ
ꝓ eo porrigēt· qꝛ ſimoīa fuit· et ſi ibi fuit ſi
monia pactōis indiget diſpēſacōe ꝑꝑe· et
āteq̄ꝙ diſpenſetur furtiue tenet digtatē· De
h̄ hēs i· ij· pte ſū· ti· i· c· i· ¶ Itē de oībꝫ hijs
q̄ hēs· s· i· c· de bn̄ficiatiſ· et in· c· de clīcis· in
ↄuī potes h̄ introgaē ꝓut videbitᷣ expediē

ſi ē plātus ſecularīū clericoꝝ. ſi verō plat9 religioſoꝝ. introga de hijs q̄ ſūt in. c. p̄ ce- deti. et de hijs q̄ ſequūtur. ¶ Si aliqđ pcc̄m manifeſtū ſimulauit in ſbditis et nō corre- xit aut ſi nō manifeſta q̄ ad eius noticiā a- liq̄liter puenerit ulterius nō inq̄ſiuit. qꝛ ſi mere ex negligētia omittēt puto mo͛rle q̄ ad criminalia. ſecus ſi ex aliq̄ rōne ħ onnt tit. ūtpū ad euitāda maiora ſcādala. ¶ Si in caplo equus iudex nō fuit. ¶ Si rerū mo naſterij dilapidator fuit. ¶ Si ſupioribus non obediuit ¶ Si cās. ſibi a ſuis ſupioribꝫ ɔmiſſas nō ḃm ɔſiliū peritoꝝ determinauit ꝫ ḃm acceptācōꝫ pſone. In oibꝫ ſup̄dictiſ ē pcc̄m mo͛rle vel veniale ḃm q̄litatē exceſ ſus ⁊ maliciā ac negligētiā. ¶ Si indignoſ et nō idoneos in officijs poſuit. maxie ad curā aīaꝝ. qꝛ male videtur excuſari a mo͛rli p̄cipue ſi eos quos ſcit malos et in mo͛rli p ſeuerare ponit ad curā animaꝝ cū poſſit re pellere. nec credo qꝛ excuſet paucitas qꝛ alij nō inueniūtur etiā ſi ille quē ſic poſuit ſit multū induſtrioſus. et bn̄ ſciat officiare ecc̄iam in exterioribꝫ. Item cū talē ſuſtinet quē ipſe tn̄ nō poſuit. licꝫ iuridice cū remo uere p̄t. ¶ Si poſuit ī audiētiā ɔfeſſionū nō tabilit' ignorātes ⁊ ineptos vel crimioſos qꝛ mo͛rliter peccat p illā regulā. Qui cauſaꝫ

dāni dat. dānū dediſſe vidˀr. Idē ſi tales to=
leret cū poſſꝫ eos remouere. niſi forte a ſu=
perioribꝫ ſuis ſint ad h̄ poſiti. Sꝫ quā curā
de ipis habebit cū ad ſui dānationē exer=
ceāt tale officiū audiendꝰ eſt. Quō aūt vi=
deatur ineptus vel notabiliter ignorās ha
bes in. iij. pte ſūme. ¶ Si fuit nimis curio=
ſus et pōpoſus in edificijs ecc̄ie et mōſte=
rij et ornamētis et hmōi qđ eſt ꝯtra ſanctū
hiero. et ābro. xxij. q. ij. c. aurū. et. c. gloria
epi veñ. et tñ a modernis fiūt multe ſupflu
itates et curioſitates et palacia ꝯtra exē=
pla ſanctoꝝ oim. Et de hijs annititur mul
tū de tpe et deuocōe ita ut ꝯpletis edificijs
exhauſti vidētur oīs ſpūs ⁊ deuocō et pau
pes interea moriūtur fame quos ipi religi
oſi đ ſupfluis eoꝝ tenētur ſuſtētare. xxij. q.
i. ¶ Si fuit nimis ſolicitus circa tpalia. ex
h̄ minus debito vacās ſpūalibꝫ i ſe et i ſb=
ditis et lectōi orōni meditacōi et āmoniti
oni utiqꝫ p ccm ē plus et minus ſm q̄titā=
tē exceſſus. pncipalis enim intētio ſeu cura
debet eſſe de ſpūalibꝫ. ¶ Si nimis p curias
diſcurrit in litigādo cū ſcādalo hominū. cū
poſſit p aliū modū magis pacificū ſua re
petere. etiam ſi non tantum per hoc recu=
perare deberet. ¶ Si iura et priuilegia ſue
eccleſie non ſeruauit et defendit ut debuit.

¶ Si i diſpēſando diſcrēte ſe habuit. vel ꝙ
nimis de facili ⁊ ſine cā rōnabłi diſpēſauit ď
ieiunijſ. de eſu carniū. de ꝯtinēdis rebꝫ ad u-
ſū. in pēitētijs taxatis ſꝫm regulā et ꝯſtōnē
et hmōi. ꝙ peccauit inducēdo relaxacōꝫ et
religionis rigorē eneruādo. Vñ btūs bñdi
ctus i regula ſua diċ ꝙ de oi diſpēſacōe hꝫ
reddere rōnē. Vel eċ ſi fuit nimis durus i di
ſpenſando cū debuit. p̄cip ue cū debilibꝫ ⁊ in
firmiſ ⁊ hmōi nō ꝓuidēs eiſ ¶ Si nō fuit bo
nus exēplaris in inceſſu moderato. in hitu
non p̄cioſo. i modeſtia geſtus. i locucōe ra-
ra et graui ⁊ fructuoſa cauēs diſcordiaſ nu
triēs pacē. oṁes patiēter audiēs ⁊ tolerās
ſinglaritates vitās. ꝯuia ſequēs cū p̄t. ne-
mini blādus. affabilis cūctis. ſuſurracōes
detractōes. irriſiones. ꝯfabulacōes. male-
dictōes. ꝯtētiones. in ſe et ſuis eliminās in
oṁibꝫ circūſpectus. nō delectās in p̄ſidētia
ſꝫ timēs de negligētia cū de ſinglis ſibi ꝯmiſ
ſis habeat reddere rōnē. ita alioꝝ curā ha
bēs ut ſui nō obliuiſcat̄ ut docꝫ greg. in pa
ſtorali. nā ſic tenet̄ quilibꝫ p̄latus eſſe et ita
ſe hr̄e. ¶ Si in corrigendo fuit nimis remiſ
ſus vel nimis rigidus. ꝙ utrūqꝫ cauēduꝫ ē
ſicut dicit Gregorius. in moralibus. et ut
habetur. xliij. di. diſciplina. Nam facilitas
venie incentiuum prebet delinquendi.

Ambro·xiij·q·iiij·eſt iniuſta·Et aſpitas ni
mia in increpacōne·nec correpcōꝫ recipit
nec ſalutē· Leo·di·xli·cū beatus·p̄cipue cir
ca ſeniores dꝫ p̄latus in corrigēdo eſſe hūa
nuſ·et ſic ſe hr̄e ut dr̄ in·c·ſeniores·i·q·vij·
ſm greg·n̄ eēnt hītuati i malo qr tūc durius
corripi debēt ſm eūdē ubi ſ̄· ¶ Si diſtricta
fec̄ p̄cepta·á quib9 multū dꝫ cauē·n̄ ſit res
ardua·et ſi cogēt p p̄ceptū vel ſniaꝫ ad ali
qd faciend vel dicēdū i q̊ nō eſſꝫ ei ſbditus
aſtrictus· vel nō deberet ei obedire nec i re
uelādo ei pcc̄m·omnino eſſꝫ mor̄le ei· In inq
ſicōne etiā criminū in recepcōe accuſacōiſ
vel denūciacōis·vel in placōe ſnie excōis
et hmōi nō ſit p̄ceps·nec pcedat p ſuſpi-
cōes ſꝫ p pbacōes ꝛ p modos iuridicos·a-
lias eni incurrēt graue pcc̄m·et aliqñ ſen-
tētias·de ħ habes in ſūma·¶ Si recepit p̄-
latus in ordine mēdicātiū aliquē ad pfeſſi
onē añ annū ꝯpletū pbacōis ſeu nouicia-
tus ē ſuſpenſus a recepcōe cuiuſq̄ ad pfeſ
ſionē·et dꝫ puiri pena q ſolꝫ infligi p gra
uioribꝫ culpis vñ et mor̄liter peccat·ex·de
reg·et trā·ad re·nō ſolū·li·vj·¶ Si nō indu
xit q̄tū potuit v̊bo et exēplo ſbditos ſuoſ
ad obſeruandum omnes cerimonias ſui
ordinis·¶ Si malas ꝯſuetudines ſeu cor-
ruptelas ꝯtra regulā et decētiaꝫ religionis·

quas inuenit iã inductas. nõ abſtulit q̄ꝫ
tū potuit ut viciū ꝓprietatiſ diſcurſū fratrū
ad placitū familiaritatē cum mulierib⁹ vel
viris ſi eſt monacha. collacōꝫ rerū amicis
ↄſang̃neis. ſine licētia et rōnabili cā eſū car
niū ſine cā rōnabili. qḋ ē uniu̇ſale omi mo-
nacho. de cō. di. v. monachus. Et ſilia q̄ ſūt
ꝑcipue ↄtra eēntialia vota religiōis. nullo
modo debet pmittere nec etiam pcepcōneꝫ
aut etiã receptionem ſimoniacã monialiū
ſic hodie fit q̄ꝫi ubiqꝫ. qꝫ ſi talia nō p̄t remo-
uere. nec ē ſpes i futurū. dimittat curã exē-
plo beati bn̄dicti. ut. vij. q. i. ibi. ne quieteꝫ
ſuã amittat et tādē cū eis dãnacōꝫ incur-
rat. quicūqꝫ ſit ille abbas vel abbatiſſa pri
or vel p̄oriſſa vel alʼs quocūqꝫ noīe cēſeatʼ.
nec ſufficit qꝫ p̄latus corrigat vicia q̄ ↄti-
gēit ipſū noſſe. ſꝫ diligēter agnoſcē vultū
pectoris ſui ↄſiderãdo vias eius. Caueat au
tē ne crimina delata ſibi i foro ↄſcīe vel i ſe-
creto iudicꝫ i foro ↄtētioſo ſeu i caplō. ibi e
ni tm̄ manifeſta corrigēda ſūt. ¶ Si h; ſb
cura mō ſterij monialiū ingrēdū eſt ut. ꝫ. in
·c. ſequēti de hmōi. ·xlvij·

¶ Circa ep̄os et alios ſupiores.

Piſcopi ⁊ alij ſupiores p̄lati ſic poſ
ſūt interrogari. ¶ Si vicꝫ nō ſit talis lr̄atu-
re et ſcie qꝫ p ſe explicare ſciat que debet. et

ad q̄d tenetur cū ip̄e h̄eat alios ſup hmōi
informare et dirigē. nā ſi bonus ab omibꝫ
reputatur et ſufficiēs nō ē nec̄c̄riū niſi ipſuꝫ
audire. et ſi de aliq̄ negocō nō intelligit. p̄t
ɔfeſſor eū q̄ꝫtū poterit informare. Et ſi tale
quid eſt in quo variātur opiones. vel de q̄
non p̄t dari lata ſnīa. reliquēdū eſt ſue cō-
ſciētie. Idē dicēdū eſt circa alios clicos. re-
ligioſos p̄latos et laicos pitos et timora-
tos qui ſciūt ſufficiēter dicē et diſcernē fcā
ſua. Si vero hmōi ep̄s vel alius ſupior nō
ſit talis. ſꝫ indiget adiutorio interrogātis
inq̄ꝫtū clicus eſt. tūc inq̄ri p̄t ꝓut expedire
vidꝫ de hꝫs q̄ habes. s. c. circa clicoſ. in cō
muni ut de officō dīno celebracōe et miſtra
cōe ſacroꝝ et de mō et hmōi. Si vēo aſſum
ptus ē ex religione ad ep̄atū interroga de
hꝫs q̄ habes i. c. circa religioſoſ. q̄ ad mul
ta. nā q̄uis aſſumptus ſit ex mōſterio. tn̄
adhuc tenetur ſeruaē ordinē ſuū n̄ in hꝫs
que nō patiūtur officiū paſtoris. ut ſilētiuꝫ
ſolitudo vigilie et hmōi. In q̄ꝫtū vero fuērit
bn̄ficiatus ſeu curatus et p̄latuſ. interroga
de hꝫs q̄ habes. s. m. c. circa bn̄ficiatos. et
ſi recepit dignitatē ſeu ep̄atū habens ali-
quā irregularitatē vel ſentētiam. aut ſimo
niace. vel per intruſionem ſibi acquiſiuit
prelaturā. dic ut in. c. p̄cedente. in p̄ncipio

Exide de hijs q̄ ſequūtur q̄ ſūt ſpecialia of
ficio paſtorali interroga. ¶ Si vicȝ cōtulit
ordīes ſacros indebite. qd̄ ē unū ī quo ma
xime offendūt. ¶ Si p ſimoniā ɔtulit ſȝ oc
culte. qꝛ mōꝛliter peccauit. nō tn̄ ipe eſt ſuſ=
penſus ex h̄ quo ad alios. ſȝ ſi notoria ē ſi=
monia ſuſpenſus ē quo ad alios. ſi aūt in
utroqȝ caſu ordiatus ab eo ē ſuſpenſus ⁊ in
diget diſpenſacōe. ¶ Si ɔtulit ſciēter ordi
nes non hn̄tibꝫ lcīmā etatē. qꝛ mōꝛle ē. nec
p̄t epūs ſup etate diſpenſare. ¶ Si cōtulit
ordīes p ſaltū ſciēter vel duos ſacros ſiml'
vel. iiij. minores cū ſb̄diaconatu. qꝛ mōꝛle
eſt. ¶ Si ɔtulit ordīes ſacros ex̄ tpa ordi=
nacōnū. qꝛ mōꝛle eſt n̄ ex diſpenſacōne ꝑpe
h̄ fieret. al's enī ordiatus eſſȝ ſuſpenſus. mi=
nores tn̄ ordīes diebꝫ feſtiuis conferre p̄t.
¶ Si in ordiacōe dimiſit aliqd̄ faciēdū. qꝛ
ſi obmittēt aliq̄d de ſb̄ſtātialibꝫ ex q̄bꝫ im=
p̄mit' caracter oportēt totū iterare ī alia ſo
lēnitate q̄tuor tpm. ſi vero nō eſt ſb̄ſtātia=
le ſȝ de ſimplici ſolēnitate nō dȝ iterari. ſed
ſupplere tm̄ omiſſuȝ ī ordiacōe ꝓxima fu=
tura nec p̄us an̄ illā̄ ſuppletionē dȝ ille ſic or
diatu ſe exercē officiū ordis. qꝛ al's peccaret.
epūs aūt in hmōi peccat mōꝛliter ſi ex cer
ta ſcientia vel craſſa ignorantia hoc acci=
dat. Idē videtur ſi ex notabili negligentia.

¶ Si ordinauit aliquē qui nō fuerit ſue di-
oc. uel aliquē religioſū aut aliū bn̄ficiatū in
aliq° collegio ſine licētia ſui ſuperioris ſcien-
ter. q2 mortale ē. et ē ſuſpenſus a collacōe or
dinū p annū. ¶ Si nō fec̄ fieri examinacōꝫ
de ordinādis debitā. vicꝫ de etate ſcia. mori
bus et hmōi ſm iura. q2 peccauit mortaliter.
idē ſi fec̄ fieri examiacōꝫ p ineptos ad hmōi
idē ſi p tales fec̄ fieri examiacōꝫ q°s eſtiauit
ꝓpter eoꝝ malā ɔſciaꝫ admittē indignos.
ſi tn̄ ad eū ſpectat ꝓuidē de talibꝫ. ¶ Si ſci-
ēter admittit indignū quē r̄pellē pt ut cō
cubinariū et illr̄atū et hmōi. ¶ Si nō ɔtulit
sacr̄m ɔfirmacōis qn̄ debuit. ſoli enim epi
pn̄t ɔferre. et omi anno ſemel debēt ɔferre
et ex̄ illud tpus ſolitū omi tpe anni. et omi
hora morituris pt ɔcedē. ne ſine h̄ decedāt
q̄uis ſine hoc ſaluarētur. Cōmittēdo g° ma
gnā negligētiā in hoc. ut poſt multos an-
nos ſemel ɔferre credo eē mortale. ¶ Si non
dedit ſm debitā materiā ⁊ formā et locū q°d
cūqꝫ sacr̄m. q2 mortale. Nō aūt ieiunus ɔfe-
rāt ſacr̄m ɔfirmacōis nō eſt necc̄riuꝫ. tn̄ de-
cēs et de iure. ¶ Si bis ſciēter aliquē cōfir-
maret. q2 peccaret mortalit̄. vn̄ in h̄ dꝫ eē cau
tus ne iteret. et eē adūtē ne aliqs nō criſma
tus teneat criſmandū. aut etiam ne conſan
guineus teneat cōſanguineū. ¶ Si in cena

dn̄i nō ꝯſecrauit cū potuit criſma et oleum
ſanctū ut debuit. qꝛ innouāda ſūt talia. Et
ſi nō ſeruauit debitā materiā formā et ritū
eccīe. qꝛ mortale eſt. ¶ Si ꝯſecracōes eccīarū
uel altariū vel calicū vel patenaꝝ vel bn̄di
ctōnes veſtiū ſacraꝝ nō fecit ut debuit ſm
formā et ritū eccīe vel ſi aliqd̄ hoꝝ p ſimoni
am ꝯſecrauit. Idē de bn̄dictōne abbatū et
abbatiſſarū. Idē de recōciliacōe eccīaꝝ vel
cimiterioꝝ. qꝛ mortaliter peccauit. Mōialē
aūt quā nouit corruptā nō de facili dꝫ eā
ꝯſecrare in virginē. nec tn̄ dꝫ māifeſtare ſi
eſt occultū. ſꝫ mūre nomē v̓gis in caſtam ſi
nō ip̄edit. ¶ Si ꝯtulit bn̄ficia p ſimoniā qꝛ
mortale ē. Et ſi notoria ē ſuſpēſus ē q̊ ad ſe ⁊
alioſ. ſi v̓o occulta. ſuſpēſus eſt q̊ ad ſe nō
quo ad alios. ¶ Si ꝯtulit ſciēter bn̄ficia in
digꝫ ſiue ſimplicia ſiue curata. qꝛ mortale
eſt. Idē ſi acceptauit p̄ſētatū a p̄ronis ine=
ptū. Idē ſi ꝯfirmauit indignū. ¶ Si cōtulit
uni plura bn̄ficia in caſu nō ꝯceſſo aut p̄bē
das aut digꝫtates. vel ſi ꝯſanḡneis minus
aptis ꝯtulit rōne ꝯſanguitatis poſtponē
do apcōres. qꝛ mortale ē. ¶ Si admiſit ad bn̄
ficia bn̄tia curā aīaꝝ ſeu ip̄a ꝯtulit nō hn̄ti
buſ. xxv. annos. mortale ē. ¶ Si in eccīis de
iure vacātibꝫ nō ꝓuidit de rectore ut debu=
it ſic̄ vacāt curata data abſqꝫ diſpenſacōne

ꝑpe·hiis q̄ nō ꝯtigūt·xxv·ānū·vel q̄ infra
annū ab acceptacōe hmōi curati nō faciūt
ſe ad ſacerdociū ꝑmoueri·nͥ cā ſtudij ſit ob=
miſſuʒ et diſpenſatū·de quo hēs·s·in·c·de
bñficiatis·¶ Si vero eṗs de hmōi curatis
vacātibꝫ infra ſex menſes poſtea nō ꝑuide
rit nō p̄t poſt h̄ ſe intromittē de illo qꝛ mor̄
le eſtʒ et tūc teneretur errorē ſuū manifeſta
re·¶ Idē qn̄ recepto ſc̄d̄o bñficio vacauit p̄=
mū·de quo hēs·s·plenius ⁊ in ſū·i·iij·pte·
¶ Si ordinauit aliquē clericū ad ordinē ſa=
crū ſine iuſto titulo·i·ſine bñficō vel ſaltē
p̄rimonio ſufficiēti ad ſui ſuſtētacōʒ·qꝛ ul=
tra pccm̄ mortale tenet̄ ei expēſas facē quſqꝫ
de bñficō ſit ei ꝑuiſū·nͥ aliq̄s eṗs hmōi cō
miſiſſʒ alijs determinād ꝑſonas·qꝛ tūc ille
cui ꝯmiſſuʒ fuit tenet̄·de quibꝫ vide in ſū·in
·iij·pte·¶ Si nō viſitauit eṗatū ſuū ut de=
buit·aut ſi in viſitacōe ſua nimis ſūptuoſus
fuit·et cū magn̄ et nimia familia venit·et cū
equitarijs nimijs ultra p̄ſcriptū numeruʒ·
vel ſi ipē vel familia eius munera accepit·
ſup quo ſpēalis pena ē·de quibꝫ ple·i·iij·p
te ſū·¶ Si i viſitacōe nō diligēter inq̄ſiuit
de q̄bꝫ debuit·et maxime de vita et honeſta
te clicoꝝ vel ſacēdotū et officiātiū·et quō ſe
habēt in amminiſtracōe ſacroꝝ·et de formiſ
eoruʒ ſi bene ꝑnunciant·p̄cipue baptiſm

qui ē magis ncērtus de audiētia ɔfeſſionū
quō in eis ſe habet. quō ppl'm āmonēt ⁊ in
reb⁹ ecc̄ie p̄cipue altaris q̄ mūdas tencāt
Si aūt videt in hmōi nō bili'r excedē. corri-
gat ⁊ emēdet q̄tū poterit. q2 ſi nō correxe
rit et punierit exceſſus. vel ſi tales ſūt in-
corrigibiles nō ꝓuidēit de aliis g̃uiter pec
cat et oīa mala et dāna aīaꝝ q̄ inde ſequū
tur ei imputātur. dū tū obuiare p̄t et nō fa
cit. di. lxxxiii. p. totū. ¶ Si ſuſtinuit in offici
is et bn̄ficiis notorios ɔcubinarios q̄s dꝫ
poſt āmonicōꝫ ſi nō abſtinuerit p̄uaē bn̄
ficiis. q2 g̃uiter peccat. ¶ Si i aliis ſceleri-
bus et malis māifeſtis ut uſuris tabnis lu
dis in aleis ꝓductōib⁹ negociis ſecularib⁹
occupātes et venacōib⁹ nō bn̄ ſe habuit
circa clericos. illos eni in hiis nō puniendo
vid2 male poſſe excuſari a pc̄ccō mo2li. niſi
ex hmōi punicōib⁹ ſeq̄retur maius maluꝫ.
ut ſciſma vel magnū ſcandalū. di. l. ut ɔſti-
tuerētur. ¶ Si laicos ſibi ſb̄ditos notorioſ
pc̄cores q̄s p ſe nouit vel ſibi p alios denū
ciatos ut adulteros. uſurarios inimicicias
exercētes māifeſtas nō corrigit p cēſuras
et alios modos ut dꝫ peccat g̃uiter. niſi ob
mittat q2 nō ſpatur emēdacō. ſꝫ potius de-
terioracō ex ſꝫ. ex ſꝫ tū nō vid2 excuſari ſuf
ficienter. niſi ex hoc timeretur aliq̄d graue

ſcādalū. di. xliiij. ↄmeſſacōnes. ¶ Si malas
ↄſuetudīes q̄s repit ī ſua dioceſi nō mtitur
auferre q̄ tū pt ut vēdere et laborare diebꝫ
feſtiuis. nō ↄūicare et ↄfiteri ſemel ī anno.
tripudiare in ecc̄ijs. violare ecc̄iaſticā lib=
tatē. ut clici ↄuemātur ꝑ debitis vel delictiſ
corā iudice ſeculari. vel ecc̄iaſticā immuni=
tatē ut extrahātur debitores vel malefacto
res p violētiā de locis ſacris et h̄mōi in ca=
ſibꝫ nō ↄceſſis. q2 tenetur illis h̄mōi ꝓhi=
bere et ſi poſt ammonicōꝫ nolūt deſiſtē ex=
cōmūicare. q2 al's peccat ḡuiter obmittēdo
ſꝫ ex timore vel negligētia. di. xliij. ſit rector
¶ Si fructus, ſeu redditus ep̄atus ſui male
expēdit donādo ↄſangn̄eis vel alijs nō in=
digētibꝫ q2 peccat ḡuiter. Et ſi diſticta ſūt
ea q̄ deputātur ad menſaꝫ eius ab alijſ. ⁊ ſi
de alijs q̄ erogare dꝫ clicis vel ꝑ reparacōe
ecc̄ie. vel paupibꝫ dat cōſangn̄eis vel alijs
amicis ſuis ſīe rōnabili indigētia tenetur
reſtituere illa. q2 rapinā fecit. et ſilr recipiē=
tes ab eo. Si vero nō ſūt diſticta h̄mōi bō̄
ſꝫ intelligūtur oīa ↄmitti fidei ſue ea q̄ ſuffi
ciūt ad uſū ſuū et familie ſibi ↄuenictis dꝫ
paupibꝫ erogare. et alijs dādo paupibꝫ ſb
trahit. ſꝫ tho. in ſ̄a ſ̄e. q. ij. et. xij. q. ij. auruꝫ.
et. c. gloria. ¶ Si grauauit ſubditos ſuos
in debitis collectis ¶ Si fecit clericos ſuos

ſoluere tallias a dn̄o tpali impoſitas. vel
gabellas ad inſtãtiã eius vel ſi ipe ſponte
dedit ſine licẽtia ſūmi pōtificis qđ ꝓhibe=
tur. et ꝗͦ moꝛ̄le ē. ¶ Si delicta clicoꝝ vel lai
coꝝ puniuit pena pecuniaria ex auaricia. et
nō ad magis refrenãduꝫ. qđ ꝓhibetᷣ. et ꝗͦ
moꝛ̄le ē. ¶ Si viſitauit dioceſim vel viſitaē
fec̃ mag ꝓpter lucrū q̃ ſalutẽ hoim̄. q̄ʒ moꝛ=
le ē. ¶ Si aliẽauit bō epatus ſine licẽtia ꝑpe
et in caſu indebito. q̄ʒ moꝛ̄le eſt. ¶ Si iura
ecc̃iaꝝ nō ſuauit. q̄ʒ moꝛ̄le eſt. ¶ Si bō va=
cãtiū ecc̃iarū ſibi uſurpauit. cū debeãt ſuc=
ceſſori reſeruari. q̄ʒ moꝛ̄le ē. ¶ Si iuſta debi
ta a p̄deceſſoribꝰ ꝯtracta rōne ecc̃ie nō ſol=
uit. q̄ʒ moꝛ̄le ē. ¶ Si fructus alicuius bn̄fi=
cij ad tpus ad ſe accepit vel ptẽ ab eo cui
cōtulit vult hr̃e. q̄ʒ rapina ē et moꝛ̄le. ¶ Si
formã iuris erga uſurarios mãifeſtos non
ſaruauit. ſꝫ de certa q̃titate cōtẽtus nō fcã
debita reſtōne ſibi remittit. et ad ſepulturã
et ad ſacrã admittit. q̄ʒ moꝛ̄le eſt. ¶ Si incer
te paupibꝰ deputãda in ſuū uſū ꝯūtit ſine
nccitate. q̄ʒ moꝛ̄le ē. ¶ Si ſentẽtias excōis
de facili ꝓpter lucrū ꝓfert vel abſolucōneꝫ
eius. q̄ʒ moꝛ̄le eſt. ¶ Si pmiſit queſtiona=
rios vel alios ꝓnūciare indiſcretas indul=
gentias et falſas. q̄ʒ moꝛtaliter peccauit.
¶ Si exemptos ut fratres predicatores.

minores hẽmitas ſancti auguſtini· carme
litas ſeruitas ciſtercienſes et alios hñtes
ꝑ ꝓuilegiũ exẽpcões es iniuſte moleſtat nõ
ſeruãdo ꝓuilegia eoꝝ ſpecialr ꝓ audiẽtia
ↄfeſſionũ nõ admittẽdo ſibi pñtatos ido-
neos ſm cle. dudũ· de ſepul· vel ſibi retinen
do minos caſus ⁊ incõſuetos ut q̊tidieha
beatur recurſus ad eũ· vel ad q̃rtã cogẽdo
q̃tũ ad id in quo ſũt ꝓuilegiati vel eoſ ad
iudiciũ trahẽdo· cũ in nullo poſſit eos ↄue
nire· ñ ꝓ hereſi· q̃ g̃uiter peccat. ¶ Si mo-
naſteria monachoꝝ vel mõchaꝝ nõ exem
pta nõ diligẽter et honeſte viſitauit et eos
uel eaſ ad ſuã dũ regulã induxit deponẽdo
abbates vel abbatiſſas ꝓ relaxacõe cũ ex
pedit hñdo curã de honeſtate eaꝝ. Et q̃ nõ
habeãt familiaritatẽ cũ clericis religioſis
vel laicis ille moniales ꝓuidẽdo eis de dili
gẽti clauſura· de ↄfeſſore ſecuro et ↄſciẽtiato
ꝓhibẽdo ingreſſum ſimoniacũ et ↄuiuia
feiaꝝ q̃ ibi fiũt et feſta vana ĩ ↄſecracõe ea
rũ. ¶ Si i iudicãdo in foro ↄtẽtioſo ſibi non
tenuit vicariũ pitũ ⁊ bonũ· ꝑ cip ue qñ ex ſe
nõ h; ſufficiẽtiã iuris. ¶ Si nõ ſeruauit or-
dinẽ iudiciariũ debito mõ. Si fuit accepta
tor pſonaꝝ ¶ Si dedit iniq̃s ſñias· de iſtis
dic ut· s· ĩ· c· circa iudices ¶ Si nõ ſuauit de
bitam formã iuris in ferendo ſñias excõiſ

ſuſpēſiōes et intdicti· qꝛ incurrit ultra pec
catū certā penā de q̄ vide in ſūma·i·ij·pte p̄=
cipue in cauſis mr̄imōialib₃·qꝛ ibi oportꝫ
eē cautiſſimū ꝛ pōderoſū·et ſpāliter circa di
uortia. ¶ Si dedit licētiā dn̄o tpali vel iudi
ci v̄berādi vel alr̄ puniēdi vel incarcerādi
aut hmōi clicos ſuoſ·n̄i caſu i q̊ eēnt incor
rigibiles peū· qꝛ efficitur excōicatus·ex̄ de
ſen·ex·ut fame·neminē tn̄ ec̄ dꝫ v̄berare ma
nib₃ ꝓpiſ·ſꝫ p clicū aliū faciat caſtigari cle=
ricū p delictis·et hmōi cū expedit ſm iura·
¶ Itē a cauſis ſanguinis dꝫ abſtinere ope cō
ſilio et mādato· ¶ Si hereticos nō diligen
ter pquiſiuit in ſua dioc̄·et puniuit ſm iura·
¶ Si teſtamēta ꝛ ultias volūtates nō fec̄ im
pleri p̄cipue quo ad legata ad pias cās·
¶ Si diſpenſauit in votis et iuramētis in q̄=
bus nō potuit·vel ſi potuit·tn̄ indiſcrete·
et ſine cā rōnabili· ¶ Si abſoluit a ſentētijs
a quib₃ nō potuit·ut in pape reſuatis ca=
ſib₃·vel diſpēſauit i irregularitate in q̄ nō
potuit. ¶ Si bonus exēplaris fuit in hitu
nō p̄cioſo·ſuppellectilib₃ nō argēteis et cu
rioſitatib₃·in apparatu domus et ornatu nō
ſeculari·in victu ſobrio·nō ꝯuiualis nimiſ
n̄ cū paupib₃ in viſitādo eccīas intereſſendo
diuinis et p̄cipue dieb₃ feſtiuis·qꝛ ſꝫ debet
facere ſm iura· In ſolēnitatibus p̄cipuis

p̾ ſe cantādo miſſaȝ· in dicēdo officiū deuote
nō curſiue ſ; ordiate· ꝛ q̄ dicatur i ecc̄ia ſua
debite ꝓcurādo· In frequētādo orōnes p̄ua
tas· in vacādo lectōibꝫ ſacris· ut di· xxxvi·
p totū· In p̄dicādo ſi ſit idoneus· i· ſi ſciuerit
ſi vero neſciuerit ꝓuidendo gregi ſuo de ali
is p̄dicatoribꝫ utilibꝫ nō curioſis· ſimilr̄ de
ꝯfeſſoribꝫ· In tenendo honeſtā et deuotā fa
miliā· ſollicitus de ſalute eius· In vitādo cō
uerſacōȝ cū mulieribꝫ ut peſtē· In raro exi-
tu de domo n̄ ad ecc̄iaȝ· In ꝯferendo et in q̄rē
do ſepe ꝯſilia cū ſuis dei· quō poſſit meliuſ
ꝓuidere gregi ſuo· adulatores ut venenuȝ
abhorrendo· pr̄ paupū· viduaꝝ· orphano
rū· et oppſſoꝝ exiſtat· et cās eoꝝ ſine expē-
ſis expedire faciat· In iniuriꝭ ꝓp̄is nō ſit
vīdicatiuus ſ; patiētiſſimus· In vbo et ge-
ſtu nō ſit ſubitus ꝛ iracūdus· nemini multū
fāiliaris n̄ ſuitoribꝫ dei· ſupioribꝫ obediēs
equalibꝫ nō inuidēs· nō gaudēs de digni-
tate et honore ſ; lugēs ꝓ exteriori occupa-
tione ꝛ plebis offenſis die noctuq; reſiſtat
ꝯtētiōibꝫ maxīe ꝯtra fidē catholicā· q; ſi in
hiꝭ omībꝫ diligēter ꝛ bn̄ ſe habuit· n̄l deo
acceptius· Si aūt p̄ſūptorie et male nil mi
ſerius ꝛ dānabilius epī digtate· ut dic̄ aug̃·
di· iiij· an̄ omia ¶ De p̄latis ec̄ multa hēs i
ſū· iij· pte· ti· ul· p totū ¶ Itē epi et ſup̄ cō ce-

dētēs aliquā domū uſurarijs manifeſtis.a-
lienigenis ad fenus exercēdū ſūt ipſo fa-
cto ſuſpenſi·ut ex̃ de uſu·quanꝙ̃.li·vj·Silr̄
ſi ꝑmittūt ꝙ hmōi uſurarij alienigene exer
ceāt fenus ī terris eoꝝ iuriſdictōi ſb̄ditis·
niſi infra tres menſes eos expulerint·ut in
p̄alle.c·quanꝙ̃·¶ Itē qui ſe ingerit ꝓ p̄pa
electus a minore ꝑte ꝙ̃ a duabꝰ ꝑtibꝰ cardi
naliū eſt ip̄o facto excōicatus·et ſilr̄ cardi-
nales qui talē recepint ꝓ p̄pa·ex̃ de elect·lꝫ·
li·vj ¶ Itē omēs clerici religioſi layci·ſiue
familiares curie ſiue alij qui aliqꝺ pactum
fecerint·vel aliquid paruū vel magnū ꝓ-
miſerint vel ꝓmiſſiones recepit vel ex pa
cto vel ꝓmiſſione occulta vel manifeſta de
derint vel recepint ꝑuū quid·vel magnū ꝓ
aliqua iuſticia vel grā ꝓ ſe vel ꝓ alio ī cau
ſis iuridicis vel lr̄is ap̄licis et q̄buſcūꝫ mo
dis ab apoſtolica ſede obtinēda·ſūt ipſo
facto excōicati·in ex̃ua gā·bonifacij·viij·
et abſolucō pape reſeruatur·hoc bꝫ locum
in curia ro·Jo·an·et an·de bur·eam alle.

¶ Seq̃tur q̄rta et ultīa ꝑs huius tractatꝰ q̄
tractat de abſolucōe ꝛ pēitētie iniūctōe

POſtq̃ pēitēs dixit ex ſe ·xlviij·
pcc̄a ſua vel ex īterrogacōe ꝯfeſſo-
ris ut debuit tādē ꝯcludat dicēs·in
iſtis peccaui ꝛ ī alijs mltis ꝛ de omibꝰ dico·

meā culpā. Cōfeſſor vero tūc interroget. ſi
tn̄ fuĕit pſona talis de q̄ h̄ nō dubitetur. q2
tūc ſupfluū ꝛ riſibl'e eſſꝫ. Si dolꝫ de pccīs p̄te
ritis et ꝓponit ī futurū abſtinere ab oībꝫ. ſ.
mōꝛlibꝫ. itē ſi abſtulit vel famā vl' res alte
rius et paratus ſit ſatiſfacē vel reddē vel ſi
iniuriā fecit. ꝓ ea ſatiſfactōꝫ facē et hmōi
ēt hoc ſit paratus facere q̄ cito poterit ſi-
ne ulla dilacōe. Que reſtō qn̄ ſit fiēda et q̄
ordine quo ad certa vel incerta vide in. iiij.
pte ſū. ti. p e. p totū. ꝛ ē ibi materia lōga q̄
ſi dicat nolle iſta facē vel nō poſſe cū tn̄ bn̄
poſſꝫ. nō eſt abſoluēdus. hec tho. in ħa ħe
. q. iiij. tūc vēa. Poteſt tn̄ dici. miſereatur tui
ꝛc̄. ſꝫ nullo mō. abſoluo te. p̄t eē ei iniungi
aliud bonū faciēdū. nō tn̄ ī pēitētiā declarā
do ſibi h̄. ſ. q̄ infructuoſa ſit et ſine remiſſi-
one pccōꝝ. ſꝫ ad mollificādū cor ei9. de pe.
di. v. falſas. ſi aūt pat9 ē ad oīa faciendū tūc
ſi eſſꝫ aliq̄ ſnīa excōis ligat9 ſi nō potes eū
abſoluē ab illa remittas eū ad epm vel a-
liū q̄ hēat ſup h̄ aūctē vel tu vadas ad ꝓcu
rādū ꝓ eo licētiā abſoluēdi vel abſolucōe ꝫ
ipaꝫ et ſic abſolutū ab excōe tu poſtea ab
ſoluas a pccīs et nō p̄us. h̄ tho. Si aūt po-
tes abſoluere hmōi ī h̄ ſpālēꝫ aūctē ſi non
abſoluiſti ī pn̄cipio ꝯfeſſiōis. q̄ tn̄ decēti9
fiēt. tn̄ nō ē mlta vis ſi fiat in fine. dūmō tn̄

an̄ abſolucõꝫ a pccīs abſoluat eū iſto mō q̄ ſequitur ab excōicacōe. ¶ Primo exigē-dū eſt ab eo iuramētuꝫ qꝫ ſit patus ſtare mā-datis ecc̄ie. q̄. ſ. fiet ei ꝑ illa cā. quo iuramēto ꝑſtito iniūgatur ei hoc ut ſi incidit excōi-cacōꝫ faciēdo ꝯtrā aliquē canonē ꝓponat nō amplius illō facē pū ſi fuit excōicatus ꝓpt' ꝑcuſſionē clīci. ꝓponat nō amplius v̄bera-re hmōi. et ſic de alijſ. Si ꝑ offenſa facta in aliū ꝑmittat ſatiſfacē ⁊ nō amplius offen-dere. Et hꝫ facto denudatis humeriſ eius cō-feſſor cū diſciplina vel virga ꝑcutiat dicē-do. p̄s. Miſerē mei deus. vel aliū p̄s penitē-tialē dādo ad quēlibꝫ v̄ſū unū ictū. poſtea gl'a prī. deinde. kyriel'. xp̄el'. kyriel'. pr̄ nr̄. et ne nos. v̄. Saluū fac ſeruū tuū. R̄. deus me-us ſpantē in te. v̄. Eſto nob dn̄e turris for-titudīs. R̄. a facie inimici. v̄. Nichil ꝑficiet inimicus ī eo. R̄. et filius iniq̄tatis nō noce bit ei. v̄. Dn̄e exaudi. v̄. Dn̄s vobiſcū. Oro

Deus cui ꝓpriū eſt miſereri ſp ⁊ parcē ſuſci pe depcationē nrāꝫ. et hūc famulū tuū quē ſententia excōicacōis ligat miſeracō tue pi-etatis abſoluat. Per criſtū dn̄m nr̄m. amē

¶ Abſolutio.

Auctoritate omipotētis dei et beatoꝝ apl'oꝝ petri et pauli et domi ni noſtri pape vel epiſcopi ſi ipſe ꝯmiſit. hic michi cōmiſſa et tibi ꝯceſſa abſoluo te

a vinculo excōis quā incurriſti ꝓpter talez vel talē cām puta ꝓpter manuū iniectōnē violētaz in clicū vel religioſū vel ꝓpter ingreſſuz in mōſteriū monialiū vel mōchoꝝ ſi fuerit mulier in caſu nō ɔceſſo et hmōi. Et ſi in plibꝫ ſentētijs fuerit ligatus ſingulaſ exprimat dicēdo. ego te abſoluo ligatū ſententia excōis quā incurriſti ꝓpter talē cāz et talē ꝛc̄. Vel ſi pluries ꝓpter eādē cāz excōicatus eſt. dicēdū eſt. totiēs quotiēs incurriſti. addēdo. et reſtituo te ſanctis ſacr̄is ecc̄ie et ɔīuōni et unitati fideliū in noīe pr̄is. et filij et ſpūs ſancti amē. v̉berando eū uſqꝫ ad amen. ¶ Nō tn̄ ꝙ iſta forma licꝫ debēt ſuari ut ex̄. d̄ ſen. ex. nup. nō eſt tn̄ necc̄ria qr̄ etiā ſimplici v̉bo fiēi poſſit ſm pe. de pal. et io. de lig̃. Sic̄ et excōicatio p̄t fieri ſimplici v̉bo. q̄uis fiēi nō debeat. g̃ et abſolucō q̄ ſequi dꝫ excōicacōz in hijs. ex̄ de reg. iur̄. oīs. Dꝫ ſi ec̄ eſſꝫ fiēda hmōi abſolucō in p̄blico vel erga muliēs. forte tūc omittēda ē denudacō et v̉beracō. ne denudetur pccm̄. ¶ Itē ſi q̄s ē excōicat9 ꝓpter rē altēi ablatā q̄uiſ reſtituerit. nō tn̄ ē abſolutuſ. ni iudex q̄ tulit ſniaz abſoluerit. et h̄ pſonis declarādū eſt. ¶ Poſt abſolucōez hmōi q̄ ꝓponitur vel ſi nō eſt aliq̄ ſnia ligatus ſi habꝫ aliquos caſus p̄dictoꝝ de reſeruatis epiſcopi vel ꝑpe

abſoluas eũ nlominus de q̃b⁊ potes· ſub hac ꝯdicõe et forma· Si teneris aliq̃ vĩclo excõis minoris ego te abſoluo et reſtituo te ſanctis ſacr̃is eccĩe in noĩe· p· et· fi· et· ſ· ſ· amẽ· Miſereatur tui ⁊c̃· Filius dei p ſuã miſericordiam te abſoluat· et aũcte eius q̃ua fungor ego ĩ hac pte te abſoluo ab om̃ib⁊ pccĩs tuis michi ꝯfeſſis ꝯtritis et oblitis a q̃b⁊ poſſum te abſoluere in noĩe· p· et fi· et ·ſ· ſ· amen· Et pccã a quib⁊ nõ potes abſoluere exp̃mas penitẽti imponẽs ut hẽat recurſũ ad ep̃m vel eius vicariũ et dicat ea ſibi ĩ ꝯfeſſione· Vel ſi eſſ̃ ſimplex et neſciẽt ita bñ exp̃imere factũ ſuũ ut eſſ̃ neccẽ· ſcribat ꝯfeſſor illõ· vel illa in cedula ⁊ det penitẽti ut portet ep̃o vel eius vicario ſub hac v̇bo⁊ forma vel ſili· Latorẽ pñtiũ vel latricẽ ꝑ homicidio vel inceſtu in tali g̃du· vel hmõi ꝯmiſſo ad abſoluẽdu⁊· p̃rmitati vr̃e trãſmitto ut abſolucõis bñficiũ impẽdẽ⁊ et ei penitẽtiã ſalutarẽ iniũgẽ⁊ ipſũ vel ipſa⁊ ſancte eccĩe recõciliẽtis· Rõ ſi ipe ep̃s remittit illũ ad ꝯfeſſorẽ aũcte illi⁹ iterũ abſoluat ab oĩb⁊ ⁊ imponat pẽitẽtiã ꝑ illo ꝑ q̃ nõdũ impoſuerat et cautũ reddat ne cedulã illã alteri legẽdã tradat· melius ergo eſt ut ſi ipſe ꝯfeſſor ꝯmode poterit pſonalit̃ ad epiſcopũ vadat ꝑ aũcte abſolucõis ſi

ſibi velit dare. ¶ Si vero ɔfitēs nō hꝫ caſū
de reſeruatis. vel ſi hꝫ et ɔfeſſor pt̄ de oibuſ
abſoluē. p̄miſſa abſolucōe ab excōicacōe
miori et alijs ut s̄.ſ. miſereatur ꝛc̄. filius dei
ꝛc̄. dicat. et aūcte eius q̄ fungor ego abſol
uo te ab oibꝫ peccis tuis in noīe. p. et. fi. et
ſ. ſ. am̄. et faciat ſignū crucis ſup eū cū dic̄
i noīe pr̄is. nec ē necc̄ria manus impoſitio
ſup abſoluēdū mō nec decēs ſꝫ tho. p̄cipue
ſup mulierē. ſꝫ mag̉ decꝫ ɔſig̃cō crucis. Et
poſtea addat. ¶ Paſſio dn̄i nr̄i ihu criſti ꝛ
merita beate marie virḡis. et oim ſanctoꝝ
et ſanctarū dei et quicq̄d boni fecĕis et ꝓpo
nis facĕ ac mala q̄ ſuſtines ꝛ ſuſtiebis ſint
tibi i remiſſionē oim peccoꝝ tuoꝝ. et in au
gmētū dĭme gr̄e. Que v̉ba nō ſūt obmittē
da. q̄ ſūt magne utilitatis. ut. ſ. oia hmōi
poſtea habeāt vim ſatiſfactōis et ex v̉tu
te clauiū. et ſic magis valēt. ſꝫ tho. ¶ In pe
nitēcia iniūgēda ſꝫ maxīe attēdas ſm oms
ut talē des et iniūgas quā credas oino q̄
implebit q̄ tūcūqꝫ magnus ſit peccōr. et ſm
criſo. meli⁹ ē i hmōi reddē rōnꝫ de nimia mi
ſericordia q̄ de nimia iuſticia. xxvi. q. vij.
c. alligāt. Dabet et ſibi libtatē q̄ cū aliq̄ die
obmittēt pēitētiā iniūctā poſſit i alia die
ſeq̄nti r̄cupare illā. ¶ Itē qn̄ dubitatur de a
liq° an faciat penitētiā iniūctā dicat̄ ei q̄ ſi

nō ſeccit illā. puta ſi nō ieiunauerit q̄ talē
faciat elemoſinā vel aliud bonū ꝛ hmōi. et
de oꝛomib꜄ p paucos dies p̄t ſibi dari ſi ſci-
uerit veriſilr q̄ de facili poterit recidiuari.
i crimialia. et p plures dies p̄t ſibi dari de
elemoſinis et ieiunijs. q2 hmōi ec̄ ſi fiāt in
moꝛli nō ſūt iteranda. q2 valēt q̄ntū ad effe-
ctū quē reliquūt poſt explecōz in ſatiſfaci
ēte cū quis reuertit ad grāz. ſʒ tho. ¶ Que-
rēdū eſt ec̄ ab eo ſi p̄t illa facē vel dubitat.
q2 tūc nō eſt iniūgēda illa. ſʒ alia quam p̄t
facē. ¶ Declarādūz eſt ec̄ pecoꝛib꜄ magnis
ſm hoſt. q̄ ſm regulas ecc̄ie taxatas. xxij.
. q. i. c. p̄dicādū. p quolibʒ moꝛli eſſʒ ſeptē-
nis penitētia iniūgēda. et ideo nō reputet
pcc̄a ſua leuia eo q̄ parua ei datur penitē
tia. q2 hʒ fit ne cadat in deſpacōz et dimittat
eā qd̄ eſſʒ ſibi moꝛle. et opoꝛtēt reiterare cō
feſſionē. vn̄ etiaʒ p̄t ammoneri q̄ faciat a-
liqd̄ memoꝛiale de penitētia ſibi iniūcta ut
melius recoꝛdetur. et ſi obliuiſcētur. reūtat
ad ɔfeſſoꝛē qui ſibi illā vel aliā ſimilē red-
dat. ¶ Itē ſimilr iniūgas q̄ ſi poſt ɔfeſſio
nē de aliquo crimiali recoꝛdatur qd̄ tūc fu-
it oblitus q̄ reūtatur ad te ɔfitēdo illd̄ q̄n̄-
cito poteit. q2 alr̄s nō p deſſʒ ſibi ɔfeſſio. nec
tamē necc̄riū eſt ut vadat ad te. q2 p̄t ad a-
lium ire. nec tamen tenetur niſi illud dicere

¶ De votis ſi q̄ hʒ q̄ nō pt̄ bn̄ implere vel
dubitat ſi hēs in h̄ ſpēalē aūctē diſpenſa.
vel potius in aliud piū opus ɔmuta. ſi vero
nō habes illā aūctē remitte q̄ tū ad hoc
ad epiſcopū vel eius vicariū. Itē caueas
ne iniūgas penitētiā p quā fiat p̄iudicium
iuris alieni. aut p quā detur alicui occaſio
ruine ſpūalis. aut p quā pccm occultū poſ
ſit alijs māifeſtari. ¶ Itē p maxie ita ɔfiten
tē añ et in fine cōfeſſionis v̇bis q̄bꝫ potes
inducas ad ɔtricōʒ. ne dicat ſic̄ fabulā pec
cata ſua. ſʒ cū deteſtacōne. et ut dic̄ aug. cau
te et aſtute interrogādo q̄ creditur q̄ ille ex
verecūdia vellet occultare. Circa turpia nō
deſcēdendo ad pticulares circūſtātias poſt
q̄ h̄etur ſufficiēter ſpēs pcci. et in hmōi a
remotis interrogādo ne doceātur homines
intelligē malicias quas antea neſciuerāt.
hec tho. ¶ Ammoneas eē ſup omia ut vi-
tet malas ſocietates. ut frequēter ɔfiteat̄.
ut ſepe audiat verbū dei. ut q̄rat ſp oꝛōnes
et pticipacōes bonoꝝ q̄ fiūt in religionibꝫ
et indulgētias et huiuſmodi.

¶ Circa infirmos. ·xlix·

Circa infirmos ſic eſt agēdū. Aut e-
nim talis eſt i articulo mortis aut
nō. et de piculū mortis nō ſolū q̄ ē in extre
mis ɔſtitutus. ſʒ eē q̄ ē infirm9 infirmitate

ad epm ꝓ abſolucõe. qꝛ ad illud nõ tene
tur. ſꝫ ſufficit ſibi illa abſolucõ. ¶ Nõ q̄ ſi
talis eſſꝫ uſurarius pƀlicus nõ p̄t talis ad
mitti ad ↄfeſſionē nec ad aliq̄ ſacra. ñ facta
prius caucõe de reſtõne uſurarū vel ꝓ miſ-
ſione ab hredibꝫ de hmõi. in caſu quo anni
ſiſſꝫ ipe loq̄lā vel uſū rõnis poſt ſigna cõ-
tricõnis ſm formā iuris que hētur de uſur.
.c. quanq̄ .li. vi. His pactis infirmo nõ eſt
iniūgenda penitētia cū nõ poſſit facē. ſꝫ in
noteſcenda. ut dr. xxv. q. vij. declarādo ſic.
talē tibi darē penitētiā ſi eſſes ſanus q̄ uis
deberes facē multo maiorē ſm regulā iu-
ris et eccie. ſꝫ qꝛ nõ potes modo. cū eris ſa-
nus. ſꝫ vel illō facies vel venias ad me ⁊ tūc
dabo tibi. Iſtud tñ ultimū nõ vidꝫ ſecuruꝫ
eo q̄ raro reuertātur hmõi ꝓ penitētia ſꝫ di
cat ſibi. Si aliter deus diſpoſuerit de te. di-
mittas tm̄ ꝓ aīa tua et ꝓ penitētia aliq̄d.
p̄t eē iniūgi amicis et ↄſanguīeis aliq̄d in
penitētia ſi utriqꝫ acceptāt. ⁊ ſi creditur q̄
ꝓ eo ſatiſfaciēs eſſꝫ i ſtatu gr̄e. Sup oīa bñ
etiā auiſandus ē ut ſi dꝫ aliq̄d alicui vel rõ
ne maleficij vel ↄtractꝰ vel depoſiti vel alr
declaret bñ. ut nõ diſcedat cū alieno ne ine
ternū dānetur. et de reſtõnibꝫ ad pias cās ⁊
legatis ꝓ aīa ſua. ita diſponat ut cogan-
tur cito executores expedire et nõ ꝓlōgaē.

ſic q̄tidie faciūt· q̄ ſi nō vellet ſufficiēter di
ſponē vel reſtituē nō ē abſoluēd⁹ ſ; exhor=
tād⁹ ad ↄtricōe; ſil' et ↄfidētiā d̄me miſc̄oie
exēplo latronis ex meritis paſſionis xp̄i
¶ Si nō p̄t hr̄e copiā ſac̄dotis q̄uis bonū
ſit ī hmōi p̄iculis ī mari· bello infirmitate
vel morte violēta p̄t laico ↄfiteri· nō tn̄ eſt
neccīiū· qd̄ ſi fiat ⁊ q̄uis euadat· tenet̄ talis
iterū de illis oīb᷒ ↄfiteri· q̄ꝛ nō h; claues ec=
cleſie· ¶ Si vero infirmus nō eſt in p̄iculo
mortis· et ſi h; caſū excōis vel caſū reſerua=
tū d; ↄfeſſor ire vel mittere ad ep̄m ſi p̄t ꝑ
auctoritate hmōi· [illegible] tali ut non ꝑdat
peccatorem· niſi pri[illegible]e dederit licētiam
nominādi pſonam· ¶ [illegible]i aūt infirmus h;
indulgētia; in articulo mortis a p̄pa· appro
pinquāte morte tūc p̄t fiēi abſolucō poſt
oīa p̄dicta· ¶ Pro p̄dicta indulgētia for
ma abſolucōis in articulo tm̄ mortis hn̄ti=
b᷒ indulgētiā plenariā vic; ſi illo tūc infir=
mus ↄfeſſus eſt nō oport; iterare· ſ. ↄfiteor
⁊c̄· miſereatur ⁊c̄· ſ; ſuffic̄ dixiſſe illa ſemel
in pn̄cipio ↄfeſſionis et ſb᷒ūgat ↄfeſſor di
cēs· Abſoluo te· ⁊ c̄· aūcte dei et beatoꝝ a=
poſtoloꝝ pe. et pau· ⁊c̄· uſq; ad finē;· S; ſi
antea nō ↄfeſſus fuerat dicat infirmus ſi p̄t
Confiteor· et cetera· ſi vero non poteſt· dicat
alius loco ſui· Poſtea ſacerdos cui fuerat

gn̄alr ɔfeſſus vel ſpēaliter dicat. Miſerea=
tur tui ⁊c̄. indulgētiā ⁊c̄. ɔſeqnter ſibiiigenſ
dicat. ¶ Dominus nr̄ hieſus criſtus ꝑ ſuaꝫ
ſanctā miſcdiā te abſoluat et aūcte ipius
dei et beatoꝝ apl'oꝝ eius pe. et pau. et ſan=
cte ro. ecc̄ie michi in hac pte ɔmiſſa ⁊ tibi
ɔceſſa. q̄ nūc fungor. ego abſoluo te ab oī
ſnia excōis maioris vel miōris ſuſpēſiōiſ
et interdicti ſi teneris. et reſtituo te unitati
fidelū et ſanctis ſacris ecc̄ie. ¶ Itē eadem
aūcte dei et btōꝝ eius apl'oꝝ pe. et pau. ⁊
ſancte ro. ec. et dn̄i nr̄i pp̄e michi ī hac pte
ɔmiſſa et tibi ɔceſſa. in q̄tū claues ſcē ecc̄ie
ſe extēdūt. et in q̄tū debeo ⁊ poſſuꝫ ſi iſta vi
ce morieris abſoluo te ab oībꝫ penis tuis
ī purgatorio debitis ꝑpter culpas et offen
ſas q̄s ɔtra deū et aīaꝫ tuā et ꝓximū tuū cō
miſiſti. ſi nō ꝑtextu illius indulgētie ɔmiſi=
ſti illa. et in q̄tū michi ꝑmittitur reſtituo te
innocētie in q̄ eras qn̄ baptiſatus fuiſti. ſi
vero iſta vice nō morieris. reſuo tibi plena
riā aūcteꝫ et indulgētiā tibi ɔceſſaꝫ a dn̄o
pp̄a ꝓ ultimo articulo mortis tue. in nomi
ne patris et filij et ſpūs ſancti. Amen.

¶ Explicit ſūma ɔfeſſionū ſeu interroga=
toriū. ꝓ ſimplicibꝫ ɔfeſſoribꝫ editū ab ar=
chiepō florētino vicꝫ frē anthonio ordinis
p̄dicatorum.

Incipit ſermo beati Johānis criſoſtomi
De penitētia.

CRouida mente ⁊ ꝓfundo cogitatu
ↄgnoſci debēt duo rerū diſticta ne
gocia·id ē q̄tū diſtat inter bonū et maluꝫ·
nec aliūde hec cogitatio q̄ a p̄mordio re=
petēda eſt quid aliud ſit malū q̄ pccm cō
mittē·quid ſit bonū q̄ agē penitētiā ꝓ cō
miſſo·hec ē diſcretio utriuſqꝫ negocii· Ser
pens in paradiſo pccm ſuaſit eue·penitē=
tiam recluſit·et inde eſt boni maliue origo·
Quis deo dignior q̄ dauid·⁊ tn̄ deliq̄t qui
cecidiſſꝫ de culmie ſi nō fuiſſꝫ ↄpūct⁹ de ſce=
lere· Quis ſceleratior manaſſe·et hūc peni
tētia reuocauit· Penituit deū q̄ ſaulē regem
elegeit· Quapropter·n̄ q2 idē penitētiā i=
gnorauit Quiſ ſapiētior ſalomōe·ſꝫ neſciēs
peiītētiā pdidit grāꝫ·⁊ ob hoc dcm̄ ē· Cōce
pit dolorē et pepit iniq̄tatē. Cōcepit pccor
delicti dolorē·et ſi non penituerit pepit ſibi
mortē· Paruulus anteq̄ ꝓdeat ex utero do=
lor ē mrī: pccm vero ↄceptū coluber ē·in p̄
cordia hois parit mortē: niſi penitudie fu
erit expiatū· Peccati ↄceptio ſerpēs ē in p̄=
cordia latēs: ↄſūmatū·venenū ſpirat et lu
tiferū generat morbū· Qui peccatū parit in
iudiciū cadit: ⁊ ſi neglexēit in ipo manebit
Natū ſuū mulier libēter placitat·natū vero

peccatū facit exitiū nutriēdi peccati parit
et mater est vēter incōtinēs et libido: capt⁹
qꝫ ducitur in utroqꝫ ꝓdigus et ꝓfusus. pcc̄i
virtus est ꝓfusa ebrietas et castigāda secu
ritas. Semmariū delicti lex est cupiditatis
in mēbris: et cor impenitēs capietur ab eo.
Commissuz crimē dulce est ad momētuz: sꝫ vte
tur ꝓtinus in exitiū. temerari⁹ et audax fe
stinus cecidit in crimē. declinat aūt ab eo
ꝓuidus penitēdo. nā sic aq̄ ignē extiguit
ardētē: sic penitētia delebit crimia fontib⁹
lacrmiarū. Sicut in teneb̄s nō est absqꝫ lu
cerna lum̄: sic nō p̄t pcc̄m sine pēitētia ab
oleri. hoc de hoie iā baptisato dic̄. Itē lcōr
intelligat martiriū penitētie p̄tēiti nō egē
et sic lux diei non q̄rit lucernā: sic iusticia
añ deū sine penitētia lucꝫ. Pōdus pcc̄i dep̄
met desperatē ꝓuidus aūt penitēdo leuius
pgit. p̄sūptiuo spū s̄bintrat pcc̄m. et multi
formis callidus discurrit in hoies: sapiens
nō illi dat locū gradiēdi. In corde pigri ut
cereus ardet pcc̄m. nā in pectore penitēti
liq̄scit ut cera. pcc̄i pñceps factus ē aspis
In adā s̄bintrauit dolus ⁊ fec̄ eū intra ligna
paradisi latē ꝯfusū. Vocauit illū deus non
matura sꝫ vespertina voce id ē lucifero dicēs.
Adā ubi es. Et quid ille. Vocē tuā audiui
et timui qꝛ nudus sū et abscondi me. timui

Quare· qꝛ nudus ſũ et erubui· Quid ḡ· ex=
pulſus ē pr̄ p pcc̄m· reuocãtur filij p peni=
tẽtiã· nã quod pcc̄m clauſit penitẽtia reſera
uit· et de quo ira p̄cipitauit pietas reuoca=
uit· Qui nõ penitet mõ· nudus manebit in
umbra mortis· qui vero timet deũ p penitē
tiã illuſtratur· O penitẽtia q̄ cũcta miſerãte
deo remittis· et padiſũ reſeras· q̄ ꝯtritũ ſa=
nat hominē et triſtē exhilarat· vitã de inte
ritu reſtaurat· et hoīez r̄nouat· fiduciã refor
mat· grãmq3 abũdãtiorē refundit· O peni=
tētia q̄d de te noui referã· om̄ia ligata tu ſol
uiſ· om̄ia ſoluta tu reſeras· oīa adũſa tu mi
tigas· om̄ia ꝯtrita tu ſanas: om̄ia ꝯfuſa tu
lucidas: om̄ia deſpata tu aīas. O penitẽtia
rutilãtior auro ſplēdidior ſole· quã nõ vi=
cit pcc̄m· nec defectõ ſupat: nec deſpacõ de=
let· Penitẽtia reſpuit auariciã· horret luxu=
riã· fugit furorē· firmat amorē· calcat ſupbi
am· linguã ꝯtinet· ꝯponit mores· odit ma=
liciã· excludit inuidiã· Perfecta pēitẽtia co
git pc̄corē om̄ia libēter ſufferre· Si violen
tus q̄rat q̄ hʒ nõ vetat· Si veſtē dirimat nõ
refragatur· pcutiēti maxillam p̄bet alteram
Angariatus ultro adicit· caſtigatus ḡtias
agit· prouocatus tacʒ· exaſperatus blãdi=
tur· Superiori ſupplex eſt· inferiori ſubiacʒ
In corde eius ꝯtritio eſt· in ore ꝯfeſſio· in o=

pere tota. humilitas. Hec eſt ꝑfecta et fru-
ctifera penitudo. Sic penitēti p̄ſto eſt deus.
Eſurienti nutritor eſt. ſitiēti potator. ſapiēti
qđ ſtultū putatur ſapit: qđ triſte eſt plac;
quod molle eſt diſplic;. quod fluxū eſt hor
ret. O penitētia miſericordie mr̄ et mgr̄a v-
tutū. magna ubera tua quibꝫ reos reſoluiſ.
ac reficis delinquētes. lapſos releuas. re-
creas deſperatos. Per te nobis xp̄s regnū
celoꝝ appropiatū ſignat dicēs. Penitētiā
agite. appropinq̄bit eni regnū celoꝝ. Et i-
ta baptiſta clamat. Facite fructuſ dignoſ
penitētie. qm̄ ecce adeſt r̄gnū dei. Per te da
uid poſt flagitiū felix iterū recepit ſpiritū
ſanctū Per te manaſſes pꝰ cruēta facinora
ecce meruit fieri receptibilis. Per te petrꝰ
apoſtolus poſtq̄ ter negauit data eſt ei
indulgētie dextera. Per te filius ꝓdigus re
greſſus ad prēm. nō ſolū ꝯplexū oſculūq;
p̄mū: ſꝫ etiā epulū vituli ſaginati veſtemq;
inſignem ꝓmeruit adipiſci. Per te mulier
fornicaria uberes ſtillauit lacrimas ſordeſ
q; ſui terſit. Ninive ciuitas magna ꝑpluſ
q; integer barbaroꝝ ſubito deū ſapuit. v-
tutē tuā ſenſit. odorē tuū accepit. ſaporē tuū
ſtrinxit. dulcedinē tuam guſtauit. cilicium
tuum ꝯtraxit. cinerem tuū ꝯmedit. ieiuniū
tuū ꝓtraxit. lacrimas tuaſ ꝑfudit. gemitū

tuū ſuſpiriūq; pſenſit fructuſq; ubtatiſ tue
abūdanter exhibuit. et ſic opa tua nō ſolū
decrete mortis diſcrim̄ euaſit ſ; et vite inco
gnite coronā accepit. Cui ſimilitudinē pe
nitētie cōparemus. ſic eſt quō ager fructi
fer aut vinea fecūda. aut et arbor fructife-
ra. fructus eius edit peccator famelicus et
pficit in fiduciā dei. accepta q; remiſſione
pingueſcat in vita. Et hec ſūt verba eius.
Domine añ te deſideriū meū et gemitus cor
dis mei nō eſt abſcōditus a te. amorē meū
ſuſpiriu; intellige. pauor peccati ſollicitat
me pōdus mee oſciētie deprimit. nō eſt mi
chi ſpes viuendi. neq; fiducia moriēdi. Iu-
diciū tuū deus vereor et penas timeo pparatas
tas impijs. Audi me obſecro. modo dū tē-
pus eſt remitte quod timeo. dele qd vere-
or. priuſq̄ abeā et amplius nō ero tali ani
mo penitēti remiſſio datur et vita donatur
nec regnū deerit a domino tribuēdū. Quid
g° times penitētiā o homo etiā ab hac re-
gula penitētie exſpectatū intellige baptiſ-
ma et martirium ſine aq̄ nō eſt viuē nec deo
placē. Clamat hieremias cōpunctus pplō
Quis dabit capiti meo aquā et oculis me
is fontē lacmarū et flebo vulnera ppli mei.
ſciebat eni q lacrime innuarēt pplm traſmi
gratum. ſciebat q eis fletibus ſubueniret.

ebat q̷ deus contricoꝝ q̄rit et fletibꝰ flecti
tur. Sciebat q̷ lugētes deus letificat et pe-
nitētibꝰ p̄sto ē. ideo ꝓphetādi locū remotū
q̄rebat. ut uſq; ad vallē ꝑtigēt lacrimaꝝ.
quā deus amat. quā xp̄us āplectit᷑. Vallis
enī remotis fletibꝰ ſecretaq; dr̄ Joſaphat.
in q̄ iudex celeſtis populos diſcutit et oēs
gētes examiat. Diſpoſuit ī ꝯualle fletus. ē
enī vallis remota ꝓpter iudiciū quiđ metu
enda: pꝰblica et ſecreta ē: publica ē ad futu
ri iudicij penā. ſecreta ꝓpter ſalubres peni
tētie lacrimaſ. magnus ꝓfectus ē lacrima
rū. plorādo ſuus ꝓpiciat dn̄m. filius lac̄mis
mitigat p̄rē. et aſperā m̄rē plorās puulꝰ
mulcēt: ita g̊ ꝛ pccoꝛ ꝓfuſis fletibꝰ remouet
irā dei reformatus i ipſo. cupit vidē thimo
theū paulus ꝓpter fletū. deſidero inq̄t vide-
re te: memor lacrimaꝝ tuaꝝ. Et dauid dic̄
Venite adoremus: ꝛ ploremus corā dn̄o q̄
fec̄ nos. Et iterū. Fuer̄t michi lacrime mee
panes die ac nocte: ꝛ potū meū cū fletu mi
ſceba͞: ſtratūq; meū p ſingulas noctes la-
crimis rigabā. Et iterū. deus vitā meā ānū
ciaui tibi: poſuiſti lacrimas meas inꝯſpe
ctu tuo. tāq̄ ſi dicēt. Suſcipe dn̄e lacrimaſ
meas: qm̄ lacrime mee ſūt q̄ tradūt rudera
et ſanāt vulnera. Lac̄ime ſūt q̄ penitētiā ar
māt. et pītētiā ꝓuocāt: lacrime ſūt q̄ celū

pulſantes crimina delẽt et ɔſciẽtiã degra
ſonãt in ore penitẽtie v̾ba. et mouẽt in p
ctore pietatis veniã: et impletur caput a
qua. tumeſcunt oculi. irrigantur gene. de-
currũt riuuli: et deus indulgẽtia mẽtem ex-
hilarat. Lacrime ſũt que recõciliãt deo: a
peccatis redimũt animã. cuius veſtẽ lacri
me lauãt: et dant illi remiſſionis cãdorem.
Nam ſicut aucupis homo aut viſco aut reti
magno aliquo captũ tenet paſſerẽ ⁊ manu
ſua ſubtiliſſimo funiculo ligatũ retinet. et
quaſi dimittẽs laxũ de manu ſua dans ei li-
beram volãdi poteſtatẽ. ac ille auidus ad
volãdum euaſũ q; ſe putãs alacer altiora
appetit. ſ; iſte ſũmũ funiculũ tenẽs reſtringit
eũ cũ volaret. et ad ſe retrahit a ſpe volan
di et vincẽdi deceptũ: ita et diabolus v̾ſutuſ
venator p ſpiritũ preſũpcõnis laqueo de-
ceptũ implicat hominẽ. qui cũ ſe ſemel leſe
rit vult quidẽ ab eo euelli: ſed vinculuz ve-
lox venator tenẽs reuocat: ⁊ captũ ſemel in
laq̃o ſuo reuolutũ premit. Equidẽ vinculũ
ipſũ fluxũ eſt ac facile põteſt dirũpi: ſ; deſi
dia noſtra et dilatio diuturna facit ut robu-
ſtum fiat ⁊ non cito rumpatur. Quicquid
enim durum aut rigidum obijcit vigilan-
tia vincitur. et penitudine propulſatur: o-
rationibus mollitur: fletibuſq; reſoluitur.